ၵၢင်ႈႁၼ်ထိုင်

ၸဝ်ႈထမ်ႇမ

TSAO DHAMMA

HIS VISION

တၢင်းႁၼ်ထိုင်
ၸဝ်ႈထမ်ႇမ
TSAO DHAMMA
HIS VISION

တၢင်းလီ
ၸဝ်ႈထမ်ႇမသႃႇမီ (M.A, A.M)
ထူဝ်ႈၶၢဝ်း မိူင်းသီႇႁူဝ်ႉ
(22. 11. 94)

ထၢႆႇဝႆႉတီႈမၢႆတွင်း တီႈတႃႈႁိူဝ်းမိၼ်ၵူဝ်ႇလမ်ႇပူဝ်ႇ ဝၢႆးသေလွမ်းသူင်ႇၶႅၵ်ႇ မႃးဝႆႉပြႃးၶိုၼ်းပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ (25.7.91)

တီႈႁိမ်းၶမ်း ၸဵင်ႇမႂ်ႇ လၢဝ်ႈယၢင်း မိူင်းထႆး။ (MAY, 91)

ၶေႃႈသင်ႇ လၵ်းသုၶမ်း

ပပ်ႉ " တၢင်းႁၼ်ထိုင်လၵ်းထမ်ႇ - Tsao Dhamma His Vision" ၼႆႉ ပဵၼ်ပပ်ႉ ၵၼ်လၢၵ်ႇလၢႆး ၶၢမ်ႇလႅပ်းပပ်ႉၼိူင်းယူႇယဝ်ႉ ။

လၢၵ်ႇလၢႆးၶၢမ်ႇလႅပ်းလိူင်ႉႁိုဝ် ? ပေႃးဝႃႈၼႆလိူဝ် -

ၵပ်းပၢၼ်ယၢမ်းလဵဝ် ၽူႈလုၵ်ႈၽုၵ်ႈသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးထိုင်ဝၼ်းၵိူတ်ႇ (Birthday) ၽိုၵ်ႈမၼ်းၼႆ ၵႂၼ်ၵၼ်ႉႁၢၼ်ႉမိူဝ်ႈတိုၵ်းႁိူၼ်းတီႈမၼ်း ၸင်းၽိုၵ်ႈမၼ်း၊ မၢင်လိူဝ်းလူႇမွၵ်ႇၶမ်ႉ ၽိုဝ်း တီၼ်း တႆးတီးပၢႆး၊ မၢင်လိူဝ်း လူႇသွမ်းသင်ႇၶႃႇလၵ်း၊ မၢင်လိူင်းလိၼ်ႉၶဝ်းပီးၶႂင်ႉ ၵျၢၼ်းၵျေႃးၵျၢၼ်းသေး၊ မၢင်လိူဝ်းပွႆးၶူၵ်ႉပွႆးပႃ၊ မၢင်လိူဝ်းႁိူၼ်းပွႆးဝၼ်းၵိူတ်ႇ၊ လၢၼ်ႇ ႁိူၼ်းလွမ်းပိၼ်းၶင်ႇပွင်ပဵၼ်လႆးၶၼ်ႉယူႇ ။

မိူဝ်ႈ ဝၼ်းထီး (10 - 4 - 94)ၶၼ်ႉ လႆးလူလိၵ်းၵျၢၼ်းလီ ၵၼ်လၵ်းထမ်ႇမ လုၵ်ႉတီးသီႇႁိုဝ်ႇပၼ်မႃးၶၼ်ႉသေ လႆးႁၼ်ႇမၼ်းလၵ်း ၶိုဝ်းႁိူၼ်းတီးမၢၼ်းတွင်းဝၼ်းၵိူတ်ႇ မၼ်းလၵ်းၼႆယဝ်ႉ ။ ၶူးလၢႆးႁိူၼ်းဝၼ်းၵိူတ်ႇ မီးဝႆႉတင်းၶမ်ႉသေတႃႇ မၼ်းလၵ်း သမ်ႉၶိုဝ်းႁိူၼ်းပဵၼ်ပပ်ႉမၢၼ်းတွင်း ပုၼ်းတႃႇဝၼ်းၵိူတ်ႇၼႆလႄႈ လင်ႇယွၼ်းတၢင်းလွႆးထိမ် မႃး၊ လိူဝ်းႁဝ်းႁႃးလၵ်းပီးလၵ်းၶႂင်ႉၵေႃး လင်ႇတူၵ်းလူင်းၵၼ်သေ ယွၼ်ႉပိုဝ်းယုမ်ႇ ယမ်ဝႃႈ တေပဵၼ်ၽွၼ်းလီ ပုၼ်းတႃႇၸၢင်းၶမ်လႄႈ ၵမ်ႇၶႆလိုၵ်ႈသင် လင်ႇႁပ်ႉၵဝ် ပုၼ်းၽွၼ်းၶပ်ႉၼိူင်ယဝ်ႉ ။

တီးၶိုင်းပပ်ႉၼႆႉ ၵဝ်လွင်းပၢႆးၽႃႇသႃႇ ပဵၼ်ငဝ်းၵၼ်းသေ ပိုတ်ႇငၶဝ်ႉလႄႈ

- မုၼ်ၶမ်းပၢႆးၼႆႉ လွင်ႇပၼ်ႁိူင်းပၢႆးမၢၵ်းမီးႁိုဝ် ?
- တႃးပၢႆးပဵၼ်လၵ်းၼႆႉ လွင်ႇမေႃပၼ်တၢင်းၼိုၼ်းယႂ်ႇ ၼိုတ်းၵပ်းပၢၼ်ႁိုဝ်?
- ႁိုဝ်းပၢႆးပဵၼ်ႁိုဝ်းသင် ?
- ပွႆးၵႂၵ်ႇဝႃႇ၊ ပွႆးလိူၼ်ႁူၵ်းမုၼ်းၶိုင်းလုမ်းၽႃႇ ပဵၼ်ႁိုဝ် ?
- ၶိူင်ႇတၢင်ႇပုတ်း ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ လွင်ႇမၼ်းလွမ်းၽိုင်းၸင်း ပုတ်ႉထ ?
- လွင်းပဵၼ်ႇပိတၵတ်းလႄႈ ပိတၵတ်းတႆး၊ လိၵ်းလၢႆးတႆး တိူၵ်ႉလူဝ်ႇလႆး-မီးထိင်းလိူင်ႉ ႁိုဝ် ?
- လၵ်းၵျေႃးတမၼ်ႉပဵၼ်ဝႃႇတသင် ?
- ၵိုင်ႇၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်း " ပေႃးတႆး " ၵျေႃးၶိုင်းပဵၼ်ႁိုဝ်ၶႃ ?

F.A

- ၸဝ်ႈထမ်ႇမ တႅမ်ႈဝႆႉ လိၵ်ႈၵၢင်ႈၵႃႈတႄႉပဵၼ်လွင်ႈသင် ?

လွင်ႈလိူဝ်းၼႆႉ သင်ၶႂ်ႈႁူႉၼႆ လူၺ်ႈတူၺ်းပပ်ႉ “ တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၸဝ်ႈထမ်ႇမ **Tsao Dhamma - His Vision** ” ၼႆၼၼ်ႉၸိုင် တေပွင်ႇလႆႈယူႇ ။

ၸဝ်ႈထမ်ႇမ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈထမ်ႇမသြႃႇမီးၼႆ ပဵၼ်ၽူႈပၢႆး ဝႃႇသၼႃႇ (**Hoppy**) တႅမ်ႈလိၵ်ႈၸဝ်ႈၶိုင်ႈလႄႈ လိၵ်ႈၵၼ်မၼ်းၸဝ်ႈတႅမ်ႈ မီးဝႆႉတၢင်းၶမ်ႇသေ တႃႇ ၼႆႉပပ်ႉၼႆႉတေ လူဝ်ႇသေ “ပိတ်းၼိတ်းႁိူဝ်တေ,တင်ႈၶပ်ႉၵၢၼ်ႇမႃး” ပဵၼ်ၵၼ် တႅမ်ႈဝႆႉ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉ ၼႃးလိၵ်ႈတီႈသီႇႁွႆ ယဝ်ႉ ။ တေလႆႈဝႃႈ လိၵ်ႈတႅမ်ႈၶွၵ်ႈမိူင်း ပၢၼ်ထိုင်ၼႆႉမိူင်း ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၽိတ်း ။

မၼ်းၸဝ်ႈၽႅဝ်ႇဢူ,ၶွၵ်ႈမိူင်း ယၢၼ်ၵႆမိူင်းတၢင်း၊ ၵႂႃႇပီႈၶွင်ႇတၢင်းသေတႃႇ ပႃးဝူၼ်ႉလႄႈတၢင်းၶႂ်ႈၼႆ မၼ်းၸဝ်ႈတေ ၵမ်ႇၽၢတ်ႇမိူင်းတၢင်း၊ ၵမ်ႇၽၢတ်ႇပီႈၶွင်ႇတၢင်းၵၼ် ဢႃႈၼၼ်ႉ ပေႃႈလူတူၺ်းလိၵ်ႈမၼ်းၸဝ်ႈၸိုင် လွင်ႈတူဝ်ၵႂ်ႈလႂ်ၵမ်ႇ (**Far From The Body and Near The Mind**) ၵၼ်ႉၼၼ်ႉ တေႁူႉထိုင်ယူႇ ။

ဝၼ်းၵိူတ်ႇ ၸဝ်ႈထမ်ႇမ ထုၼ်ႈ **29** ပီ (**22 - 11 - 94**) ၼႆႉမၼ်း ၸဝ်ႈၵဝ် တၢင်းႁၼ်ထိုင်မၼ်း ၼိတ်းပိၼ်ၶိူဝ်းတွၼ်ႈ (**Present**) သေတွၼ်ႈပၢၼ် ပီႈၶွင်ႇတၢင်း ၵိူၵ်ႇလူၺ်ႈၽူႈလူလိၵ်ႈႁဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ ။ ၶူးလႆးၵၼ်မၼ်းၸဝ်ႈတွၼ်ႈ မႃးၼႆႉ ပဵၼ်ၵၼ်တွၼ်ႈပၢၼ် တႃႇပွၵ်ႈလီၵ၊ ဝၼ်းလိၵ်ႈ၊ ၵူၼ်းလိၵ်ႈ၊ ပီႈလိၵ်ႈၵူၺ်း ၵမ်ႇၵႃး ပပ်ႉၼႆႉတေလၢင်းၵဝ်လူလႆႈတူၺ်းလႆႈ တႃႇသေႇလႄႈတေလႆႈဝႃႈတွၼ်ႈပၢၼ် တႃႇၵူႈၶၢဝ်း (**Every time**)ၼႆယဝ်ႉ ။

လိၵ်ႈၽၢၵ်ႇတွၼ်ႈမၼ်းၼႆႉ သမ်ႉပဵၼ်လွၼ်ႈမွၼ်းထမ်းလႄႈ ငမ်ႇမၼ်ႈ သဗ္ဗဒါၼံ ဓမ္မဒါၼံ ဇိၼာတိ - တၢင်းလူႇတၢၼ်ႇ တၢင်းလူႇၶၼ် လူႇလိၵ်ႈထမ်းၼႆႉ မၢတ်ႈတွၼ်ႈသေပိူၼ်ႈ) ၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။ ထိုင်းၵႃးမီးဝႃႈ ႁဵတ်းတွင်ၶၢင် ႁၢင်တွင်ၸၢ, (**action reaction**) ၼႆၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈထမ်ႇမတေ ယူႇတီႈသီႇႁွႆႇသေ ႁဵတ်းတွင်ၶၢင် ၵဝ်တၢင်းႁၼ်ထိုင်မၼ်းၸဝ်ႈ ၽၢၵ်ႇတွၼ်ႈမႃးတီႈႁဝ်းယဝ်ႉ ။ ႁဝ်းသမ်ႉ တေၼိုၵ်း ႁၢင်တွင်ၸၢ, ပၼ်မၼ်းၸဝ်ႈလႆႈႁိုဝ် ?

ၵူၺ်းၵႃႈ ------ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းလူတူၺ်းပပ်ႉ တၢင်းႁၼ်ထိုင် ၸဝ်ႈထမ်ႇမ (**Tsao Dhamma His Vision**)ၼႆႉဢွၼ်ႇတႃႇ ။ လူယဝ်ႉသေ ၸင်ႇ ဢွၼ်ႇၶိုၼ်းလႆႈထိုင် ၸဝ်ႈထမ်ႇမသြႃႇမီးလႄႈ ၵူၺ်းၵေႃႈမၼ်းၸဝ်ႈတႃႇၵဝ်ႈၸဝ်ႈၵၼ်တိုၵ်ႉ

ၵူႈၶၢမ်ႇယၢပ်ႇၼႃႈလိၵ်ႈတီႈသီႇႁူဝ်ႇ (ၵၼ်တူဝ်ဢၼ် လွင်ႈလမ်ႇ)ၶဝ်ႈတႃႇ။

"တၢင်းလႅၵ်ႈလၢႆႈၶဝ်ႈ လႅၵ်ႈလၢႆႈဝႆႉယူႇတႃႇသေႇ" (**Changing is Changing**) ၵၼ်ၼႂ်းၶဝ်ႈ ပိူင်ႈၵႂၢၼ်ဢၼ် ၵၢၼ်ႇႁူႉၼိုတ်း ၵွမ်ႇပိဝ်ႇတိူဝ်ႇ, (**COMPUTER**) ယူႇယဝ်ႉလႄႈ " တ ၵႃႇ,ၼိုင်းလမ်ႈၶႃႈ "ႁဝ်း လုၵ်ႉၵၢၼ်ႇ,တူၵ်းလိူင်းပိူင်ႈ လိူဝ်း ၵၼ်ၵၢၼ်ႇ,ၵႂၼ်တၢင်းႁဝ်း ၶဝ်ႈသေတႃႇ တ ်းတေၵၢၶၢင်းၵၢၼ်ႇ,ယႃႇယႃႇ လိူပ်ႈ လမ်းၼိုတ်းၼိုတ်း ပူၼ်ႉပၼ်ၵူၼ်းတၢင်းၶႃႈႁဝ်းၶဝ်ႈယူႇ ။

တူၺ်းလႄႈ ./

ပပ်ႉ(တၢင်းႁၼ်ထိုင်လဝ်ႈထမ်ႇမ **Tsao Dhamma His Vision**)ၶဝ်ႈ ၵႂၼ်ၵၢဝ်လိၵ်ႈႁဝ်း ၵႂၼ်ၵၢဝ်ႁဝ်းၶဝ်ႈလူးသိၼ်ႈတၢင်း ၵွမ်ႇပိဝ်ႇတိူဝ်ႇ, COMPUTER ယဝ်ႉ ။

လဝ်ႈသုၶမ်း

လူဝ်ႈၼႃႈလိၵ်ႈ လၶၼ်ႈလွမ်ပရိယတ်ႉတီသႃႇ,သၶရႇ,လိူင်ႈမိူင်း

ၵမ်ႇ,ပရႇ,ၵေး တူႈႁူင်ႈ ။

ၵႂၢမ်းၶေႃမ်း ၶေႃင်းၶမ်းၵိူင်ႉ

–ယွၼ်ႉလႆႈယူႉတီႈၶိူဝ်းလိၵ်ႈၶႆႈသေ တိမ်ႈမွၵ်ႇၵႂၢမ်းၶေႃမ်းလိူင်ႉၼႆၸဝ်ႈ ပီၼ်ၵၢၼ် လူမ်းသိုဝ်းၶွပ်ႈလႂ်တေယဝ်ႉၶႃႈ။

– ပဵၼ်ၼႆႉ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈမၼ်းပီၼ် ပဵၼ်ပိုၼ်ၵွၵ်ႉ တႃႇမႃၸွင်း ဝၼ်းၵိူတ်ႇယူႈတိမ်ႈ လိၵ်ႈၶႆၸဝ်ႈ ၵွၼ်ထၢင်းသုတ်း ၶိုၼ်ႈလႆႈယွၼ်ႈၵႂၢမ်ႇထိုင်ပၢၼ် သူႇမင်ႇၵလႃႇဝၼ်း ၵိူတ်ႇလဝ်ႈ ႁႂ်ႈၵတ်းလိုၼ်ႈမႂ်ႇသုင် ၵိူၵ်းလူၵ်ႈတင်း ဝၼ်းပီးမႂ်ႇတၢင်း လုၵ်ႈလိူၼ်လီင် ၼႆႉသေ ႁႂ်ႈသိုပ်ႇႁၢပ်ႇႁၢမ်ပွင်သၢင်ႈလႆႈ ၵၢၼ်လိူဝ်ႉၼိူဝ်း ၸဝ်ႈ ၵၢၼ်သႃႇသၢၼႃႇၵူၺ်ႇ မိူဝ်းၶိူဝ်ႈၼိူဝ်းၼိူဝ်းယႂ်းယႂ်း ၵႃႈၶၢင်ႉ " ယိူင်းၵၢၼ်း " ၸဝ်ႈ " ယီၼ်ၵၢၼ် " လဝ်ႈ မီးဝႆႉၶၼ်ႉသေၵမ်းလူလႆႈတႃႇ။

– ၶမ်ႉလိၼ်ၵိူၼ်ယူႇမိူင်းတၢင်း ထုင်းယိူင်ႈယီၼ်ႇငေႈတၢင်း ထၢင်းၵိၼ်ထၢင်းယိမ်ႉတၢင်း ၶမ်ႉလႂ်တူၼ်ႈလႂ်ပီႈၶွင်ႉတၢင်း ၵၢၼ်လီမိုတ်ႈလီပဵင်းၼႆႉ ယိူင်ႈလႆႈယၢတ်ႇယၢၼ်ၵႂ်ၵူႇ ယိူင်ႈၼၢင်းလီလွႆထိုင်တၢၼ်ႇၵိူဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ၵေႃႉတူၵ်းတူဝ်ၶဝ် တေသွၼ်ႇတူဝ် မိၼ်ႈယွႉၵမ်ႇႁၢင်ႉ ပေႃးပီၼ် ယူႈသုင်မိုတ်ႈပဵင်းႁၵ်ႉ လိူဝ်ႉလၢတ်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်းလဝ်ႈ ၵဝ်ႇလိုင် ယိူင်ႈၼိၼ်းၵမ်ႇမီးတီႈထၢတ်ႈယဝ်ႉ။

– ယူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈၵေႃႈ ထေႃႈထေပီၼ်ၶင်ႇၶၼ်......။ လႆႈယၢတ်ႇယၢၼ်ၵႂ် ထၼ်လွႆ ၸမ်ႈမိူင်းတၢင်းၵူႇႁိူင်မႃးယဝ်ႉ ႁႃႈဝီဝႃးသေ လွင်ႈ " တူဝ်ၵႂ်.....လႂ်လမ် " ၵၢၼ်ဝႃး ၶၼ်ႉ လိမ်းလႆၵွၵ်ႇ ယၼ်းပီၼ်ၶေႃႈ ပီၼ်တူဝ်.....ပီၼ်ထီဝ်.....ပီၼ်ယိုၼ်မႃး..... မီးမႃးမူႉလိၵ်ႈ [၂၀] ပႃပႃၶႆႈသေတႃႇ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ သၢင်ႇၵမ်ႇပၼ်လႆႈတင်းသိင်ႈ ၸဝ်ႈ တိုၵ်ႉလႆႈၵိူတ်ႇၵွၵ်ႇ ထၢင်ႇလၢၵ်ႈမႃး (၁၈) ႁူဝ်ၶႆႉႁူလႆႈယူႉယဝ်ႉ။

– ႁူမ်ႈဝႃႈၶၼ်ႉသေတႃႇ ၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈ လႆႈပူၼ်ႉ [လႆႈတိမ်ႈ] လႆႈယၢၵ်ႇတွၼ်ႈ မႃးပၼ် ပုၼ်ႈတႃႇၶႃႈႁဝ်းလၢဝ်းတၢင်းထင်းသိင်ႈၶႆႈ မီးဝႆႉလွင်ႈသင် ထေပၼ်လႆႈ ၶမ်ႉတွၼ်းယွၼ်းလီလိူင်ႉႁိူဝ် - တေလႆႈႁပ်ႉႁူမ်လူမ်းၵဝ်ၶင်ႇႁိူဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ လုၼ်းၵဝ်ၵၢင်လႂ်ယူႈလူလိၵ်ႈၶဝ် တိူဝ်းၵတ်းဝႃႈ။

– သင်ဝႃႈပီႈၶွင်ႉႁဝ်းၶဝ် ထေဝႆႉလႂ်လႆးၶင်ႇ " မွၵ်ႇလၢၼ်းၵူး " ၵၢၼ်မီးၵႃႈမီး ၶၼ်၊ ၵၢၼ်ႁူမ် ၵၢၼ်ႁူလ်း၊ ၵၢၼ်ၵမ်ႇၶၢပ်ႉတေႃႈတူပ်းၶွႆႈလႆႈ ၵူႈတွၼ်းလွႆ.....ၶႆ တေလိူင် ၵိူင်ႇတင်းယူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈ ၸဝ်ႈ ယူႈလွႆႈထိမ်ၵူႈယႃ့ယႃႇၶဝ် လႆႈယွမ်ႉ ၶတ်းလႂ်ပွင်သၢင်ႈႁႂ်ႈပေႃး ပီၼ်ပဵၼ်ႉ ပီၼ်ယိုၼ်မႃးလိူင်ႉၶႆယူႉ.....ၶႆသေ.....

ၼေႃင်းၶမ်းၵိူင်ႉ

ႁူင်းပွႆႇသိင် (တႃး) ထႃႈၵူင်ႈ

ၶေႃႈသင်ႉ လဝ်ႈၶၶေ်ႉတေႃး

မွိုဝ်ႈဝၼ်းထီ.(12. 5. 94) ၶၼ်.—

လံႈၡဝ်.ၡၼ်လိၵ်ႈ (Air Mail = လိၵ်ႈလွမ်းၡိူဝ်းမိၼ်) ယိုၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈထုင်လိၵ်ႈၶၶေ်. လံႈၡၼ်မ်ၼ်ႈ ၡၢင်ႈတိုၵ်ႈကုတ်ႉတိုၵ်ႈဝုး ၡၢင်ႈသီလီ ၼိုၵ်.ၶမ်ႉဝ်.ၔလႈ ပီၼ်ကၼ်ၶဝ်ႈၸွိုၼ်ၸေႃ ပံႉၵိုင်.ၵၢင်. ၵွၵ်းတူလ်းလိၵ်ႈၵွၼ်ႉ။ တူလ်းၶ်ုးၶွဝ်ႉ ၼ်ပ်းၡၢင်ႈၶၶေ်. လံႈၡၼ်တ်မ်ႈဝ်. (Temple of the Tooth Kandy = ၵျင်းၼ်ဝ်ႈငေးသိင် ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ) ၼ်ၔလႈ ၼ်ဝ်ႈ (လွႉၸေႃႉ) ငေးသိင် ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၡဝ်း ယႃႉသႃ.ပုႈတွ်ႈ ကၼ်လ်တ်ႈ မီးဝ်.တီႈမွိုင်း သီႉရိယင်ႉၵုႉ (သီႉၡူဝ်ႉ) သူႉၶိုင်ႈ၊ (တီႈမွိုင်ႈၔၶ, မီးၼ်ဝ်ႈငေးသိင် ယႃႉ သႃ. ပုႈၶူဝ် သူႉၶိုင်ႈ၊ တီႈမွိုင်းယီ တုႉဝတိင်ႉသုႉ မီးၼ်ဝ်ႈငေးသိင် ယႃႉ ၶုံ ပုႈၶူဝ် သူႉၶိုင်ႈ၊ တီႈမွိုင်းၶၵေႃး မီးၼ်ဝ်ႈငေးသိင် ယႃႉၶုံ ပုႈတွ်ႈ သူႉၶိုင်ႈ) ၼ် ယႃမ်ႈလံႈလူၡၼ်ၶ်ုးလိၵ်ႈမုးယူႉ။

ၵမ်းၼ်. သမ်.လံႈၡၼ် ၡၢင်ႈကွင်ႈတီႈ မီးဝ်.ၶၶေ်.ယဝ်.သေ လံႈသိုဝ်ႉ မုင်ႈမွင်းယွၼ်းသူး တုႉၡွိႈလံႈၵုႉဝ်ႈ ယဝ်ထိုင်ၶၶေ်.ၵူလ်းယဝ်.။ ၵူၼ်းၡဝ်း ၼ်. တူဝ်ယႃၼ်ၵၼ်၊ ကမ်ႉသူႈလံႈထူပ်းၡၼ်ၵၼ်၊ လိၵ်ႈကမ်ႉသူႈလံႈထွင်လူး ၵၼ်သေတုႉ. သင်ဝုႈမီးၶမ်.လွိုၼ် မွိုၼ်ၵၼ်ၼ် တီႈမၵ်းမၼ်ႈ မံႃတွင်းၶူဝ်ၵၼ် သေကၼ်ကၼ် တေမီးဝ်.ၶ်ုးကူၵ်းလွိုၼ် ယွိုၼ်မၼ်းယူႉ။ လိၵ်ႈယိုၼ်ၼ်. ၼမ်ႉပံႉ တူလ်းလိုဝ်ႈ တီႈယိုၼ်ႈပၼ်မုး သေထုႉ.ၵေႃႈ တွင်းလံႃးမိုဝ်းတ်မ်ႈ ဝ်.ယဝ်. ၔလႈ ပီၼ်လိၵ်ႈကူလ်းလီ လဝ်ႈထမ်ႉမ ပၼ်မုးၼ် လွတ်ႈထႃမ်ပေႉတၢင်ႉၵုႉ လုးယဝ်.။

ယိူဝ်ႉမုး လူတူလ်းလိၵ်ႈ မီးပုးလေးထွတ်ႉ လွင်ႈလွိုၼ်ၡဝ်းၶွတ်ႉမၼ်ႈပၼ်ႈ ၵၼ် လွိုၼ်လမ်ၵၼ်ယူႉထုႉသေႉ ၼ်ၶၶေ်. ၔထႉၡူင်ၶေႃႈဝ်.ၼသ သမ်.ၵုမ်မုး လွင်ႈကၼ်ၼိုၵ်.ၶမ်ႉဝုႈ– "လွင်ႈတၢင်းလိုင် ပေႃးထိုင်မုး (22. 11. 94) ၼ်. ကုႉယုၶုႈ တေထူၼ်ႈသၢဝ်းၵဝ်ႈၶူပ်ႉယဝ်.။ ၡွိႈပီၼ်တီႈမံးတွင်း ဝၼ်းၵူတ်ႉ၊ ထိဝ်ႉလွင်ႈၶိုင်ႈၵေႃႈ ၡွိႈပေႃးပီၼ်ၵၢၼ် တွပ်ႉၵုင်ႉၔမႈၵူတ်ႉ ကိၵ်ႉလူလ်ႈၔမႈ မွိုင်းတ်ႈၶၶေ်. ၶုႈၶ်ႈပေႃ. ပိုၼ်ကွၵ်ႉလိူင်း (သွင်းပုး=Articles) လိူဝ်းၶုႈ လံႈတ်မ်ႈမုး ၶ်ုးၶႃဝ်းတၢင်း သိပ်းပီးပႃ(1983–94)။ လိူဝ်သေယႃႉတ်မ်ႈၼ်.

ၶႃႈၵမ်ႉပွင်ပီၼ်လႆႈသင်၊ ၶႃႈၶႆႈပိုင်ႈၵိင်လဝ်ႈႁဝ်း ထႃႉသၢမ်လွင်ႈ (1). ႁႃ ငိုၼ်း၊ (2). ပေႃႉ၊ (3). ပိုၼ်၊ ထႃႉႁႃငိုၼ်းၶၼေ်ႇ လဝ်ႈႁဝ်းလႆႇတိုဝ်းလိုဝ်ႈ ၶႃႈလႆႈယူႉ။ လႆႈပီၼ်ၶင်ႉငိုၼ်းယိမ်ႈၵျႃႈလီ၊ သင်ပီၼ်ငိုၼ်းလူႉလိုင် ယဝ်း တေလၢင်ႈၼံႈပဝ်ႇသေ တင်ႈငိုၼ်းၵွင်ၵၢင် 'တႃႉပိၼ်ႉယႃႉသႃႉ' ထႃႉၵၼ် ႁဝ်းၶႃႈ ထေယိူင်းၵၢၼ်း ပေႃႇၶွႆးပီးၶႃႈ" ဝႃႈၶႆသေ လွမ်းၶင်ႉၵၢင်လႆ မၼ်းလဝ်ႈမီးၶၼေ်ႇ ပိုတ်ႉၶေမႃးယဝ်ႉ။ ၼမ်ႇသိုဝ်ႉလၢတ်ႈၶေ မႃးထီင်ႈ "လိူင်းထင်းလႆ၊ တေၶဝ်ႈပႃးလွင်ႈ–

1. ပႆႈဝူၼ်ႇလၢဝ်းဝုတ်ႇထ ၵၼ်ၶႃႈၵိင်ၶိၵႃႉယႁႃႈလဝ်ႈသေ တိမ်ႈဝႆႇ၊
2. လွင်ႈတူဝ်ထူဝ်း မိူဝ်ႈယွင်းၵွၵ်ႉထၢင်း၊
3. ယိူင်ႈပုတ်ႇထယႃႉသႃႉ မိူင်းပိူၼ်ႈ၊
4. လိူင်းလိူဝ်းၶႃႈတိမ်ႈပၼ် သိင်တႆးတွႃႈၵုင်ႈ၊ ၵိင်းၵျႆး၊
5. လိူင်းပိၼ်ႉယႃႉသႃႉ လိူဝ်းၶႃႈၵျေႃးတြႃး ယႆႉၵင်းၵိတ်ႇ တီႈၶႆႈၵမ်ႈ

ယွင်ႈ လိုဝ်းၶႆႇၶႃႈယဝ်ႉ" ဝႃႈၶႆမႃးၶေႈ လွင်ႈထၢင်းလိူဝ်းၶႆႇ တေပီၼ် ယွၼ်းလီ သွင်ပႃႈၶႃႈသင် ယွႆႉၶမ်ၸတေႇၸတေႇယူႉၶႆသေ လင်ႉလႆႈၵုမ်လဝ်ႈ ပီႈလဝ်ႈၶွင်ႇ၊ ၵူလ်ုးလီၵၼ်သေ ႁပ်ႇၵဝ်ပုၼ်ႈယွၼ်း ထႃႉတေပေႃႇပီၼ် ယိုၼ်ပဝ်ႇ ၶျႈပီၼ်တီႈမႆၢတွင်း ဝၼ်းၵိူတ်ႉလဝ်ႈထမ်ႉမ ၶႆယူႉယဝ်ႉ။

ပဝ်ႇၵွၼ်ႉၶႆႇသႂ်ႉလိုဝ်ႈဝႆႇ 'ထၢင်းႁၼ်ထိုင်လဝ်ႈထမ်ႉမ-Tsao Dhamma His Vision "ၶႆသေ ၶျႈပီၼ်တီႈမႆၢတွင်း 'ဝၼ်းၵိူတ်ႉလဝ်ႈထမ်ႉမ' သေ ၵမ်ႉၵႃႈ ယိူင်းၵၢၼ်းၶျႈပီၼ်တီႈတွင်းမႆၢ လွင်ႈယႃႉသႃႉ၊ သႃႉသၶေႉ၊ လိူဝ်ႇ ၼိူဝ်း ယိူင်ႈၸေႈ၊ လိၵ်ႈလႆးႁဝ်းၵူႃႉ မိူဝ်းၶႃႈ ၶၢဝ်းယၢဝ်းၶၼေ်ႇၶႆသေ လင်ႉ လႆႈၶတ်းလႆႇပေႃႇ၊ ပိုၼ်ၵွၵ်ႉမႃးၶင်ႉၶႆယဝ်ႉ။

တီႈမႆၢတွင်း ဝၼ်းၵိူတ်ႉၶႆႇ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိုတ်းသၢင်ႈယႂ်ႇမၼ်းယူႉ။ ၵမ်ႈၶမ် ၵွၼ်ၵၼ်မူၼ်းသိူဝ်း လူလ်ုႈဝၼ်းၵိူတ်ႉ (Happy Birthday) ၶႆသေ ယဝ်ႇၵူႃႉ ဝၼ်းလိုဝ်ၼ်းၶၼေ်ႇ၊ ပီးလိုပီးၶၼေ်ႇၵူလ်ုး။ ပေႃးထိုင်ဝၼ်းၵိူတ်ႉယွႆႉ မၼ်းၶၼေ်ႇ ပွင်ႁိုတ်းလွင်ႈထၢင်းလီသေ သင်မေႃသွၼ်ႉဝူၼ်ႇ ပူၼ်ႇမႃးယဝ်ႇ လႆပီး၊ လီတိူဝ်းမႃးသင်၊ တူလ်ုးၼိုၼ်းပိုၼ်းလင်တေႃႉယၢမ်းၶႆႇ ပီၼ်ဝႆႇၶင်ႉ ၵိုဝ်ၶႆလိုင် တေႁၼ်ထိုင် လွင်ႈၼိုၼ်ႈယွႆႉၸလႈ လွင်ႈယူပ်ႈယွမ်း ယွႆႉမၼ်းယူႉ။ တီႈမႆၢတွင်းၸလႈ လွင်ႈတွင်းမႆၢၶႆႇ ၵၼ်ၶိမ်ႇလိူဝ်သေ ၵဝ်လိၵ်ႈလႆး တိမ်ႈ တွင်းမႆၢဝႆႇၶႆႇ တေၵမ်ႉမီးထိင်ႈသင်ယဝ်ႉ။

ႁဝ်ႈႁႃးသူၼ် ႁဵတ်းလူင်ႈသင်ၵေႃႈယႃႇ ထႃႇတေလွတ်ႈလႆႈ လိၵ်ႈလႆး ၶၼ်ႉ တိုၼ်းၼႄထကမ်ႇမီး၊ လိမ်ၵႃၼ်ပႆးမၢၵ်ႈမီး၊ ၵၢၼ်ၽိုၼ်ႈငေႈ၊ ၵၢၼ်သႃႇ သၢၼႄႇ ထႃႉၵူႇ ၵူႈသမ်ႇသမ်ႈ ၽႄကမ်ႇလွတ်ႈလႆႈ လူင်ႈလိၵ်ႈလႆးတီမ်ႈမႆး ၵွပ်ႈၼၼ် လုၵ်ႉတီႈမႆၢတွင်း "ဝၼ်းၵိုတ်ႇ ထဝ်ႈထမ်ႇမ" သေ ၵိုတ်ႇၵွၵ်ႇမႃး "ထႃင်းႁုၼ်ထိုင် ထဝ်ႈထမ်ႇမ-Tsao Dhamma-His Vision:" ၵၢင်ႇလိၵ်ႈ လႆးတွင်းမႆ၊ တီမ်ႈပိၼ်ၽိုၼ်ပပ်ႉသေငလႈ ၵိင်ၼိုဝ်ၵိၼ်ႁိုင်း ထဝ်ႈယူႈႁၵ်ႉ လိၵ်ႈလႆး၊ လိုဝ်ႉၼိုဝ်း၊ ယႃႇသႃႈ၊ သႃႈသၢၼႄႇ ႁဝ်းၶဝ်သေ ထင်ႇပေႃးလႆႈ ပေႃႉၵွၵ်ႇပိၼ်ပပ်ႉမႃး ၶင်ႇၶႆယဝ်ႉ။

ထႃင်တူဝ် ထဝ်ႈထမ်ႇမသေ ယိၼ်းၽူမ်ၸူမ်း ၼူပ်ႈလွင်ႈယွႆႇၶမ် ထမ်ႈတီႈ ထဝ်ႈယူႈလွႆႈထိမ်ၶႄႈၵၢၼ် ၵူႈၽႃႈၽႃႇငလႈ ထဝ်ႈယူႈၵမ်ႉထိမ်လူႇထၢၼ်း ငိုၼ်းတွင်း ႁဝ်းၶဝ်ထင်းသိင်ႈသေ ယုၵ်ႉယွင်ႈၵုင်ႇမုၼ်မႆၢတွင်း ထၢင်ႇၽိုၼ် ဝႆးၶိုၼ်းပပ်ႉၵွၼ်ႇၶႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈႁဝ်းႁႃး မီးလွႆႁၵ်ႉလိုဝ်ႉၼိုဝ်းယႃႇသႃႈ၊ သႃႈသၢၼႄႇၽိုၼ်ႈငေႈ၊ လိၵ်ႈလႆးႁဝ်းၼလႈ ထူမ်းၶင်ႇၵၢင်လွႆ ႁဝ်းမီးၶၼ်ႉ ပိၼ်လႆႈမႃးငႆးငႆႈလီ လီယဝ်ႉ။ ၵဝ်ၶႆႉၵူႇမိူဝ်းၶႄးၵေႃႈ ထူမ်းၵဝ်ၶေႈၵူၢမ်းၵၼ်ဝႃႈ "ႁၵ်ႉ ၶႆႉထႃႇႁဵတ်းလိင်ႉလူႇ To love is to serve." ၶႆသေ သိုဝ်ႇၵွၼ်ၵၼ်ႁဵတ်း လိင်ႉလူ လိုဝ်ႉၼိုဝ်း၊ ၽိုၼ်ႈငေႈ လိၵ်ႈလႆး ယႃႇသႃႈႁဝ်းၵူႇ ၸွႆႈမၢၵ်ႈမီးလီ ပိၼ်၊ ၵတ်းယိၼ်သိုဝ်းသႃႈ၊ ၼိုၼ်ႈယွႆႇမွႆႇသုင်၊ ငၽႈတွၼ်း၊ ၸိုဝ်ႈၸိုင်းပိုင်း သိုင်ၵူႇ မိုဝ်းၶႄႈၶၼ်ႉသေၵမ်းၶႆ မုင်ႈမွင်းယွႆႇၶမ် ၶဝ်ႉယမ်သင်ႇထိုင် ပီႈၶွင်ႉ ထၢဝ်းၼိုဝ်းတႆးႁဝ်းထင်းသိင်ႈ ၶင်ႇၶႆယူႇယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈၶၼ်ႇတေႃး
ဝိၸႃႇရၵမ်ႇပေႃးလ တႆးလိၼ်း
ဝိင်းထႃႈလိူဝ်ႇ

ႁႏွဝ်ခေါ့မ္ါ့တိက္ါ့

မံၢခဝ်.	လွင်ႇတၢင်ႏ	ခေါ့လိက်ႇ
1.	ပုတ်ႉထေလ့ႇ တၢင်ႏရုခ်ထိုင် ဂၢခ်မၢဂ်ႇမိႏ	1
2.	မခ်ႏထၢင်ႉပို်င်ႇ ကၢခ်လ်ႉလ	7
3.	ခိုဝ်ႏသဂျ	10
4.	လို်ခ်သိဝ်ႏကိတ်ႏမူခ်ႏ ပွ်ႏကွဂ်ႉဝါႉ	14
5.	ခိင်ႉသၢင်ႉပုတ်ႇ	19
6.	ဝိးတ်ႏ ဂိတ်ႏဂိုဝ်ထင်ႇဇတ, ခဝ်ႉကၢခ်ႉမျႏ.....	25
7.	လို်ခ်ရွဂ်ႏမူခ်ႏ ဝခ်ႏပုတ်ႉထလဝ်ႇ	32
8.	ဝိတဂထမ်ႏလဝ်ႇ ဇလ့ႇ လွင်ႇပိခ်ႉယါႉသါႉ	36
9.	လိဂ်ႇထွင်ထိုင်ခိုခ်ႏ ကူလ်ႏလိဘူခ်ခိုင်ႇ.........	41
10.	လွင်ႉလ်ွႇယူႇလွတ်ႇလိဝ်ႏ သေဂေါႉဂေါႉ သၢင်ႇခိုခ်ႇပခ်မျႏ	58
11.	ဖေါ့	61
12.	FREEDOM OF THOUGHT HAS BEEN ENVISAGED BY THE BUDDHA HIMSELF....	73
13.	THE ATTITUDE OF EARLY BUDDHISM TOWARDS TRUTH.	75
14.	THA TON - SUV ANNABHUMI	77

လဝ်ႈထမ်ႇမ (ထဵဝ်လၢင်+ၶူမိူဝ်း ထီႉသွင်) ၼလႈ ၵိၵ်ႇလဝ်ႈတၢင်းလဵတ်းတူၼ်
မိူဝ်ႈယဵဝ်ႈထိုင် တီႈလွႆလဝ်ႈမၵိုၼ်ႇတ ၵၼ်းၵွၵ်ႇဝဵင်း ၵၼုလႅ,ထပုရ မွၵ်ႈ
ပဵတ်ႇလၵ်း တီႈၵၼ် ပုတ်ႉထသႅ,သၼႅ, တင်ႈၼတႇႁွတ်ႈမႅး ၼွင်းမိူင်းသီႇရိ
သင်ႇၵႅ, မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႅး-2307 ပီႊ။ (23. 7. 93)

ထၢ်,မၢ်တွင်းဝ်ႉ ၵိုၵ်းႁွင်းႁဵူး (လ်) လွမ်ပွင်လိုင်ႈ ပၼ်,တရႅ,ၼႅ,ယၵ
(BMICH)ၵၼ်ပဵၼ်တီႈႁွင်းႁဵူး (လ်) ႁပ်ႉၶဵပ်းၶူး (CONVOCATION
HALL .) ႁူပ်,လမ်,ပူဝ်,။ (26. 7. 93)

ပုတ်ႉထ ငလႄႈ တၢင်းႁၢၼ်ထိုင်ၵၢမ်ၵူၼ်း

ၵမ်ႈၶၼ်မိူၼ်ႁၢၼ်ထိုင်ဝႃႈပုတ်ႉထႃႉၸဝ်ႈ ၵမ်ႉမီးတၢင်းႁၢၼ်ထိုင် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးၶၼ် ယဝ်ႉ ။ တီႈငတ်ႉမၼ်းပုတ်ႉထႃႉၸဝ်ႈႁၢၼ် ထိုင်ဝႃႈ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၶၼ်ပႅၼ်ပိုၼ်ႈ ထၢၼ် တူင်ႉၵူင်းႁူမ်ႈ (Society) ယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းၶၵ်ႉၵျႃႉ (NIKAYA) ႁႃႈၸဝ်ႈ လိူဝ်းၶဝ်ႈ ၶျႈသင်ႇသွၼ်မၼ်းၸဝ်ႈ ၵၢၼ်ၵိၼ်ႇၵပ်း ၵၢၼ် မၢၵ်ႈမီးၶဝ်ႈ မီးဝႆႉ တင်းၼမ်ယူႇ ။

တီႈၼင်ႈ ဢင်ႇၵုတ်ႉတရ ၼိၵျႇယ သုၶဝၵ်ႉၵ (Anguttara Nikaya Sukha Vagga) ၼၼ်ႉ ပုတ်ႉထႃႉၸဝ်ႈ လၢတ်ႈဝႆႉဝႃႈ " တၢင်းၶတ်းယႃၼ် " သီႇပိူင် လိူဝ်းၶဝ်ႈ ပိုၼ်ႈၵိုင်ၶၼ်ဝိၼ်ငိုၼ်းၶမ်း လၢလၢ ယဝ်ႉ ၼၼ်ယဝ်ႈ ။ ပွင်ႇဝႃႈ ပေႃးမီးငိုၼ်းၶမ်း လဝ်ႇၵေႃ ၵေႃႉမီးလီႈ တၢင်းၶတ်းယႃၼ် လိူဝ်းၶဝ်ၶဝ်ႈၼၼ်ယဝ်ႉ ။ ၶဝ်ႈပၼ်ၶျႈသွၼ် ၵိၼ်ႇလူႇလၢႆႈတၢၵ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်ႉၵိၼ်ႈလူႇလၢႆႈ သင်ႇၶဝ်ႈ လိူဝ်းၵၢၼ် မီးတၢင်းၶတ်း ယၢၼ်ၵေႃႈ လူႇလၢႆႈထမ်ႉမ ။

မၼ်းလဝ်ႈဝႃႈ ပေႃးမီးငိုၼ်းၶမ်း လိူင် ပုၼ်ႈထိုင်မုဝ်ႈလိုၵ်ႈ ၵၢတ်းယႃၼ် လူမိူဝ်ႈၶဝ်ၶဝ်ႈ၊ ၵမ်ႉလီႈပုၼ်ႈ မႂ်ႈလွတ်ႈ, ၵေႃၵိၼ်ၶိုင်ႈ လွႆႉလၢ၊ ၶဝ်ႈ ႁူပ်ႈပိုဝ်ႈ မီးငိုၼ်းၶမ်းဝႆႉ ပၼ်ၶွင်တူဝ်ၵဝ်, ၶဝ်ၶဝ်ႈ ယဝ်ႉ ။ တၢင်းၶတ်းယၢၼ်ၼင်ႇၼႆ ႁွင်ႉ ဝႃႈ " ၵၢတ်ႉထိသုၶ " (Happiness of possession) ၼႆယဝ်ႉ ။

ပေႃးမီးငိုၼ်းၶမ်းၶဝ်ႈ မိူဝ်ႈမီးၵွင်ႈ လူဝ်ႇသုဝ်ႇလၢ, ၶူဝ်းလမ်မၼ်း ၵၢၼ်လီႈ

ယိပ်းတိုဝ်းယူ့ၵူႈဝၼ်း (Basic needs) ၶႄၶၼ်ႈငလႈသင်၊ တၢ႕လိူ၀်တိုဝ်းတၢင်႕ပိူင် ငလႈသင် မၶၼ်းလႆႈသိုဝ်ႈလႆၢ႕ ယိပ်းတိုဝ်း ၶငင်႕လိုငလႈ လႆႈမီးလွင်ႈၵတ်းယဵၼ်လိူ ငတႃငတႃ။ ၶၼ်ႈယဵမ႕ပျ႕လီတျႈ "ဢေႃးၵသုၶ" (Happiness of consumption) ၶၼ် ယဝ်ႉ ။

မ်ၢသၢမ်ငတႃ ၵူၼ်းမီးငိုၼ်းၶႄၶၼ်ႈ ၵမ်႕လၢင်ႈတိတ်းၶႅ၊ တိတ်းၶွတ်႕ၽိူ။ ၵူၼ်းမီးၶႅၼ်ႈငတႃ ၵုမ်႕လႆႈမႆႈလိူ၊ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵျႈ လႆႈပၢႆးၶႅၼ်ႈ ။ ၶၼ်ႈငတႃၵမ်႕လႆႈ ၵူဝ်လဝ်ႈၶႅၼ်ႈ ၵျ႕လို မျးမၢပ်႕၊ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ဝျႈတူဝ်ၵဝ်႕ မီးငိုၼ်းၶမ်းဝ်ႉ ၵုမ်႕ထူၼ်ႈ။ လႆႈၵတ်းယဵၼ်လိူ ၶငင်႕ၶၼ်ၶၼ်ႈ ပၼ်ပိူဝ်ႈ ၵမ်႕မီးၶႅၼ်ႈၶႄၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၶျႈဢၢမ်းပျ႕လီ လိူ၀်ဝျႈ "ၵၢၶၶျေသုၶ" (Happiness of being free from debf) ၶၼ်ယဝ်ႉ။

လိၶၼ်းသုတ်းမၶၼ်း ၵျ႕မီးငိုၼ်း ၶမ်းၶၼ်ႈ တၢ႕တူဝ်မၶၼ်း၊ တၢ႕လုၵ်ႈငမး ငလႈလုၵ်ႈၶွင်ႈတူဝ်ၵဝ်႕ ၵမ်႕တၢပ်ႈလူဝ်႕ ဝူ႕ၵျလဝ်ႉ၊ လူၼ်း၊ လၼ်၊ မၢပ်႕ၵိၼ် ၽိူလို ။ ၵွပ်ႈၶၼ်ငလႈ ၵမ်႕မီးငဝ်းလႆၢး တၢ႕တေလႆႈ ပူၼ်ႈပၼ်မ်ၢမီး ၵိဝ်႕ၵပ်း တၢ႕လိင်ႉတွင်ႉ ။ တၢင်းၵတ်းယဵၼ်ၶငင်႕ ၶၼ်ၶၼ်ႈ လိူ္ႈမျးၵွပ်ႈငိုၼ်းၶမ်းယဝ်ႉ ။ ၶၼ်ႈ ၽျ႕သျ႕ပျ႕လိ မီးဝ်ႈဝျႈ "ၵၢၶဝေလိူလ သုၶ"(Happiness of non quilty) ၶၼ်ယဝ်ႉ ။

မိူဝ်ႈၵျၼ်ပိူၼ်ႈၵိၼ်ၶငင်ႈ လိူလၢ႕၊ လူ႕တၢၼ်း၊ လွႆႈထမ်သေငလႈ လဝ်ႈၵဝ်႕ သမ်ႉၵမ်႕မီးၶႄၶၼ်ႈ လဝ်ႈၵဝ်႕ၵမ်႕ဝူ႕ၵျ်တ်း မိူၵ်ႈလိူင်း ၵမ်႕ဝူ႕ၵျ်တ်းၵမ်႕လီၵျႈ တီႈ ၵေႃ႕သုတ်းမၶၼ်း တေဝီၶၼ်းၶွႆသေပီၶၼ်လိူ ၵမ်႕လီဝ်ႈယူ႕ ။ မိူဝ်ႈပၼ်လိူၵမ်႕လီ ၵျဝ်ႈၵျင်း ႁိူင်ၶၢၼ်းမျးငလႈ ၵျတၢင်း ၵွၵ်႕လွတ်ႈၶႄၶၼ်ႈ ၵၢၼ်ၵမ်႕လီ ၵိတ်႕ ၶိုၼ်ႈလႆႈ လူသိူႈတူဝ်ၵဝ်႕ ၵူႈပိူင် ၵူႈဢၢဝ်း ယၢမ်း ၵူႈတီႈငလႈ တၢင်းၵူႈၵျ႕ယဝ်ႉ ။

ၵဝ်းဝူ႕တျႈပတၢင်း လႆႈၵွၵ်လူၼ် လွမ်းတၢင်းၵမ်႕ၵျး လႆႈမႆႈလိူပျး ၵူဝ် ယူႈလၵ်ႉ မျးလၵ်ႉၶုတ်ႈ တီႈႁိူၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႈ ပၼ်ၵွပ်ႈ တိူၵ်ႉမီးၵူၼ်းၽၢၼ် ၶမ်ယူ႕ ၶႄၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈယိင်းသၢဝ်၊ ၶွင်ႈယိင်း သၢဝ်တူဝ်ၵဝ်႕ လႆႈဝူ႕ သုမ်းပၢၼ်သၢဝ် သေ ၵပ်ႉၶၵ်႕ယူ႕ ဝၼ်းဝၼ်း ၶိုၼ်းၶိုၼ်း တီႈႁူင်းၶွၼ်း (Hotel) မိူင်းထႆၶႄၶၼ်ႈ ၵွပ်ႈၵမ်႕မီးငိုၼ်းၶမ်းၶႄၶၼ်ႈယဝ်ႉ ။

တၢ႕ၵူ္ႈတူင်႕ပိူင်းၵူၼ်း ၵတ်းယဵၼ် တၢ႕ၵူ္ႈတိူၵ်႕သူၼ် ဢၢၼ်ႈၶျေးၵဝ်း ၼေ သိူဝ်းမူၼ်ႈၶႄၶၼ်ႈ ၵူၼ်းၵၢၶယူ႕ၶၼ်း တိူၵ်႕သူၼ် ဢၢၼ်ႈၶျေးၵူႈၵျ႕ တၵ်းတေ လႆႈမီးတၢင်းတိုဝ်းၵမ် ၵၢၶၼ်ၶွင်ႉဝျႈ "သီ႕ လ" (Morality) ၶႄၶၼ်ႈၵွၼ်႕ လင်႕ ဝေပီၶၼ်လႆႈ ။ တၢ႕တေပုိ်ႉပျး သီ႕လ ၵၢၶပီၶၼ် "ၵၢၶဝေလိူလသုၶ" တၢင်း

ဂတ်းယီၶ်ႈ ၶွပ်ႈၵမ်ႉမီး တၢင်းဢိတ်း ပူၶ်ႈပိၶ်ႈမၢမီႈၶဵၶ်ႈ ပ်ေႈမီးငိုၶ်းၶမ်း လင်ႉတေလၢင်ႈပိၶ်ႈလံႈယဝ့် ။

တ့ႈတေ ၸွႈၶတ်းလိုံ ၸွႈတ်းၵၢၶ်ႈ မၢၵ်ႈမီးၶဵၶ်ႈ ပုတ်ႉထလဝ်ႈသင်ႉဝုံ မီး ၶမ်ၶႅ ။ ၶႅၵ်ႈၵ်ႈမ်းၵၢၶ်ႈမၶ်းလဝ်ႈ ယိပ်းတိုဝ်း ပ်ေႈမၶ်းလဝ်ႈ လၢတ်ႈလွင်ႈ ၵၢၶ်ႈမၢၵ်ႈမီးဂမ်ႈယွင်ႈ မှုၶ်ႈၶငေႉ ၵုတ်ႉ ထ့ႉၶႅ၊ ၵ့ႉရတ်ႉထ၊ ၵ့ႉရမ်ႉပထ၊ သေႉဝိတ်ႉၶိတ်ႉတ၊ ဝီႉရိယလဝူ့ႉ လိုဝ်းၶ်ႈ ယ်ၢႉတ်းပွင်ႉဝ့ႈ– ၸွႈၶတ်းလိုံ၊ ၸွႈၸွႈတ်း ၵၢၶ်ႈ ႁိုဝ်ႉလိၶႈယွ့်၊ ၸွႈတ်းယဝ့်ၸွႈတ်းထိင်ႈ၊ ၸွႈတ်းဂပ်းဂပ်း တၢမ်းတၢမ်းဂၶ်ႈ၊ ၸွႈတ်း ၸွတ်းၸွတ်းၸၢၶ်ႈၸၢၶ်ႈ ၶ်ႈယဝ့် ။

ဂူၶ်းၶၢၶ်ႈလၢင်ႈလူႉသုမ်းၶငေႉ ႁိုဝ် ဂူၶ်းဂုံသမ့်လၢင်ႈၶိုၶ်ႈယုံ၊ လိုင့်ႁိုဝ်ၶ်ႈ ပုတ်ႉထလဝ်ႈလၢတ်ႈငၶ တီးဂူၢင်ႈမၶ်း တီး ၶ်ႈ "တီႉၶၶိဂ့ႉယ" (Digha - Nikaya) ယူႉ ။ **ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ပိၶ်ႈ ၵေ့ႉၸွႈၸွမ်၊ ပိုၶ်းငယႈ " ထမ်ႉမ " ။ ထမ်ႉမၶ်ႈပွင်ႉတ့ႈ– လွင်ႈယိင်ႉပိင်းငလႈ လွင်ႈဂတ်းယီၶ်ႈၶ်ႈယဝ့် ။ တီးငတ့မၶ်း ပုတ်ႉထလဝ်ႈၸၶ်ႈထိုင်ငံ လၢတ်ႈသင်ႉဝုံ ဝ့ႈ " လွင်ႈဂတ်းယီၶ်ႈထမ်ႉမငလႈ ၵၢၶ်** မၢၵ်ႈမီးၶ်ႈ မှုၶ်ႈမၢၵ်ႉလေႉ သွင်လုၵ်ႈ ၊ **မိုဝ်ႈလိုံ ဂိင်ႈတၢင်းသွင်လုၵ်ႈၵွၶ်ႉ လေႉ လင်ႉတေၸူႉလံႈ ။ ၵမ်ႉမီးလွင်ႈဂတ်း ယီၶ်ႈၵၢၶ်ႈတ့ႈၶဵၶ်ႈပွင်ႉဝ့ႈၵမ်ႉမီးၵၢၶ် မၢၵ်ႈမီး ၊ ၸၢမ်းၵၢၶ်ႈမၢၵ်ႈမီး ၵၢၶ်ႈဝ့ႈ ၶဵၶ်ႈၵေ့ႈယွင်ႉဝ့ႈ ၸၢမ်းလွင်ႈဂတ်းယီၶ်ႈ" ၶ်ႈၶဵၶ်ႈယဝ့် ။**

ၶ်ႈလိၵ်ႈ ပုတ်ႉထယ့ႉသ့ႉ တၢင်းလႅ ၶဵၶ်ႈ " လ့ႉတဂ " ၵၢၶ်ႈဝ့ႈၶဵၶ်ႈ မီး ဝုံယူႉ ။ ၵၢၶ်ႈပိၶ်ႉဝုံယ်ၢႉတ်းဂမ်ႈယွင်ႈ ငလႈ ယ်ၢထ်း၊ ၵၢင်းဂိတ်ႉ၊ သီႉႁိုဝ်ႉ၊ မၢၶ်ႈ၊ ငၶႉ၊ ၵျပၢၶ်ႉ၊ လိုဝ်းၶ်ႈ ၵေ့ႈ မီးဝုံယူႉ၊ ငဝ်ႈမၶ်းငတ့ပိၶ်ႈမ့ႉလိယဝ့် ။ ပ်ေႈလဝ်ႈဂဝ်ႉ၊ လူတူရုံးလိုင် တေလံႈၸႂ ၸၶ်ႈလွင်ႈပုတ်ႉထလဝ်ႈ လႅလႅပၢၶ်လမ် မှိုဝ်ႈယင်းပ်ႉပိၶ်ႈပုတ်ႉထၶဵၶ်ႈၵွၶ်ႉ ။ ၶ်ႈပၢၶ်ပွင်းမၶ်း (547) ပၢၶ်ၶဵၶ်ႈ လဝ်ႈ ဂဝ်ႉတေလံႈၸၶ်ႈပုတ်ႉထလဝ်ႈပိၶ်ႈဝုံဂူၶ်း ဂ့ႉ (ၵမ်ႉၶဵၶ်) ယ့ႈၵွၶ်ႈႁိုဝ်ဂူၶ်းဂ့ႉ ၶ်ႈတင်းၶမ်ယူႉ ။ ၶ်ႈငၶဝ့ႈ ပုတ်ႉထ လဝ်ႈၵမ်ႉသၢၶ်ႈၶတ်း ၵၢၶ်ႈဂ့ႉၵမ်ႉဂ့ႈ ပၢယုၵ့်ယွင်ႈပ်းၵွၶ်ႉၶ်ႈယဝ့် ။

ဝၢႈသေ ပိၶ်ႈၿႃးယဝ့်ၵေ့ႈ လုၵ်ႈ ၶွင့်မၶ်းလဝ်ႈ ၵၢၶ်ႈလိုဝ်ႈလိုဝ်းႁိုင် မှုၶ်

(၁) ၵၢၶႅ့ႉထပိၶ်ႉ

(၇) ဓေ့ႈတိဂ

(၈) ၶၢင်းဝိသ့ႉၶ့ႉ

(၈) ၵုပ့ႉလိ လိုဝ်းၶ်ႈ ပိၶ် ဂူၶ်းဂ့ႉလႅလႅယဝ့် ။ ၶွပ်ႈပိုဝ်ႈၶမ်ဂမ့် ထိမ်ပုတ်ႉထထဝ်ႈ ၵိဂ်ႉလူရုံႈလုၵ်ႈသိသ်ႉ မၶ်းလဝ်ႈငလႈ " ပုတ်ႉထသ့ႉသၶႅ့ႉ "

လိၵ်ႈႁိုဝ်ႈႁိုဝ်ႈၵေႃႈ ၶဝ်ၶိုၼ်ႈ ၶွၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ
ၵိုၼ်းၶိုၼ်းမိူင်းဢိၼ်ႇတီးယႃးမႃး ထိုင်
တေႃႇၶၢဝ်ႇမႃးလႆႈ 1500 (ပီ (ၵွၼ်ႇ BC)
တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈၼႆႉ ၶဝ်မီးဝႆႉလွင်ႈၽိုၵ်ႇ
ထၢၼ်ႈၸၼ်ႉ (Caste system) ယဝ်ႉ
ပိူင်ၸႅၵ်ႇ (ၽိုင်ႈၵူၼ်းႁိူဝ်းမေႃလိၵ်ႈ) ထၢၼ်ႈ
ၸၼ်ႉ ထၢၼ်ႈၸၼ်ႉၵၢင် လႄႈ ထၢၼ်ႈၸၼ်ႉ
လုမ်ႈတႅမ်ႈ ယဝ်ႉ

ပုၼ်ႈထၢၼ်ႈ ၵၢမ်ႇၼပ်ႉၶၢမ်ႇ လွင်ႈလိၵ်ႈ
ငဝ်ႈလိူင်ႇ ၸိူဝ်းၶဝ် “မၢၵ်ႇလီမၼ်း ၵူႈယၢမ်း
ပဵၼ်မၼ်းၶေႃႈၵႃႈ” လႄႈၶဝ် “တီႈၵၼ်” ယဝ်ႉ
သိုဝ်ႈလွၵ်ႈ ထၢၼ်ႈ တဵၵ် ၵၢႆႇၽိူဝ်ႇ”
လိူဝ်းၶဝ် မၢၼ်ႇလႄႈ ထုၼ်းသၢင်ႈ ၵေႃႈ
ငၢၼ်းဝႆႉ လွင်ႈတႅၵ်ႈ (ၸၼ်ႉ) ထၢၼ်ႈၸၼ်ႉၸိူဝ်း
တၵ်ႉလၢႆးၶိုင်ႈ ယဝ်ႉ

ၵူၼ်းၶဝ်ၵမ်း ထိုင်မႃး ၶႅၼ်ႈလွင်ႈလိၵ်ႈ
ငဝ်ႈ ၵၢမ်ႇပိုၼ်း ။ ပိူင်ပိူင်ႈ ၸၼ်ႉ
သႃႇသၼႃႇ (Hinduism) ပၼ်ႁႂ်ႈ
ၼပ်ႉၶၢမ်ႇ ၶဝ်ယဝ်ႉ မီးလွင်ႈ
ထၢၼ်ႈ လုမ်ႈတႅမ်ႈ ၶဝ် ၵၢမ်ႇမီး
တၢင်ႇတၢင်ႇ လွင်ႈ ပိူင်ၸိူင်ႉ
ငတ်ႉငတ်ႉ ။ ထၢၼ်ႈလုမ်ႈတႅမ်ႈ ၶဝ်
ႁၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႇၸွင်ႇ “Untouchable”
“ထၢၼ်ႈၵၢမ်ႇ လိူဝ်ႈ ယိုဝ်ႈတိုဝ်း” ပဵၼ်ယဝ်ႉ ။
ယူႇၵူၼ်းၼိူဝ်ႈ ၵၢမ်ႇလႆႈ ၶၼ်းမိူင်း
ၵိုၼ်းၼႂ်းၸမ်ႉၶဝ် ယူႇၼႂ်းၸိူဝ်း
“ ၵေႃႈ ” ၸိူင်ႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵၢမ်ႇလႆႈ
ပိူၼ်ႈ ၶၼ်ယဝ်ႉ ” ၵူၼ်းၶဝ်

ႁိုဝ်ႈ ထၢၼ်ႈ ၸၼ်ႉ ၶူးမိုၼ်း
ၵၢၼ် ၵႃႇသင်လႄႈ ၵၢမ်ႇလီလၢႆႈ
လႆႈ၊ ပေႃးၵူၼ်းတႅမ်ႈ ႁွတ်ႈၵၢၼ် မၢၵ်ႈမီး
သေ မီးငိုၼ်းၶမ်းၼမ်ႉ ၵူၼ်းတေပိူင်
ယဝ်ႉၼႆႉ ၵူၼ်းလၢႆလႆႈ ပဵၼ်ယဝ်ႉ
ပုၼ်ႈထၢၼ်ႈ ၵူၼ်း ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်
မၢၵ်ႈမီး ၵၢၼ်ႁႃႇ ၶၢမ်းၸႅၵ်ႇ
ယဝ်ႉလိူဝ်ႈ ၸိူဝ်းၶဝ်ႁႃႇ ၵၢၼ်လၢႆႈ
ၵၢၼ်လုမ်ႈ ၽိုၼ်ၵၢၼ်လိူဝ်ႈ ၵၢမ်ႇ ၸိူဝ်း
လၢႆးပိူင်ႈ ပိူင်ႈ ၵၢၼ်ၸႅၵ်ႇ
ၵၢၼ်ၸႅၵ်ႇ ယဝ်ႉ ပေႃးၵူၼ်း ၵၢမ်ႇ ႁႃႇ
မၢၼ်ႈ ၶိုင်ႈ ယဝ်ႉ ၵၢၼ်လုမ်ႈ ႁႃႇ
ပူၼ်ႉလႄႈ ၵၢၼ်ၵူၼ်းၵေႃႈ ထၢၼ်ႈၸၼ်ႉ
ၵေႃႈ တေဢဝ်ၵၢၼ် ၵူၼ်း
တိၵ်ႉယဝ်ႉ

ၶဝ်ၸိူဝ်း ၵေႃႈ ၵူၼ်းလုမ်ႈ မၢၵ်ႈမီး
ၶိုင်ႈယဝ်ႉ ပိူင်ႈ ၵၢၼ်ၸႅၵ်ႇ ၵူၼ်း
ၶိုင်ႈ (ၵၢၼ်) လႆႈ ၶွင်ႈၼိုင်ႈၵၢၼ် ” ၵၢမ်ႇ
ပူႈၶဝ်း ၵၢၼ်ၸႅၵ်ႇ ၵေႃႈ
ပဵၼ်ၵၢၼ်ႁၢမ်းမီး “ လွင်ႈ ”
ၵၢၼ် ၵူၼ်းၶိုင်ႈ ပိူၼ်ႈ ၵၢၼ်ၼႆႉ
ၵူၼ်းမီး ငိုၼ်းတိုၼ်း ၵၢၼ် ၵူၼ်းလိူဝ်ႈ
ၵမ်ႉထိုၼ်း (Capital) လႄႈ ႁိုဝ်ႈ
ပၢၼ်ႇ ၵၢၼ်လႆႈ (Job opportunity) ၼႆႉ ၵူၼ်းမီး ၶိုင်ႈ
ႁႃၵၢၼ် ၵူၼ်း ၶိုင်ႈ
တႃႇၵူၼ်း ၵၢၼ်မီး ” ၵူၼ်း ၵၢမ်ႇ
ယူႇ ။ ပေႃးဝႃႈ ၵၢမ်ႇပၵ်းပၼ်တိုၼ်း

ခဝ်လိူင်ၶူၼ်းၽၢၼ်ၼ်ၵေႃႈတိူဝ်း ၵွပ်ႈၶူၼ်း ၽၢၼ်ၼ်ၶမ်ႇၼိုင်လႆႈ ။ ၶူၼ်းလၢၵ်ႇလိူင်ႁ ၵွပ်ႈ ၶူၼ်းလုၵ်ႉလိူင်ႁၼၼ်ႉ ၶိုင်ႈ (Weapon) ၵေႃႇၽၼ်ႈ ၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႆႈ ၶူၼ်းၵေႃႉၸၢႆး ၵၼ်ႈ ၵူဝ်ႁိူၼ်းၸၢႆး တူဝ်ၵဝ်ႇၼႆလႆႈ သမ်ႉ တေလႆႈၼၼ်ႉၵမ်ႉ,လႆႈလွၵ်ႇ၊ တူၼ်ႈ ယွၼ်ႉ မီးၶေႃႈလႆၼၼ်ႈလႆႈ ၵိမ်းၵွမ်းၵေႃႈၵႂႃႇ (ပိ သုၼ်ႉၵေႃႈ,လႆႈ) လိုဝ်ႈမၼ်း၊ ပေႃးၽိၼ် မၢႆးလိူင် ၽွၼ်ႉၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးၶေႃႈ ၵမ်ႉ လီငလႆႈ တီႈၼွၼ်းၵေႃႈၵေႃးၶေႃႈ မိူဝ်ႈ တီႈၼွၼ်းၸႂ်ႈၼၼ်ႉ ၽုၵ်ႉၸမ်းၵေႃႈထႃႇလႆႈ ၵၼ်ႉ (ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ) ၵေႃႇလႆႈၼၼ်ႉၵၼ်ႉတႃႈၵမ်ႉ, မီးသၢၵ်ႉလႃႇ,ၵေႃႈဝႃႈ မီးသၢၵ်ႉလႆႈ၊ ၶူၼ် လၢတ်ႈၵၢမ်းၵမ်ႉ,မီးၶမ်ႉမီးတူဝ် ။

(၁၉) ၵၢၼ်ၶၢဝ်ႇပွင်ႈသိပ်ႇပွင်ႈ (Social bad consequenees) ၼၼ်ႉတူင်ႇ,ဝိူင်း ၶူၼ်းႁဝ်း ၵၼ်ဝႃႈမၢႆးပႃႈၼိူဝ်ၼၼ်ႉ ပိၼ် ၵွပ်ႈၵမ်ႉ,မီးၵၼ်၊ ၽိၼ်ယွၼ်ႉ ၵမ်ႉ,မီး ၵိုၼ်းၶဝ်ႈ၊ ပိၼ်ပိုၼ်ႈၵမ်ႉ,ၵေႃႈလႆႈတိုၼ်း ငလႆႈပိၼ်မၢႆးယဝ်ႉ ။

ပေႃးထိုင်မၢႆးၵေႃႈၼၼ်ႉ ၶူၼ်းႁၼ်းတေၶိုဝ်ႈ လႆႈၶွင်လႆႈၵၼ်ၵမ်ႉ,ၵႃး မိူဝ်ႈၵူႈယိမ်ပိူၼ်ႈ ၵမ်ႉ,လႆႈ (ၵႃႉ,ၶၼ်ႈ) လႆႈယဝ်ႉမိူဝ်ႈလူဝ်ႉ, သႃႇၶိုၼ်းၼၼ်ႉ ၵေႃႈပွတ်းငၢႆႈယဝ်ႉ ။ ပူႇမွၼ်, ႁဝ်းသုၼ်ႇသွၼ်ၵေႃႈ " ၶူၼ်း ၽၢၼ်ၼ်လွၵ်ႇပွတ်း၊ ၶူၼ်းၵွၼ်းလွၵ်ႇယၢၼ်ႈ " ၼၼ်ႉဝႃႈ ။ ၵေႃႈၵမ်ႉ,ၼိုင်ၶိုၼ်းၶမ်းလိူင် လွၵ်ႇပွတ်းၵူၺ်းၵမ်ႉ,ၵႃး ပႃႇၵမ်ႉ,ႁတ်းႁႃၼ်

ပႃးၵွၼ်,ယဝ်ႉ ။

ၵၢမ်ႇ,ႁတ်းၵူႈ,ပႃႇ ၼၼ်ႉၶၢႆႈၵၢင် ၶူၼ်းၶမ် ၵမ်ႉ,ႁတ်းႁႃၼ် ၊ လၢတ်ႈၵၢမ်း ၼၼ်ႉငၢႆႈ ပိူၼ်ႈသေ လိူၼ်းသုတ်းတေႃႇၵူႈ,ၽိၼ်ႁၢင် မိူၼ်ႈၵွၼ်,ယဝ်ႉ ။

မိူဝ်ႈၼႆႉလႆႈၶုတ်းလၢႆးပိူၼ်ႈ၊ ယိူဝ်ႈၵမ်ႉ, မီးငိုၼ်းၶမ်းသေ မိူဝ်ႈလွၵ်ႇပွတ်း၊ လိုဝ်ယၢၼ်ႈ ၶၼ်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈလၢဝ်ႈၵဝ်ႇ ႁၼ်ငိုၼ်းၶမ်း ပိူၼ်ႈထိုင် လၢၼ်ႈၵဝ်ႇၵေႃး ၵမ်ႉ,ၵူၼ်းၵူ ။ ၵေႃးၵမ်ႉ,ၵူၼ်းလုၵ်ႉယဝ်ႉ ။ မၢင်ၽဝ်, ၵေႃႈလၢဝ်ႈႁိူတ်းႁွတ်း ၵၢၼ်ပူၼ်ႉပိၼ်မႃ မိူဝ်ႈတူဝ် ။ မၢင်ၽဝ်ႈ,ၵေႃးလၢဝ်ႈဝဝ်ႇ, ၵေႃႈ လၢင်းယွမ်းႁဵတ်း ၵၢင်းႁၢၼ်ထိုင် ပိူၼ်ႈ ငၢႆႈငၢႆႈၵေႃး လွၵ်ႇၼဵင်ႈၼင်ႈ ၵူၼ်မီး လႅတ်ႈ သူ,သုၶေ,လဝ်ႈၵဝ်ႈ,ၵူႈ,မဝ်ႈ ။

ပေႃးႁူႉၸၵ်ႉၸၢလဝ်ႈၶဝ်ႈတိုၼ်း "တီႈၶၼ် ၵၢၼ်ပိူၼ်ႈလႆႈတီႈတဝ်ႈၵူႈလုၵ်ႉ" မိူၼ်ႈၼင်ႈ ယႃႈ "ႁ ၶူၼ်းၵၢၼ်ၼိုင်ႈလႆႈၵူႈႁၢမ်ႈ ပိူၼ်ႈ ၶူၼ်းလွၵ်ႇပွတ်း ၵေႃႈၵႃးၼၼ်ႈ ၵႃႈငွႆႉ လၢၵ်ႇၵူဝ်ၸၢ,သၢမ်ႇၶေႃႈၼၼ်ႈ ၵေႃႈတဵမ်ႉၵၼ် မိတ်ႉသႃ,တိတ်ႉထိူ ၵူ"ၸၢႆးလၢဵ ပႃးမီးၵူး ၽွင်းၼႆ,ၼၼ်ႉတၢင်,သႃ,သႂ်ၶႄ, တၢင်, ၽၢႆႇသၢႆႇ ၵၢင်းၵႃႈ ၵိုၼ်းတိုဝ်ႉၵၼ် သိုဝ်ႉၵၢဝ်ႇ လဵဝ်ႈၵဵဝ်ႈ မိူၼ်သိုဝ်ႉ ၵၢင်ႇၶူၼ်း ၵေႃႈ ၼၼ်ႉၵၢၼ်ႁၢမ်ၶၼ်ႈၵူၼ်း ။ ၵွပ်ႈၵၢႆ လဝ်းၵဵဝ်ႈ,ၶိုင်ႈလႆႈ လွၵ်ႇပွတ်း ၵႃႈယၢၼ်ၼ် ၼၼ်ႉၵမ်ႉ,ၵူၼ်ယၢႆ ပိူင်ႈပိူင်းၶူၼ်ႁၢၼ် ထိုင်ၵႂၼ်းသေ မိူၼ်ၶူၼ်းၵေႃႈ ၵူႈ,ၶိုဝ်ႈ

ခခေန့်ယဝ့် ။

ပေ႑းထိုင် ပီခ်ခ်မ႑းလိုင် ခ္ငး‌တူဝ် ဂဝ်,၊ ခ္ငးပီ;ခ္ဂင့်တူဝ်ဂဝ်,၊ ခ္ငးခ‌ရေ;ရွိခ‌်း တူဝ်ဂဝ်,၊ ခ္ငးဏခ် ၡၢငိုခ‌်းတူဝ်ဂဝ်,၊ ခ္ငးဏခ်လႃတ်;လၢ ၵ်တ်းသာင်;၊ ၸူခ္င ခႆ;လဝ်;ဂဝ်,လိူဝ်းခ္ငဲ လွင်;ၼမ်,လိုဝ်;လဵု; လွင်;ၵ်ခ်သုခ်,တူဝ်ခ‌ရေ,ယံဝ် ဢ႑းလ႑း၊ လွင်;ၵထမ်,မတင်းလႆ လၢင်;ၵိူတ်,ခိုခ်; မ႑းရွႆလူဝ်;ယႃမ်း ၵူးတ်ႈ;ၵူးတာင်းယဝ့် ။

မိူဝ်;မခ်းၵိူတ်,ခိုခ်;မ႑းခခေန့် ယေ႑;ငမ;၊ သင်,ခလဝ်;၊ ၵူခ်းထဝ်;၊ ၵူခ်းငဂ, ဢခ်ဝ႑;ခခေန့်ၵေ႑; တူဝ်ဂဝ်, တေၵမ်,ၵ်ခ်ထိုင် ဝ႑;မခ်းလီလႆ;ခမေႇ ထိုဝ် ။ ထိုင်တီ;ပီခ်ခ်ဂခ်မ႑းလိုင် တိူၵ်, သူခ်ဍၢခ်;ခ‌ရေး၊ တူင်,ဝိူင်းၵ်ဝ်းခ္င ၵမ်,လီမူခ်းသိူဝ်းယဝ့် ။ **ယေ႑းဝ႑;ယႃ, သ႑,ၵူမ်းလႃတ်;တီ;ၵိူဝ်းလီပိၵ်,ဂခ်လိုင် လွင်;ယႃမ့်ၺွမ်;ၵေ႑; တေၵ်င်းဢေ,ၵ႑,သေ တိူၵ်,သူခ် ဝၢခ်;ခ‌ရေးလဝ်;ဂဝ်,၊ ၼိူဝ်း လဝ်;ဂဝ်,ခ္ငဲ မိူခ်ဂခ်တင်း ယိတ်;မွၵ်, ယူႃႇခ်ခ်ယူ,သေ,သေ,ယဝ့် ။**

ပုတ့်ထလဝ်; လီသင်,ဝ့်ဝ႑;– ပေ႑;ငမ;မုင်;မွင်းခရိုဝ်လုၵ်;လာင်းခ္ငဲ မီး ဝ့်ၡၢ;ယိူင်; ။ ခ္ငးခခေ "လွင်;တေ သိူပ်,ပွႆ့ပ႑း လိူဝ့်ၼိူဝ်းငလ; ၶုဝ်းခွင်ငိုခ်း ခမ်း ဝ်ႃးသေခဝ်လပ့်လွႆသဝ်မိူင်းဍ႑, " ခခေန့်ၵေ႑;ယ႑းဝ့် ။ ပွင်,ဝ႑; = ၵ်ဝ်းပီခ် ယေ႑;ငမ;ပိူခ်;ခ္ငဲ တေလႆ;ဍ႑,ၵ်တ်းၼ်;

ၵုမ်,တ႑,ပႃခ်ၵ်ဝ်းၵူရ်းၵမ်,ၵ႑း ၼ်;ၵုမ်, တ႑,ပႃခ်လုၵ်;လႃခ် ။ ခ္ငဲပီခ်ယႆ, ယေ႑;ငမ; လုၵ်;လာင်းၵေ႑;တေလႆ;သိူပ်, ပွႆ့ပ႑းလိူဝ့်လႃတ်;ၵမ်,ၵ႑း တေလႆ;သိူပ်, ပုတ်;ယိူပ်းတိုဝ်း၊ ၵ်တ်းဍ႑,ၼုဝ်းခွင်ဢခ် ၵိုတ်းဝ့်ခခေန့်ခ်ယဝ့် ။

ၵွပ်;ခခေခ်ငလ; တ႑,သုခ်,တူဝ် ၵမ်,ဝ႑; တ႑,တင်းခမေ ၵေ႑;လီ ၼ်;လႆ; ဂတ်းယိခ်ဍ႑, လုၵ်;ယဝ့်လႃခ် ပႃခ် သိူပ်,ပႃခ်ခခေန့် ဏခ်မၢၵ်;မီးခ္ငဲ ပီခ် ဝ့်ပိုခ်ထႃခ်ငတေ ။ ခ္ငဲပီခ်ခ‌ရေ; သင်,သွခ်ပုတ့်ထလဝ်; ယူ;ၵခ်တီ;သူ ၵ်ဝ်းၵိူဝ်းလီခ်ခခေန့်ယဝ့် ။

(30 - 3 - 94)

ကၼိလုၵ်ႉက

ယၢ,ပေဝၢႈ ၵူၼ်းတၢင်, လိူဝ်း တေၢႈပူႈကၢၼ်ၶိူဝ်းလိူဝ်ႈဝၢႈ "ၶိၼ်းလိူဝ်ႈ လိၢ်းပၢ်ပေ, ပုတ်ႉထလဝ်ႈ" ၵမ်ႈပွင်ႈယင်း ဝၢႈ ပုတ်ႉထပၢ,သၢ,ၶႆႉ ၵုမ်,လၢတ်ႈလွင်ႈ ကၢၼိလွၵ်ႉလၵူၺ်း၊ မူဝ်ႈလုၺ် တေလၢင်ႈၶိၼ်ႈ ယွၺ်,လႆႈ ၶၼ်ယူ,ယဝ်ႉ ။

သင်လူဝ်ႉဝၢႈ ထၢမ်တေၢ,ထၢမ် ၶၼ် လိူင် ယွၼ်းထၢမ်ဝၢႈ "ကၢၼိလွၵ်ႉလ" ပွင်, ဝၢႈသင် ?

လွင်ႈလိၵ်ႈလိၢႈ (Changing) ၶႆႉပွင်,ဝၢႈ ကၢၼိလွၵ်ႉလယဝ်ႉ။ လွင်ႈကမ်, မၶၼ်ႈၵုမ်း (Impermananance) ငလႈ လွင်ႈကမ်, တင်ႈသဝ်းယူ, သေ,သေ, (Not Everlasting) ၵေၢႈပွင်,ဝၢႈ ကၢၼိလွၵ်ႉလ ၶင်,ၵဝ်,ယဝ်ႉ ။

လၢမ်းၶႆႈလွၺ်တူၺ်းလူး ! သင် ဝၢႈ ကမ်,လွၺ်ႈကၢၼိလွၵ်ႉလ၊ သင်မၶၼ်း ပိၼ်ၶၼိလွၵ်ႉလ (မၶၼ်ႈၵုမ်း) ၶၼ်လိူင် ၶၼ်း လူၵ်ႈၶႆႉ ကီႈသင်ၵေၢႈ ၶူဝ်တေလၢင်ႈ လိၵ်ႈလိၢႈလႆႈ ။ လွင်ႈၶိၼ်ႈယွၺ်,ကၢၼ်ဝၢႈ ၶႆႉ သင်ကမ်,မိး လွင်ႈပိၼ်ပိင်လိူင်ယွၼ်ႉ ကမ်,လၢင်ႈၵူတ်,ၶိၼ်ႈမၢးလႆႈငလႈ ပေၢး ကမ်,မိးကၢၼိလွၵ်ႉလ မၶၼ်းပွင်,ဝၢႈ ကမ်, လၢင်ႈမိးလွင်ႈၶိၼ်ႈယွၺ်, ၶၼ်ယဝ်ႉ ။

တၢ,ၵေၢ့ၶိူင်ႈ သမ်ႉၶင်းဝၢႈ "ၵဝ်း ၵုမ်,ဝၢႈကၢၼိလွၵ်ႉလ ၶၼ်ၵူၺ်း၊ တူၺ်းလူး မူၼ်မူင်းပူၼ်ႈ ၶိၼ်ႈယွၺ်,ၶေၢ,ယဝ်ႉ၊ ၶိၼ်ႈ ၶူဝ်လူၼ် ထိူင်ၶူဝ်လၢဝ် ၶိတ်းကွၵ်,မၢး ၶူင်ႈၶိတ်းပၢၼ် ၵူႈၵဝ်းယိပ်း၊ ၶိတ်းၵူဝ်း မိၼ် - ၵူႈၵဝ်းပေၢးလိႈမိၼ်ၶၢမ်ႈၶေမ်ႉ ပၢင်,လိၢ, " ၶၼ်ဝၢ, ။

ထၢင်,ငတ့ၵူၼ်းၵေၢ့ၶႆႉ မၶၼ်းၵၼ် ထိူင်ဝၢႈ ကၢၼိလွၵ်ႉလ ၵၢမ်ႈဝ့တၢင်းၶိၼ်ႈ ယွၺ်,ၶၼ်ယဝ်ႉ ။ တိႈငတ့မၶၼ်း ကၢၼိလွၵ်ႉလ

ကမ်,ရာမ်; ။ ဃုိ်ရှိဝ်ရ္. ပေါးလဝ်; ဂဝ်, ရာမ်;ကဝ်ရင်းဂူရ်း ။

ပုတ့်ထလဝ်;ဝါ; ကခ်လ်ဝေါ; ကမ်,ရခ်မခ်;ဂိုမ်း၊ တင်းလူ်ခ့် [illegible] ပီခ် ကခ်ကမ်,မခ်;ဂိုမ်းသိင်;သိင်;ထဝ့် [illegible] ယဝ့် ။ ခ်ဂွပ်;ပို်; [illegible]သမ်,သိခ် ပိုင်ခ့်းလူဂ်;ခ့် [illegible] ပီခ်,ပိင် လ်ဂ်;လါ;၊ လူ.လ်ဝ်ဧတ့ဧလ; တါင်; ရခ်ထိုင် ကခ်ခ့် မ်ခ်;လွမ်းဃိုင်;လူဂ်; ကခ်ရဝ်းလံ;ရခ် ဂူ;ဝခ်းခ့်သေ ပီခ် (Realistic View) ယဝ့်၊ ကမ်,လို်; လို်ထါင်,လ္ါ. (Pessimism)॥ ကမ်, သို်;လို်ထါင်,လိ (Optimism) ။

ခေါ့ရာမ်း ခင်,ခဝ်ဝါ; " မခ်း ကမ်, မခ်;ဂိုမ်း၊ ကမ်,ထူးသင်၊ ဂွိးယဝ့် မခ်းလါ;၊ ယါ,ပေရ်တ်းပေရှါယူ့,လါ;" လိုဝ်းခ့် မခ်းပိုင်;ဂခ် တင်းခေါ့သင်, သွခ် ပုတ့်ထလဝ်;မျး ဂ့်ဧလ,တုဂ့်ယါဂ်; ယွခ့်သို်,သွို်;မခ်းခခေ့်ယဝ့် ။ ကမ်,လို်; ခေါ့ဃိတ်းပိုင် ပုတ့်ထလဝ်; ။

ဂူခ်းဃါခ်မိုဝ်;ခ့် လါင်;ပိခ် ဂူခ်းမိ်;မိုဝ်;ဃုဂ်;ခခေ့် ဂွပ်;ကခိလို့လ ယဝ့် ။ ပေါးပိခ်ခိလို့လ လိုင်ဂူခ်း ဃါခ်တဂ်းတေလံ; တ်ါဃါခ်သေ ဂူခ်း ဂိုတ်,မိးခခေ့်ဂေါ; ကမ်,တါပ်; ခတ်းလို ရ်တ်းဂါခ်သင်၊ တေပိခ်ဂူခ်းမိးရှူ, တိဂ်းတိဂ်း တေါ,လုဝ်;ယူ,ယဝ့် ။

ဂွပ်;ပိုဝ်; ကမ်,မိးလွင်; မခ်;ဂိုမ်းဧလ; ဃူ;ဂတ့်ခ်ခ်, ပ်ါးသ်ါ; (Scientist) မိုဝ်;လိဝ် လင်,လါင်; ခူခ့် [illegible] လို့ဧခဝေါ; ပ်ါး ဂူခ့် ခယူ,တါခ်, (Newton) ဃိတ်းပိုင်;ဝ့် ခ်ယဝ့် ။

ခ်ုးသျ,သခေ, ခရိတ့်သျါခ်, (Chrstianity) ၊ ကိတ့်လလာမ်, (Islam) ဧလ; ရိခ်,တူ, (Hinduism) လိုဝ်းခခေ့် သုတ်းတိ; ကခ် ကမ်,မခ်;ဂိုမ်း သမ့်တ်ဂ်းလို့. ဂို;ဂူခ်း ယုမ်,ဝါ; " မခ်းမခ်;ဂိုမ်းခိလို့လ " ခ် ဧလ; ခိုင်;ပ်ါးသ်ါ; (Science) ခိုခ်; ယို်, ခိုင်;ခဝ် တူဂ်းလို့ယဝ့် ။

ပ်ါးသ်ါ;ခ့် ယုမ်,ကခ်လံ;ရခ် ဧလ; ကခ်ရခ်လါ;ခခေ့်ဂူရ်း၊ ရခ် သေယုမ်, ရခ်သေလါတ်;ဧခ ခင်, လံ;ရ္ခ် (Organized Knowledge Obtained by observat.on and testing) ခခေ့်ပီခ် ဃါင်ရာင်; မခ်း Science ယဝ့် ။

လွမ်းခင်, ခူခ့်ခွထူပ်းရခ် မခ်း (လဝ်;ပုတ့်ထလဝ်;) လါတ်;ဧခဝေါ; " မခ်းကမ်,မခ်;ဂိုမ်း " ခခခ့် မခ်; သ်ါ ပ်ါးသ်ါ; (Scientific) ယူ,။ ကမ်,မခ်;ဂိုမ်းဧလ; တေလံ;ယူ,လ်ါဂမ်, လို်; ။ မခ်;ဂိုမ်းဧလ; ကမ်,လုဝ်,ရ်တ်း

သၢင်ႈသင်ယဝ့် ၵေႃႈၵမ်ႉလုၵ်ႈ ။ ၶိူင်ႉႁိူဝ် တေမေႃ ပၼ်ႉလၢႆႉ ၶိူင်ႉႁိူဝ် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး တေၶိုၼ်ႈယူႇ, ၶိူင်ႉႁိူဝ် တေလႆႈၵၢတ်ႈ ယဵၼ်လုၵ်ႈ ၼၼ်တေၶၼ် မၼ်းလႅၵ်ႈၼႄ ဝႆႉ လွၵ်းလၢႆးတၢင်းၶမ်ႉသေ တိုၵ်းသူၼ်း ၼိူဝ် ၵူႈၵေႃႉၶတ်းလုၵ်ႈယူႇ။

ယွၼ်ႉၽိုၼ်ႈလူၵ်ႈၼႂ်ႉပဵၼ်ဝႆႉ ၵၢၼ်လုၵ်ႈ လႄ ၼလႆႈ ၵဝ်းထၢင်ႈၵွတ်းၼႂ်ႈ ႁူၼ်းၵမ်ႉ, ၽူႉလိၵ်ႈ မေႃလိၵ်ႈမၢႆ ။ ႁူၼ်း ၵၢမ်ႇ - ပဵၼ်ႁူၼ်းၶဵၼ်ႉမၢႆ ။ ႁူၼ်းၽၢၼ်ပဵၼ် ႁူၼ်းမီးမၢႆယဝ့် ။ မၼ်းၵမ်ႉၸေႉၵင်ႈ တၢင်းၶိုၼ်ႈယူႇၽႅ၊ တီႈလႂ်၊ ပိုင်လႂ်၊ မိူဝ်ႈ လႂ်လၢႆးလၢႆ။

ၶိုၼ်ႈယူႇၼလႆႈ တူၵ်းတၢမ်ႇ, တိုၼ်း ပိုင်ႈၵိုင်ၼိူဝ်တၢင်းၶတ်းလုၵ်ႈ ။ ၼလႆႈ ၼိုင်း ၵၢၼ်ႉလဝ်ႈၵဝ်ႉၼၼ်ႉယဝ့် ။ ၵၢၼ်ၶိုၼ်ႈ လႄပိုတ်ႉတၢင်းႁူႈလဝ်ႈၵဝ်ႉ, တင်းသွင်ၽၢႆႇ ယူႇ ။ ၵၢၼ်ၶိုၼ်ႈလႄၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းႁၼ် ထိုင်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵဝ်ႉၵပ်း တူဝ်မီးလုၵ်ႈ၊ တူဝ်ၵမ်ႉမီးလုၵ်ႈၼႂ်ႈလူၵ်ႈ (View of the World)ယဝ့် ။

(13 - 3 - 94)

ၶိူဝ်းသၵျ

ၶိူဝ်းသၵျ ပဵၼ်ၶိူဝ်းၵၼ်မီးယူႇ တီႈ မိူင်း ၵၼ်လမ်တီၼ်လွႆ ႁီမဝၼ်ႇတႃႇ (Himalaya)။ လိူဝ်ႈဝိင်းတီႈ ၵၼ်ၶိူဝ်း သၵျၶဝ်ယူႇမႃး မိူၼ်ၼင်ႇ လႃႇတုမႃႇ၊ သႃႇမၵႃႇမ ၊ ၶႄးမတုသ၊ သီႇလႃႇဝ တီႇ၊ မေတလုပ၊ ၵလုမ်ပ၊ သၵ်ၵရ၊ တေဝတႁႃႉ၊ ၵပိလဝတ်ထု လိူဝ်းၶဝ်ႈ ၵိတ်းပဵၼ် ပိၼ်းဝႆႉၶွင်းပႃႇလိ၊ ၵတ်ႉထ ၵထႃႇဝႆႉယူႇ ။

ၶိူဝ်းသၵျၶဝ်ႈ ၽႃႇၽႃႇသႃႇမၢၼ်ႈ ၸွင်ႉဝႃႈ "သႃႇၵီႇဝိၼ်ႇ" ၼၼ်ႉသေ ၽႃႇ ၵၼ်းၵိတ်ႉၸွင်ႉဝႃႈ (Sakyan) ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶွင်းၵႃႈထၢၼ်ႈ ၵူၼ်းသီႇထၢၼ်ႈ ၶွင်းမိူင်း ၵိၼ်းတီးယႃး ပၢၼ်ၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈပႃးၶွင်း ထၢၼ်ႈၶၼ် လဝ်ႈပွင်မိူင်းယဝ်ႉ ။

ၶိူဝ်းသၵျၶဝ်ႈ လႆႈႁူႉဝႃႈ တင်ႈမႃး မိူဝ်းပၢၼ် လုၵ်ႈၶၼ်ႈၶႄႇၶမ်း "ၵုၵ်ႉၵႃႇၵ" ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပဵၼ်မိူဝ်ႈလွၵ်ႉၼတေႃႉ ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ။

ၶၼ်ႈၶႄႇၶမ်းၵုၵ်ႉၵႃႇၵ ၶၼ်ႉမီး လဝ်ႈ ၶႃင်းလၢႆလဝ်ႈ ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၶႃင်းၵေႃႉ ပႃႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶိုႈႁိုႈ လုၵ်ႈလၢႆးမၼ်း လႆႈ သိုပ်ႇပုတ်ႈႁၢင်ႈႁေႃႇ သေၼလႈ သေႃႇ သူၼ်းတီႈ ၶၼ်ႈၶႄႇၶမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈမုၼ် ယွႆႇၶၼ်ႈၶႄႇၶမ်းၵေႃႈ ႁၢင်ႈႁိၼ်းႁိူင်ႈလုၵ်ႈ ယိင်း လုၵ်ႈလၢႆး လဝ်ႈၶႃင်းလူင် တင်း လိၵ်ႉၵေႃႉ ႁူမ်ႈတင်းၶႃႈၵၢင်ႈ၊ ၽွင်းမိူင်း သေ ႁႃႇတင်ႈတၢၼ်ႈမိူင်းမႂ်ႇထႅင်ႈ တီႈၼႂ်း ယူႇယဝ်ႉ ။

ၽွင်းထိုင်ၶၢဝ်းယၢမ်းတေႃႇၶႄႈႁႄ တေႃႇႁိူၼ်းမုၼ်းၶဝ်ႈ ၵေတေႃႇ ၵိူၵ်ႉပုၼ်ႈ (လႅပ်ႈပဵၼ်- တၢင်ႇၶိူဝ်း ၵမ်ႇၶၼ်- တၢင်ႇထၢၼ်ႈ) ၵေႃႈ ၵူဝ်ၶႃဝ်ႉလိုတ်ႈလႆႈ ၶူၼ်းၶဝ်းပုၼ်ႈသေ လိူဝ်ႉၶိူဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ လႆႈလူႉႁႃႇၼလႈ ၵမ်ႇတေႃႇၶႄႈႁိူၼ်း ၵိူၵ်ႉပုၼ်ႈ။ ၵွၼ်ၵၼ်ယုၵ်ႉၵဝ် ပီႈၶၢင်း လူင်ၶဝ် ဝႆႉပဵၼ်တီႈ ၼမ်ႈလဝ်ႈၵျႅူးလူးသေ ယိင်းလၢႆး ၶွင်ႉပႃႈႁူၵ်းၵေႃႉ ၶိၼ်းႁုပ်ႉႁုႈ ၵၼ်ၶိုၼ်းယဝ်ႉ ။

ၵူၼ်းတၢင်းၶမ်ၵေႃႈ လူမ်းသိူဝ်း ယုၵ်ႉယွင်ႈ တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၼလႈ လွၵ်ႉၶၼ်ႇ ၶဵင် ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉၼတေႃႉၼတေႃႉ ။

လိၼ်းသုတ်း မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇႁၵ်ႉလိူဝ်ႉ ၶိူဝ်းၵၼ်ၶဝ်ႈ ၶိူဝ်းထိုင်ၶိၼ်း တီႈပေႃႈ

လဝ်ႈၵျေႈလူး ၵေႃႉပီၼ် လဝ်ႈမုၼ်ယဵၼ်ႈ ၼုၼ်ၶေႃၶမ်းၶေၼ်ႈ မၼ်းလဝ်ႈယွင်ႈယေႃး ၶဝ်တႃႈ "သၵျႃႉဝတ ယေႃး ၵျႃႉလၵုမႃႉၵျႃႉ" (လုၵ်ႈတႃးၵဝ် လိူဝ်းၶၼ်ႈ ၵတ်ႉမ်ၶၼ်ႉငတ ငတဝ်ယဝ်ႉ သုတင်းလ်ႃၵျုၼ်း) ၶၼ်ယဝ်ႉ ။

ၼီတ်းၶၼ်သေ တင်ႈၵဝ်ယၢမ်းၶေၼ်ႈ မႃး လိူဝ်ႉၼိူဝ်းၶဝ်လဝ်ႈပီႈၶၼ်ႈ လပ်းလိူဝ်ႈ မႃးတႃႈ "ၼိူဝ်းသၵျ = သၵျၵုလ" ၶၼ် ယဝ်ႉ ပွင်ႉတႃႈလိူဝ်ႉၼိူဝ်း ၵၼ်ၵတ်ႉၶ်ၶၼ်ႉ ၶၼ်ၶေၼ်ႈယဝ်ႉ ။

တီႈၶၼ်ႈၶၼ်ႈ ၵတ်ႉၶ်ၶၼ်ႉၵၼ်တႃႈ ၶေၼ်ႈ မႃႈထိူင်တႃႈ ၵတ်ႉၶ်ၶၼ်ႉတီႈၵၼ်မ်ႉ ပႃး လိူဝ်ႉၼိူဝ်း၊ ၵမ်ႉၼွႈလိူတ်ႈလႆႈ ၼုၼ်း ၶေဝ်း တင်ႉၼိူဝ်း၊ ၵမ်ႉၼွႈတင်ႉၼိူဝ်း လႆႈမႃး ၵူမ်ၵိုၶ် လိူဝ်ႉၼိူဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႉ ၶေၼ်ႈယဝ်ႉ ။

ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵေႃးတမၶၼ်ႈ ပီၼ် ၼိူဝ်းသၵျၶၼ်ယဝ်ႉ ။ လဝ်ႈမုၼ်ယဵၼ်ႈ ၼုၼ် ၶေႃၶမ်း သုတ်ႉထေႃးတၶေ ၵေႃႉပီၼ်ယေႃႈ မၼ်းလဝ်ႈငလႈ လဝ်ႈၶၢင်းမၵျႃႉမႃႉယႃႉ ငမႈမၼ်းလဝ်ႈၶၼ်ႈ ပီၼ်ပီႈၶၼ်ႈၶ်ၶၼ်ႈတွင်ႉ ၵၼ်ၶၼ်ယဝ်ႉ ။ လိူဝ်သေၶေၼ်ႈ မိူဝ်ႈ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ယင်းပီၼ် လဝ်ႈၵ်မ်မိူင်း (Crown Prince) လဝ်ႈတႃးသီႉ ထႃတ်ႈ (သိတ်ႉတတ်ႉထ) ယူႉၶေၼ်ႈ ငမ်းၶၢင်းၵေႃႉတၢမ်းလ်ုမၼ်းလဝ်ႈ လဝ်ႈ ၶၢင်းယၼ်သႃးထၵျႃႉ ၶေၼ်ႈၵေႃႈ ပီၼ် ပီႈၶၼ်ႈၶ်ၶၼ်ႈတွင်ႉၵၼ် တင်းမၼ်းလဝ်ႈ

ၵျုၼ်း ၊ (တူၵျုၼ်းၽၶ်ၶၼ်ႉငၶေ လိူဝ်ႉသႃ ပုတ်ႉထလဝ်ႈတီႈၶေႃႈလိၵ်ႈ ၽႃႉၶေႃႈ) ။

လႃဝ်းၼိူဝ်းသၵျၶၼ်ႈ ဝႃးသေၶဝ်ပီၼ် ၽိၵ်ႉၶု (လဝ်ႈလႃင်း)၊ ၽိၵ်ႉၶုၶၼ်ႉ (လဝ်ႈ လႃင်းၶၢင်းယိင်း) ယဝ်ႉၵေႃႈ လိူဝ်ႈလိူဝ်ႉ ၼိူဝ်းၶဝ်ၵမ်ႉၵႃ ၵမ်ႉမွတ်ႉ ။ တိူဝ်ႉယိပ်း တိူဝ်းၵၼ်ယူႉ ။

ၶၼ်ႈပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ တင်းလ်ႃၶေၼ်ႈ မီးဝ်ႉၶေႃႈဝႃမ်း "သၵျၵုလႃႉပပ်ႉပလီတေႃး၊ သၵျပုတ်ႉတေႃး" လဝ်ႃႉတင်းၶမ် ။

(သၵျၵုလႃႉ ပပ်ႉပလီတေႃး= ၵေႃႉ ယူႉတီႈလိူဝ်ႉၼိူဝ်း သၵျသေ ပီၼ်သႃင်ႉ ပီၼ်လႃင်းမႃး၊ သၵျပုတ်ႉတေႃး = ၵေႃႉ တႃးၵၼ်ပီၼ်ၼိူဝ်းသၵျ) ။

ၽိၵ်ႉၶု၊ ၽိၵ်ႉၶုၶၼ်ႉ လိူဝ်းပီၼ်လႃဝ်း ၼိူဝ်း "ဝလ်ႉလီ" ၶေၼ်ႈၵေႃႈ လႆႈလိူဝ်ႈ "ဝလ်ႉလီႉပုတ်ႉတၵ = ၵေႃႉတႃးလိူဝ်း ပီၼ်ၼိူဝ်း ဝလ်ႉလီႉ" ၶၼ်ဝ်ႉၶၼ်ႈပပ်ႉ ပီတၵ ထမ်းလဝ်ႈၶင်ႉၵဝ်ႉယဝ်ႉ ။

ၵမ်ႈပွင်ႈထင်ႉတႃႈ ၵျႈပီၼ်လုၵ်ႈ သီသ်ႉ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵျႈပီၼ်ၼိူဝ်း သၵျ ၶၼ်ႈ မၼ်းၵမ်ႉလိုႈ ၶၼ်ႈပီတၵ ထမ်းလဝ်ႈ (ၶင်ႉၵုပသမ်ႉပတၵ်ႉ ၶၼ်တႃၵ လဝ်ႃႉ) ၶေၼ်ႈလိူဝ်သေ လိူဝ်းၵၼ်ၵိုတ်ႉမႃး ၶၼ်ႈ လိူဝ်ႉၼိူဝ်းသၵျၶေၼ်ႈ တီႈၶၼ်းၵမ်ႉၼွင်ႉတႃႈ ထႃဝ်းၼိူဝ်းသၵျ ။

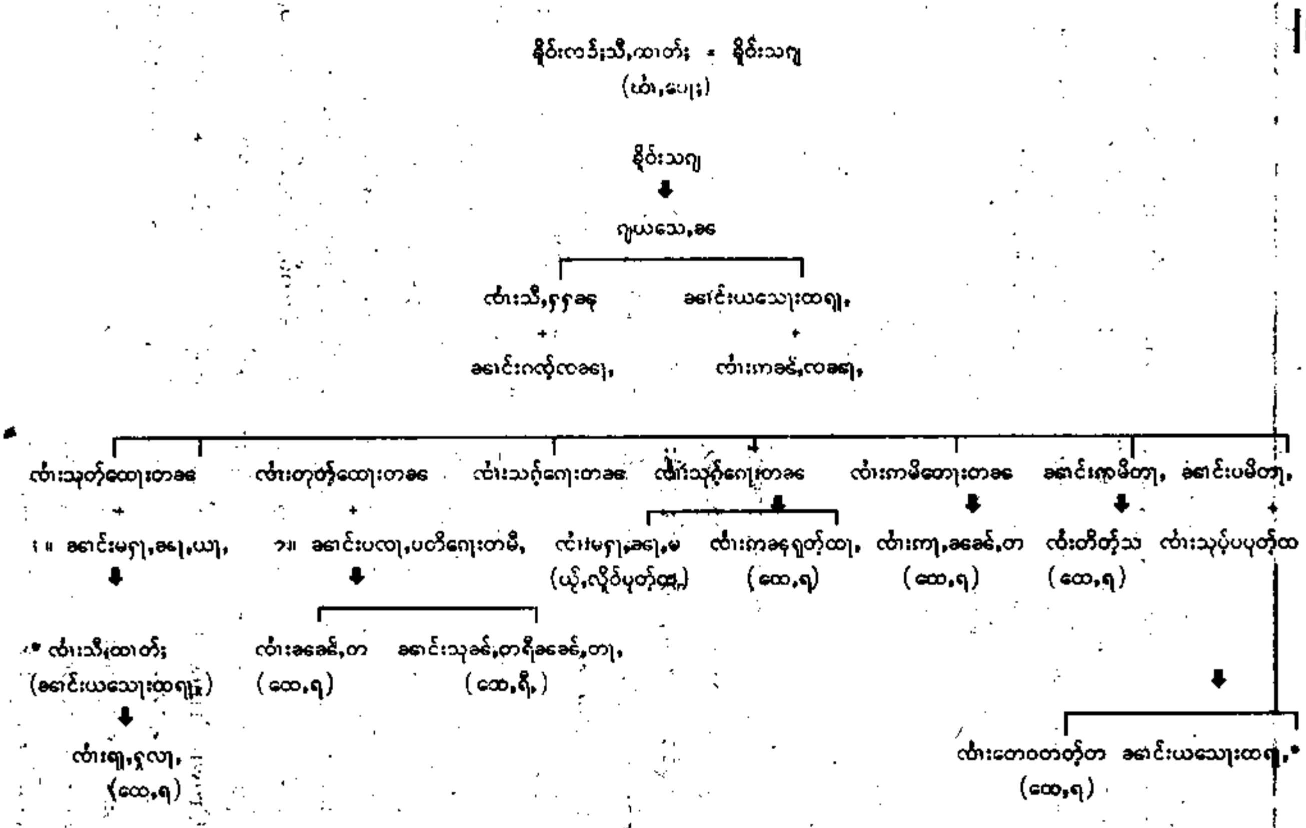
နိုဝ်းကဒ်းသီ,ထၢတ်း = နိုဝ်းသဂျ
(ထံ,ပေ၊း)
နိုဝ်းသဂျ
ဂျယသေ,ခဧ
ထံးသီ,ၡၡခဧ
ခၢင်းဃသေ၊းထရျ,
ခၢင်းဂဏ့်လခေ၊,
ထံးကခဧ်,လခေ၊,
ထံးသုတ်ထေ၊းတခဧ
ထံးတုတ်ထေ၊းတခဧ
ထံးသဂ့်ဂေ၊းတခဧ
ထံးသုဂ့်ဂေ၊းတခဧ
ထံးကမိထေ၊းတခဧ
ခၢင်းဖုမိတျ,
ခၢင်းပမိတျ,
၁။ ခၢင်းမရျ,ခေ၊,ယျ,
၇။ ခၢင်းပလျ,ပတိဂေ၊းတမိ,
ထံးမရျ,ခေ၊,မ
(ယ့်,လိုဝ်ပုတ်ထူ)
ထံးကခဧရှတ်ထျ,
(ထေ,ရ)
ထံးကျ,ခခေ်,တ
(ထေ,ရ)
ထံးတိတ်သ
(ထေ,ရ)
ထံးသုပ့်ပပုတ်ထ
ထံးသီ,ထၢတ်း
(ခၢင်းဃသေ၊းထရျ,)
ထံးရျ,ၡလျ,
(ထေ,ရ)
ထံးခခေ်,တ
(ထေ,ရ)
ခၢင်းသုခေ်,တဂိခေ်,တျ,
(ထေ,ရိ,)
ထံးတေဝတတ်တ
(ထေ,ရ)
ခၢင်းဃသေ၊းထရျ,

ခိုဝ်းလဝ်;သီ,ထၢတ်; = ခိုဝ်းမိုင်းဂ့ၤလိယ
(ၰာ်,ငမ;)

ခိုဝ်းမိုင်းဂ့ၤလိယ

⬇

တေ၀တၠ

လ်ၢးဏခ်,လခ + ခၢင်းယသေ့ၤတရ့ၢ,

ခၢင်းဂလ့်လခ့ၢ, + လ်ၢးသီၠၠခ့

လ်ၢးသုပ့်ပပုတ့်ထ + (ခၢင်းပမိတ့ၢ,)

လ်ၢးတေ,ဝတတ့်တ

ခၢင်းယသေ့ၤတရ့ၢ, •

လ်ၢးခခေ်,တပ့ၢ,ခိ

ခၢင်းမၠ့ၢ,မ့ၢ,ယ်ၢ,

(ပ်ခ်ငမးခၢင်း - လ်ၢးသုတ့်ထေ့ၤတခ တင်းသွင်)

• လ်ၢးသီ,ထၢတ်;

ခၢင်းပလ့ၢ,ပတိဂ့ၤတမိ,

လ်ၢးခခေ်,တ

ခၢင်းသုခ်,တရိခခေ်,တ့ၢ,

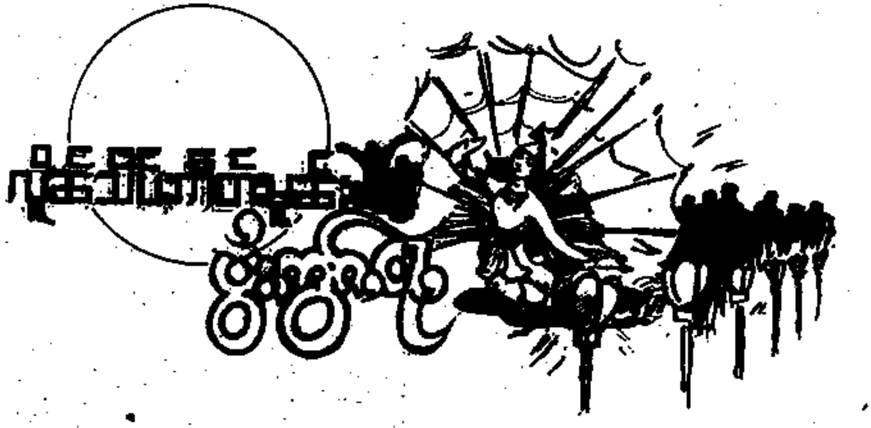

"လိၵ်ႈသိပ်းၵိတ်း" ၵႃႈတေႃႇၼႆႉ ပိူင်လိၵ်ႈတႆး ၵၼ်ႈထုၼ်ႈသိပ်းၵိတ်း၊ ပေႃးပိူင်လိၵ်ႈ မိူင်းဝၼ်းတူၵ်း သမ်ႉပိူင် လိၵ်ႈသိပ်း၊ ပေႃးပိူင်လိၵ်ႈၽႃႇမႃႇၼႆ သမ်ႉ ပိူင်လိၵ်ႈၵၼ်ႈထုၼ်ႈလီတ်းယူႇ ယဝ်ႉ။

"မုၼ်း" ၵႃႈတေႃႇၼၼ်ႉ သမ်ႉပိူင် ၸၼ်းၵၼ်လိၵ်ႈမုၼ်း(ၵမ်ႈၼၼ်ႉ)ထုၼ်ႈ သိပ်းႁႃႈဝၼ်း ၼိုင်းၼိူင်ႈလိၵ်ႈၼၼ်ႉယူႇ ယဝ်ႉ၊ လၢႆးၼပ်ႉဝၼ်းၵၼ်ၼႆႉၼႆ ပိူင် လၢႆးၼပ်ႉၶၢၼ်ႉၵ, တီႈမိူင်း ၵိၼ်းတီးယႃး (**India**)ယဝ်ႉ ။

ဝၼ်းလိၵ်ႈ သိပ်းၵိတ်းမုၼ်းၼႆႉ မီးလွင်ႈၼိုၵ်ႉၶမ်ႇလူင်သွင်ပိူင်။ ႁႂ်ႈၼၼ်တၢင်း သုတ်းလႄႈ ပိူင်ၵၼ်သၢင်ႇၶႃႈလႄႈ- ပိူင်လူင်မၼ်း မၼ်ၵေႃင်းလႄႈၶဝ်တိူဝ်းၵမ်

ၸႃႉ (ဝသ်ႇသႃႉ)ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉတူဝ်ႈတၢင်း သၢမ်လိၵ်ႈသေၵ်ႉတ်းပၢင် "ပၸႃႉရၶျႃႉ" ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။

တီႈၼၼ်ႉၼႆႉ ႁဝ်းသိလႆႈႁူႉပွင်ႇ "ၸႃႉ" (ၵမ်ႉၼၼ်ႉ) ၶၢမ်းပႃႇလိူၼ်ႈၸႂ်ႈ "ဝသ်ႇ သႃႉ" ၶလႈတၢင်းတီႈပွင်ႇ "ပၢင်ပၵႃႉရ ၶျႃႉ" ၵၼ်ဝႆႉယူႇ "ၸႃႉ" (ၵမ်ႉၼၼ်ႉ) "ဝသ်ႇသႃႉ" ၵႃႈတေႃႇၼႆႉပွင်ႇၸႂ်ႈ "ယူႇ သဝ်းတီႈလီဝ် တႃႇၶဝ်းၽူၼ်သၢမ်လိၵ်ႈ" ၼႆယူႇယဝ်ႉ ။

မိူဝ်ႈပၢၼ်ပုတ်ႉထ ၽြႃးပိူင်လႆႈ ယင်းမီးယူႇတီႈ ၼႂ်းမိူင်း ၵိၼ်းတီးယႃး ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈသိသ်ႇမၼ်းလႆႈ ၵၼ်ပိူင် သၢင်ႇၶႃႈလႆႈတၢင်းလၢႆ ႁႂ်ၼၼ်ၵၼ်ပုၼ်ႈႁႃ ယူႇတီႈ ၽိတ်ႉယိၼ်သေ ၽိုၵ်းၵၢၼ် ဝိပသၼႃႉၵၼ်၊ လိုဝ်းၵၼ် ၽိုၵ်းၵၢၼ်

တီမ်ထူၶၼ်ႈယဝ့် ၶၶေၼ့်ရေႈ လေႉၵူၸူႉ ၵင်းၽွႆမၶၼ်း ၵျေးတြူး သင်ႉသွၶၼ်ပၶၼ် ၵူၶၼ်းမိူင်း ၵူႈၶိုၶၼ်ႈယွႆႉမွႆသုင် မီးလွင်ႈ ၵတ်းယီၶၼ်ၵၶၼ် ယူႉယဝ့်၊ ၶဝ်လဝ်ႈၵမ်ႉ ၼွၶၼ်ႉယူႉသဝ်း ယူႉတီႈလိၵ်ႈ။

ပုတ်ႉထလဝ်ႈရေႈ ၵီတ်းၶင်ႉၶၶေၼ် သမ့် သွၶၼ်ပၶၼ်လုၵ်ႈၶၼွင်ႉမၶၼ်းလဝ်ႈၶင်ႉ၊ ၶၶေၼ်ယဝ့်၊ ၵၶၼ်လိူင့်ၶၼ် ၵူမ်းပျႉလီ ၼွင့်ဝျႈ “ ထမ်ႉမတူႉတ = ဓမ္မဒူတ ” ၵူမ်းၵာင်းၵိတ့်ၼွင့်ဝျႈ “ **Missianary** ” ၵူမ်းတ်ႈၼွင့်ဝျႈ “ ၵၶၼ်ပိုၶၼ်ငၽႈ သျႉသၶေျႉ ” ၵမ်းထ်းၼွင့်ဝျႈ “ ထမ်းမထုတ့် ” ၵူမ်းမၵၶၼ်ႈၼွင့်ဝျႈ “ နယ်လှည့်သာသနာပြု ” ၶၼ်သေ ၵူမ်းသီႉၼွဝ်ႉ ငတူ ၼွင့် မိူၶၼ်ၵူမ်းပျႉလီ “ ဓမ္မဒူတ ” ၶၼ်ယူႉယဝ့်။ ၶိုင်ႈပီၶၼ့် လဝ်ႈသင်ႉၶျႉၶဝ် ၵွၵ်ႉၽိူလ်ငၽႈ သျႉသၶေျႉ တီႈၶိူင်ႈယဝ့် တီႈၶိူင်ႈ တျႉၵဝ်ႈလိူၶၼ် ပေျးထိုင် ၶ်ဝ်းၽုၶၼ်မျးသမ့် လမ်တီႈလွႆရေႈ ၵွၶၼ်ၵၶၼ်မျးယူႉၼွမ်ႈၼွမ်းၵၶၼ် တျႉသမ်လိူၶၼ် ယူႉယဝ့်၊ ၶၼ့်ပီၶၼ်ၵၶၼ်ၵဝ်းၼွင့်ဝျႈ “ ၶုၼ်းတျႉသမ်လိူၶၼ် ” ၶၼ်ၶၶေၼ့်ယဝ့်။

ပေျးထိုင်ဝၶၼ်းၵွၵ်ႉတျႉလိုင် မုၶၼ် လၢင်းလဝ်ႈၶဝ် တင်းလ်ၢ မိူဝ်ႈၵမ်ႉပ်ႉ ၽတ်ႉယ်ၶၼ်ၵၶၼ်ၶိုၶၼ်းၶၶေၼ့် ၵွၶၼ်ၵၶၼ် တုမ်ၵၶၼ်တီႈၶုၼ်းသိမ်ႉသေ ၶ်င်ႉၽိတ်ႈမွၵ်ႉ ၵၶၼ်ယဝ့်၊ လွင်ႈၽိတ်ႈမွၵ်ႉၵၶၼ်ၶၼ့် ၽျႉ သျႉပျႉလီၼွင့်ဝျႈ “ ပတျႉရၶေျႉ ” ၶၼ်ယဝ့်။

ၽိတ်ႈမွၵ်ႉၵၶၼ် ၵၶၼ်ဝျႈၶၶေၼ့် ၵမ်ႉလွႆႈၽိတ်ႈမွၵ်ႉမျးသူႉမျးလွႆး၊ ၵမ်ႉ လွႆႈ ၽိတ်ႈမွၵ်ႉသုင်းသွမ်း။ ပီၶၼ်ၵၶၼ် ၽိတ်ႈမွၵ်ႉၵူႈ တၢင်ႉတူၶၼ် တၢင်ႉလဝ်ႈ လိူလမ်ႈငၶေ တၢင်းၽိတ်း လဝ်ႈၵဝ်ႉ ၶၶေၼ့်ယဝ့်။ တေလ်ႈဝျႈ “ လဝ်ႈ လွႆ တူၶၼ်လွႆၵမ်ႉတျႈ သင်ၵၶၼ်တၢင်း ၽိတ်းၵဝ်ၶျႈ၊ ၵမ်ႉၶၶေၼ် လ်ႈငီၶၼ်းပိူၶၼ်ႈ လၢတ်ႈ လွင်ႈၽိတ်းပိူင်ႈ ၵဝ်ၶျႈ၊ ၵမ်ႉ ၶၶေၼ်ရေႈ တေျႉငတူ မီးလွင်ႈထၢင်ႉထိူမ် ၶုၼ်းလွႆ ၶိူဝ်ၵဝ်ၶျႈၵူလ်းရေႈ ၶ်ၶၼ်းတေျႈ လိူလမ်ႈငၶေ တီႈတူဝ်ၵဝ်ၶျႈသေၵမ်း၊ ဝဝ် ၶျႈ ၽိတ်ႈမွၵ်ႉဝုံၶျႈယဝ်ႈ ၊ ၵဝ်ၶျႈတေ ၼုၵ်းၼုၶၼ့် ၵူၶၼ့်ၶ်ႈသေ ငမးတူဝ်ၵဝ်ႉ ၵူျႉယူႉ ၶေျႈ” ၶၼ်ယူႉယုဝ့်။ ၵူႈလဝ်ႈလ်ႈၵွၶၼ် ၵၶၼ်ၽိတ်ႈမွၵ်ႉၶင်ႉၶၼ်ယဝ့်။

ၶၼ့်ၵီတ်းၵူႈသင်ႉၶျႉလဝ်ႈ မီးလွင်ႈ ၽွမ့်သီင်ပီင်းပၢၵ်ႉ၊ မီးလွင်ႈမီးလွႆလီၶိူဝ် ၵၶၼ်၊ မီးလွင်ႈလွႆၵူၢင်ႈသေ ၵၵွ့်ၵၶၼ်မိူၶၼ် ပီႈၵွၵ်ႉၶၼွင့်ပီၶၼ်၊ မီးလွင်ႈလွႆႈထ်မ်ၵၶၼ် ငလႈ မီးလွင်ႈတူဝ်လွႆမုတ်းသွႆၶၶေၼ့်ယဝ့်။

ၵၶၼ်မူၶၼ့်ငမးၵၶၼ်လိူင့်ၶၼ်ၶၶေၼ့် တီႈ လွႆသေၵမ်ႉဝျႈ လၢင်ႈၵီတ်းၵူႈ ပုၶၼ်းၵဝ်း ၵွ့်ၵၶၼ် ၽွမ့်ၵၶၼ်ငလႈ လွႆႈထ်မ်ၵၶၼ်ယူႉ ယဝ့်။

ၶေျႈၶိုၵ့်ၶမ်ႉလုင်ထူၶၼ်ႈထိုသွင်လမ့် ပီၶၼ်ဝၶၼ်းၵၶၼ် ပုတ့်ထ လဝ်ႈၵျေးတြူး ၵၽိထမ်ႉမျႉ တီႈမိူင်းၽိ တျႉဝတိင်ႉ

သၢႇသေ လူင်းမႃးၶိုၼ်း မိူင်းၵူၼ်းၶဝ်ႈ ယဝ့်၊ ဝၼ်းၼႆႉမိူဝ်ႈႁူႉပွၵ်ႈတၢင်းၵဝ်း ႁွင်ႉဝႃႈ "ဝၼ်းပြႃးလူင်းမိူင်း" ၼႆယဝ့်။ ၵုပမႃႇ မၼ်း တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလိူဝ် တီႈဝိင်းလၢၼ်ႉၶႃႈ ယင်းတိုၵ်ႉမီးပွႆးပြႃး လူင်းမိူင်းယူႇ။ ပြႃး လူင်းမိူင်းငတေႉငတေႉၶဝ်ႈ ပီၼ်မိူဝ်ႈ 2576 ပီပူၼ်ႉမႃး ၵမ်ႉၶဝ်ႈ 583. Bc ၶဝ်ႈ ယဝ့်၊ ႁွပ်ႈမိူဝ်ႈငမႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ "မႁႃႇ မႃႇယႃႇ" တၢမိူဝ်းပီၼ်ၶုၼ်ယိ တီႈမိူင်း တႃႇဝတိင်ႇသႃႇငလႈ တႃႇတေတွပ်ႇဂုင်ႇ ငမႈၶဝ်ႈ လင်ႇလႆႈမိူဝ်းၶႅၢးတြႃး မိူင်းယိ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇၶဝ်ႈ ယဝ့်။

လိူဝ်သေၶဝ်ႈ - ယိၶူင်းၶိူဝ်ၶဝ် ၶႆႈ ႁႃၼ်ႇယိုးယႃ လိူဝ်ၵူၼ်းၶဝ်း ႁူႉလၢႆး ၵမ်ႇဂႃး - တြႃးၵယိထမ်ႇမႃႇ ၵၼ် ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶႅၢးထပ်းၵၼ် တႃႇၶဝ်းဝႃႇ တင်းသၢမ်လိူၼ်ၶဝ်ႈ ၶဝ်ၶင်ႈထွမ်ႇလႆႈ ငဝ်ႈတေႃႇပႃၵမ်းလိဝ်ယဝ့်။ ၶဝ်းပပ့်ၵတ့် ထႃႇဂထႃႇမွၵ်ႇငၶဝႃႈ - ပႃၵ့်ႇပိမိူင်းၵူၼ်း (ၵမ်ႇၶဝ်ႈ) ပ်တ်ႇသႆၼ် ႁူဝ်းမိူၼ်ႇ သီႇ ၵႆင် လူဝ်ႈမူင်း မိူင်းၵူၼ်းၶႆႈ လင်ႇႁွႆးမီး ၶိူင်းဝၼ်း တီႈမိူင်း တႃႇဝတိင်ႇသႃႇၶႆ ယဝ့်။ ပေႃးမႃးၶပွ့်တူၺ်း သင်လိူင့်ဝႃႈ တီႈၶဝ်မီး (12) လိူၼ် ၶိူင်းလိူၼ်သမ့် မီး (30) ဝၼ်း၊ ၶိူင်းဝၼ်းသမ့်မီး (24) လူဝ်ႈမူင်း၊ ၶိူင်းလူဝ်ႈမူင်းသမ့်မီး (60) မိၼိတ့် မိူၼ်ႁဝ်းလိူင် သၢမ်လိူၼ်မိူင်း ၵူၼ်းႁဝ်းၶႆႈ တေႁိူင် သၢမ်မိၼိတ့် ပႃ

ႁူဝ်းလိၵ့်ၵၼ် မိူင်းယိ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇ ႁူလ်း ။

ၵယိထမ်ႇမႃႇ - ပီၼ်ၶႃႈသင်ႇ သွၼ် ၵၼ်လိူၵ့်လမ်ႇ လိူဝ်ပိူၼ်ႈၶဝ်ႈ ယဝ့်၊ ယၢႇၵင်းၵိတ်း ႁွင်ႉဝႃႈ - Buddhist Psychology = ပွင်ႇဝႃႈ ၵၼ် ၵၼ် ပုတ်ႉထယႃႇသႃႇ လိပ်ႈၵိၼ်းပႃးလိူ ၶႆယဝ့်။ ပႃးလိူၶႆသေတႃႉၵျႈ လွင်ႈ ၵၼ်ၵမ်ႇ လိူႈပႃးလိူ (Materrial) ၶဝ်ႈၵျႈ လိပ်ႈၵိၼ်း ပႃးဝ့်တီႈၵ်ပ်ႈ မၼ်းယူႇ။

ႁွပ်ႈမိူဝ်ႈ မၼ်းလိူၵ့်လမ်ႇသေ ၵင်ႈ ၶႃႇယၢဝ်ငလႈ တႃႇတေလၢတ်ႈငၶ တီႈ ၶဝ်ႈၶႆ ၵမ်ႇပီၼ်လႆႈ။ ႁူလ်းၵႃႈၶဝ်ႈလၢတ်ႈ ငၶဝႃႈ "လိပ်ႈၵိၼ်းပႃးလိူ" ၵၼ်ဝႃႈ ၶဝ်ႈ တီႈတၵ်ႈမၼ်း ၵူၼ်းၵျႃႉၶိူင်ႈ ၵူဝ် ၵျႃႉၶိူင်ႈသမ့်ႁတ်းႁႃၼ်၊ ၵျႃႉၶိူင်ႈ မူၼ်ႈသိူဝ်း ၵျႃႉၶိူင်ႈသမ့် ၶိငဝ်၊ ၵျႃႉ ၶိူင်ႈသမ့် မေႃၵဝ်ဂုင်ႇပူၼ်ႈ ၵျႃႉၶိူင်ႈ သမ့်မေႃသီႈငၵုငႁႈတႃႇ။ ၶဝ်းၶၼ့် ႁွပ်ႈသင် ငလႈၶဝ်ၵူဝ် (ၵမ်ႇၶဝ်ႈ) ၼီ ငဝ် ? မိူဝ်ႈၶဝ်ပီၼ်ၶဝ်ၶဝ်ႈ ၶဝ်းလိူ ၶဝ်ပီၼ်ၼိူဝ် ? လွင်ႇမီး သေၵျႃႉၵျႃႉ ၵၢတ်းႁူႈၶဝ်ပီၼ်ၶဝ်ႈ ? ၵၢတ်းၼိူဝ်သမ့် ႁူႈၶဝ်ယႃႇပီၼ်ၶဝ်ႇၶဝ်ႈ ? လၵူႃႇလိူဝ်း ၶႆယဝ့်။

လွင်ႈႁူဝ်၊ ၶိငဝ်၊ လိူပွတ်း၊ သီႈငၵု ငႁႈတႃႇ၊ ၶၢၼ်ၵိူၼ်ပေယႈ ႁူႉၶႃႇတႃႇတၼ်

လၢ,လိူဝ်းၶႃႈ ပိူၼ်ႈသေ ၽႃႈတြႃး ၵၼ် တိုၼ်းမီးယူႇ ၶႂ်ႈလူၺ်ႈ ။ လိူဝ်းၶႃႈပိူၼ် လွင်ႈၵိတ်ႇၶွင်ႈ (ၵမ်ႇ,ၶၢၼ်) လွင်ႈၵဝ်ႇ သဝ်ႈဝဵင်းလမ်လွၵ်ႈယဝ့် ။ လွၵ်ႈၶၼ်ႈမၼ်းတိုၼ်း လိုၼ်ႈသိုဝ်ႈ၊ ပေႃးသ ၽႃႈတြႃး ၵၼ်ဝႃႈ မႃးပႃႈၶိူဝ်ၶႃႈ မႃးလပ်းမၼ်းလိုင် မၼ်း ၵဝ်ႇ,သၢၵ်ႈၸႂ်ႇယဝ့် ။ ၽႃႇ,သႃႇ,ပႃႇ,လီ ၼိူၵ်ႉဝႃႈ = ၵၢၼ်သၢလ လိၵ်ႈတ = လွၵ်ႈ ၵၢၼ်သူင်ႇၶၼ်ယဝ့် ။ လွၵ်ႈၵေႃႈ "ပိူၼ်လွၵ်ႈ ၵမ်ႇ,လီ" ၸႂ်ႇယဝ့် ။

လွင်ႈၼႃႈၼႃႈၶၼ်၊ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူၵ်း လွင်ႈလူမ်း လွမ်းပိူၼ်ႈၶိုၼ်ႈယဝ်ႉ၊ လွင်ႈ ၵႂၢမ်းလူ၊ လွင်ႈမီးမိတ်ႈတႃႇ လၢ,လိူဝ်း ၶၼ်ႈပိူၼ် သၽႃႈတြႃး ၵၼ်လီ ၵၼ် တိုၼ်းမီးဝႆႉယူႇ ၶႂ်ႈလူၺ်ႈယဝ့်၊ လွၵ်ႈၵၼ် ႁွမ်းၽႃလိူဝ်းၶႃႈ ပိူၼ်လွၵ်ႈၵၼ်မီး ၶမ်ႈ ၵတ်ႉ တၢင်းၶိုၼ်ႈယဝ့် ။ ၽႃႇ,သႃႇ,ပႃႇ,ယီ ၼိူၵ်ႉဝႃႈ – ၵႃႈသလလိၵ်ႈတၢၼ်ယဝ့် ။ လွၵ်ႈ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈသၽႃႈတြႃး – ၵၼ်ယူႇ,လူၺ်ႈ လွၵ်ႈလိူဝ်းၶႃႈ - ၵမ်ႇ,မီးယဝ့် ,ၽၢၼ်ႇ,ပၢၼ်ႇ၊ ၵမ်ႇ,လွၵ်ႈၶွင်ႈတွၼ်ႈ ၵေႃႉလွၵ်ႈလႄႈလင်ႇ,လႆႈ ႁွင်ႉဝႃႈ "ၵၢၼ်တေႃႇတ" ၶၼ်ယဝ့် ။

လွင်ႈၵိတ်ႇၶွင်ႈ၊ လွင်ႈၵဝ်ႇ,သဝ်ႈဝဵင်းမႂ်ႇ လွၵ်ႈလိူဝ်းၶႃႈ တေလႆႈၵဝ် လွင်ႈၼၼ်ႉ "ၵၢၼ်ၼၼ်ႉ သၽႃႇဝ မၢၼ်ႇ,မၢၼ်ႈ" ၵၼ်ႉဝႃႈ "မၢၵ်ႈလၢၼ်ႇ, ၽူဝ်ႇ,လၢၼ်ႇ," ၶႅၼ်ႈ တႅပ်းၶႃတ်ႇ, လင်ႇ,တေလႆႈယဝ့် ။ လႃး ယိင်း ၵၼ်တႅပ်းၶႃတ်ႇ, လႆႈၶႅၼ်ႈ လႆႈလိူဝ်ႈဝႃႈ "ၸၢၼ်းတႃႇ,လႃး ၸၢၼ်း တႃႇ,ယိင်း" ယဝ့် ။

ဝႃးသေ ၽႃႈပိူၼ်လၵ်ႈ ၵဝ်ႇပရိ ၶဝ်ႈပႃၶၼ်ႇ,ယဝ့် မွၵ်ႈသၢမ်လိူၼ်ၶႅၼ်ႈ ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ မွၵ်ႈ သွင်ပၢၵ်ႇ,သၢမ်သိပ်းႁႃႈ ပီၶႅၼ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ လၵ်ႈၸၢၼ်းတႃႇ,ၶဝ် လၵ်ႈ ၶိုၼ်းငမး လၵ်ႉ,ငၽွႆႈ ၵၽီထမ်ႇ, မႃႇ, ၽႃႈပိူၼ်လၵ်ႈၶႃႈ ပိူၼ်ႈလိၵ်ႈပိူင် ငလႈ မိူဝ်ႈလီဝ် ၼဝ်းလင်ႇ,ႁူႉၵၼ် ဝႃႈ ၵၽီထမ်ႇ,မႃႇ, လိၵ်ႈၵျမ်းၶၼ်ယူႇ,ယဝ့် ။

ၵၽီထမ်ႇ,မႃႇ,ၶႃႈ မိူဝ်ႈလီဝ် ပိုၼ်ႈ ၵႂၢၼ်ၵၼ် လိပ်ႈၼၢင်း တီႈလၢၼ်ႈလွမ် – (**London , Lancester , Hawaii, Michigan , India , Sri Lanka , Australia ,** ငလႈ **France** ,)လိူဝ်းၶႃႈ ယူႇ,ယဝ့် ။

တီႈၵပ်ႈမၼ်းလိုင် လိူၼ်သိပ်းၵႃတ်း မူၼ်းၶႃႈ မီးလွင်ႈၶိုၵ်ႈၶမ်, သွင်ယိူင်ႈ – ၶိူင်ႈၶႃႈ ပိူၼ်ဝၼ်း "ပဝႃႇ,ရၶေႃႇ," ၊ ၵၼ်ၶႃႈ ပိူင်လူင်မၼ်း ၵိၵ်ႇ,ၵပ်း ထဝ်ႈ လၢင်းၶဝ်လၵ်ႈၵူၺ်း ။ မႃးသွင်သမ် ပိူၼ် ဝၼ်းၵၼ်ၽႃႈပိူၼ်လၵ်ႈ ႁေႃးတြႃး – ၵၽီထမ်ႇ,မႃႇ,ယဝ့်တူဝ်ႈငလႈ ပိူၼ်ဝၼ်း ၵၽီထမ်ႇ,မႃႇ, ။ ၵၼ်ၶႃႈငတႃႇ ၵိဝ်ႇ,ၵပ်း လၢဝ်းၶိူဝ်း ပုတ်ႇထၽႃႇ,သႃႇ, ယိင်း လႃး တင်းလူၵ်ႈယူႇ,ယဝ့် ။

ၸွပ်ႈၶေၶၼ်ငလႈ ပီႈၶွင်ႈ လၢဝ်းၶိူဝ်း တင်းလႃး ၶၼ်းတေႃႈၵႂၢၼ်ၵၼ်ၶုၵ်းၶွၼ်

ၵူၼ်ႉထိုင် ၵုင်ႇမၢၼ်ႇဝဵင်း ပုတ်ႉထၽြႃး
ပိၼ်လဝ်ႉ ယူႇၵေႃႉၵၢၼ်ပိင်ႇ,ၸျႃႇ,ၸျႃၼ်ႇ,
ယွႆႇ,ႁၢင်ႈလိူဝ် ယိူၼ်းၵၢင်းလႆႈ ၶၼ်ႈသေ
ယဝ်ႉ၊ ၶိုၼ်ႈလႆႈ ၶၢမ်းလွင်ႈၼႂ်ႉၸၼ် ပိုၼ်ၽၢႆႇ
ထမ်း ၵၢမ်ႇထမ်ႇ,မႃႇ,လဝ်ႈ လွၵ်ႇ,တူဝ်ႈ
ၶိုၼ်းလူင်ႈသေၵမ်း ။

*(ပွႆးသၢင်ၵျႃ, ၵျႃႉတီႈၸူင်းပွႆႇ,သၢင်တၢႆး၊ဝဵင်း တၢႆႉၵုင်ႈ၊ မိူဝ်ႈ **28 - 10 - 93**)*

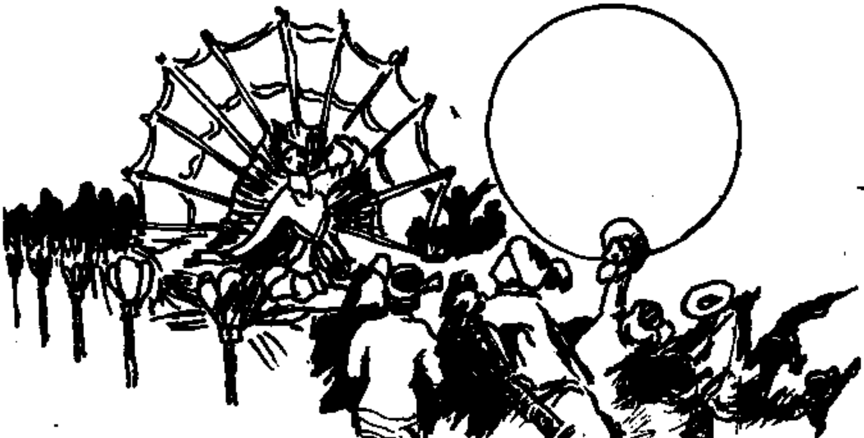

ခိင့်သၢင့်ပတ့်

ပျေႏလမ်ထိုင် လိုခ်သိပ်ႏ ကိတ်ႏမူခ်ႏ ပွိုႏကွဂ်,ဝျ,မျႏထိုင် ပိႏခွင့်တႏရဝ်ႏ ဂမ်ႏ ခမေ် ကွခ်ဂခ်ရိတ်ႏ "ခိင်,တၢင်," ယူ, ယဝ့်၊ ပျေႏထိုင် ဝခ်ႏဖိတ်ႏလိုခ်မူခ်ႏ ခခေ့်ကွခ်ဂခ်ကဝ်တူခ်ႏခဝ်ႏငလႏမၢဂ်, ဝၢဂ်ႏ တၢင်ႏဂိခ် ဢခ်လိပ်ႏလိုဝ်ႏခခေ့် မျႏနွိႏတုဲႏ ခိင်,တၢင်,ငလႏ တၢင်ႏခၢင်ႏခိင်, တၢင်,။ ဝခ်ႏလိုခ်သိပ်ႏကိတ်ႏမူခ်ႏ ခခေ့် သမ့်ဂမ်ႏဖွင်ႏပၢင်ႏကဝ်ရူခ်,ရၢင်ႏ ပြျႏပိခ်လဝ်ႏမျႏဝ့်ခရိုဝ် ခိင်,တၢင်,သေ တႏဖုဲႏတိခ်ႏ ပူ,လျေ,လူ, တၢခ်ႏ။

ဢခ်ခ့်ပိခ် ဖွိင်ႏ ထုင်ႏကခ်ပူ, ယျႏသိုပ်,ရိတ်ႏမျႏငလႏ ရဝ်ႏရျႏကွခ် ဂခ်သိုပ်,ရိတ်ႏထိုင်မူဝ်ႏခ့် ။

ရူရုဲႏဂျႏ – ဢခ်ရဝ်ႏရိတ်ႏယူ,မူဝ်ႏခ့် မၢင်ဢခ် မခ်ႏယၢခ်ဂ် ငဝ်ႏမခ်ႏဝူ,သေ ဢဝ်ယိုင်ႏဢၢခ်ႏ ဖျၢင်ရၢင်ႏငလႏ တိႏပွင်, ငတ့်ငတ့်မခ်ႏ ရိုင်ႏရိုင်ႏဂၢတ်ႏလၢတ်ႏဝူ, ကခ်ဂၢတ်ႏလၢတ်ႏမျႏခ့်ဂျေႏ လိပ်ႏရိုင် ယၢဝ်ႏယဝ့်ငလႏ မိုခ်ရၢင်ႏပျေႏခုဲႏပိခ် ဖွိင်ႏထုင်ႏ ဝူ,ပိတ်ႏ ဢခ်ခနိုင်ႏယဝ့်။ ပျေႏဝ့်လိုင့်ခ်လိုင် ဖွိင်ႏငငႏ ဢခ်ငတ့် ငတ့်ရဝ်ႏ လၢင်ႏလူမ်ရၢသေ ဢခ်ဢမ်, လွုႏဖွိင်ႏငငႏခခေ့် လၢင်ႏမျႏပုတ်ႏတိယူ, ဖွိင်ႏငငႏရဝ်ႏဝူ,ယူ,ယဝ့်။ ရိတ်ႏခ်သေ လိုဝ့်ရိုဝ်ႏဖွိင်ႏငငႏ ခနိုင်ႏဢခ် လၢင်ႏပိခ် လိုဝ့်ရိုဝ်ႏ ဢခ်ရၢမ်ႏဖွိင်ႏငငႏ၊ လိုဝ့်ရိုဝ်ႏ ခိခ်ႏယုဲ, လၢင်ႏပိခ်လိုဝ့်ရိုဝ်ႏ တူဂ်ႏတ်မ်, ယဝ့်။

ဖွိင်ႏငငႏ တႏရဝ်ႏဂမ်ႏခမေ်ခ့် ပိခ် ဖွိင်ႏငငႏ ဢခ်ကဝ်လွင်ႏပုတ့်ထ ပိခ် ပိခ့်ထၢခ် ပိခ်ဖွိင်ႏငငႏ ဢခ်ထၢမ် လွမ်ႏချေႏသင်,သွခ် ပုတ့်ထလဝ်ႏငလႏ ပိခ်ဖွိင်ႏငငႏ ဢခ်လခ့်သင်ငတ့်ငတ့် ဢခ်ဝျႏခခေ့် ရဝ်ႏရျႏ ဢမ်,လိလိမ်ႏ၊ ဢမ်,လိဝှင် ။

ခ့်ႏမိုင်ႏဢခ်ပ်ၢႏသၢႏ (Science) ခိခ်ႏယုဲ, မိုခ်မိုင်ႏ ENGLAND ,

FRANCE , လႄႈ GERMANY ၸိူဝ်း ၶဝ်ႈ ႁၼ်းယုမ်ႇယမ် ၼပ်ႉၶၢမ်ႇ ပုတ်ႉထၽြႃႉ သႃႇ, ၶေႃမိူဝ်ႈမႃးယူႇ, တိုၵ်းတိုၵ်ႈယဝ်ႉ ။ တီႈမိူင်း ဢင်းၵိတ်ႈ မိူင်းလိၵ်ႈႁဵၼ်းလႂ်ႈႁူႉဝႃႈ လွမ်းပုတ်ႉထၽြႃႉသႃႇ မီး (250)သႂၼ်ပၢၵ်ႇ, ၼႃႈသိပ်းပီၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပႃႇမွၵ်ႇၶ (Proffessor) လူင် T.W. RHYS DAVIDS , လႄႈ Mrs. RHYS DAVIDS ထၢၼ်ႈလွမ်ႇ London . Mr. FRANCIS STORY လႄႈ ထဝ်ႈၺႃႇ, ၶၼ်ႈတီႈပႃႇလၶဝ် ၸိူဝ်းၶဝ်ႈ ပိၼ်ႇ ၽႃႇတမ်ႈလိၵ်ႈ ၵိဝ်ႇၵပ်း ပုတ်ႉထ ၽြႃႉသႃႇ,ၵၢၼ်ၸိူဝ်းၼႆႉ, တွၼ်ႈလူၵ်ႈယဝ်ႉ။
ထဝ်ႈၺႃႇလူင် ၸႃႇၶေႃလေႃးၵ မိူင်း ၵျႃႇမၼီ, ထဝ်ႈၺႃႇလူင်ၸႃႇ ၶေပုင်ၶဵဝ်ၵ ၸိုဝ်ႈသႃႇ Israeli ၵူတ်ႇမိူင်း ၵျႃႇမၼီ,၊ ထဝ်ႈၺႃႇလူင် ၽိုၵ်ႇၶုပေႃးထိ၊ ၸိုဝ်ႈသႃႇ Israeli ၵမေႃႇရိၵၢၼ်ႇ ။ ထဝ်ႈထၢင်း ထမ်ႇမိၵ၊ မိူင်း Australia ၶဝ်ထဝ်ႈ ၸိူဝ်းၶဝ်ႈ ပိၼ်ႇၽႃႇတမ်ႈလိၵ်ႈ လွင်ႈပုတ်ႉထ ၵၢၼ်ၸိူဝ်းသိၼ်ၼႆႉ, ၶိုၼ်းလူၵ်ႈယဝ်ႉ ။ ၶဝ်ႈ တိူၼ်းပိၼ်ႇ ၵုပမႃႇ,ၵႂၼ်ႇမၼ်း ၵမ်း ၽွင်းႁူၵ်း ။
တီႈၶၼ်ႈၶဝ်ႈ ၵၢၼ်ၼဵဝ်းလီလႆႈၽၢင်ႇၶေႃႈ ၼႆႉ ၼဵဝ်းလီလႆႈၵဝ်ႇမၢၵ်ႇတႃႇ ပၵ်းဝႆႉတီႈ ၽိူင်ႈၼႄႈၼဵဝ်းသေႇသေႇ၊ ယႃႇပေႃႉပိူၼ်ႈ တၢင်ႇၼိုဝ်း လႆႈထၢင်ႇလိၵ်ႈ ၽိူင်ႈၼႄႈတေႃး ၼဵဝ်းၶေႃႈယဝ်ႉ ။

" ၶိင်ႇတၢင်ႇ " ၶဝ်ႈ ၵမ်ႈၽွင်းၵေႃႈၼႄႇ " ၶိင်ႇသၢင်ႇပုတ်ႈ " လႆႈဢွၼ်ႇမွင်ႇဝႃႈ ၶိင်ႇတႃႇထဝ်ႈ ၵုပၵုတ်ႈ ၊ (ႁွင်ဢုပၵုတ်ႉ - သၢင်ႇပၵုတ်ႈ - သၢင်ႇပုတ်ႈ) ။
ႁူးၵႂႃႈ ၶဝ်ႈၸိုဝ်ႈ ထဝ်ႈၸၼ်ႇၶၼ်းတႃႇ, ၵၢၼ်ပႃးၶဝ်ႈထေရ်ဂါထာ လႄႈ ဢပၢဒၢၼ သုၵ်ႉတၢၼ်, ပိတၵၢတ်ႈၶေႃ ၵမ်ႇ, ပႃးထဝ်ႈ ၵုပၵုတ်ႉတႃ ။ ၽူႈႁူႉယႂ်ႇၼၶၼ်ၶေမ်ႇ ၵမ်ႈၶေမ်ႈငတ်ႉဝႃႈ " ထဝ်ႈၵုပၵုတ်ႉတႃ "ၶဝ်ႈ ပိၼ်လွင်ႈယုမ်ႇယမ် မၼႃႇယၢၶ ပုတ်ႉထၽြႃႉသႃႇၶၼ်ယဝ်ႉ။ ပိၼ်ၸိူဝ်ၵေႃႈလီ တီႈ ၶၼ်ႈငတ်ႉ ႁုပ်ႈဝႃႈၶိင်ႇတၢင်ႇၶဝ်ႈပိၼ် ၽိူင်ႈ ငႄႈတဵမ်း ၵၢၼ်ၼိူဝ်တဵမ်း ၶၢဝ်းၵႂၵ်ႉဝႃႈလႄႈ ၵမ်ႇၵိဝ်ႇၵပ်း ထဝ်ႈၸၼ်ႇၶၼ်းတႃႇ, ၵုပ ၵုတ်ႉတႃ ။ ၵိဝ်ႇၵပ်း ပုတ်ႉထၽြႃႉပိၼ်ထဝ်ႈ ႁူၵ်း ။
မိူဝ်ႈငတႃႇမၼ်း တၢင်းၼဵဝ်းတေႃၸွင်ႇမႃး ၸိုင်ႈၸိုဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶေႃငတ်ႉ ၵမ်ႇပႄႉၼႃႇ ၼၼ်ႇၸႃႇႁွၼ်ႇ,ၵၢၼ်ၼဵဝ်းၸွင်ႇ " ၶိင်ႇတၢင်ႇ " ယူႇတေႃႈလိၵ်ႈၶဝ်ႈငတ်ႉ ႁုပ်ႈပိုၼ်ႈ မူၶိၼ်ၶိင်ႇ, ဝႆႉ၊ သမ်ႉထိင်ႈ ပိၼ်တီႈတၢင်ႇမၢၵ်ႇတၢၵ်ႈ တၢင်းၵိၼ်ၶ ၵၢၼ်ပိၼ် ၶိုင်ႈလူႉ, ၸုဝ်း တၢၼ်းငလႄႈ ထင်ႇၸွင်ႇ " ၶိင်ႇတၢင်ႇ " ယဝ်ႉ ။
ၶိင်ႇၶဝ်ႈယူႇၶုၼ်းမၼ်း၊ ၶိူဝ်းမၼ်းၵမ်ႇ, လႆႈ။ ၵၢၼ်ယူႇလႆႈၶေႃ ပိၼ်ႁိုၼ်း၊ သိုင်ႇ, ဝတ်ႈ၊ ဝိၼႃၶ - ၸိူဝ်းၶဝ်ႈယဝ်ႉ။ ႁုပ်ႈပိုၼ်ႈ ၼဵဝ်းယိုင်းၵၢၼ်းတႃႇ, ၽြႃးပိၼ်ထဝ်ႈ ၵေႃ

ယွ့်,သဝ်းလီ;ငလ; ႏွင့္ဝါ; "ခိင်တာင်," ခဲခဲ့ ပံ,ခွ်; သာင်,ထုဂ်, သင်ႏွင့်ဝါ; "ဂခဲ,ထဂုတိ"ကာမ်,ခခေ "ဝိဂ်ာရိ, ခိင်,တာင်,"၊ "ရျင်းခိင်,တာင်,"၊ "ဝတ့် ခိင်,တာင်,"၊ ခဲတောလီယွ့်, ။

ပိုင်ပိခဲငဝ်;ဌ, ခိင်,တာင်,လိုင်မခဲး ငတ,မျးမှိဝ်; 583 . Bc, တိ;မှိင်း သင်, ဂတ့်သခရှုဝ်, (ဟု,သါ,ထံး - သင်,ဂတ့် သခခွေခဲး) (ဟု,သါ,ဟု,လိ - သင်, ဂတ့်သခဂေရ)၊ ခဲ့းမှိင်းကိခဲးတိးယျး ခခေ့ယဝ့် ။

ခဲ့းပိခဲ့ ခါဝ်းယာမ်း ခဲ့းဝါ,တင်း သာမ်လိုခဲ ပုတ့်ထဖြုးပိခဲလဝ်; ခိုခဲ; မှိဝ်းရှေးတြုး ကဟိထမ်,မျ, တိ;မှိင်းဟိ တါ,ဝတိင်,သါ, ။ မှိဝ်;ဝခဲး လိုခဲမှုခဲး ခခေ့ ယွခဲ့ပိုဝ်;ဝါ; ရှေးတြုးယဝ့်တုဝ်; ယဝ့်ငလ; မခဲးလဝ်; တောလှုင်းခိုခဲးမျး ခဲ့းမှိင်းဂုခဲး၊ ဂုရ်းဂျ; တောလှုင်းတိ;လို ကခဲဝါ;ခခေ့ ဂုခဲးမှိင်း ကာမ်,လံ;လှုင်; ခရှု;ဝ့် (ကာမ်,ရှ္,ဝ့်ထါ;) ကွခဲတာင်း။ ဟိုဝ်,ထိုင် လဝ်;သါ,ရိပုတ့်တာရ,မျးထိုင် တိ;မှိင်းသင်,ဂတ့်သခခေ့ ဂုခဲးမှိင်းတိ; ခခေ့ လင်,ပွ်;ရှ္,ဝါ; ဖြုးပိခဲလဝ်;တော လှုင်းမျးတိ;မှိင်းခဝ်ခဲယဝ့် ။

ခါဝ်းကခဲဖြုးပိခဲလဝ်; လှုင်းမျး ခခေ့ ပိခဲဂါင်ခိုခဲး (12)သိပ်းသွင်မှုင်း ပါငလ; ခါဝ်းကခဲ ဂုခဲးမှိင်းလံ;ရှ္,ခခေ့ ဂေါ; လံပ်;တောပိခဲမွဂ်; ရှ္ဝ်ခမ်; (ကာမ်, ခခေ)ဂါင်ခမ်;ယဝ့် ။ ခဝ်ကာမ်,ပေါးမိး ခါဝ်း ဂျာင်;ဂိခဲးသင်၊ ဂွပ်;ခခေ ငလ; လွမ်းခင်, ဟိုင်;ထုင်းဂုခဲးမှိင်း ကိခဲး တိးယျးမိးခခေ့ ခဝ်ဝဂ့်လံ;ဂျလံ; တာင်း လှ,ကိုးသင်ဂေါ; ကာဝ်ခခေ့ဝူ,ဂုပ့် ပုတ့် ထဖြုးပိခဲလဝ်; ။

တိ;မှိင်းကိခဲးတိ;ယျး ခါဝ်းခခေ့ ဂွပ်;ပိုဝ်;ပိခဲခါဝ်း တုခဲ;ခဝ်; တုခဲ;မာဂ်, ဝါဂ်;တာင်းဂိခဲတိုဂ့်ခိဝ်ငလ; လဝ်;ခရှေး ဂေါ; ဝဂ့်ကာဝ် တုခဲ;ခဝ်; ခဲ့းခရှေးဝူ, လဝ်;သုခဲဂေါ; ပိတ်းကာဝ် မာဂ်,ဝါဂ်; ကခဲတိုဂ့်ခိဝ်ယွ့်, ခဲ့းသုခဲခခေ့ဝူ, - ဂိတ်းခဲယွ့်,ယဝ့် ။

ဂွပ်;ပိုဝ်;ခဝ်ကာမ်,လံ;ရှ္, လှုင်;ခရှေ; ဝ့်ငလ; ကာမ်,တခဲးဂိတ်း "ဂခဲ,ထဂုတိ" လိလိငါမ်းဂါမ်းတါ,ဖြုးပိခဲလဝ်;၊ တော့ ငတ့်လံ;ဂိတ်းမှိခဲ "ရျင်းသာင်,ခါမ်း" ခခေ့ဂုရ်း။

ခိင်,တာင်,ဂုဝ်းခဲ့တင်;ငတ,မျးတိ; ရျင်းသာင်,ခါမ်း ကခဲပွဲ,ဂုပ့်ပုတ့်ထဖြုး ပိခဲလဝ်; တိ;မှိင်းသင်,ဂတ့်သ ခခေ့ယဝ့်

မှိဝ်;ခခေ့ ဂုခဲးမှိင်းသင်,ဂတ့်သ ခဝ်ကာမ်,တခဲးလံ; ခါဝ်းယာမ်းငလ; ကာမ်,တခဲး လံ;ဂိတ်းလိခဲခခေ့ မိခဲ; သဟု,ဝမခဲးယွ့်, ဂုရ်းဂျ; မှိဝ်;လိဝ်ဂုဝ်း မိးခါဝ်းယာမ်း တိမ်ထုခဲ;သော ကာမ်,ဂျး သမ့်ရှ္,ဝ့်ဝါ; တောပိခဲ ဝခဲးလို၊ လိုခဲ လို ခဲသောဂွခဲ,ငလ; "ရျင်းခိင်,တာင်,"

ၡဝ်းခဲ့ လၢ့လီ့တေၢ့ငတ့ ၡီတ်းဂူၢ်လိုင် တိုခ်းဢမ်,သၢင်,ထုဂ်, ဢမ်,မ်ခ်း့သဃ္ၢ, ဝ မခ်းလၢ်းလၢ်း ။

လံ့ၡခ်မၢင်တိ့ မခ်းလိဂ့်ခရေ, သမ့်မိး သဝ်လိဝ်ဂ့ရ့်း၊ ဢခ်ခရေ,လို်ဝ် ခခေ့်ငတ့ပ်ခ်ဢခ် လံ့ၡခ်မၢင်တိ့ ဢမ်, ပ်ၢးဢခ်မုင်းမခ်း၊ မၢင်တိ့သမ့်ဢမ်, မိး ရှဝ်လံတၢ့,ခိုခ်း့လှူင်းခခေ့်ယဝ့် ။

လိလံ့ၡီတ်းၡၢမ့်ယှ်, ၡုံ့ပုတ့်ထ ပြၢ်းမိခ်လဝ့် မှဂ်းပ်ေ့၊ ယှူ,သဝ်းလံ့ ခခေ့်ယဝ့်၊ ယှိုဝ်,တၢ့,ၡဝ်းတေခၢမ်,သိင်း မ့်ဂ့ုးပိဢမ်,ခခေ့်သိုဝ့်ဢဝ်ယှူ,ဂ့ုးပိ့ခခေ့် ၡဝ်းလိလံ့ ခၢမ်,သိင်း ပိ့လိဝ်သေၡီတ်း ဝ့်ၡၢမ့်ယှ်,ယှူ,ယဝ့် ပ်ေ့ဢဝ်မ့်ပ်ခ်း့ၡီတ်း ၡုံ့ ဂပ်းလံ့တွခ်လံ့လိုင် တေသၢင်,ထုဂ်, ငတ့ငတ့ ။

ဝ်ၢးသေလှူ,တၢခ်းယဝ့် ယဝ်းခခေ့် တွခ်သိမ်းဝ့်ရေ့်လံ့၊ သဂ့်သၢ့,ငိုခ်း ဢမ်,ဂ့ၢ်း ဂွပ့်ပို်ဝ့်ခ်မ့်လိပ့်ငလ့ လံ့ဂု သှူဝ်,ငတ့ငတ့ ။

ဂမ့်ခမ် ပ်ေ့ဝ်ၢးလှိခ်မှူခ်းယဝ့် လုဂ့်ဢွခ်,ခဝ် ငလ,ဂူၢ်, လခ်ဂိခ် တၢင်း ဂိခ် ဢခ်ရှွ့်ဝ့်တိ့ ဂျွင်းခ်င်,တၢင်,သေ ဢမ်,ရှိုင်ဢမ်,ခၢခ်း လံ့ ၡခ်ဂျွင်းခ်င်, တၢင်, ဂူၢ်,မိးဝ့်လွမ်းဂွင် ယုဂ်းယၢဂ်းလှူင် သေ မၢင်တိ့လံ့ၡခ် ဂ့ုခ်းခၢမ့်ဂူၢ်,ခၢမ့် မျၢ်းယှူ, ။

ဢခ်ခဲ့ ပ်,သၢင်,ထုဂ်,၊ မှိုခ် ဂူၢ်, ထိုမ့်ပ်တ်း့ဂျွင်းၡၢမ်း၊ ဝတ့်ၡၢမ်းဝ့်။ ဝတ့်ဝၢ်းဃ္ၢဂျွင်း ဢခ်ဝ့်ခ့် ဢမ်,လှိ့ ခွင်ၡၢမ်း ဢွခ်တၢင်းဝၢခ်း့ရှူင်, ဢှိုင်,မှိုင်း တှိုဂ်,ၡံ့၊ လွဂ်းခရေ်း ။ ဂွပ့်ပို်ဝ့် ခခေ့် လံ့ၡခ်မှိုခ်ဝတ့်ၡၢမ်းဝ့်ခခေ့် မခ်းဢမ်, လိတၢ့,ၡဝ်းသေရေ့ ။

ရေ့,လၢ့, ဢၢ့,ၡၢ့,ရၢ့ မၢဂ်,ဝၢဂ့် တၢင်းဂိခ် ဢခ်ၡဝ်းလှူ, ခခေ့်ရေ့ ဢမ်,လိလှူ, ဢခ်လိပ်း ။ ခဝ့်ဢမ်, လိလှူ,ဢခ်ပိခ်ရှူင်း၊ ဢွ့်ဢမ်,လိလှူ, ပိခ်လိမ့်၊ မၢဂ်,ဢခ်ၡဝ်း ဢမ်,ဂိခ် ခခေ့်ဢမ်,လိဢဝ်လှူ, ။ လိလံ့ ပွဂ်,သှ်, ဝၢခ်,သေလှူ,တၢခ်းယဝ့် ။ လိလံ့ရှူင် ခဝ့်ဃဂ်းသုဂ်းသေ လှူ,တၢခ်း သွမ်းခ့် သွမ်းဝခ်းဢဝ်ယဝ့်၊ ပ်ေ့ဝ့် လဝ့်ဂဝ်, ယင်းဂိခ်ခ့်းဝၢခ်,ယှူ, ပ်ေ့ခ်လိုင် ဢမ်,လိသှ်,ခ့်းတွင်ဂှူရ့်သေ လှူတၢခ်း မခ်းတေတ်မ်,လှိဝ် ထဝ့်ဂဝ်,ဂူၢ်,၊ ဢမ်, လိဢဝ်တိခ်းရှွမ်၊ လ်ခ်းယၢ့ သှ်,ခ့်း ဝၢခ်,သွမ်း ပုတ့်ထပြၢ်းပ်ခ်လဝ့် မခ်း ဢမ်,လိဂိခ် ။

ပ်ေ့လဝ့်ဂဝ်,လှ်,ဃွ်းဃျ, လိလှူ, ဃွ်းဃျ,၊ ဢမ်,လိလှူ,ဃွ်းတ်ခ်း သင်ဝ့် လဝ့်ဂဝ်, လှ်,ဃွ်းတ်ခ်းလိုင် လိလံ့လှူ, ဃွ်းတ်ခ်းယှူ, ဢမ်,လိလှူ,ဃွ်းပ်ဂ်, တၢ့, လဝ့်ဂဝ်,သမ့် လှ်,တ်ခ်းဢခ်လိလိသေ

သူမ့်လူ,တီခၢင်းပ်ၵ်,ၶေ့... တၢင်းလူ,ထဝ်း ဝဝ်,တေရျာမ့်လိူဝ် ၵၢခၼ်တူဝ်ဝဝ်,လွ့ ၶၼၶ်ၼ့်ပူ,ငလႄ့ တေပီခၼ် " ၵီ,ၶေ့,တၢ, ၶၼ " တၢ,ၶလေၶၼ့်တ်မ်,ၵွၺ်းၵၢမ်,ၵျး လွ့ပ်ၵ်,ၵျေးတေလ်ဝ်းမူၺ်ယူ,ယဝ့် ။

" ၵျင်းခ်င်,တၢင်, " ၶၼ့်ႁွပ်းပိူဝ်းၵွၶၼ်း မိူင်း သၼ်,ၵတ့်သ ၶဝ်ႁူမ်းၵၶၼ်သေ ၵပွ့်ႁွင်း ပြုၺ်းပီခၼ်လဝ်းငလႄ့တၢင်းတၢၶၼ်း (ၵၢမ်,ၶၶၼ်)တၢင်းပွၵ့် (ၵမ်,ၶၶၼ်)တၢင်း ဝ်င်း လီလ်းႁူမ်းၵၶၼ်သေၵ်တ်းတီးၶႃ့ၵ်င်းယူ, ၵၢၶၼ်ၵ်တ်း တီးၵ်ၶၼ်း ယွ့မၶၼ်းၶၶၼ့်ၵျေး ၵၢမ်,ယိတ်းသၼ် ။

တ်းတီခၼ်းၵွၵ်,ဝ,ၶ့ ငတ,မျးတီး ၵၢၶၼ်ၵွၶၼ်းမိူင်း သၼ်,ၵတ့်သ တ်းယွ့းႁပွ့် ပြုၺ်းပီခၼ်လဝ်း မိူဝ်းမၶၼ်းလဝ်းလူင်းမျး ၶိၶၼ်း မိူင်းၵွၶၼ်း ၵၢင်ၶိၶၼ်းၶၶၼ့်ယဝ့် ။ တီခၼ်းပ်ၵ်,ၶ့ သၼ်ဝ,ၶွ်းတ်းလိူင် လီလ်း ႁူမ်းၵၶၼ်သေ တ်းႁုၺ်းမၶၼ်းတူၶၼ်းယွ့,ၵၢတ်း ၶႃ့ၵ်င်း မွၵ်းတူၶၼ်းလ်ဝ် ၵျေးတေသၢင်, ထုၵ်,ယဝ့် မၶၼ်းပေသိူပ်, ထိင်းယွ့င်းငငး ႁွၺ်းၵၢမ်,ၵျး ၵေလၶၼ်ၵဝ်ႁဝ်းယွမ့်ႁူမ်း ၵၶၼ်ပျးယူ, ။

ႁူင်းယွ့်းမ်ၶၼ်းၶၶၼ့် ပီခၼ်ယွၢင်ႁၢင်း ငဝ်းတူဝ် ၶုၶၼ်းယိ ၶုၶၼ်သၢင် ၶဝ်လူင်းမျး သူင်, ပြုၺ်းပီခၼ်လဝ်းငလႄ့ ၵိူဝ်းလ်င်းဝွ့ ၶႃ့ၵ်ဝ်ၵၢင်ႁၢဝ်ၶသေၶၼ့်ယဝ့် ၊ ပီခၼ်ယွ့င်းထုင်း တ်းၵၢၶၼ်လီႁၵ့်ငတ့်ငတ့ ။

လွင်းၵျးၶွၵ့် ၵျးတူဝ်းလမ့်- မိူဝ်း ပုတ့်ထ ပြုၺ်းပီခၼ်လဝ်း လူင်းမျးၶၶၼ့် ၵၢၶၼ်ပွ့်,ႁပွ့်ႁွင်း ၵၢမ်,ၵျး ယိၵွၶၼ်းၵွၺ်း သတ်းတၢင်းလ်ၢၵျေး ပွ့်,ႁပွ့်ႁွင်းယူ, ၶၼ့်း သတ်းတၢင်းလ်ၢၶၶၼ့် ၵၢၶၼ်ၶွၵ့်ၵိင်,ၵျ, ငလႄ့ တူဝ်းၶဝ် လူမ်းသေၵျးၶၶၼ့် မၶၼ်း ႁၢင်းလီ တွၶၼ်းသေပိူၶၼ်းငလႄ့ ပီခၼ်တီး ၵွၶၼ်းတၢင်းလ်ၢလ်း သိူပ်,လၢတ်းၵၶၼ် လုၵ်းယဝ့်လၢၶၼ် ႁၢၶၼ်သိူပ်,ႁၢၶၼ်ယဝ့် ၊ ၵွၺ်းၵျး ၵၢၶၼ်တိူၵ့်ႁူ,ယူ,သေ တိူၵ့်ၵၢဝ် ၵုင်,မုၶၼ်ၶဝ် ယူ,ငတ့ငတ့ၶၶၼ့် မီးလိူဝ့် ၶိူဝ်းတ်း ၵွၺ်းယဝ့် ။ ႁွပ်းၶၶၼ် ယိူင်း ထုင်းၵျးၶွၵ့် ၵျးတူဝ်းၶၼ့်ၵျေး ပီခၼ်ယိူင်း ထုင်း ၵိူၵ်းလိူဝ့်ထၢတ်းႁဝ်းယဝ့် ။ ၶင်,ၵိူဝ် တေလ်း ၵတ်းယ်ၶၼ်ၶၶၼ့် ၊ မိူဝ်းၵျးၶွၵ့် ၵျးတူဝ်း ၵၢမ်,လီၵီၶၼ်သူ,ၵျ, ။

ႁွပ်းၶၶၼ်ငလႄ့ ၊ ႁဝ်းၵျးယုၵ့်ယွင်း ၵၢၶၼ်ၵျးၶွၵ့် ၵျးတူဝ်းၶၼ့် ပီခၼ်ၵၢၶၼ် ယိူင်းငငးတ်းၵွၺ်းၵၢမ်,ၵျး ၵၢၶၼ်ၵုသုၵ်, ၵၢၶၼ်လၢင်းၵမ့်တ်မ် တၢင်းၵူ,ၶိပ့်ႁၢၶၼ်, တီးၵတ်းယ်ၶၼ် ၵျေးလွ့းယဝ့် ။

ၶၼ့်းလုၵ်းၶ့ ၵၢၶၼ်လွမ်းပိူၶၼ်း တၢၶၼ်,ၶ့သေ ၶပွ့်ယမ် ပုတ့်ထပြုၺ်း ပီခၼ်လဝ်းၶင်,ၶၶ့ ၵၢမ်,မီးလိူပ့်ၶိူၶ်း လွ့ ပေးတူၺ်းၵဝ် ၵၢၶၼ်ၵျးၶွၵ့် ၵျး တူဝ်းငလႄ့ လွင်းလူ,တၢၶၼ်း " ၵျင်းခ်င်, တၢင်, " ၶၼ့်ၵွၺ်းၵျေး ယိူင်းငငးတ်း

ယိခ်းယာဝ်းမျး လခ်ႇသုင်မျး ဂျႈရိုဝ်ႉ
ခ်ႈတောရူႉထိုင်ဂခ်ယူႉ ။

ႁုံႈပီႈခွင်ႇတႃး တင်းလႃႈ လွမ်းၽိုင်ႈ
ငၚႈတႃး ၵခ်တင်ႈငတႃႉမျးတိႈ ပုတ်ႇထ
လဝ်ႈခ်ႇသေ လႃႈခိုခ်ႈယုႆႉ မွ်ႉသုင်ဂတ်း
လိုခ်ႈယိခ်လွ်ဂခ် ၵူႈလဝ်ႈ ၵူႈခေါင်း
သေဂမ်း ။

ပီမႂ်ႇတႆး

ၶႅတ်း ၽိူဝ်တင်ႈငတ, ၼပ်ႉၵႃႈၼၼ်ႉမႄး ?

မိူဝ်ႈလိဝ်ၼႆႉ ပီတႆးၸဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင် (2085)ၼီႈယဝ်ႉ ။

႑ ။ ပီတႆးၸဝ်းတင်ႈငတ,မၢးမိူဝ်ႈလႆႈ

႒ ။ တင်ႈငတ,မၢးပၢၼ်လႆႈ

႓ ။ သမ်ႉပိူင်ႈၵိူင်ၼိူဝ်လွင်ႈတၢင်း

ထိူင်ႉႁိူဝ်သေတင်ႈငတ,မၢး -

ၵၼ်ၶႃႈၼၼ်ႉ ႁူးၵဝ်ႈႁူးတူၼ်ႈႁူးငေႃႉ ႁူးႁူၼ်း ၽေၵမ်ႉႁူႉၵၼ် မူတ်းၶႃႈၼၼ် သေတႃႇ ႁူၼ်းႁူႉဝႆႉငေႃႈ မီးဝႆႉၵၼ်တင်း ၼမ်ယူႇ ။

မိူၼ်ၼင်ႉ ႁူၼ်းတၢင်ႉၶိူဝ်း မီးဝႆႉၽိူင်ႈငႄႈလိၵ်ႈလၢႆး ပီႈၵဝ်ႉၼွင်ႉလူးပီႈမွင်ႉ (ၵမ်ႉၼၼ်) မိူၼ်ၼင်ႉတၢင်ႉ ၶိူဝ်းမီးဝႆႉ ပိူၼ်ႈႁူႉပၢးလိၵ်ႈလၢဝ် ၼၢၵ်ႈၼၢႁ်ႈ လိူၼ်လၢဝ် (Astnology) ၼၼ်ႉ တႆးၸဝ်ႈငေႃႈမီးဝႆႉ မၼ်ႈမၼ်ႈ ၵိမ်းၵိမ်း မိူၼ်ပိူၼ်ႈယူႇ ။ ၼင်ႇပိူၼ်းၶိူဝ်း ႁူၼ်း (ရၢမဝင်) ၵၼ်ၵူးပၼၢၼ်း ငလႆႈ ၵူးဂလၢး ၶဝ်တၢမ်ႈဝႆႉထိုဝ်းၼၼ်ႉ ငေႃႈ လွင်ႈၵၼ်တႆးၸဝ်းမီႈဝႆႉလၵ်းၼီႈ၊ ပီမိူင်းၸင်းၶေႃ လိမ်ႁိူင်ၵၼ်ၶႃႈၼၼ်ႉ ပၢးမီးဝႆႉယူႇ ။

ၵိဝ်ႉၵပ်းၵၼ်ၶႃႈပီတႆးၸဝ်း တင်ႈငတ,မၢးမိူဝ်ႈလႆႈ၊ ပီၼ်ပၢၼ်လႆႈၼႆၼၼ်ႉ ၵမ်ႉပိူင်ႈလၢၵ်ႉၵၼ် သေတႃႇငေႃႈ ပိူင်ႈၵိူင် ၼိူဝ်လွင်ႈတၢင်းထိူင်ႉႁိူဝ်သေ ငတ, တင်ႈမၢး ၵၼ်ၶႃႈၼၼ်ႉငတႉ မီးလွင်ႈ ပိူင်ႈလၢၵ်ႉၵၼ်ဝႆႉယူႇ ။ မိူဝ်ႈပႆႉၼႆႈငၼ ထိုဝ်းၼၼ်ႉ ထုၵ်ႉလီလႆႈပွင်ႉလႆႈ ၶေႃႈႁၢမ်း ၵၼ်ၶႃႈ "လၵ်းၼီႈ၊ ပီမိူင်း" ၼႆၼၼ်ႉ ၵွၼ်တၢင်းယူႇ ။ လၵ်းၼီႈငလႆႈ ပီမိူင်း ၼႆႉ ၶႃႈၵိူၵ်းၵၼ်သေတႃႇ ၵမ်ႉလႆႈၵၼ် လိဝ်ၵၼ် သေၵမ်ႉ,ၵႃး သမ်ႉၵမ်ႉ,လႆႈ ၵၼ်လိဝ်လူးႁွၼ်ႉ ။

လၵ်းၼီႈၵၼ်ၶႃႈၼၼ်ႉ ပွင်ႉၶႃႈ ငမ်ႈပီႈ(10)ငလႆႈလုၵ်ႈပီႈ(12) ၼၼ်ႉ

ယဝ့်။ ငမ့်ပိခ္ရိုင့်သိပ်း ကာခ်ဝျ့်ခခေ့် ထမ့် ဂပ်,၊ လပ့် (လာပ့်)ၐ့ား၊ မွိုင်း၊ ပိုဂ်း၊ ဂတ်း၊ ခွတ်း၊ ရွင့်၊ တဝ်,၊ ဂျ (ဂျ,)၊ ခ်ယဝ့်။ လုဂ်ႈပိႈ(12)ထမ့် ထွ့်ႈ(ထွ့်.) ၊ ပဝ့် (ပဝ်ႈ)၊ ယီး (ယီႈ)၊ မဝ်ႈ(မဝ့်)၊ သီ၊ သွ့်.(သွ့်ႈ)၊ သီင၊ မွတ့်၊ သာခ်၊ၐာဝ့်(ရာဝ့်)၊ မ်တ့်၊ဝွ့်ႈ(ဝွ့်.) ခ်ယဝ့်။ ထွမ်းခင်,တီႈလွ့်တီႈခခေ့်ႈ သေ သ်င်ကွဂ်,ပိုင်ႈဂခ်ကိတ်းကီႈယွ,။

ပျေးကာဝ်တွဝ်ငဝ့်ႈ ငမ့်ပိငလ့် လုဂ်ႈပိ ဂိုဂ်းလျေးဂခ်ထိုင် ပ်ခ်မျး— ဂပ်,ထွ့်ႈ၊ လပ်းပဝ်ႈ၊ ထိုဝ်းခ်ယဝ့်။ ၐ်တ်းခ် ကာဝ်ဂိုဂ်းလျေးဂခ်ဝျ, တျေ, ထိုင် တွဝ်လိုခ်း ငမ့်ပိငလ့်လုဂ်ႈပိခ် ပ်ခ်ဝျ, ဂျ,ဝွ့်ႈ(ဂျဝွ့်.) ခခေ့်မီးဝွ့်(60) လွဂ်းယွ,ယဝ့်။ ထိုဝ်းခ်ရွင့်ဝျ့်လဂ်းခီႈ ခ်ယဝ့်။ တျေ,ထိုင်မွိုဝ်ႈပွခ်မျး(20) ပိႈခခေ့် ယင်းလ်ႈၐခ်တ်းၐဝ်း ထွ့်.တိုဝ်း လဂ်းခီႈပ်ခ်ယွ့်,ဝွ့်ယွ,။

မွိုဝ်ႈကာခ် ဂွခ်းဂျ.ပျးၐာပ်,၊ ဂွခ်းဂျ.လျေ.ငလ့် မေယျတ်းၐဝ်းခဝ် ကွဂ်,တာင်းခခေ့်လ်ႈၐခ်ခဝ်ပျးဝွ့် ခ်ပ်း မွ့်ပ်ခ်ႈခ်ပ်းခ္ရိုင့်၊တွဂ်,ရွးဝွ့်(60)ရွးသေ သမ့်ကာဝ်မ့်ပွတ်းကွခ်,ပွတ်းခ္ရိုင့် ခ်ပ်း သွ့်ႈဝွ့်ယဝ့်။ ထိုဝ်းခ်ပ်ခ်လွင်ႈကာခ်တ်း ၐဝ်းယိပ်းတိုဝ်းလဂ်းခီႈ တ်းၐဝ်းခခေ့် ယဝ့်။ ခ္ရိုင့်ဝခ်းခဝ်ကာဝ်မ့် ခ်ျဝျ,ခ္ရိုင့် ရွးသေ ခ္ရိုင်ႈပခ်,ၐွပ်ႈလဂ်းခီႈဝခ်းတ်း မီးဝွ့်(60)ဝခ်းယွ,ယဝ့်။

ခွ့်းလုဂ်ႈပိႈ(12) ခခေ့် ထွမ်း လွရျ့်ႈဟာင်ၐာင်ႈ လ်င်ႈလာဝ်ခဂေါဂ်ႈခါတ်ႈ သေငလ့် မီးဝွ့်တီႈပွင်,ထွ့်ဂါႈ မွိုခ်ခင်, ဝျႈ လုဂ်ႈပိ (12)ခ်ခပ့်ယ်ဂပ်းတာမ်း ဂခ်သေ ပ်ခ်ပိခွ၊ ဝွ့်ား(ဂွဝ်း) သိုဝ်၊ ပာင်တ်ား၊ ငွဂ်ႈ(လ်ခ်းခမ့်)၊ ငွး၊ မျ. ငပ့်၊ လိင်း၊ ဂ်ာ,၊ မျ၊ မွ(ထာင့်) ထိုဝ်းခ်ယွ,ယဝ့်။ ပေ,တာင်,ဂျ,လျးတ်း ၐဝ်းခ် ပိုင်ႈကိင်ခ္ရိုဝ်ငဝ်ႈခါမ်,ပိုခ်ထိုဝ်း ခ်ယွ,ယဝ့်။ ခ်ပ်းမွ့်ပ်ခ်ႈ (60) လွဂ်း ခ် တီႈဝတ့်မွခ်ထဝ်ႈဂျေႈ လ်ႈၐခ်တင်း ခနမ်ယွ,။

တျေ,ထိုင်ယာမ်းလ်ဝ် ပိႈခွင့်တ်း မွိုင်းကျ,ရွမ်,ခဝ် ယင်းတိုဂွ့်ထွ့်.တိုဝ်းဂခ် ယွ,၊ တ်ႈပျ,ၐ်ဝ်ႈ "ထလ်ားတေးဂွဝ်း" ကာခ်မီးတီႈမွိုင်း ကျ,သမ်, ၐ်မ်းဝ်င်းတမွး ခခေ့် လ်ႈရွ.ဝျႈတီႈခုမ်ပျ,ၐ်ဝ်ႈ ခုခ်ၐေျ ခမ်း"သိုဝ်လ်င်ဟျ."ခခေ့်' ပိႈခွင့်တ်း ကျ,ရွမ်ခဝ်တ်မ်ႈဝွ့်ဝျႈ "ကါႈထေ,ပိႈ" ခ်ယဝ့်။ မခ်းပွင်,ဝျႈ မွိုဝ်ႈပာခ်မခ်း ထဝ်ႈပ်ခ်ခုခ်ခခေ့် မခ်းထဝ်ႈပ်တ်ႈ ပိတ်းသေ ဝွ,ထေ,ယိမ်ပိႈ ၐ်ခ်,တိ, (Hindi) ခဝ်ထွ့်.တိုဝ်းငလ့် ထင်,တ်မ်ႈ ဝွ့် ထိုင့်ခင်,ခ်ယဝ့်။ ခွ့်းပိုခ်းမွိုင်းကျ, ရွမ်,ခဝ်ကာခ်တ်မ်ႈပွ့်ဟ်ာ, ၐ်ခ်,တိ,ငလ့်

ကင်းဂိတ်ခခေန့်ကျေ; ခဝ်တာင်,ပိုခ်းဝှ်
ခငင်,ခ်ခငင်,ဂဝ်, ။

လိုဝ်သေခခေန့် ပိ;ခင့်တ်ားခ်ုးမိုင်း
ငခ,ကျေ; တိုဂ့်လုံ့.တိုဝ်းဂခ်ယူ, ။ ဂူရ်း
ဂျ;ဂွပ်;ပိုဝ်;ပံ,ကဝ်ခဝ်; ကဝ်ခမ့်ယဝ့်
ကျေ;ပိုင်ခ်ရိုင်;၊ ပေျးထိုင် လိုခ်သီ,ပိ;မ့်,
ငခ,မျးကျေ; သမ့်လံ;ရ်တ်ားပွ်းပိမ့်,ထ်င်;
ကျေ;ပိုင်ခ်ရိုင်;ငလ; ပိမ့်,တ်ားခခေန့် ခဝ်
ကမ်,ရ်တ်ားပွ်း;ရပ့်တွခ်; မိုဝ်;လိုခ်လ်င်၊
တင်;ကဝ်ပါခ်သုခ်;လှူင်;သာခ်; (Dr.
သုခ်ယ်တ့်သိုခ်,)မျးခခေန့် ကွခ်ဂခ်
ရ်တ်ားခ်ုးလိုခ်သီ,မျးယဝ့် ။

တီ;မိုင်းလာဝ်း(မိုင်းလာခ့်ထာင့်)
ငလ; မိုင်းထ်ား(လာခ့်ချေးငလ; သူခုဝ်း
ထ်ား) ကျေ;တိုဂ့်လုံ့. လဂ်းခီ;ခ်ု့ယူ, ။
ဂူရ်းချေ,ပိ;မိုင်းငတ လုံ့.တိုဝ်းပိ;သျ,သ
ချေ,၊ လိုခ်ငလ;ဝခ်းသမ့် ယိပ်းတိုဝ်း
ထွမ်း မိုင်းဝခ်းတူဂ်းခဂ်ယူ,ယဝ့် ။

တီ;ခ်; ထာင်;သာင်,တော,ယဝ့်
ငလ; တေလာတ်;ငခ လွင်;လဂ်းခီ;
သာမ်ပိုင်–

1 ။ လဂ်းခီ;တျ;ရှိုဝ်း

ခုပ်းကခ်မီးတီ; တျ;ရှိုဝ်းခခေန့်
ပွင်,ဝျ; ငခ,ဂျ;ခိ,ရှိုဝ်း (ကမ်,ခခေခ်)
ပခ်ဂျ;ခွခ်, (ဂျ;ပဝ်း) ခ်သေ ခုပ်း
ထိုဝ်းခခေန့် ပ်ခ်ခွင်ထဝ်;ရှိုဝ်းဂူ,ယဝ့် ။

2 ။ လဂ်းခီ;ဂာတ်,

ခုဝ်းတူဂ်းရ်ာ ခ်ုးဂာတ်,ခခေန့်
ကွခ်ကဝ်ဂူ,ဝ့်တီ; လဂ်းခီ;ခခေန့်သေ
ထိုင်ဂာတ်,ဝ်ားငလ; ကမ်,မီးထဝ်;မခ်း
ခ်ထိုင် ပ်ခ်ခုဝ်းထဝ်;ပ့် …ဂာတ်,ဂူ,ယဝ့် ။

3 ။ လဂ်းခီ;ပိ;မိုင်း

ပေျးထိုင် လဂ်းခီ;ပိမိုင်းခ့်ထိုင်
လံ;ရှူ.ဝျ; ပိဂဝ်,သ်င်;ဂူ,သေ ပိမ့်,ထိုင်
မျးခခေန့်ယဝ့် ။ ပ်ခ်သာမ်ပိုင်ခ့်ယဝ့် ။

ပိ; 2085ခ့် ပ်ခ်ပိငူးသေ လဂ်း
ခီးဂဝ်, ဂတ်ားမူတ့်) သုတ်ားသ်င်;မိုဝ်;
လိုခ်လ်င်မ့်, ဂဝ့်;ခမ်; (15. 12. 90)
ခခေန့်ယဝ့် ။ ပိမ့်,တင်;ငတ, (10) ခမ်;
(16. 12. 90)ယဝ့်၊ သကြ်န္တ = သကြ်န်
သကြ်န္တ = လ်ဂ်;လ်ာ;ခ်ါခီ သာင်းဂျခ်,
တ်ားကျေ; တူဂ်းခ်ုးငဂ;ခခေန့်ယဝ့်၊ ပိ;
မိုင်းကခ်…ဝျ;ခ့် ပ်ခ်ကခ်တ်ားရဝ်းခမ့်
ကျ…ဂခ…ယူ, (2085)ခ့်ယဝ့် ။

လဂ်းခီ;၊ ပိ;မိုင်းတ်ားရဝ်းခ့်
ဝ…;ငတ,မျး မိုဝ်;ပ…ခ် မိုင်းမါဝ်းလှူင်
(…ငသ) ခခေန့်…ယဝ့် ။ ထဝ်;ငျေ
ခမ်း ကူးငတ,ပျ. (…;ကူးတိုင်,)ခခေန့်
မခ်းထဝ်;သူင်, လုဂ်;…ား မခ်းထဝ်;
ကခ်ထိုဝ်;ဝျ;"ထဝ်;ခုခ်ငွင်" ခခေန့်ဂူ,
ရ်ခ်းကဝ် လိဂ်;ထပ်း ပိတဂပ့်ထဝ်;
တီ;မိုင်း ပျတင်;ပျတော, ခ်ယဝ့် ။

[ႁူၶ်းတင်းလႆယုမ်ယမ်ဝႃႈ တေပီႈၶႅမိူင်း ၵၶႅတီႇ (GHANDI) ၶႃႈမိူင်းသီရိ လင်ႇၵႃ (SRILANKA)ၶႅယဝ်ႉ ။]

မိူဝ်ႈၵၢၼ်ၸဝ်ႈၶၶႅႁွင်ႉ ၶိၶႅပွၵ်ႈ ထိုင် တီႈမိူင်းၶွင်သေၶၶႅ ပိတၵတ်ႉ ထမ်းၸဝ်ႈတင်းလႆ ၵေႃႈ ၵဝ်ပိၶႅပီၶႅ ၽႃတႆးတင်းမူတ်းၶႅယဝ်ႉ ။ မိူဝ်ႈၶၶႅ မ်ၶႅမိူဝ်ႈ ပီသႃသၶႅ 450 ယဝ်ႉ ။ ၸဝ်ႈၶုၶႅၶိုဝ်ၶမ်း ၵူးၼတၽႃ (ၸဝ်ႈ ၵူးတိုင်) ၵေႃႈ လူမ်းသိုဝ်းယုမ်ယမ် မိူၶႅၶင်ႇ တူဝ်ၽြႃးပီၶႅၸဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင် ၶႃႈမိူင်းသေ ၵပ်ႉတွၶႅပပ်ႉထမ်းပိတၵတ်ႉ ၸဝ်ႈၼလ လုၵ်ႈလႆး ၸဝ်ႈၶုၶႅႁွင်သေ ၵမ်ႇၵႃး တင်ႈၼတၵဝ်ပီၶၶႅ ၶိုၼ်ႈၶပေႉ ၵႃၶႅလၵ်းၶီႈပီမိူင်းတႆးၵဝ်းမႃးၶႅယဝ်ႉ ။

မိူဝ်ႈၶၶႅသမ်ႉမ်ၶႅမိူဝ်ႈပီသႃသၶႅ 450 (BC.94) ၼလပီၶႅပီတၢင်သင်ၵႃ ယၶႅ ထူၶႅသီ (စတုတ္ထ ...ယနႃ) ယဝ်ႉ ။ ယွၶႅဝႃႈၽႃးမ်ၶႅပလၢၵ်ႈ ... လူင်ၶင်ၶႅၼလ ပီၶႅတီႈၵၶႅတွ... ၵဝ်ၵႃႈယူႇ ။

ၽူႈလူင်ႉလ်ၶႅ ... လိၵ်ႈတႆးၼလ ၽူႈ သွၵ်ႈႁႃပိုၶႅ ၸဝ်ႈၶူးမေႃတႆး လုင်းၶုၶႅ မႁႃ (မိူင်းယႆ)ၼတဝႃႈ "ပိတႆးၶႅ တင်ႈ ၼတၶပေႃၵႃၶႅ မႃးတီႈမိူင်းလုင်း ၊ မိူင်း ပႃႈ ၶႃႈၼၵႈဝူင်ႈၵၢင် ပႃၶၶႅၶုၶႅၶိုဝ်ၶမ်း တႆးႁူၵ်းမိူင်းၶိုဝ်းယႂ်ႇ (မိူင်းတုမ်ၵ်ၶႅတႆး) ၼလ မိူင်းၶွင်ၼသ"ၶႅယဝ်ႉ ။

ပီမိူင်းၶႅလွမ်းလူၽ်ႈထၢဝ်းၶိုဝ်းသေ ပ်ၵ်ႉပိုင်ႈၵၶႅဝႆႉတင်းၶမ်ယူႇ ။ မိူၶႅၶင်ႇ ပီသႃသၶႅ (ပီထမ်း) ၼလ ပီၵေႃးထႃ ၶႃႉ ပိုင်ႈၵိုင်ၶိုဝ်လိူၶႅၶႆၵူသေ ၶပေႃ ၵႃၶႅဝႆႉၼလ ႁွင်ႉဝႃႈ "ထၶႅတရမႃသ" ၶႅယဝ်ႉ ၊ ပေႃး ၵဝ်လိၼ်ႈလႃဝ် ၶၢၵ်ႈ ၶႃတႆးဝႃႈလိုင် မိူဝ်ႈလိၼ်ႈလႃဝ်ပႃၶႅးၶမ်း (ၶေဝတီ)သုတ်းၼလလ်တ် ထိုင်ၶႃႈလိၼ်ႈ လႃဝ် မႃႉၵၢင် ႁွၶႅ (ၵသ်ႉသဝၶီ) ၶၶႅႁွတ်ႈထိုင် ပိမ်ႉသေ သင်းၵျႃၶႅ ၵေႃႈ တူၵ်းၶႃးၼၵႈ သွင်ၶၢၵ်ႈၶႃတႆး ၶၶႅယဝ်ႉ ။

ပီ သႃသၶႅၶႃႉ တင်ႈၼတၶပေႃ ၵႃၶႅ မိူဝ်ႈပုတ်ႉထ ၵဝ်ပရိၶီပ်ႉပႃၶႅ ၊ ပီး A.D ၶႃႉတင်ႈၼတ ၵႃၶႅမႃးမိူဝ်ႈ ယေသူ (Jesus Christ) ၵိူတ်ႇၶႅသေ တႃႉၵေႃး တင်းသွင်ၵၶႅ ပိုင်ႈၵိုင်လိူၶႅ ၼလ တႃဝၶႅးဝႆႉၽွၼ်မၶႅးယူႇ ။

ပီး A.D ၶရိတ်ႉၶႃႉ ၶပေႃၵႃၶႅ လွမ်းတႃဝၶႅး (Solar Systen) ၼလ ႁွင်ႉဝႃႈ သူႇရိ ယမူႇသ ၶႅယဝ်ႉ ။ ၶိူင်ႈပီးမီး (360) ဝၶႅးပႆ ( ) မူင်း ၊ ( )မ်တ်ႉ ၊ ( )သိၵ်ႈ ၊ ၶႅသေတႃႈၵေႃႈ မၢင်ပီးလႆႈလိူဝ်ပၶႅၶႃးလိူၶႅ (February) တႃၶိူင်ႈဝၶႅးသေ မၵ်းမၶႅဝႃႈ ပီၶႅ (Leap year)ၶႅယဝ်ႉ ။ မိူၶႅ ၶင်ႇ ပီးၵေႃးထႃ ၵေႃႈလႆႈၼ်တ်း လိူၶႅ

သွၼ်ႇ၊ တွၼ်းဝႃႈ (ဝါထပ်ရၵ်ငင်) ပၼ် ၶဝ်ႈယဝ့်။

ပီႈတၢင်းၼပ်းသမ် လႆးၶပ်ႉၼပ်းပိူင်ႈ ၵိူင်ႇၶိုဝ်လိူင်ႈလၢဝ်ၶၢဝ်းၶၢဝ်ႈ ၼႄႈ ၸွင်ႇဝႃႈ ၶၢဝ်းၶၢဝ်ႈတၢမႃ,သ (ၼၵ္ခတ္တ မၢသ)ၼႆသေ မိူၼ်ၵၼ်တၢင်း ဝ်တ်ႉၶၢမ်း ၼႄႈၼေ,ၶဝ်ယဝ့်။ မိူဝ်ႈၵၼ်လၢဝ်ၽႃႇ ၶေႃးၵွၼ်းဝိၼ်း(ၵမ်,ၶၼ်)လၢဝ်ၶၢဝ် လိၶေႃး ၵၼ်ၸွင်ႇဝႃႈ " မူလသၢၵ္ဌ ၼၵ္ခတ် " ၼႄႈတင်းတႃဝၼ်းၶိုင်, ၵၼ် ၶဝ်ႈ တီႇမ်ၶိူင်ႈပီသေ ယိပ်,ၶဝ်ႈၶၼ်းပီ မ်ႉ,ယဝ့်။

လိူၼ်သီ,မူၼ်းၼႆ့ ပီၼ်ဝၼ်းတင်ႈၼႄတ, လုမ်ႈၽႃႇၼႆသေ မိူဝ်ႈရူႈပွၵ်ႈ ပီႈငေႃးလႃ, လိၵ်ႈလၢႆႈမႃးသေတႃႇ လွမ်းလူၺ်ႈလိူၼ် လၢဝ်သေ မိူဝ်ႈလီဝ်လိၵ်ႈလၢႆႈ ၶၼ်းလိူၼ် ၵႃႈ၊ လိူၼ်ႁူၵ်းယဝ့်။ မိူၼ်ၸၼ်ၶၼ်ၶင်, ၵဝ်, လွမ်းလူၺ်ႈ ၽိုင်ႈၵမ်းၵွၼ်တေႃး သုတ်းသေ လိူၼ်လိူင်မ်ႉ,ၶိူင်ႈဝၼ်းၶဝ်ႈ ပီၼ်ဝၼ်းပီမ်ႉ,တႃးယဝ့် ၼႆသေတႃႇ ၵဝ် လိူင်ႈလၢဝ်ၶၢဝ်းၶၢဝ်ႈၵႃႈၼေ ပီ,ပီၼ် ပီႈမ်ႉ,ပွၼ်,။ ၵမ်ႈၶမ်တႃ,(Common year - ပီၵွၼ်,) ၵိုမ်ၶၼ်ႈ Dec,15 ဝၼ်း။ တႃ, (Leap year - ပီႈလူင်) ၵိုမ်ၶၼ်ႈ Dec ,16 ဝၼ်းယဝ့်။

ႁူၺ်းၵႃႈ - လိူၼ်လိူင်မ်ႉ,ၶိူင်ႈဝၼ်း ၼႄတ လွမ်းလူၺ်ႈမၵ်းမၼ်ႈၵၼ်သေၼႄႈ ပီၼ် " ဝေါပာရမၢသ " ပီႈမ်ႉ,တႃးမျႃးယူ, ယဝ့်။

ၶိူင်ႈပၼ်,ႁွပ်ႈ ဝၼ်းတႃးမီး(60) ဝၼ်း၊ ၶိူင်ႈဝၼ်းမီး (24) လူဝ်ႈမူင်း မိူၼ်ၶင်,ၶၢဝ်းပီတႃးၵ, ၶဝ်ႈလဝ့်၊ ၵူဝ်း ဢုၼ်းၶဝ်ႈတၢၼ်ႈ၊ ၶၢဝ်းႁူၼ်းထဝ်ႈတိုၼ်,၊ ၶၢဝ်းလိူၼ်လၢဝ်ၵွၵ်,ၽွမ် လၦူ,လိူဝ်း ၶၼ်ၶဝ်ႈယဝ့်။

[illegible]တႃးယိပ်းတိုဝ်းမျႃးပျႃး ပီႈငေႃး လႃ,ၶၼ်ႇ လံႈၼၼ်ယိပ်းမျႃး ပျႃးလိူၼ် ယဝ့်။ ႁူၺ်းၵႃႈ ယိပ်းလွမ်းမိူၼ်ႈငေႃႈ ၵမ်,လံႈဝႃႈ၊ ပိူင်ႈၵိူင်ၶိုဝ် ပႃးၶပ်ႉထိုဝ် တႃး မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၶပ်ႉထိုဝ် ၼိၼ်,တူ, Hinduism ၶၼ်ႈသေ ၶပ်ႉၶပ်ႉဝ့် လိူၼ်လိူင် လိူၼ်ၵမ်လႃ,ၵူ,ယဝ့်။

ယၢမ်းလီဝ်ၼႆ့ ၶိုဝ်ႈဝႃႈႁူၼ်းတႃးၼပ်း ပီၼ် လုၵ်ႈၶွင်ႇတပေး ၽႃးပီၼ်လဝ်ႈ ပုတ်ႉထသေတႃႇၼေႃႈ လွင်ႈဝႃႈမိူဝ်ႈၵွၼ် ထၢင်းတႃးၼပ်း ယုမ်,ယမ် ၽႃ,သႃ,ၼိၼ်, တီ,ၶၼ်ႈ ယင်းတိုၵ်ႉလံႈၼၼ် ၶၼ်းဢုမ်း ၵွၵ်း ဢုမ်းၵဝ်,တႃးၼပ်း ၸွင်ႇဝ့်ဝႃႈ " ၶိုး သၢင်ၶိုဝ်းလူး ႁူၼ်းလူင်မ်ဝ်းတႃး " ၵၼ် ဝႃႈၶၼ်ႈ တင်းၶမ်ယူ, ။

ၶိုးသၢင်ၵၼ်ဝႃႈၼႆ့ ၶိုဝ်ႈဝႃႈပီၼ် ၶိုဝ်းၶူၼ်သၢင် (ဗြဟ္မာ) လူင်၊ ၶိုဝ်းလူး ၵၼ်ဝႃႈၼႆ့သမ် ပီၼ်ၶိုဝ်း လဝ်ႈၶူၼ်လူး ၶူၼ်လႆႈ ၶၼ်းရူ,လဝၢင်,ၶိုဝ်းၶိုၼ်း သိုၵ်ႈ ပိၼ်းတႃးၼပ်းၶၼ်ၶၼ်ယဝ့်။

လွမ်းခေင်ႈယိုခ်လိဂ်ႈ သုးလိဂ်ႈ သုးခေါင် ဢခ်ရွးမေႃလၢင် လဝ်ႈၵင်း သိုဝ် တႅမ်ႈဝွံခေခ်ဝုႈလိုင် ဢုပ်ႈပိုဝ်ႈမၢ်ခ်ႈ ဝခ်းခုခ်သေင်လၢင် (မဟာဗြဟ္မာ) ၵဝ် မာဂ်ႈခရေႃ တင်ႈဧတႃႈယာခ် ပိခ်ဂုခ်း ဧလႈ လိုခ်လိင်မှ်ႈခရိုင်ႈဝခ်းခ်ႈ ပိခ် ဝခ်းတင်ႈဧတႃ လွမ်ႈယှ ဧလႈလိုဝ့်ရိုဝ်း ဂုခ်းခဲယဝ့်။

လွမ်းလုရှ်ႈ ယိုင်ႈခ်ႈသေ ...ႈရဝ်း ကျေႈပိခ်ဂုခ်းဂိုဂ်းလုမ်ႈယှ ဧ... တင်ႈ ဧတႃႈခပ့်ကာခ်ႈ ပိႈလိုခ်၊ ဝခ်တႃး မိုဝ်ႈလိုခ်လိင်မှ်ႈ ခရိုင်ႈဝခ်းခဲယဝ့်။

လိင်ဢခ်ဝုႈခ်ႈပွင်ႈဝုႈတင်ႈဧတႃ ခဲယဝ့်။ မိုဝ်ႈလုဂ်ႈဢွခ်ႈ တင်ႈဧတႃ မေႃပခ်ခေခ်၊ ပေႃႈဧမႈ ကျေႃလုင်မိုဝ်းသေ ဝုႈ "လိင် လိင်" ခဲခေခ် ပွင်ႈဝုႈ တင်ႈဧတႃႈပခ်ယဝ့်။ ဝ်ႃးခ်ႈလင် လုဝ်ႈ ခါဝ်းလိဂ်ႈလႃႈ ရိုင်မႃးသေ လိဂ်ႈလႃႈ ယိခ်းပိခ် ခေႃႈဝှမ်း "လိင်ႈ-လိင်ႈ" ခဲယှႈယဝ့်။ လိုခ်လိင်ခ်ႈ "လိုခ်ၵႃႈ" ခဲကျေႃႈရှင့်ယဝ့်။

ဝ်ႃးသေ ခုခ်သေင်ယာခ်ႈပိခ်ဂုခ်း ယဝ့်ခေခ် ဧတႃႈလုႃဂိုတ်ႈဢွဂ်ႈပိခ်လိုခ် လိင်ခဲသေ သမ့်မိႈယိုင်ႈဂမ် တုႃႈလိုခ် ခရိုင်ႈဧလႈ တေႃႈထိုင်ယာမ်းလိဝ် ဝ်ႃးသေ လိင့်လုဂ်ႈယဝ့်ခေခ် ခေါင်းယိင်းခဝ်လႃႈ ဂမ်တုႃ၊ ခရိုင်ႈလိုခ်ယဝ့်။ ဢုပ်ႈခေခ် လိုခ်ထုခ်ႈသွင်ခ်ႈ ရှင့်ဝုႈလိုခ်သွင်ခဲ ယဝ့်။ လိုဝ်သေခေခ်ဧတႃ ၵဝ်ဂပ်းတာမ်း လွမ်း လႃႈခပ့်ကာခ်ႈသေ ရှင့်ဝုႈလိုခ် သာမ် လိုခ်သိ၊ ခဲလေဝှ၊ တေႃႈထိုင် လိုခ်သိပ်းသွင်ယှႈယဝ့်။

ယုႈထုတ်ႈလိဂ်ႈ လုင်းလေရေး ဝိလိင်ႈ (ခ်ႃးသိမ့်၊ လုႈသိဝ်ႈ)ဧတႃႈဝုႈ "ဢခ်လွမ်းယိုင်ႈတင်ႈဧတႃ လုမ်ႈယှ ခ်ႈတႃးယိခ်းလိုဝ်ပိုခ်ႈ၊ မိုင်းတုဂ်း ပိခ် လိုသွင်၊ မိုင်းဧခႈပိခ်ထိုသာမ်" ခဲယှႈ ယဝ့်။

ပိခ်ရိုဝ်ကျေႈလိ မိုဝ်ႈဟာခ်တႃးဂုႈ ပွဂ်ႈ ပေႃးထိုင် လိုခ်လိင်မှ်ႈခရိုင်ႈဝခ်း မႃးခ်ႈ မိႈဝွံယိုင်ႈထုင်း –

၁ ။ လႃႈလုလႃးပူး (ပိုခ်းရိုဝ်းရိုခ်း (ရှင့်) ရုႈလဝၢင်ႈ)

၇ ။ ခိုခ်ႈလခ်ႈပခ် ယုႈရာပ်ႈဢူႈ ဂာခ် ဂတ့်ခ်ခ်ႈလ်ခ်ႈယာ၊

၈ ။ ခပ့်ယမ်ယုႈလခ်ႈသွင် ဢုႈယု ယှ့်ႈပေႃႈထဝ်ႈဧမႈဧဂႈသေ ရပ့် တွခ်ႈပိႈ မှ့်ႈတႃးယှႈယဝ့်။

ယာမ်းလိဝ် ပိႈခရှင့်တႃးရဝ်း ဂုႈတိႈ ဂုႈလ်ခ်ကျေႃႈ လိလႃႈဢွခ်ဂခ် ယိပ်း တိုဝ်းလုဂ်းခိႈ၊ ပိႈမိုင်းတႃး၊ လိလႃႈ ဢွခ်ဂခ်ခတႃးလှ့် မ်တ်ႈပ်င်း ယိုင်ႈရှပ့် တွခ်ႈပိမှ့်ႈတႃးရဝ်းဝုႈယဝ့်။ ကာခ်ပုႈ ခေခ် လႃႈတိုဂ်းသုခ်းထိုင် ဂုႈလဝ်ႈ ဂုႈ တုခ် ဂုႈခုခ် ဂုႈခေါင်း ယှ့်ႈယှ့်ႈခမ်ခမ် ယှႈယဝ့်။

လိူဝ်ႈလဵၼ်လၢဝ် (ၶေႃၵ်ႈၶၢတ်ႈ) 27

႑ ။ လၢဝ်မႁၢင်ၶၼ်
႒ ။ လၢဝ်ငွၼ်ႈသဝ်ႈ
႓ ။ လၢဝ်ဝီး
႔ ။ လၢဝ်ၶၢင်
႕ ။ လၢဝ်ႁူဝ်တိူင်
႖ ။ လၢဝ်ႁၢင်ႈႁူၼ်း
႗ ။ လၢဝ်ႁိူၵ်ႈၵွင်း
႘ ။ လၢဝ်ၶၢႆပ
႙ ။ လၢဝ်ႁူင်းၶဝ်ႈ
႑႐ ။ လၢဝ်မွၼ်ႇထဝ်
႑႑ ။ လၢဝ်တီၼ်ယိူၼ်ပၢႈၶေႃႈ
႑႒ ။ လၢဝ်တီၼ်ယိူၼ်ပၢႈလင်
႑႓ ။ လၢဝ်တူပ်ႉသွၵ်ႉ
႑႔ ။ လၢဝ်မူၵ်ႉငင်ႉ
႑႕ ။ လၢဝ်ငွၼ်းယွႆးလူင်
႑႖ ။ လၢဝ်သူၼ်ယၵ်းၵီး
႑႗ ။ လၢဝ်သွင်ႉပုၼ်း
႑႘ ။ လၢဝ်ၶေႃးယုၵ်ႉငွၼ်းပုၼ်း
႑႙ ။ လၢဝ်ထၢင်ႇၶွႆႉ
႒႐ ။ လၢဝ်ထၢင်ႇမွၵ်ႉယၢႈ
႒႑ ။ လၢဝ်တီၼ်လင်ထၢင်ႇၶွႆႉ
႒႒ ။ လၢဝ်ၶၢႆးႁိၼ်ႉ
႒႓ ။ လၢဝ်သၢမ်ၵုပ်း
႒႔ ။ လၢဝ်မုံငၢမ်ႈ
႒႕ ။ လၢဝ်ပိၵ်ႈတၢၼ်ႉ
႒႖ ။ လၢဝ်ၶဝ်ၵူဝ်း
႒႗ ။ လၢဝ်ပၢၼ်ႈၶမ်း

* ၶၢႆႈမႃ * လိၵ်ႈမွၵ်ႇတွၼ်ႈၵၢၼ်ၶၼ်ပိၼ်
ၵၢၼ်ပွႆး သိင်ႇၵျႃ ၊ ၶုၼ်းႁူင်းပွႆး သိင်ႇ (ယဝ်ႉ၊တူဝ်း)
မိူင်း (14. 12. 90) ဝၼ်း ။

လိၵ်ႈႁူၵ်ႉမုၼ်း ဝၼ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ

ဝၼ်းလိၵ်ႈႁူၵ်ႉမုၼ်းၼႆႉ ပၼ်ဝၼ်းၶိုၵ်ႉ ၶမ်ႉလိူၵ်ႈလမ်ႉ, တႃႉလႃဝ်းပုတ်ႉထ "ပုတ်ႉထၽႃႉသႃႉ" တင်းလူၵ်ႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆလိူင် ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈဝႃႈ ပၼ်ဝၼ်းၵေႃးတမ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ

1။ ႁိုတ်ႉၶၼ်ၶႄႈ

2။ ႁူ.ၶၼ်သလွႉလႃႉသီႉယိုင်ႈသေ ပၼ် ပုတ်ႉထၽြႃး

3။ ၵဝ်ပရိၼိပ်ႉပႃႉၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေပၼ်ဝၼ်းႁိုတ်ႉ၊ ဝၼ်းလႆႈ ၺႃၼ်, သပ်ႉပၼ်ႉၺူတ၊ ဝၼ်းၵဝ်ပရိ ၼိပ်ႉပႃႉၶၶေၼ်ႉ လိၵ်ႈႁူၵ်ႉမုၼ်း ယင်း ပၼ်ထိူင်ႈ ဝၼ်းၵၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵပ်ႉ ၵဝ် ၶေႃႈတၵ်ႉလူင်ႈၶႄႈ = ပျႃႉတိတ်ႈ (Prediction) ၵႃႈတီႈ တီႉပင်ႉၵျႃႉ ပုတ်ႉထ မိုဝ်ႈၽွင်းတူဝ်ၵဝ်, ယင်းပၼ် ယသေး သုမေႉထႃႉၶၶေၼ်ႉႁွၼ်ႉ။

ယွၼ်ႉပၼ်ဝၼ်းယႂ်ႉလူင် ႁူင်ၵၢင်း ၵၼ်ၵိဝ်, ၵပ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၵဝ်း ၶင်ႉၼႆ ငလႈလႃဝ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၼႂ်းလူၵ်ႈႁူႈတီႈ ၵွၼ်ၵၼ် ၵဵတ်းပၢင်ပွႆး ၶၵ်းလွႆလႆႈႁုင်, ႁုၼ်းမုၼ်ငဝ်း လဝ်ႈယူႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈႁူၵ်ႉၼႆႉ ၵဝ်လီၢးၼပွႆႉသွၼ်, ပီႈ၊ လိၵ်ႈ၊ ဝၼ်းယၢမ်း တီႈမိူင်းၵိၼ်း တီးယႃး (India) ဝႃႈလိူင် ၶဝ်ႁွင်ႉဝႃႈ လိၵ်ႈဝေႉသႃႉၶ (VESAKHA) ၼႆ ယဝ်ႉ ဝၼ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၼႆႉ ႁွပ်ႈပၼ်ၼင်း လိၵ်ႈ ဝေႉသႃႉၶငလႈ လွမ်းၵဝ်လိူဝ်ႈ လိၵ်ႈသေ တီႈမိူင်းသီႉႁူဝ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ " VESAK" (ဝေသၢၵ်ႉ)၊ တီႈမိူင်းထႆး မိူင်းလၢဝ်း၊ မိူင်းၵမ်ႉပူးၶျႃးသမ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ " VISAKHA PUCHA " (ဝိသႃႉၶ ပူးၶျႃး)ၼႆသေ တီႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်း ၶဝ် ငတ်ႉ ႁွင်ႉလေႃးၽႃႉ ၵၢင်းၵိတ်ႉဝႃႈ "Vesak festival" (ပၢင်ပွႆး ဝေသၢၵ်ႉ) ၼႆ ယူႉယဝ်ႉ။

ဝၼ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ (ၵမ်ႉၶၶေၼ်) ဝၼ်းဝေႉသၢၵ်ႉၼႆႉ လႃဝ်းပုတ်ႉထ ႁူႈမိူင်း မိူင်း မိူၼ်ၶင်ႉ, မိူင်းထႆး၊ မိူင်းလၢဝ်း၊ မိူင်းၵမ်ႉပူးၶျႃး၊ မိူင်းၵူဝ်းရီးယႃး၊ မိူင်းၵျႃႉပၢၼ်ႉ၊ မိူင်းမူင်ႉၵူဝ်းရီးယႃး၊ မိူင်းငၶႉ၊ မိူင်းသီႉႁူဝ်ႉ၊ ဝိတ်ႉၼမ်း၊ ပူႉတၢၼ်ႉ၊ ထႆႉဝၢၼ်းငလႈ ႁွင်ႉႁွင်ႉလိူဝ်းၼႆႉ ၵွၼ်ၵၼ် ၵဵတ်းသၢင်ႈ ပေႃးႁိုၼ်း ၵိူၵ်ႉၵိူၵ်ႉ ၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈၼႆႉ ၵဝ်လီၢးၼပွႆႉသွၼ်, ... တီႈၼင်းမိူင်းၵၼ် လႃဝ်းပုတ်ႉထ

ပိူၼ်ၵူၼ်းၵမ်ႈၼၼ်ႉ မိူၼ်ၼင်ႇ မိူင်းမလေး သျႃး၊ လိင်ႉၵျႃႉပူႉ၊ ၶဵႉပေႃး၊ ဢင်းၵိတ်ႇ ၵျူႉမၼီႉ၊ ဢမေရိၵၢၼ်ႉၼႄႈ ၵၼ်ၶေႃႉ ၵိူၼ်းတီးယႃး ၶဝ်လိူဝ်းၶႃႈၵေႃႈ ၼႂ်တိူး သၢင်ႇၵၼ်တေႃႇတေႃႇ ဝႃႈဝႃႈယူႉ ။

တီႈပုတ်ႇထၵျႃႉယႃႉ ၶႃႈမိူင်းၵိူၼ်း တီးယႃး ဢၼ်ပိူၼ်တီႈ ပြႃးပိူၼ်လဝ်ႈ လံႈသပ်ႇပၼ်ႉရူတရႃၼ်ႉသေ ပိူၼ်ပုတ်ႇ ထၼၼ်ႇ ၵူၼ်းလၢဝ်း ပုတ်ႇထလဝ်ႈ ၵူႈ ၼိူဝ်းၼိူဝ်း ၵူမ်ႈၵၼ်သေ ၵိုတ်းပွႆးဝၼ်း လိူၼ်ၵူႈၵ်းမူၼ်းယူႉယဝ်ႉ ။ ၵူႈၼိူဝ်းၼိူဝ်းမႃး ၵူမ်ႈၵၼ်ၸၢႆႈၼင်ႇၶၼ်ႇ ၵူပ်ပိူဝ်ႈ တီႈပုတ်ႇ ထၵျႃႉယႃႉၶၼ်ႇ မီးဝႆႉပျႂ်း မုၼ်လဝ်ႈ ပုတ်ႇထဟႃႉသႃႉ မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းၵျပၢၼ်ႉ၊ မိူင်းတိပ်ႇပတ်ႇ၊ မိူင်းဝီတ်ႇ ၼမ်း၊ မိူင်းပူႉတၢၼ်ႉ၊ မိူင်းသီႉႁွဝ်ႉၼႄႈ မိူင်းပင်းၵလႃးတေတ်ႇ (သျ)ၶၼ်ႇ ယဝ်ႉ ။

လိူဝ်သေၶၼ်ႇ ၶႃႈမိူင်းၵိူၼ်းတီး ယႃး တၢင်ႉတီႈ မိူၼ်တီႈ ဝိင်းပတ်ႇထၶျေး ဝိင်းၵျူႉလၵျႃႉ (ယႃႉလၵျူဝ်ႉ)မိူင်းပျႃႉၵျူႉ ၶေတ်ႇ(လ်) (ပျႃႉၵျူႉၶသီႉ) ၵုသီၶဵူး (ၵုသီၶျေႃႉယူင်ႉ)ၼႄႈ လၢဝ်းတႆး မိူင်းဢႃႉ သမ်ႉ၊ လၢဝ်းတႆးမိူင်း ဢရူၶၼေသျႃး(လ်) ၶဝ်ၵေႃႈ ၵၢင်ႈၵ်ၶၼ်း ၵိုတ်းသၢင်ႈၵၼ်ယူႉ ။

ပပ်ႇလိၵ်ႈဢၼ်တၢမ်ႈဝႆႉလွင်ႈ ပုတ်ႇ ထလဝ်ႈ၊ လွင်ႈလၢဝ်းပုတ်ႇထ လွင်ႈဝၼ်း လိူၼ်ၵူၵ်ႈမူၼ်းမိူင်းၶႃႈၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ် ယေႉပိူၼ် ၵွၵ်ႉပိူၼ်မႃး ၶႃႈယႃႉသီႉႁွဝ်ႉ ထႆး၊ ၼိူၼ်ႉတီႉ၊ ၼၶႉၼႄႈ ဢင်းၵိတ်ႇ လိူဝ်းၶႃႈယူႉ ။

တီႈမိူင်းပုတ်ႇထ ဟႃႉသႃႉတၢင်းသိူင်ႈ မိူဝ်ႈၸၼ်း လိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်းၶႃႈ ပိူၼ်ဝၼ်း ယူတ်းၵၢၼ် (**Holiday**) ယဝ်ႉ ။ ၵူပ်ႈ ပိူဝ်ႈပုတ်ႇထလဝ်ႈပိူၼ်ပြႃး တွႆႈတူၼ်းမႆႇ ရွင်ႉၼႄႈ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈတၢင်းမိူင်း ၵွၼ် ၵၼ်သွၼ်းၶမႆႇ မႆႇရွင်ႉပေႃးထိူ ၵၼ်ယူႉ ယဝ်ႉ။ ၶႃႈပွင်ႉဝႃႈယိူင်းဢၢၼ်းလူးရႃၼ်ႉ သပ်ႇပၼ်ႉရူတ ပြႃးပိူၼ်လဝ်ႈ၊ ၼူႉၵုင်ႉ မုၼ်ပြႃးပိူၼ်လဝ်ႈ ၶဝ်ၶၼ်ႇယဝ်ႉ ။

ၵူလိူဝ်းၵျႃႈတီႈမိူင်းသီႉႁွဝ်ႉၼႄပၢႆႇဢမ်ႉ ၵိုတ်းၶၼ်ႇ ဢၼ်ႁူဝ်းၶမႆႇ မႆႇရွင်ႉၶႃႈ ၵမ်ႉလွႆႈဝၼ်းၶႃႈဝၼ်းလိူဝ် ၶဝ်တိူၼ်း ၼႂ်တိူးၵူႈဝၼ်းယဝ်ႉ ၵူႈဝိၵျၢႆမုၼ်လဝ်ႈ ၵူႈ မီးလေႉတီႉၶိူင်ႈသူႉ တၢင်းတူၼ်းမႆႇရွင်ႉ ပေႃးထိူၶိူင်ႈတူၼ်းယဝ်ႉ ပေႃးထိူင်ႁူဝ်ၶႃႈ မႃးၶႃႈ ၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်မႃး ႁူတ်းၶမႆႇမႆႇရွင်ႉ ၼေသ လူႉတိူၼ်းသွမ်တီႈ လေႉတီႉပွင်းမူး လွတ်ႈပရိတ်ႈမိတ်ႇတႃႉ ၶင်ႉၶဝ်ၵူႈဝၼ်း ယဝ်ႉ ။ ၵူပ်ႈၶၼ်ၼႄႈ ဝၼ်းၶႃႈတေႃႇ လိမ်လ်ၵူယ်ႉၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ် ၵမ်သိၼ်တီႈ ပျူင်းမုၼ်လဝ်ႈ၊ တီႈလေတီႉပွင်းမူးသေ မီးမုၼ်လဝ်ႈၶျေးတြႃးပၼ်ၵူႈတီႈယဝ်ႉ ။

ၶႃႈၵွမ်လူမ်း၊ ၶႃႈတီႉဝီႉလိူဝ်းၶႃႈ ၵျေႈ ပွႆးၼၶႄလွင်ႈဝၼ်း လိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်းလၢႆးလၢႆး ယဝ်ႉ ။ ၶူဝ်းၶၼင်ႈယေႃးၵီႉ မိူင်းသီႉ ႁွဝ်ႉၶႃႈ ပိူၼ်သီၶဝ် မိူၼ်တီႈ မိူင်းထႆး

ၵလႆႈ ၶၢဝ်ႇၵူၺ်ႉသိင်ႇ တင်းမိူင်းယဝ့် ။ လူင်ပွင်လိူင်ႈ ၵွၵ်ႉၶေႃႈလီသင်ႉ ၺၢမ်ႈတႃပ်ႈ သိူဝ့်ၶၢလဝ်ႈၵလႆႈၶိူဝ့် တင်းမိူင်းယဝ့် ။ တီႈၵတ့မၶၼ်း ထၢဝ်းပုတ်ႇထမိူင်းၶိူ ၶဝ် တိုၶၼ်း ၵမ်ႉဂိၶၼ်ၽၵ်းလိူင် ထိမ်ပိူင်းယူႉ ယဝ့် ။ ၵၢင်ၶိုၶၼ်းတၢႉသီႉၵျႈၶိုၶၼ်း တီႈ ၶိုင်းပွၵ့်ၽွၵ့်ပွၵ့်မၶၼ်း၊ လုမ်းၽွၵ့်လုမ်းမၶၼ်း၊ ၶိူၶၼ်းၽွၵ့် ၶိူၶၼ်းမၶၼ်း၊ ၵွၶၼ်ဂၶၼ်တႆႈၽိုး ပေႃးၶိူဝ့်ႈလိူင်းၵူၺ်ႉ တီႈၵၶၼ်ၶဝ်တႆႈၽိုး ၶၵၶၼ်ႈၵေႃႈၶဝ်ၵၢဝ်ၽိုးၽၵႃႉ၊ မၢၵ်ႉသိင်၊ ၽိုးလွတ်ႉ ၼ်ႉတ်းၵျၢင်ႈပိုၶၼ်းၽြႃးသေ မ်ပ်ႈ လိူင်း မ်ပ်ႈလိူင်း မိူၶၼ်ၽိုး **Automatic** ၶၵၶၼ်ႈၵလႆႈ ၶိုင်းဝိင်းလူင် ၵူဝ့်ႉလမ်ႉပူဝ်ႉ ၵူၶၼ်းၵွၶၼ်ဂၶၼ်ၽိုတ့်ဂၶၼ်တူရ်း ပေႃးဂိုၶၼ်း ၵိုၵ့်ၵိုၵ့်ယူႉယဝ့် ။ ၵွၶၼ်ဂၶၼ်ၵူၺ်ႉတူရ်း တီႈၶိူင်ႈယဝ့် တီႈၶိူင်ႈၵလႆႈ သၢဂိဝ်ႉ ၵူႈ ဂိဝ်ႉ ဂပ့်ဝ့်ၵေႃႈ မိူင်းပေႃးလမ်လိူင်းယူႉ ယဝ့် ။

တီႈမိူင်းထိုးၵတ့ ၵမ်ႉပေႃးလိူ့ၽိုး ၽၵႃႉၶမ် ၵမ်ႉပီၶၼ်လႆႈၵမ်ႉလိူ့ႈ ထွမ်း လူရ်ႈၽိုင်ႈထုင်းသေ ၶဝ်လိူ့ တၶၼ်းၶၢဝ် တၶၼ်းလိူင်ဂူရ်း၊

တီႈမိူင်းထိုးၵေႃႈလွင်ႈ ထွမ်ႉတြႃး၊ ၵျႃးတြႃး၊ ၶၵင်ႈဝိပတ့်သ ၶၵျႉလိူဝ်းၶိူ မိူၶၼ်ဂၶၼ်တင်းမိူင်းမၢၶၼ်ႈ ၵလႆႈ မိူင်းသီႉ ၶူဝ်ႉယဝ့် ။

ထၢဝ်းပုတ့်ၸ တင်းၽိူ ၼ်မ်ၵၶၼ် လွင်းသွမ်း ၵၢင်ၶိုင်သေ ထိုင်ၶူဝ်ၶမ်ႈမျႃး ၵွၶၼ်ဂၶၼ်မိူဝ်းတီႈဝတ့်ဝျႃးၽြူင်း ၵၢၶၼ် ထမ်ထဝ်ႈဂဝ်ႉၶၵၶၼ်ႈယဝ့် ။ တီႈၶၵၶၼ်ႈၶဝ် ၵွၶၼ်ဂၶၼ်ယိပ်းတၶၼ်း ၵေႃႉလိမ်ႈ ၵၢၶၼ် ထပ်းဝ့်ၶၵၶၼ်ႈသေ ၶဝ်ႈထဝ် လိပ်ႈၵွင်းမူး (ၵမ်ႉၶၵၶၼ်) ထမ်ႉမျႉယူင်ႉ တီႈဝတ့် ၶၵၶၼ်ႈယဝ့် ။ ၽွင်းလိပ်ႈၶၵၶၼ်ႈ ၵွၶၼ်ဂၶၼ် လွတ်ႈဝျႈ ၵုင်ႉၽြႃး၊ ၵုင်ႉတြႃးၵလႆႈ ၵုင်ႉ သင်ႉၶျႉလဝ်ႈ ၶူမ်ႈဂၶၼ်ယဝ့် ။

လဝ်ႈမုၶၼ်ယွ့်ႉၶုၶၼ်ၵျႃၶမ်း၊ လုၵ်ႈ ထႃး လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈ ၽူႈယွ့်ႉ ၵူၶၼ်းလူင် ၶိုင်းလူင်ပွင်လိူင်ႈၵလႆႈ ၶိုင်းတပ့်သိုၵ်းၵတ့ ၵွၶၼ်ဂၶၼ်ၵူၺ်ႉတီႈ ဝတ့်ၽၵႃႉၵ်ဝ်ႈ ၵၢၶၼ်မီး တီႈ ၵၢင်ဝိင်းမိူင်းၵွၵ်ႉၶၵၶၼ်ႈသေ တႆႈထပ်း တၶၼ်းၶၢဝ်ယွ့်ႉယဝ့် ၵွၶၼ်ဂၶၼ်လိပ်ႈၶၵင်ႉ ၶၵၶၼ်ယဝ့် ။ ၵၢၶၼ်လၢၵ်ႉလႃးတၢႉထမ့် တင်ႈၵတ, လဝ်ႈမုၶၼ်ယွ့်ႉၶုၶၼ်ၵျႃၶမ်းၵူၺ်ႉ၊ ၽူႈမီးထၶၼ့်တင်းလႃ ထိမ်လိူ့ႈၽၢႉသိုပ်း- ၵမ်ႉလိူ့ႈၽၢသိုၵ်း တိုၶၼ်းၶၵင်ႈၶူဝ်းသိုၵ်း သီၶၢဝ် သမ့်သွ့်ႉၶိူင်ႈမ်ႃ ၽူႈမီးထၶွ့်ၵူႈ ၵေႃႉၶၵၶၼ်ႈယဝ့် ။ တူဝ်လဝ်ႈမုၶၼ်ယွ့်ႉၶုၶၼ် ၵျႃၶမ်းၵတ့ ပျးတင်းလိဝ်းသေ မိူဝ်ႈထိုင် ပၢၵ်ႉၶၵျႈၽြႃး ထင်ႉၵွ်ႈပူတ်း မၢၵ်ႉၶူဝ်ယဝ့် တႃးသေမၶၼ်းလဝ်ႈ ထပ်းတၶၼ်းယဝ့်ၶၵၶၼ်ႈ လုၵ်ႈယိင်း လုၵ်ႈထႃး ၽူႈမီးထၶၼ့်တင်း လႃ ၵွၶၼ်ဂၶၼ်မျႃး*ၶုပ့်ၶၵင်ႈပီၶၼ်ၵေႃႉသေ သိုပ်ႉထပ်းၵၢဝ် ၽိုးတၶၼ်း တီႈမၶၼ်းလဝ်ႈ ယူႉယဝ့် ။ တၢႉတေလိူႈၼ်တ်းၶၵင်ႉၶိုၶိူ ပုၶၼ်ႈတၢႉ ၵူၶၼ်းမိူင်းၶိူင်ႈၵေႃႉ ပွင်ႉဝျႈ

ပိခၼ်ၵၢၼ်မီးၵုင်ႇတေႃႇငၢၼ်ယဝ်ႉ ။

လုၵ်ႈယိင်းၵၢင်ၼၼ်းလဝ်ႈ လဝ်ႈၶၢင်ႈ မၢႆႇၵျွၵ်ႉၵရီႇ သီႇရီတွၼ်းငေတႃႉ ၵူႇၵွၼ်ႈ ႁွၵ်ႇယူႇမီးလၢၼ်ႉ တင်းလၢႆသေ ဝၼ်းတၢၼ်း တီႈႁူၼ်ႇႁၢင်ႈ ပုတ်ႉထလဝ်ႈတီႈ ပုတ်ႉထ မုၼ်းထူၼ်းပုၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ ၵၢၼ်မီးသုၼ်ႇ တၢႇတေ လႆႈလပ်းၵဝ်ႇယိုးတၢၼ်း ၵျႈဝတီႈ လဝ်ႈမုၼ်ယဵဝ်ႇ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းထီး ငလႈ- လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းလဝ်ႈ ၶင်ႇၶၼ်ၶၼ်ႉ မီး ယူႈမီးလၢၼ်ႉၶုၼ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈ၊ ယၢႆသိုၵ်း ငလႈ ယူႈယဵဝ်ႇႁူၼ်းလူင်ၵမ်ႈယွင်ႈႁူၺ်း ။

သင်ႇၶရူႇတႃႇ ၵၢၼ်ပိၼ်ယူႈၶေၢမ်း သင်ႇၶမိူင်းထီးတင်းလၢႆ ၶၶၼ်ႉငေတႃႉ ၵွၼ်ႈ ႁွၵ်ႇ ယူႈမီးလၢၼ်ႉ ၶုၼ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵမ်ႈ ယွင် လုၵ်ႈၼွၵ်းၶၼ်း၊ လုၵ်ႈသိုၵ်း၊ ႁူၼ်း မိူင်းတင်းလၢႆသေ ၼွတ်းပွႆးလိုၼ်ႁွၵ်ႈမုၼ်း တီႈၶုၼ်းပၢင်ႇလူင် ၼိမ်းဝတ်ႉယူႉၵွၼ်ႈၶၼ်ႉ ယဝ်ႉ ။ ယူႈပွင်ၵၢၼ် ၵၢၼ်ၵတ်ႉၶၼ်ႇ ၶုၼ်းၵၢၼ် ႁၢင်ႈၼွၵ်းပွႆး ဝၼ်းလိုၼ်ႁွၵ်ႈ မုၼ်း ၶုၼ်းမိူင်းတင်းသိင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်မၢႆး ႁပ်ႉၵဝ်ႇသူးတီႈမၢတွင်း ၵျႈတီႈမၼ်းလဝ်ႈ ယဝ်ႉ ။

မိူင်းလၢဝ်းငလႈ မိူင်းၵမ်ႇ ပူးၵျူး ငၢႆးမိူင်းထီးၵမ်ႈမၼ်ယဝ်ႉ ။ တီႈမိူင်းဝၼ်း တူၵ်း- မိူၼ်ၵျူႇမၼီႇ၊ ၵၢင်းၵိတ်ႉငလႈ ၵမေႇရိၵၢၼ်ႇ ၶဝ်ငေတႃႉ ၵဝ်ၵၢၼ်ၶင်ႈ ဝီပတ်ႉသၶၢႆႇ၊ ၵၢၼ်ရေႃးငၶလွင်ႈဝၼ်း ပုတ်ႉထလဝ်ႈ၊ ၵၢၼ်ပေႃႇၵွၵ်ႇပႅၵ်ႇ ၸႂ်းပိၼ် တီႈမၢတွင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉပိၼ်ယူႇယဝ်ႉ ။

တီႈၵပ်ႈမၼ်းလိုင် ပွႆးဝၼ်းလိူၼ် ႁူၵ်းမုၼ်းၶၼ်ႉ မၼ်းပိၼ်ဝႆႉယၢင်ႁၢင်ႈလၢဝ်း ပုတ်ႉထ တင်းလူၵ်ႈယဝ်ႉ ။ ၵမ်ႇဝၢႈမိူင်း မၢႆႇယၢႆႇ [illegible] ၵွၼ်ၵၼ် ၼီတ်းၼိူဝ်ၶမ်ႇ [illegible] ယဝ်ႉ ။ ႁူၺ်းၵျႈ- [illegible] ၶၼ်ၵၢဝ် လိူဝ်သိုဝ်ႇ တႃႇၼီတ်းတီႈမၢတွင်း ဝၼ်းပုတ်ႉ ထလဝ်ႈၶၼ်ႉ ပႆႇပိင်းပေႃး လူးပွၼ်ႇ ။ ပွပ်ႈပိုဝ်ႈမိူင်းတၢင်းၵျႈ ပိၼ်တီႈငဝ်ႈ[illegible] ပုတ်ႉထယၢႇသၢႆႇမၼ်းၵိုမ်း၊ ယေႃႈတူၺ်း မိူၼ်ၶင်ႇပိူၼ်ႈၶင်ႇၵပ်ႇငလႈ ၵဝ်းလီ လႆႈၼီတ်းပုၢႆႇ လွင်ႈၼိူၵ်ၶမ်ႇ ဝၼ်းႁူင်ၵၢင်း လူင်ၶၼ်ႉသေၶုၵ်းထူပ်း ၵုင်ႇၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်း ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵျႇလိူဝ်မ်ႈငၶသေၼ်ႈတၢင်း ၵတ်းယိၼ်ၵဝ်းၶၼ်ႉယူႇ ။

သဗ္ဗေ သတ္တာ, သုခိတာ ဟောန္တု ၼႂ်း ၵူးလၢဝ်းၼိုဝ်း မီးတၢင်းၵတ်းယိၼ် ၶင်ႇၵၼ် တုၵ်ႉၵုင်ႇမုၼ် ပုတ်ႉထလဝ်ႈ သေၵမ်း ။

(1 - 5 - 94)

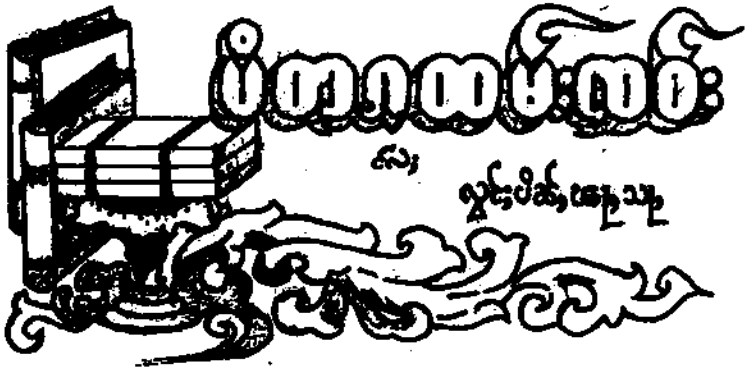

ပြ၊းပီခ်လဝ်; ပုတ့်ထဂေ၊းတာမ ပေ၊,မ၊းမို့ဝ်; 6 thBc, တိ;ခ်ုးမို့ငိုးကိခ်း တိးယ၊း၊ လွမ်းခ်ငေ်,ၡဝ်းၡ၊း ၡ့ဂခ်ဝ့် ခ်ခေ်ုယဝ့်။ တင်;ငတ, ကဝ်ၰွင်းယာမ်း ပီခ်ပုတ့်ထ တ့်;တ္ခ်;မ့် ပေ၊းထိ (Bodhi) တိ; ပုတ့်ထဂျ,ယ၊, (Bodhagaya) မို့ဝ်;ၰွင်းဏ၊,ယုလဝ်;လိ; (35) သာမ်သိပ်းၡ၊; တေ၊,ထိုင်လဝ်;ပေ၊းဏဝ် ပရိခ်ိပ့်ဟခ်, မို့ဝ်;ဏ၊,ယု ပ်တ်,သိပ်း (80)ခ်ုးခာဝ်းတာင်း သိ,သိပ်းၡ၊;ပိခ်ခေ် ပုတ့်ထလဝ်; ဏမ်,ယင့်ဏမ်,သဝ်း။ သင်, သွခ်လို့ငခ သိခ်;တာင်း ၰိ၊ ဂ္ခ်း တင်းလိမ၊းယ္,ယဝ့်။

ခေ၊;သင်,သွခ် လဝ်;တင်းမူတ်း ခ်ခေ်ုနွင့်ဝ၊; ပိတဂထမ်းလဝ်; သာမ်ဂွင် ၊။ ဝိခ်းပိတဂ ၂။ သုတ့်တခ်,ပိတဂ ၃။ ကၰိထမ်,မပိတဂခ်ယဝ့်။ ပိတဂ ထမ်းလဝ်; သာမ်ဂွင်ခ် ဂ္ရှ်းခ်ငေ်,ဂဝ်, ထိင်;လိ၊းခ်နို့င်; နွင့်ဝ၊; "ခ်ဝိဂျ,ယၡ၊; လဝ်;" ခ်ယဝ့်။ ခ်ဝိဂျ,ယၡ၊;လုဝ်; ဏခ်ဝ၊;ဏခ်ဝ၊;ခ်ခေ်ုလမ့်

1။ တိ,ခခ်ဝိဂျ,ယ 2။ မလ့်လိမခ်ဝိဂျ,ယ 3။ၵ္သမ်,ယုတ့်တခ်ဝိဂျ,ယ 4။ ဏင့်,ဂုတ့် တရခ်ဝိဂျ,ယ 5။ ခုတ့်တဂ ခ်ဝိဂျ,ယ ခ်ယဝ့်။

နွင့်ဝ၊; " ပိတဂထမ်းလဝ်;သမ်ဂွင် " ခ်ဂေ၊;လိနို့ဂ်;ဗ၊; " ခ်ဝိဂျ,ယၡ၊;လဝ်; " ခ်ဂေ၊;ယဝ့် မခ်းပိခ် ဏခ်လိဝ်ဂခ် ယဝ့်။ ပွင်,ဝ၊;ခေ၊;သင်,သွခ် (Teachings) ခွင်မူတ့်ထလဝ်; ဏခ်ရေ၊း ကွဂ်,မွဂ်,ငခ ခ်ုးခာဝ်းတာင်း သိ,သိပ်း ၡ၊;ပိခ်ခေ်ုခ်ငေ်,ဂခ်ယဝ့်။

ၰူ;လိပ်;ၡိခ်း တိ;လခ်ုလွမ် မိုင်းဝခ်းတူဂ်း (ယူးရှပ့်) ငလ; မိုင်း ကိခ်းတိးယ၊းခဝ် ယာမ်းခ်ုၡခ်ထိုင်ဝ၊; ပုတ့်ထလဝ်;ၡဝ်းခ် ယွခ်ုပိခ်လုဂ်;လိ၊း

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသေ လႆႈႁၢၼ်လိၵ်ႈလႅၼ်း၊ တၢင်းမေႃတင်ႈငဝ်ႈ ၵႃႈယႃႇလိၵ်းၸုပ်ႉ မၢႆးငဝ်း တၢင်းတေမေႃလၢတ်ႈ လႅၼ်ၽႃႇ သႃႇယူႇ ၵမ်ႉႁၢင်ႈၶၼ်ယဝ့် ။ ၶဝ်ၶႆႈဢဝ်ႈ ငဝ်ႉပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းလုၵ်ႈႁေႈ ၵဝ်ၸၢမ်းလၢတ်ႈမိူင်းၶၶေႃ လုၵ်ႉတိုဝ်းသေ ၵပ်းသိုပ်ႉၶၼ်ၶၶေၼ်ယဝ့်။ ၶဝ်ဢဝ်ႈတင်ႈငဝ်ႉ ပၢၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ မၢႆးထိုင်ႁၢၼ်ၶၼ် ၶၼ်း မိူင်းၵိၼ်းတီးယၢႆးၶၼ် မီးဝႆႉလႅၼ်ၽႃႇသႃႇ ၶႄႉ။ ၽႃႇသႃႇပႃႇလိၶၼ် ၵမ်ႉတွၼ် ယၢမ်ႈလႆႈႁၼ်ပိၼ်မၢႆးၽႃႇသႃႇသုၼ်ၵၢင် ၸၢမ်းလၢတ်ႈ ၵူၼ်းတင်းၶမ် ၶၼ်းမိူင်း ၵိၼ်းတီးယၢႆး သေပွၵ်ႈ ။

မိူဝ်ႈပၢၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ဢသေႃးၵ (**Emperor Ashoka**) ၶၶေၼ် ၸဝ်ၶုၼ် ႁေႃၶမ်း ဢသေႃးၵၶၵ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉလိၵ်ႈၽဵၼ်ႈ ႁိၼ် (**Inscriptions or RockEdicts**) တင်းၶမ်။ ၵူၺ်းၵႃႈ မၶၼ်းၵမ်ႉလုၵ်ႉပႃႇလိ မၶၼ်းလဝ်ႈ လုၵ်ႉတိမ်းဝႆႉ ၽႃႇသႃႇ ပရမီႇ (**Brahmi**) ၵူၺ်း။

ၽူႈၵတ်ႉၶၼ်ႇ တီႈလၶၼ်ႉလွမ်ၶဝ် ႁၶၼ်ထိုင်ဝႃႈ 1။ ၶေႃႈသင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈတင်းလႅၼ်ၶၼ် ၵမ်ႈၶမ် တေတိၶၼ်း မီးဝႆႉ ၶၼ်း ၽႃႇသႃႇပႃႇလိ ၵၶၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ ၽႃႇသႃႇမႃႇၵထ - ၵွပ်ႈဝႃႈပုတ်ႉထလဝ်ႈ ယူႇသဝ်းၶၼ်းမိူင်းမၵထ(ၵမ်ႉၶၶေၼ်) မိူင်းၵၶၼ်တၢင်ႇယူႇတုၵ်ႈမိူင်း မၵထ (**Domi - nions**)ၵမ်ႈၶမ် 2 ။ မိူဝ်ႈဝၢၼ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵဝ်ပရိၼိပ်ႉပၢၼ်ႇသေ ၵမ်ႉပေႃး ႁိူင်ၶေႃၶၼ်းၽွင်းၵၶၼ်လုၵ်ႈသိသ်ႉ (**dis- ciples**) လဝ်ႈတင်းလႅၼ်တေတၢင်ႇပထမ သင်ႇၵႃႇယၶႄႈ (**First Buuddhist Council**) ၶၼ်းၵိၼ်းတီးယၢႆးၶၶေၼ် မိူင်းမၵထ ပိၼ်မိူင်း ႁိူင်းယႂ်ႇလိူဝ်ပိူၼ်ႈ ၵူၺ်းၵမ်ႉၵႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ဢလႃႇတ သတ်ႈသုံပိၼ် ၵေႃႇၶပေႃႉယမ်ၶႅဝ် ပုတ်ႉထ လဝ်ႈငဝ်ႉငဝ်းငဝ်း လႆႈႁိတ်းသၢင်ႈပထမ သင်ႇၵႃႇယၶႄႈ တီႈမိူင်းလူင် မၵထ - ၵွပ်ႈသွင်လွင်ႈၶၼ်ငဝ်း ပိတၵထမ်းလဝ်ႈ လင်ႇမီးဝႆႉၶၼ်း ၽႃႇသႃႇပႃႇလိ ၵွၼ်တၢင်း သုတ်းယဝ့်ၶၼ်ယဝ့်။ ပေႃးတႅမ်ႈၵဝ်တင်း ၽႃႇသႃႇၸၢမ်းလၢတ်ႈ တၢင်ႇၵၶၼ်ထိုင် ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၽႃႇသႃႇပႃႇလိ ၵၶၼ်ႁဝ်းႁူႉဝႃႈ ၸၢမ်းမိူင်းမၵထၶၼ် တွၼ်းၶႅဝ်ပိူၼ်ႈလွမ်း ၶငေႇဝႃႈမၢႆး တီႈၶႅဝ်ၶၼ်ငဝ်း မိူဝ်ႈတၢင်ႇ ပထမသင်ႇၵႃႇယၶႄႈၶၶေၼ် "ပုၼ်ႈၽွၼ်း လုၵ်ႈသိသ်ႉ လဝ်ႈတင်းလႅၼ်လမ် ၵမ်ႉၵွမ် ဝႃႈ လူဝ်ႇၵ်ပ်းႁွမ် တိုတ်ႉသွႆႉ ၶေႃႈသင်ႇ သွၼ်လဝ်ႈၵၶၼ်ၵူႇႁေႃးဝႆႉၵူႈတီႈၵူႈတင်း ၶၶေၼ် ၵူၺ်းၵမ်ႉၵႃႈ ၶေႃႈသင်ႇသွၼ် ထမ်းလဝ်ႈ ၵမ်ႈပႃႈၵေႃႇ လိူဝ်းပႆႇပိၼ် ၽႃႇသႃႇပႃႇလိ ၶၶေၼ်ၵေႃႈ ပိၼ်ႇမၢႆးပိၼ် ၽႃႇသႃႇပႃႇလိပႃးၵွၼ်ႇ" ၶၼ်ယဝ့် ။

ၵႆႈၽွင်ႈငဝ်ႉဝႃႈ 1။ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ 2။ ပရမႃႇ (ဗြဟ္မာ) 3။ ၵူၼ်းမိူဝ်းလူမ်ႈၽူႈ လင်ႇတိုၵ်ႉပိၼ်မၢႆး 4။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိၼ်၊

5။ ရူခ်ႃးလိူင်း ခ်ႃးထိူခ်ႃႇ ၽႃ ၵခ်ႃလိူၵ်ႇ လမ်ႇ လိူဝ်းခ်ႃႈ တိူခ်ႃးလိူဝ်ႉ ၵၢမ်းပႃႇလိဝႃး ခ်ႃယဝ်ႉ။ ပြႃးပီခ်ႃလဝ်းငတ ၵရႃးၽႃ ပႃႇလိသေ ရူခ်ႃးၵခ်ႃထွမ်ႇခခ်ႃသမ်ႇ ပွင်ႇလိူဝ်ႉ ၵၢမ်းၽိူဝ်ၵၢမ်းမခ်ႃး ခ်ႃပွခ်ႃႇယဝ်ႉ။ ရူလ်ုးၵႃး ခ်ႃငတပီခ်ႃ တၢင်းႁခ်ႃထိူင် မုခ်ႃလဝ်း လိူဝ်းတမ်ႈလိၵ်း ပၢခ်ႃလိူခ်ႃး ခ်ႃႈရူလ်ုး။ တၢမ်တူဝ် ပြႃးပီခ်ႃ လဝ်း (ၵမ်ႇခခ်ႃ) လုၵ်းသိလ်ႇလူင် မိူခ်ႃခင်ႇ လဝ်း မၵရႃႇဂတ်သပ၊ လဝ်းၵုပႃႇလိ၊ လဝ်းၵႃႇခခ်ႃႇတႃ ခဝ်လဝ်း တိူခ်ႃး ၵမ်ႇလႃတ်းသင်ဝ့ လွင်းခ်ႃ။

ၵခ်ႃၽူးတမ်းလိၵ်း လႃတ်းငခ တၢင်းႁခ်ႃထိူင် ဂမ်းၵွခ်ႃတၢင်း ခခ်ႃ ၵရႃး ပီခ်ႃတၢင်းႁခ်ႃထိူင် တိူးလခ်ႃလွမ် ပၢခ်ႃခ်ႃရူလ်ုး။ ခဝ်တၢင်ႇမႃးတၢင်းႁခ်ႃ ထိူင်ၵခ်ႃခ်ႃ ပွပ်းခဝ်တႃး လုၵ်းၵွခ်ႃႇ လိင်ခ်ႃ ၵမ်ႇမေလႃတ်းပႃႇလိ၊ ပေႃး ၵဝ် လုၵ်းၵွခ်ႃႇလိင် ၵူႇဝ့တီး ၵခ်ႃ မခ်ႃးၵမ်ႇငိခ်ႃးသိင် ပိူခ်ႃးလႃတ်းၵၢမ်း ခခ်ႃ ယင်းတေပီခ်ႃ ရူခ်ႃးၵမ်ႇမေ လႃတ်းၵၢမ်းၵူႇပွခ်ႃႇယဝ့ခ်ႃယဝ့။

ရူခ်ႃးလိူင်း ခ်ႃးထိူခ်ႃႇ မိူခ်ႃ **Red Indians** ငလ; **Aborigines** ခဝ်ၵရႃး ၵမ်ႇမေလႃတ်းၵၢမ်း ပႃႇလိခ်ႃ ခဝ်လိူငခမေႃး ထိင်းပွခ်ႃႇ။

ပီခ်ႃႁိူဝ်ၵရႃးလိ တႃႇႁဝ်းႁႃးငတ ၵမ်ႇလိူဝ်း တႃႇတေၵူႇႁႃ ရူခ်ႃႁူး ထိင် ဂခ်ႃ ၵခ်ႃဝႃး ပုတ်ႉထလဝ်း ၵရႃးဝ့ ခ်ႃး ၽႃႇသႃႇ ၵၢမ်းလႃတ်းၵခ်ႃလိူဝ် ခ်ႃခခ်ႃ ယူႇ။ ပွပ်းသင်လႃႇခ်ႃ – 1။ ပွပ်းဝႃး ပိတၵထမ်းလဝ်းသၢမ်ပွင် (ၵမ်ႇခခ်ႃ) ခၵိရႃႇယၵရႃးလဝ်းခ်ႃ ရူးၵရႃ၊ ရူးမိူင်း၊ ရူးႁိူဝ်း၊ ယွမ်းႁပ်ႉဝႃး ပီခ်ႃၶေႃးသင်ႇသွခ်ႃ ပုတ်ႉထလဝ်း ၵခ်ႃတ်ႉတ်းငတငတ။

2။ ရူးၵရႃ၊ ရူးႁိူဝ်း၊ ရူးမိူင်း ယွမ်းႁပ်ႉ ဝႃး ပိတၵထမ်းလဝ်း ၵခ်ႃမိးခ်ႃးၽႃ သႃႇပႃႇလိခ်ႃ ပီခ်ႃၵခ်ႃ ဂဝ်ႇငဂႇလိူဝ် ပိူခ်ႃး၊ ပီခ်ႃငဝ်းပိူခ်ႃးမူတ်းမူတ်း ခ်ႃခခ်ႃ ယဝ့။

တႃႇႁူဝ်း ပေႃးတေပီခ်ႃလွင်း ဂတ်း ယိခ်ႃ (ဗဟုဇနသုခါယ) လွင်းႁိူခ်ႃးယူဝ်ႇ မူဝ်ႇသုင်ရူခ်ႃးတၢင်းလႃ (ဗဟုဇနဟိတာယ အတ္ထာယ) ခခ်ႃ ၶေႃးသင်ႇသွခ်ႃပုတ်ႉထ လဝ်းတၢင်းမူတ်းခ်ႃ တေလ်း ပိခ်ႃႇပီခ်ႃ ၽႃႇသႃႇ ၵၢမ်းလႃတ်း မိူင်းလိူဝ်မိူင်းခခ်ႃ ႁိူဝ်းလိူဝ် ႁိူဝ်းခခ်ႃယဝ့။ ပေႃးခခ်ႃလွင်ႇ ရူခ်ႃးတၢင်းလႃ တေလ်းႁိူခ်ႃးႁူ ၶေႃးသင်ႇ သွခ်ႃထမ်းလဝ်း ငႃးငႃး ၽိူဝ်းၽိူဝ်းသေ ထမ်းလဝ်းငလ သႃႇသခ်ႃရႃႇလဝ်း တေ လိဝ်းငၽ လွတ်ႇလူမ်းၽႃယဝ့။

ယၢမ်းခ်ႃ ပိတၵထမ်းလဝ်းခ်ႃ မိးဝ့ ၽႃႇပႃႇလိ၊ ၽႃႇႁိခ်ႃႇတိ၊ ၵၢင်းဂိတ်၊ ဂျူႇမႃခ်ႃ၊ ၽွရင်ႇသိတ်း၊ ငခ၊ ဂျပၢခ်ႃ၊ ရူဝ်းရိးယႃး၊ မၢခ်ႃး၊ မွခ်ႃး၊ ထႃး၊ လၢဝ်း၊ ခမ်ခ်ႃ၊ တိူပ်တ်၊ မူင်ႇရူဝ်း၊ သီႇႁူဝ်ႇ၊

ခေ,ပု,လီ,၊ ငလ; ဃ်ာ,တံးလိုဝ်းခဲ့ယု, ယဝ့် ။

ယှု;ဂတ့်ခ်ခဝ်တင်းလ်ာ တိုဂ့်ကွခ်ဝ် ဂခဝ် ခိုင်ပိခဝ်,ပိခဝ် ခဲ့းဃာ့,သာ့,ကခဝ် တိုခဝ်းပံ,မိးခခေဝ့် ဂှုရ်ုးကမ်,ဂျး ကခဝ် မိးဝ့် ပိခဝ်ဝ့်ယဝ့်ခခေဝ့်ဂေျ; ကဝ်သ့်,ဝ့် ခဲ့း ဂွမ်,ပိဝ်,တိုဝ်, (Computer) သေ ဂမ်; ဃွင်;ဂျေ; ခိုခဝ်းမေးပိခဝ်, ဠိ;ခိုတ်းပခဝ် ဠိ;ရှ,ငါ;ယှု,ယဝ့် ။

ပပ့် **Bible** = ပမ့်ခေျ;သင်,သွခဝ် ယေ,သု (**Jesus christ**) ခခေဝ့် မိုဝ်; ဝိး **1987** ခခေဝ့် ဝိခဝ်,ဝ့်ယဝ့် လိုဝ်ဍု, ခဲ့းဃာ့,သာ့, **1987** (နှ်င်ဂဝ်;ပာဂ်, ပ်တ်,သိပ်းလိတ်း) ပ်ာယှု,ယဝ့် ။ ယိုင်; ပိခဲ့ပွင်,တျ; ပိခဲ့,ယဝ့်လိုဝ် ခဲ့ိုင်;ဃာ့, သာ့, (**Language**) ခဲခခေဝ့်ယဝ့် ။

ပိတဂထမ်းလဝ်; ကခဝ်မိးဝ့် ခဲ့း ဃ်ာ,တ်းခဲ့ ပံ,မိးလေးလွတ်, ဂှုရ်ုးကမ်, ဂျး ကခဝ်ပိခဝ်,ဝ့်ယဝ့် လိုဝ်းခခေဝ့်ဂေျ; လှုကာခဝ်,တှုရ်ုး ရှ,ယာပ်, ပွင်,လ့်ယာပ်, ခဲ့ၚ,။ ဂွပ်;ပိုဝ်;တိုဂ့်ပိခဝ်ဝ့် ပု,လိခိုင်; ခေါ;၊ ဂုာမ်းတ်းခိုင်;ခေါ; (**Word by Word translation**)ငလ; ဂှုခဲးခိုဝ်း တ်းဂမ်;ခမေ် လိုဝ်းကမ်,ရှ, ပု,လိခခေဝ့် ကမ်,လာင်;လှုကာခဝ်, ။ ဂွပ်;ပပ့်ကခဝ် ရှပ်;ဝ့် ဠိ;ရှ,ငါ;ခခေဝ့် ပံ,မိးငလ; လဝ်; သာင်,ကွခဝ်,ရှဝ်းခဝ် နှ်ခဝ်းယဝ့် သိ,ရှု;ပိ ယဝ့်ဂေျ; တျ,တော ခိုခဝ်းသပ်းလ်င်းငခ

တဂ်ု,တင်းလ်ာခခေဝ့် မိးတာင်းယာပ်,ဃိုတ်, ခမေ်ခၚ, ။

နှ်တ်းခဲသေ ပိုင်လှုင်မခဝ်း ပိခဝ်ဝ့် တာင်းယာပ်,ဃိုတ်, တိ;တဂ်ု, ပုတ့်ထ ဃာ့,သာ့, လာင်းတ်းတင်းလ်ာ ယှု,ယဝ့် ။ တေလှု ကဝ်ရှင်းဂှုရ်ုး ဃ်ာ,တ်းဂေျ; သမ့် ပွင်,လ့်ယာပ်, တေလှုကာခဝ်,ကခဝ်တ်မ်;ဝ့် ခဲ့းတာင်, ဃာ့,သာ့,ခခေဝ့် ယိုင်;ခ်ခဝ်းသမ့် ကံ,ပွင်,လ့်လံ;။ ခင်,ခဲသေပိခဝ်ပုတ့်ထ ဃာ့,သာ့,ယှု,ဂေျ; ကံ,ပေျးရှ,ခေါ;သင်, သွခဝ်ထံးလဝ်; ။ ကမ်,ပေျးမိး တိ;ပွင်, ငလ; ခေါ;လပ့်လွင်း ကခဝ်ထောင်,လ်င်; ကခဝ်မခဝ်;ဂိုမ်း ။

သျ,လဝ်;လှုင် ယှုမ်းပွင်၊ မိုင်းသှု; ကွခဝ်ပိခဝ်,ဝ့်ဂှုရ်ုးသေ ကမ်,ဂျး ပ်ာသင်, ဝ့်ဝျ; "**ဃှု;ဂတ့်ခ်ခဝ်,မိုဝ်းခၚ; တေသိုပ်, မေးဍု,ဂှုရ်ုး**" ခဲသေ ပိုတ်,ပာဂ်;တာင်းဝ့် ပခဝ်ခၚ;ကခဝ်ဝ့် လုပ်;လုဂ်;ခွင့်တင်းလင် ယှု,ယဝ့် ။

လှုင်ပွင်လိုင်; မိုင်းရှမ်;တုမ် မိုင်း မာခဝ်;ဂေျ; လွိ;ထိမ်လှုရ်ု; ငိုခဲ; တွင်း မျးတင်;တေ, သာဝ်းပိပ်ာ ပှုခဲ့မျးခခေဝ့် ငလ; သင်,ချ,လဝ်;ငလ; တဂ်ု, ဂှုခဲ; မိုင်းတံး ထင်းသိင်;လိလံ; ကဝ်လ့်သ့်,သေ ခိုခဝ်းခတ်းလ့် သိုပ်,ပိခဝ်,၊ မေးပိခဝ်, ပိတဂထမ်းလဝ်; ဃ်ာ,တ်းဍု, မိုဝ်;ခဲ့ဂံး လိဝ်ယှု,ယဝ့် ။

ၶိုဝ်းတႆးတင်းလၢႆၶၼ်ႈ ယူႇတီႈလုၵ်ႈၵေႃႈ
လီ ၵႃႉဝႆႉ ၶွၼ်းမိူင်းၵျွၵ်ႉမႄး၊ မိူင်းငၢႆ၊
မိူင်းၶမ်းၶၢၼ်၊ မိူင်းမၢၶၢၼ်ႈ၊ မိူင်းထူး၊ မိူင်း
လၢဝ်း၊ မိူင်းတႆးတိုၵ်းၶၢၼ်းပိၼ်ႈလူဝ်း ပုတ်ႉထ
ၽႃႇသႃႇ မွတ်းမွတ်းယူႇယဝ်ႉ ။

ပိူၼ်ႈသမ်ႉဝႃႈ ပိၼ်ႈၶၢၼ်ၶၢၼ်သေတႃႇ
ပိတၵထမ်းလဝ်ႈ ၽၢႆႇတႆး လႅၼ်ႈလႅၼ်ႈ
ယင်းပႆႇမီးဝႆႉ ။

ပိတၵထမ်းလဝ်ႈ ၽၢႆႇတႆး ၵမ်ႉ
တႅမ်ႈထုၼ်းၶၢၼ်ႈ လၢင်ႈပၼ်ႁႂ်ႈ တၢင်းယူပ်ႈ
ယွမ်း ပီႈၶူင်ႇတႆးႁူႉၵမ်ႉၵႃး လၢင်ႈႁႂ်ႈ
လၢဝ်းပုတ်ႉထ ၽႃႇသႃႇတင်းလၢႆ ယူပ်ႈ
ယွမ်းပႃးပွၼ်ႈယဝ်ႉ ။

ပေႃးၵမ်ႉလၢင်ႈ လိၵ်ႈႁၢၼ်း လူ
ၵၢၼ်ႉၵၢဝ် ပိတၵထမ်းလဝ်ႈလိူင် ပရိ
ယတ္တိသႃႇသၼႃႇ တေၵမ်ႉလၢင်ႈ ၶိုၼ်ႈ
ယူႉလႆႈ ။ တူဝ်းၵၢဝ်ၶွၼ်းမိူင်းတႆး ယၢမ်း
လိၼ်လိူင် ၽူႈလူင်လိၶၼ်ႉၽၢႆႇထမ်းလဝ်ႈ
ငေႃႉငေႃႉၶၶၼ်ႇ ႁႃယၢပ်ႇၶႄ၊ ပေႃးၵႆႉ
မီးပရိယတ္တိ သႃႇသၼႃႇ ၵၢၼ်ၶိုဝ်းၶိူင်း
ၶၶၼ်ႇ **လွင်ႈတိုဝ်းၵမ်ပၸိပတ္တိ သႃႇသၼႃႇ**
ၵမ်ႉၶိုဝ်းၶိူင်းလႆႈ ။ ပေႃး ပၸိပတ္တိ သႃႇ
သၼႃႇ ၵမ်ႉၶိုဝ်းၶိူင်း ပိူင်းလိၼ်းလိူင်
ပၸိဝေၶ သႃႇသၼႃႇ (မၢၵ်ႈၽွၵ်ႇတြႃး)
ၵၢၼ်ဝႃႈၶၶၼ်ႇ ၵမ်ႉလၢင်ႈႁူၼ်ႈယဝ်ႉ ။

ၶင်ႇၶႅၼ်သေ လၢဝ်းတႆးပုတ်ႉထၽႃႇ
သႃႇတင်းလၢႆ လၢင်ႈလုတ်ႈႁၢမ်း ၽွၼ်း
လီလၢတ်ႈၶၼ်ႈ (ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအတ္ထ) လၢတ်ႈ
ၶႄႈ (သမ္ပရာယိကအတ္ထ) ယူႇယဝ်ႉ ။
ႁူပ်ႈၶၶၢၼ်ငလႆႈ ၶင်ႇၶိုဝ်တေပၼ်ၽွၼ်း
လီ လၢတ်ႈၶၼ်ႈ ၵိူၵ်ႉလၢတ်ႈၶႄႈ ၶၶၼ်ႇ
ႁဝ်းႁႃးတင်းလၢႆ လီလိူဝ်ၶတ်းလႅၵ်ႈ သိုပ်ႇ
ပိၼ်ႇ၊ မေႃးပိၼ်ႇ ပိတၵထမ်းလဝ်ႈ ႁႂ်ႈ
တႅမ်ႈထုၼ်းဝႆႉ ၶွၼ်းၽၢႆႇတႆးယူႇယဝ်ႉ ။

ႁႂ်ႈသႃႇသၼႃႇပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶိုဝ်းၶိူင်း
တႃႇသေႇသေႇၵမ်း ။

(30 - 4 - 94)

မိူင်းသွတ်းထိုင် တီႈၵျေႃႇၵၢၼ်ၵႃႉလူင်(WORLD TRADE CENTER .)
1. ထိုင်,ၵႂ်,ပူၼ်,။

2. ၵဝ်ႇထမ်ႇမ မိူင်းၵျႃႇယုၸဝ်ႈမီး (28) ဝၢႆးသေယဝ်ႉၸုမ်း M . A ၵူႈတီႈ လၢၼ်ႉလွမ်သွင်တီႈ B . p . u ဢေလႈ KELANIYA ယဝ်ႉ ထႅ,ဝႆႉတီႈမႄႈတွင်း တီႈၶိူဝ်းႁူင်းလူလိၵ်ႈ။ (1993)

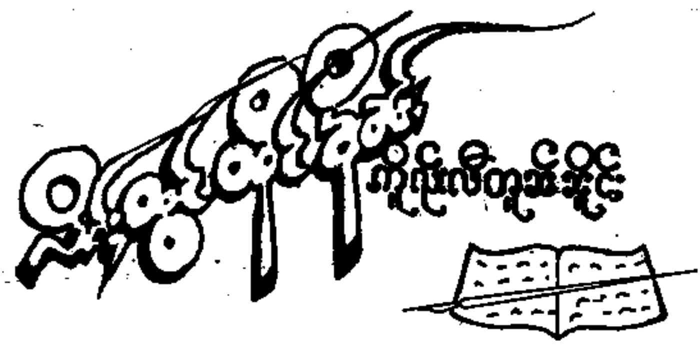

ထိုင် /

လဝ်ႈရေ့လိ လဝ်ႈခခေ်ႇတ

တႃႇဂုင်ႈ

ၵွၶ်တၢင်းသုဘ်ႈ ယွၶ်းၶွပ်ႈလ့ ထိုင်လဝ်ႈရေ့ၵုဝ်း ဂိုဝ်ႈလိၵ်ႈၵၶ်သူင်ႇ မႃး မိုဝ်ႈဝခဵး **1 - 4 - 94** ။ ယွၶ်ႇဝႃႈ ပၶ်ရႃ (ပြသၶေႃႇ) ၵၶ်ရေ့ၵုပ်းတ်မ်ႈ မႃးလွင်ႈတူဝ်ငမႈလိၵ်ႈပႃႇလိသိႇရွဝ်ႇခခေ်ႇ ပ်ၶ်ပၶ်ရႃ ၵၶ်ခႃႈယၢမ်ႈၵဝ်လ့ သ့ႇ မႃးလိမ်ႁိုင်ၵမ်ႇ ဂႃးပ်ၶ်ပႃးလွင်ႈတၢင်း ၵၶ် တိုဂ့ၵဝ်တိႈယူႇ ခ္ႈရွဝ် ခႃႈယူႇ ထိုင်ယၢမ်းခ့ ၵၢခ်ခိုင်ႈငလႈ ယွၶ်း လံႈမွၵ်ႇငၶေ လိုဝ်းခႃႈလံႈဂ်ပ်းၶွမ်ဝ့ သမ္ တင်း တၢင်မွၶ်ထိုင်ခႃႈတိႈခ်ႈသေဂ်း ။

1။ ၶိုဝ်းသိႇရွဝ်ႇခ္ ၽွင်းပုတ့ထ ၽႃႇသႃႇ ယင်းပ်ႇထိုင်ၸိႈမိုင်းခဝ် မိုဝ်ႈ ပူၶ့မႃးမွၵ်ႈ **2300**- ပ်ခခေ့ ၵမ်ႇလံႈ ၵုၶ်သၢၵ်ႈသေႇသင် လွင်ႈဝႃႈခဝ်တွၶ့မီး လိၵ်ႈမႃး ၵၶ်ဝႃႈခခေ်ႇ ။ ၽွင်းခခေ် ခဝ်မီးမိုင် ၶုၶ်ပွင်မိုင်းယဝ့သေတႃ့ "ႁၢင် ၶိုၶ်ႈရေႃ" (**Coronation Ceremony**) ယင်းပ်ႇမီး ။

မိုဝ်ႈၶုၶ်ရေႃခမ်း ပေႃႇဝႃႇခမေ်ႇ ပိယတိသ့သ (**247- 87 B.c**) ၶိုၶ်ႈ ပုတ်ႈ ၵၢင်ႈရေႃယဝ့ ၵမ်ႇႁိုင် မၶ်းလဝ်ႈ သူင်ႇၶူဝ်းတွၶ်ႈ သ်င်ဂ်ဝ်ႈ လိုဝ်းမီးခၶ် ယုံႇ ဂူႇပူးၶုၶ်ရေႃခမ်း ၵသေႃးဂ တိႈ မိုင်းၵိၶ်းတိးယႃး။ ၶုၶ်ရေႃခမ်း ၵသေႃးဂရေႃႈ ယွၶ်ႇဝႃႈ လံႈရွႇဝႃႈ တိႈ မိုင်းသိႇရွဝ်ႇ (လၢင်းဂႃ) ပ်ႇမီးၶိုင်ႈ ၶုၶ် ရေႃခမ်းတင်း လ်ႃးၵ်တ်း ႁၢင်ၶိုၶ်ႈရေႃ ခ်ငလႈ လင်ႇသူင်ႇမႃး ၶိုင်ႈၶုၶ်ငလႈ လ်ႃးၵ်ၶ်းႁၢင် ၶိုၶ်ႈရေႃယူႇယဝ့ ။ ပိုၶ်း ပွတ်းၵွၶ်ႇခင်ႇခ် ၵၶ်မီးဝ့ခ္းပိုၶ်း သိႇရွဝ်ႇ (မရႃႇဝမ်ႇသ) ခခေ့ မၶ်းငၶ်ဝႃႈ မိုင်းၵိၶ်းတိယ ငလႈ မိုင်းလၢင်းဂႃၶ့ မီး ဂၢၶ်ဂပ်းသိုပ်ႇဂၶ် လိမ်မိုဝ်ႈလဝ်ႈ မရႃႇမၵ်ၶ်ႇတ ပ်ႇမႃးပွင် သႃႇသၶေႃႇ ။ ထ်င်ႈ- သင်ယူႇၽႃႇဂၢၶ် ဂပ်းသိုပ်ႇဂူႈ မိုင်းမိုင်းဝႃႈလိုင် ၽူးၵိၶ်ၵ်င်းယုံႇ ခ္း မိုင်းၵိၶ်းတိယႃး တိုဂ့ခတ်းလ့ဂပ်းသိုပ်ႇ မိုင်းၵ်မ်းၶွမ်းသေ ခတ်းလ့ပိုၶ်ငၽႃႈၽိုင်ႈ

ငၤမၢၼ်း ဏခၢ်တိုၢ်းလခၢ်သုၢ် ဝ့်ယျ့, ခခေန်ယဝ့် ။ ၵွပ်ႏခခေၢ်ငလႏ လဝ်ႏမုခၢ် ယှ်, ခုခၢ်ရှေ့ခမ်း ဏသေ့ားဂ မှိုၢ်းကီခၢ်း ဟိးယုးလင်,လွိႏ ယုဂ့်ယွၢ်ႏ ဃှိၢ်ႏငၤ မှိုၢ်းလာၢ်းဂျ ခငၢ်,ခၢ်ယဝ့် ။

ဂ့ရျ်းဂျႏထိုၢ်ရှာခန့်ခခေန့်ဂေျႏ ယင်းပံ, လံႏရှု့ဈႏခှိဝ်းသိ,ရှုဝ်, ခဝ်မီးလိဂ်ႏလံားပံ ပေ,လှူးဂွခၢ်, ။

မှိဝ်ႏ 3th Bc ဝံားသေ ဟာတိယ သၢင်,ဂျ,ယခရေ, ယဝ့်တျုဝ်ႏခခေန့် မုဂ့်ဂလိ ပုတ့်တာတိသ့်သ ငလႏ ခုခၢ်ရှေ့ခမ်း ဏသေ့ားဂခဝ် ထမ်,မထျုတ (လုမ်းဃှိရျ် ငဃႏထမ်,မ) ဏခၢ်းမီးလဝ်ႏ မရှာ,မ ရှိခၢ်,တ ပိခၢ်ဃှူႏခဓါမ်းခရေႏ ။

လဝ်ႏမရှာ,မရှိခၢ်,တခန့် ယွခၢ်ပိခၢ် လုဂ်ႏလံား လဝ်ႏမုခၢ်ယှ်, ခုခၢ်ရှေ့ခမ်း ငလႏ လိမ်မှိဝ်ႏပံ,ခဝ်ႏခၢ်ႏ ပုတ့်ထသျ,သ ခရေ,ဂေျႏ တိုခၢ်းပိခၢ်ဃှူႏ ဏခၢ်မီး ဂချခၢ် ရှိခၢ်းသုၢ် ဏမ်,ရှာၢ့် ။

လှိုဝ်သေ ပိခၢ်လဝ်ႏဏရှာခၢ်,ခခေန့် သမ့်ပိခၢ် လုဂ်ႏလံားခုခၢ်ရှေ့ခမ်း ဂေျ့မီး ဂါခၢ်ရှိခၢ်းလခန့်သုၢ်ငလႏ မှိဝ်ႏဏဝ်ခမေ့် ဂတ့်မခဲးလဝ်ႏ တၢင်းလိ‌ႏ မျးရှုမ်ႏဂခၢ် သေပိုခၢ်ငဃႏ ထမ်,မလဝ်ႏခခေန့် လုမ်း ထမ်,မထျုတ မှိုၢ်းလာၢ်းဂျခန့် ပိခၢ်ဏခၢ် တွခိၢ်းလှိုဝ်လုမ်း ထမ်,မထှု,တ ပ်တ်,တိႏ လှိုဝ်းခခေန့်ငတ့်ငတ့် ။

ဏဝ်သျ,သခရေ,ဝျႏ မှိုၢ်းသိ,ရှုဂ်,ခဝ်

မီးမျးပုတ့်ထသျ,သခရေ, ဏခၢ်လခန့် သုၢ် တျ,တေဂှိဝ်းလိတၢင်း လာဝ်းခှိဝ်း မှိုခၢ်ဂခၢ်သေယဝ့် ပိခၢ်မျးခှိဝ်းဏခၢ် ဃွမ့် သိၢ်ဂခၢ် တ့်ႏမုခၢ်ဇဝ်း ပုတ့်ထလဝ်ႏ ။ ဏတ့်ထဂထျု့,ဈျႏမီးဃံာ,သိ,ရှုဝ်, ဏွခၢ် တာၢ်းဃံာ,ပျ,လိ ။

ဏဝ်ဃှိၢ်ႏငၤဝျႏ - ပိခၢ်မျးခှိဝ်းဏခၢ် မီးဃှိၢ်ႏငၤ လာဝ်းခှိဝ်းပုတ့်ထဂှုရျ်းဏမ်, ဂျး လဝ်ႏဏရရှာခၢ်, မရှိခၢ်,တ ဂေျ့ရှိတ်း ပခၢ်တျုဝ်လိဂ်ႏခဝ်ငလႏ တၢင်ႏငတ,မီးမျး လိဂ်ႏလံားပံာပေ,ယဝ့် ။ လဝ်ႏဏရှာခၢ်, မရှိခၢ်,တခန့် ယွခန့်ပိခၢ်ဃှူႏလှုၢ့်လံခၢ်, ဃံာဂါခၢ်ရှိခၢ်း ငတ့်ငတ့်ငလႏ တျုဝ်လိဂ်ႏ သိ,ရှုဝ်,ခန့် ရှုမ်ႏလံႏတျုဝ်ဏဂ့်ခရျ,သဂ့်ဂတ ငလႏ ပျ,လိလေးဂခၢ်ယဝ့်။ ပွၢ်,ဝျႏ - လိမ်ပိုၢ်းမခၢ်းလဝ်ႏဏရှာခၢ်, မရှိခၢ်,ဟ တိုခၢ်းဏဝ်သဂ့်ဂတငလႏ ပျ,လိ သွၢ် ဃျ,သျ, ရှိတ်းငဝ်ႏမခၢ်းသေ ခှိၢ်ဏွဂ်, ပိခၢ်တျုဝ်ဏဂ့်ခရျ, သိ,ရှုဂ်,မျးငလႏ တျုဝ် ဏဂ့်ခရျ,ခဝ်ခန့် တိမ်ထျုခၢ်ႏငတ့်ငတ့် ။

တိႏမှိုၢ်းမွခၢ်း (သုဝခၢ်,ခဃှု,မိ) ငတ့် လဝ်ႏသေးခငေလႏ လဝ်ႏဏုတ့်တရ ခဝ် လဝ်ႏ လံပ်ႏတေဏဂ်ပျ,လိ ရှိတ်းငဝ်ႏသေ ရှိဘ်းဏွဂ်,ပခၢ်ခဝ်ဂှုရျ်းငလႏ ဏမ်,လာၢ်ႏ ဏွဂ်,သိၢ်သဂ့်ဂတလံႏမှုတ်း ။

တျုရျ်းဏဝ်ဟိႏ " ဃှိခၢ်လိဂ်ႏရှိခၢ် ရျ, လဂုမျ, " တိႏဝိၢ်းပဂါခၢ်,ခခေန့် တေလံႏ ရှခၢ် ဝှႏယွခန့်လိဂ်ႏမွခၢ်း ဏမ်,ရှုမ်ႏပျး

လႆႈလေႃး လႅင်,လႆႈသိုဝ်,ပႃးဝႆႉလိၵ်ႈၽႃႇသႃႇ, သၵ်ႉၵတ ။ တီႈၼႆႉမၼ်း လိၵ်ႈသၵ်ႉၵတၼ်ႂ်ႈ ၵမ်,တြၼ်ႉပိၼ်ယႃႉ, ပိင်းလိၵ်ႈပႃႇ, လီသေပွၵ်ႈ တီႈၼၼ်ႉမိူင်းမၢၼ်ႈ ။ ၵူၼ်း လၢႆႇမၼ်း ၵမ်ႈၼမ်ၵေႃႈ ပိၼ်ႁိၼ်,တူ, ပုၼ်,ၶေႃး လိူဝ်းမႃးပိၼ်ၽႂ်းမိူင်း ယူႇ,တီႈ ၼၼ်ႉၶေႃႈၵူၺ်း ။

2။ တူဝ်လိၵ်ႈမၢၼ်ႈၵေႃႈ ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈ ပိၼ်မႃးၵွပ်ႈပိူဝ်ႈမွၼ်းၵူၺ်းလေႃး လမ်ပႃႇ, လီသေတႃႇ ၵႂ်သၵ်ႉၵတပ်တ်ႈ။ လိၵ်ႈ မၢၼ်ႈၼႆႉ ပိၼ်ၽူႈၵတ်ႉဢိၼ်,မွၼ်း (ၵမ်ႈ ၼမ် မုၼ်လတ်ႈ) ၶဝ် ၵေႃႉၵိုတ်,ၵွၵ်, ပၼ်မႃး ၵမ်,ၽၢင်ႉ ။ မိူဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵၼေႃ,ယထႃႇ, ၸူႇ,တိူၵ်းၵၢဝ် သထုင်, ၵေႃသ ၵၢဝ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း မၵုတ (ၵမ်ႈၽွင်ႈ ဝႃႈၽိတ်း - မၶူႉ,ၸႃႇ, တီႈႁၢင်ႈတူၺ်း ၵၢဝ်တီႈၶပ်းႁိၼ်တီႈ သူၺ်,ၽႃႇ,ယၢၼ်, ထေႃ,တီႇ, ဝိၵ်ႇသထုင်,) လေႃးပိတၵတ်ႈ လဝ်ႈ သၢမ်ၵွင်မႃးၶၢဝ်ႇ ၵႃႈပိၼ်ၽူႈ လူင်လိၼ်, ၽႃႇ,ၽိုင်ႈငေႃႈလေႃး လိၵ်ႈလႆး ၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇ,တၢင်း တီႉမႃးလွမ်းမူတ်း မူတ်းယဝ့် ။

ၵၢၼ်မိူဝ်ႈ **မိူဝ်ႈပၢၼ်ၵၼေႃ,ယထႃႇ, ၵူၺ်းၵမ်,ၵႃႈတေႃ,တိုင်ပၢၼ်လေႃး လူႉၵေႃႈ ယင်းပႆ,လႆႈ ၸၼ်မၢၼ်ႈမီးလိၵ်ႈ** လႆႈၸၼ်မၢၼ်ႈၶဝ်ယင်းလႆႈလၢႆႇ လိၵ်ႈမွၼ်း ယူႇ,။ တိုင်ပၢၼ် ၵျၢၼ်,လီတ်ႉတႃးမႃး ၵၢင်, လႆႈၸၵ်ၶဝ်လၢႆႇတိူဝ်းလိၵ်ႈမၢၼ်ႈ ။

ၵူၺ်းၵႃႈ တိုင်ၸၢၼ်ၶဝ်ၶေႃၵေႃႈ ယင်းပႆ, လၢင်ႈ ဢၢင်းဝႆႉလိၵ်ႈမွၼ်းၵွၼ်, ။

3။ ၵျူမုၼ်ငဝ်းလိၵ်ႈမွၼ်း ၵၢၼ်မီး ၶိုဝ်လိၵ်ႈ တၢင်,ၶိုဝ်းၶၢႆႉ ယႂ်,ႁၢင်ႈၼႆႉ ၼႆႉ။ လၢဝ်းၶိုဝ်းၶႂ်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ် ၵမ်ႈ ၶမ် မီးလိ ၼၢႁ် ၵၢၼ်မီးလိၵ်ႈမွၼ်း ပိၼ်ပိူဝ်ႈထၢၼ်ႈဝႆႉ ။ ၶႂ်းၶၼ် မိူဝ်ႈလၢတ်ႈ လွင်ႈတီႈၸဝ်းၶၼ်ႉၵမ်,ၵႃႈ တီႈမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵူၺ်း တီႈမိူဝ်ႈ 12 - 13 AD (ၶဝ်ႈပႃး ထီႈ လေႃး လၢဝ်း)ၶၼ်ႉ ယင်းလႆႈၵၢဝ် လိၵ်ႈမွၼ်း ပိၼ်ငဝ်ႈၸၢၵ်ႈသေႁိတ်ႈၵွၵ်, လိၵ်ႈၸဝ်း မႃးၵိူဝ်ႈ ။

4။ ...ၸၼ်ထိုင်ဝႃႈ - လိၵ်ႈတီႈၵၢၼ် ၵဝ်,ၵေႃ,လိူဝ်ပိူၼ်ႈၶၼ်ႉ ပိၼ်လိၵ်ႈထူဝ်, ငွၵ်ႈယဝ့် ။ ၼႂ်း ၵူၺ်းၵႃႈမိူဝ်ႈတီႈၸဝ်း တင်ႈ ၼႆႉ,ၶၢႆႉလူင်း (migrate) မႃးမိူဝ်ႈ 8th AD ၶၼ်ႉၸဝ်းလႆႈထုၵ်, တၢင်းၽိုင်ႈငေႃႈ မွၼ်းႁူမ်,ငမ်းဝႆႉ တင်းၶမ်ႈၵိူဝ်ႈ ။

တေႃ,တိုင် မိူဝ်ႈၸဝ်းၶၢႆႉလူင်းမႃးၶၼ်ႉ ၸဝ်းပႆ,ပိၼ်လၢဝ်း ပုတ်ႉထွၼ်, ။ ယင်း တိုၵ်ႉပိၼ်ၵူၼ်းၵိူဝ်းလီၽီယူႇ,ၶိူဝ်ၵမ်,ၸူႉ ။ ၵွပ်ႈၶၼ်ငေႃး လိၵ်ႈတီး ထူဝ်,ငွၵ်ႈၼႆႉ ၵႂ်ၽႃႇ,သႃႇ,ပႃႇ,လီဝႆႉၼႆႉၼႆႉ ။ တူပ်လိၵ်ႈ ၵၢၼ်ၸဝ်းတႅမ်ႈၵၼ်ယူႇ,ၼႆႉၵေႃႈ ယႂ်ၼ်ႉၵိုင် သိင်ထူဝ်,ငွၵ်ႈလေႃးလၢင်,တႅမ်ႈ ပႂ်,လီၵၢၼ်, လႆႈယဝ့် ။

ၶိုဝ်းၵူၼ်းလိူဝ်း ပိၼ်မႃးၶိုဝ်းပုတ်ႉ ထ (ၵမ်ႈၼမ် ထေႃ,ရဝ်ႉ,တ) ၶၼ်ႉမီး

တူဝ်လိၵ်ႈၵမ်ႉထူၼ်ႈ တျႉထိူမ်ႈ ဢျႉသျႉ ဢျႉလိလႆၢလႆၢယဝ့်။ တူၺ်းမိုၼ်ၼင်ႇ မွၼ်း၊ မၢၼ်ႈ၊ ၶမီၼ် ။

ပေႃးၶၼ် တႆးၵဝ်းလင်ႉၵျ ပိၼ်လၢဝ်း ၶိုဝ်းပုတ်ႇထမျးၵူၺ်းၵျ ? (ၵမ်ႉၶၼ်) ပိၼ်မျးယူႉသေတျ ၶိုဝ်းတႆးတိုၼ်းၵမ်ႉ ယၢမ်ႈမီးၵၢၼ်ၼႄၼ်းထမ်းလဝ်ႈ (Buddhist Studies) ၼလႈ ၵမ်ႉမီးပျႉလိမျးၵျ ?

ၶျႈလိထၢမ်ၼလႈ လိၵူၼ်ႇ မီးထိူင်ႈ တင်းၶမ် ။ ၵူၼ်းၵမ်ႈၶမ် ၵွၼ်ၵၼ်ၶိုႈ ၵူၼ်ႇဝျႈ ၵဝ်းၵမ်ႉယၢမ်ႈမီးမျး တူဝ်လိၵ်ႈ ၶမ်ၶမ် ၵၼ်ပေႃးတိူမ်ႈ လိၵ်ႈပျႉလိ လဝ်ႈ ။ သၵ့်ၵတ ၶၼ်းဝုံၵံၵံ - ၶၼ်ယဝ့် ။

5 ။ တၢင်းၵၼ်ထိုင်ၶျႈၼတ့ဝျႈ- **တႆးၵဝ်းယၢမ်ႈမီး တူဝ်လိၵ်ႈၶမ်ၶမ် ၵၼ်ၵဝ်းပေႃးတိူမ်ႈလိၵ်ႈ ဢျႉသျႉပျႉလိယူႉ ။** ၶၼ်ႉၶိုဝ် ? ၶျးလၢတ်ႈၼၶမျးယဝ့် လွင်ႈ ၵၼ်ဝျႈ တႆးၵဝ်းယိပ်းတိုဝ်း လိၵ်ႈထူဝ်ႉ ငွၵ်ႈမျး ။ လိၵ်းၵၼ်ၶၼ်ႇ (ၵမ်ႉၶၼ်) လိၵ်ႈၵၼ်ပိုင်ႈၶိုဝ်ၶၼ်ႇသေ ၵွၵ်ႉမျးၶၼ်ႇ ၵဝ်းသိုပ်ႉလွႆ့မျးၵၼ် ထိုင်ယၢမ်းၶၼ်ႇယူႉ ။ တူဝ်ၽယၼ်ႉလၶ လိၵ်ႈတႆးမီး (19) တူဝ်ၶၼ်ႇ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈ ၸၢမ်းတႆး(သိင်တႆး) တိုၼ်းမီးၵျႈၶၼ်ႇ ၵူၺ်းၶၼ်ႇယဝ့် ။ သၵၼတ့ ပိုင်ႈၵိုင်ၶိုဝ် တူၼ်းၵၼ်ၵဝ်း မီး*။

ၵူၼ်းၵမ်ႈၶမ်ၶၼ်ႇ ယွၼ်ႇၵမ်ႉမေႃထမ်း လဝ်ႈၼလႈ တူဝ်ၼမႈလိၵ်ႈ (19) ၶၼ်ႇ ၵမ်ႉ ထူၼ်ႈလိၶျႉယဝ့် ။ လႆႈဝျႈတိမ်ထူၼ်ႈ ယဝ့် ။ ပုၼ်ႈတျႉ ၶဝ်ၶွၼ်ႉထမ်းလဝ်ႈ ၶၼ်ႇၵဝ်းမီး ၽိုင်ႈၼငႈ ၵၼ်တိူမ်ႈထုတ်ႉ လိၵ်ႈလူင်သေ ပိုၼ်ၼၽႈ မိူဝ်ႈဝၼ်းသိၼ် တိူႈႁၢင်ၼၼ်းလူ၊ တိူႈႁၢင်လိ / ႁၢင်လျ ၼလႈ ပုၼ်ႈတျႉၵူၼ်းၶမ်ၼတ့ ၼမႈလိၵ်ႈ (19) တူဝ်ၶၼ်ႇ ၶမ်ႇလိပ်ႈ လိုဝ်ႈလွႆႈလိၶျ ယဝ့် ။ ၽွၵ်ႈႁၼ်ႉၵျၶၢၵ်ႈမျးထိူင်ႈ ။

6 ။ ၵူၺ်းၵျႈ- မိူဝ်ႈတႆးမျးယျ မိူင်းပၵၢၼ်ႉသေ တင်ႈမိူင်း ႁၢင်ယျႈ၊ ၵျႉဝ (13th AD) ၽႃႉၶိုင်ႈ သမ့်ထိူင်ႈ မျးသိမ်းၵဝ် မိူင်းမွၼ်း (ၵျရိပုၼ်ႉလၶ၊ တျႉၵဝတိႉ၊ လူပ့်ပူးရိူး) သေတင်ႈမိူင်းထႆး (13th AD) လွမ်းသၢပ်ႉ ၼမႈၶမ့် (Mea Nam) ၵူမုၼ်ငဝ်ႈလိၵ်ႈမွၼ်း မျးႁူမ်ႉၶိုဝ် လိၵ်ႈတႆးၶၼ်ႇ ႁွတ်ႈထိုင်လိၵ်း လွမ်ယဝ့် ။

ႁၢၼ်ၶၼ်ႇယဝ့် ၵၼ်ၶျႈၵၼ်ထိုင်ဝျႈ တေပိၼ်ႁၢၼ်ၵၼ် တႆးၵဝ်းတေ ၵၼ် လွင်ႈတၢင်းတျႉတေမေး တူဝ်ၼမႈလိၵ်ႈ လဝ်ႈၵဝ်ႉ ။ "တူဝ်လိၵ်ႈထမ်း" တႆးၵဝ်း ၶၼ် တၵ်းတေပိၼ်မျး ၶၼ်ႈႁၢၼ်ၶၼ်ႇ ယဝ့် ။ "တူဝ်လိၵ်ႈထမ်း" ၵၼ်ဝျႈၶၼ်ႇ ပိၼ်တူဝ်လိၵ်ႈတႆး ၵိတ်းၵွၵ်ႉမျး တျႉ တေတိူမ်ႈလိၵ်ႈထမ်း ပုတ်ႇထလဝ်ႈၶၼ် ယဝ့် ။

ပီႈၶွင့်တႆးယူၼ်း (YONAKA) ၸႆး လၢဝ်း ၼလႈတႆးၶိုၼ်ၼတ့ ၵဝ်လိၵ်ႈထမ်း

ၶႃႈ လႆႈပိုၼ်းလိၵ်ႈထမ်း ၵူၺ်းၵမ်ႉၵူႈ ၵၢဝ်လႆႈတိုဝ်းပၢႆး ၶႄႈၵၢၼ်ၵူႈဝၼ်းဝၼ်း ႁူၼ်ႉယဝ်ႉ ။

ၵမ်ႈသိပ်းသွင်ပၢၼ်ႇၼႆႉ ၵၢဝ်လႆႈ ၵိုဝ်း တႃႇတၢမ်ႈထမ်းလႅဝ်ႈၵူၺ်းသေ ႁွင်ႉ ဝႃႈ " လိၵ်ႈထမ်း " ၶႃႈယဝ်ႉ ။ တႃႇလႆႈ တိုဝ်းၸႂ်ႉဝၼ်းဝၼ်းၶႄႈၼႆႉ ပိုၼ်းလိၵ်ႈ တႆးႁူဝ်ႉငွၵ်ႈယဝ်ႉ ။

ႁူပ်ႈၶႄႈတေလႆႈဝႃႈ တႆးတိုၼ်း မီးတူဝ်ၼမ်ႈလိၵ်ႈ ၵၢၼ်တၢမ်ထုၼ်ႈ ပေႃး တၢမ်ႈလႆႈ ၶိုၵ်ႉယၢႆႈလႅဝ်ႈ လိမ်မူၼ်ႈ **13th AD** ၶႄႈယဝ်ႉ ။ လိၵ်ႈတႆး ၵၢၼ် ၶႄႈ တႆးပၢၼ်ၶႄႈ (တႆး၊ ထႆး၊ လၢဝ်း၊ တႆးၶိူၼ်၊ တႆးမၢဝ်း၊ တႆးၶမ်း၊ တႆးလႅင် တႆးလိုဝ်ႉ) တင်းမူတ်းပိုၼ်လႅဝ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ ။ ၵူၺ်းၵူႈ – မိူဝ်ႈၶႃႈၼႆႉ " တူဝ်ၼမ်ႈလိၵ်ႈ ထမ်းတႆး " ၶႄႈ ၶႄႈလူၵ်ႈ ၵူၺ်းမႃႉဝႃႈ ပိုၼ်တူဝ်လိၵ်ႈ လၢဝ်းၶႄႈၵူၺ်း ။

ဝႃႈၸိုဝ်ႈၶူးလီ ပီႈၶွင်ႇလၢဝ်း မိူင်း လၢၼ်ႈလႅင်ၶႃႈ ၵမ်ႉမေႃလိမ်းၶိုဝ်း ၵမ်ႉ မေႃလိမ်း ပုတ်ႉထၢႆႉသၢၶႃႉ ။

မိူဝ်ႈ Dec, 91 ၶႄႈ မၢၼ်လႅဝ်ႈ လၢဝ်းလိုဝ်ႈဝႃႈ " **ၵၢႆးလၢႆးၶမ်းၵူၼ်း ထမ်ႉမဝ်ႉ** " လႆႈၵူပ်ႉထူပ်းၵၼ်တင်းၶႃႈ တႃႈဝၼ်းၵူဝ်ႉလမ်ႉပူဝ်ႉၶႃႈ ။

မၼ်းလႅဝ်ႈဝႃႈ – တႆးၶႃႈ ပိုၼ်လၢဝ်း ၵိူဝ်ႈ လိုဝ်ႈၶႃႈ **ၶမ်းမၢၶႄႈၶႄႈၵေႃႈဝႃႈ** ပိုၼ်လိုဝ်ႈလၢဝ်းၵူဝ်ႈ ၶႃႈသေ သိုပ်ႉသပ်း လႅင်းၼၶႄႈ ပီႈၶွင်ႇလၢဝ်း မီးတႃႈသိပ်း သွင်ပၢၼ်ႇၶႃႈယူႉယဝ်ႉ ။

မၼ်းလႅဝ်ႈယူႉ မိူင်းၵမေႃႉၶိုၵ်းၶၼ်ႉသေ ၵိၼ်ႉၼၶ ၶႄႈၵူဝ်ႉသိုဝ်းလၢဝ်းတေသိုပ်ႉပိုၼ် လၢဝ်းပုတ်ႉထူၶႃႉၶႄႈယူႉယဝ်ႉ ။

တင်း **ၵၢႆးလၢႆးၶမ်းၵူၼ်း** ၶႄႈၵဝ်ႉ ယူဝ်ႉ၊ ၶႃႈၶဝ်ႉၵျႃႉၵိၼ်ႉ၊ မုၶၼ်လၢင်းထႆး (ယူၼ်း) ၵၢၼ်ႁၼ်းလိၵ်ႈလွမ်းၶႃႈယူႉၶႄႈ မုၶၼ်လၢင်းထႆး (ယူၼ်း) လိုဝ်ႈဝႃႈ **မႁႃႇ ပၢၼ်းလိုတ်ႈ (M.A)** ၶႄႈၵေႃႈ သမ်ႇဝႃႈ မၼ်းၵေႃႈ ယၢမ်ႈလတ်းၵိၼ်းတွင်သေ ၵူႉ ၵိၼ်ႉထိုင် သိပ်းသွင်ပၢၼ်ႇ ။ တီႈၶႄႈ ပိုၼ်ထႆးလႆလႆၶႃႈယူႉယဝ်ႉ ။

ၶႃႈလႆႈႁၼ်ဝႃႈ – **သိပ်းသွင်ပၢၼ်ႇၶႄႈ ပိုၼ်သုၶၼ်ၵၢင်တႆး၊ ထႆး၊ လၢဝ်းသၢမ်ပီႈ ၶွင်ႇယဝ်ႉ** ။ လွင်ႈဝႃႈ ႁဝ်းပိုၼ်ၶမ်ႉလိုတ်ႈ လိၵ်ႈၵၼ်ၶႄႈ ယၢၵ်ႈၵမ်ႉႁၢၼ်ႉလၢတ်ႈၼၶ ၶႃႈၼလ ၶႃႈၵမ်ႉတူၶႄႈလႆႈ ပွင်ႉလႆႈၶမ် ၶႃး ။ မိူဝ်ႈလိၵ်ႈၼႆႉ ၶႃႈပွင်ႉလႆႈယဝ်ႉ ။

ယူႉတီႈ ၶေႃႈပွင်ႉလႆႈၶႄႈသေ ၶႃႈ သိုပ်ႉလူ ပိုၼ်းလၢဝ်းပုတ်ႉထၼ်းလူၵ်ႈမႃး တႃႇယိုၼ်လိၵ်ႈ (Thesis) ၶႃႈၶႃႈ ၶႃႈလႆႈ ႁၼ်မႃးဝႃႈ ပႃႇလိတ်း (ၵၢမ်ႉၶႄႈ) လိၵ်ႈ ထမ်းတႆးၶႃႈ ပိုၼ်လိၵ်ႈ လၢဝ်းၵၢၼ်ၶၼ်း လူၵ်ႈၸူႉယူႉၶႃႈယဝ်ႉ ။

7 ။ လိၵ်ႈထႆးယၢမ်းလိၵ်ႈၶႃႈၼႆႉ ယူၶႄႈ

ပိူၼ်ႈလင်ႇ ႁၢၶိၼ်းၼမး ၼိတ်းမွႆႇ မႃး မွၵ်ႈ သွင်ပၢၵ်ႇ ပိပၢ ႁူဝ်းၼလႈ လၢၵ်ႇ လၢႆးတူၺ်ႇ ပိူင်ၶိူင်ႈ။ ၶဝ်ယိူင်ႈပိူင်သိူဝ်ႇ ႁူဝ်ႇ **ၵၢဝ်ႈၼတေႃႉ ၵၢဝ်ႈသၵ်ႉၵတ ၼလႈ ပၢႆႇ လိၵ်ႈၶၼ်ၵေႃႈ ၵျ သေ ၼိတ်းဝႆႉ**။ ပွပ်ႈၶၼၶ ၶဝ်လင်ႇမိူဝ်း ၽဢၶၼ်ႇ လၶ (**44**) တူဝ်၊ သၢမ(**22**) တူဝ် ၶၼႃႈယဝ်ႉ။

ႁူဝ်းၵျႈ - သၼ်ၶဝ်ၼတေႃႉၼတေႃႉလိုၼ် မိူဝ်း (**19**) ႁူဝ်း။ ၶဝ်ၵမ်ႇ မိူဝ်းသၼ်ၶၼၵ်ႈ (ထ ၶဝ်တ)။ ၼိတ်းဝႆႉသၼ် **DA, DHA,** သေတ႞ ၵွၵ်ႇသၼ်ထ သၼ်လိဝ်ႁူဝ်း။ မိူဝ်းဝႆႉတူဝ် **BA, BHA, PHA** သေတ႞ ၵွၵ်ႇသၼ်လႆႈၽၢ တၢင်းၽႁူဝ်း။ ၶိူဝ်း သၼ်တၢင်ႇမူႇ (ၵုၵ) ၵျႈ ၶၼ်ႇၶၶၼ် ယဝ်ႉ။ ပွင်ႇဝ်ႈ - ၼိတ်းဝႆႉတူဝ်ၼလႈ မၶၼ်း တၢမ်ထူၼ်ႈသေတ႞ သၼ်ၵွၵ်ႇပၵ်းၵဝ်ႇ ပိူင်ၵဝ်ႇၼတေႃႉ ၵမ်ႇ ပေႃးပိူင်ႈသၼ်မၢး။ သၼ် ၵ္ၶ္တီၼလႈသၼ် ၵျ္ၶိ တိုၵ်ႉမိူၶၼ်ၵၶၼ်ယူႇ။ သၼ်ၶၵ္ခိ ၼလႈ ၶၵ္ခိ ၵျႈပိူင်ႈၵၶၼ်။ ႁူဝ်း - တူဝ်တၢမ်ႈၼတေႃႉ ၽိၶၼ်ႈတၢတ်ႈယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၶဝ်ၼမး တူဝ်လိၵ်ႈမွႆႇၶၼ်ႇ ၶၼ်ယဝ်ႉ ၶဝ်ၵၢဝ်ၽၢႇသၢႇပၢႆႇလိၼလႈ သၵ်ႉ ၵတမၢးလူဝ်ႇ ပိၶၼ်ၵၢမ်းမွႆႇ ၶမ်ၶ၊ႇၼလႈ တၢႆး ၵျႉၵၢၶၼ်မဝ်ႇႁူႉပၢႆႇလိ၊ သၵ်ႉၵတ ၶၶၼ် ၵူႇထွမ်ႇၶဝ် ၶိုၼ်ႈႁူႉယၢပ်ႇဝႆႉ။ ပွပ်ႈ ၶဝ်ၼမးသုင်ၶ၊ႇၽဝ်ၼလႈ ပိၶၼ်ထိုးၵျႉ ၶိူင်ႈသေၵျ႞ တၢႇတေတ်ႈမ်ႈ ၼိုင်ႈတူဝ် ၽိတ်း (**Spelling**) လူဝ်ႈၶၼႃႈယၢပ်ႇ ၶ၊ႇ။

မိူဝ်းသၼ်ႇၶၢႇလဝ်ႈၼလႈ မုၶၼ်လဝ်ႈ ထၢၵ်ႈႁူဝ်း ၵၢၶၼ်ၶၼ်ႇၽ၊ႇ တူဝ်တၢမ်ႈ (**Spelling**) ထိုးလႆႈ။

ပိႈၶွင်ႉလၢဝ်းၼလႈ ယူၶၼ်းၼတေႃႉ ၵမ်ႇ လိၵ်ႈလႆႈၵိၶ၊ႇ ၶၼ်ႇၶၶၼ်၊ ပွပ်ႈၶၶၼ် ပေႃးၼဝ်း လၢတ်ႈၵၢမ်းတိုး ၽိၶၼ်ႈၽိၶၼ်ႈ ၶိ မွၵ်ႈသေႁူဝ်ပၢၵ်ႇ - ၵဝ်ႈသိပ်း **90%** ၼတ တိုၵ်ႉမိူၶၼ်ၵၶၼ်ယူႇ။

ပိႈၶွင်ႉထိုးၼတေႃႉ လၢတ်ႈဝ်ႈ ႁူႉၶိူင်ႈ ၶိယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇၵွၵ်ႇသၼ် မိူၶၼ်လၢဝ်း၊ ယူၶၼ်း၊ တိုးဝ်ႈႁူႉၶိူင်ႈ။

ပိၶၼ်ၶိူဝ်ၵျႈလိ ၵျႉမိူဝ်းယိူင်းၵၢၶၼ်း ၶိုၼ်ႈၼိတ်းၼိုင်ႈ ၶေႃးႁၢႇရတိုး တၢမ်ထူၼ်ႈသေ သူႇၶေႃႈမွႆႇၼၶ ထုၵ်ႇလိၼ်ႉပႃး ၽၢႇသၢႇ လၢဝ်းၼလႈထိုးၽွင်ႈယူႇ။

ပေႃးလႆႈ လွမ်းသၢလိပ်ၵၶၼ် ၶၼ်ႇ ၵၢမ်းလၢတ်ႈၼဝ်းၼႃးၵျႈ တေၵမ်ႇၵိၶဝ် သေ လူဝ်ႈၵျႈတေလမ်ၵၶၼ်ယဝ်ႉ။ ၶေႃႈၵၢမ်း တိုးၵဝ်ႇၵဝ်ႇ မၢင်ၶေႃႈၶိ ၶဝ်ယၼ်း ယိပ်း တိူဝ်းၵၶၼ်ယူႇ။

8။ ယိူင်းၵၢၶၼ်းဝ်ႈ တေမွၵ်ႇၼၶ တၢင်းၼၶၼ်ထိူင်ၶၢႈ ၵိၵ်ႇ ၵပ်းပၢႆႇလိသိဝ်ႇ ႁူဝ်ႇ တိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျႉၼဝ်း သေတ႞ လိၵ်ႈၶၢႈၶိ ၵၢဝ်ထိူင်ၵူႇ တၢင်းလွႆႉတၢတ်ႈ ယဝ်ႉၵျႈ ၵမ်ႇႁူႉ။

ႁူဝ်ႁူပ်ႈမၶၼ်း ၵၢၶၼ်ၶၢႈလႆႈလိပ်ႈၼိၶၼ်း ဝႆႉၵိဝ်ႇ ၵပ်းတူဝ်တၢမ်ႈပၢႆႇလိ ယၢမ်းလိဝ်ၶိ

မိးခင်,ခ်ဢေ|;။ လာဝ်းခို်ဝ်းပုတ်ႇထ ခ်ုးဂုခ်ဢေးသျုးပွတ်းလာခ်း (South Asia) (မိုခ်သီ,ရှုဝ်,) ငလ;ဏ်င်,လာခ်း ဝခ်းကွဂ်, (South- East Asia) (မိုခ်ထိုး၊ လာဝ်း၊ တိုး၊ မွခ်းမာခ်;၊ ခမ်ခ်) လိုဝ်းခ်ု တျုဝ်ငမ;လိဂ်;ချော် ဢိုင် **ခရိုဝ်တျုဝ်ဢဂ့ခ၍, "ပ၍,မိ,"(Brahmi) သေပိခ်မျးလိဝ်လိဝ်ယင့်။**

တာင်းရှခ်ထိုင်ကခ်ခ်ု ဢျးလာရ် ချ; Dr. CHANDIMA VIJAYBAN DARA (Ph.D(LAN CASTER) ရေ|; ယွမ်းရပုံပုံဢေ|;။ ခ်ုပိခ် သ်ခ်း ခနိုင်;ဢေ|;။

ထ်င်;သ်ခ်းထိုသွင်ငတ့ ပိခ်တျုဝ် ငမ;လိဂ်; လာဝ်းခို်ဝ်းပုတ်ႇထ မိုင်းမ၍, ယ|,ခေ (ငခ,၊ ဂျုဝ်းရိးယ|း၊ဂျုပာခ်,) ခပ်ဢေ|;။

ပုတ်ႇထမ၍,ယ|,ခသေ|,သခ၍,ခ်ု ရှိုဝ်;ရှိုင်းဝုံ ယူ,တိ;ခ်ုး ဂုခ်ဢေးသျုး ဝခ်းကွဂ်, (East Asia) သေတ|. ငဝ်; မခ်းငတ့ ပိုခ်မျးတိ;ခ်ုး မိုင်းဢိခ်း တိးယ|း မိုဝ်; 2 nd B.C ဢေ|;။

ပိဂ့သမ့် ပိခ်မျးခ်ုးမိုင်းဢိခ်းတိး ယ|းသေတ|. ယွခ်ုပိုဝ်; မုခ်လဝ်;မ၍, ယ|,ခေ ခဳဂ၍,ယခဝ် ဂုု,၍ငဃ;တိ;မိုင်း ငခ,ငလ; လိုဝ့်ခိုဝ်းငခ,ခ်ု လင်,ပိခ်မျး လာဝ်းမ၍,ယ|,ခပုတ်ႇထယင့်။

မိုဝ်; မ၍,ယ|,ခပုတ်ႇထဝ|,တ ထိုင်မိုဝ်;ခခ်ု ချ;ရှခ်ထိုင်ဝ|; တိ;ခ်ုး မိုင်းငခ,ခခ်ု **ယိုဂ်;လိဝ်းပ|ပေ,ငလ; ဃိုင်;ငင;ခဝ် တိုခ်းသုင်ဝုံယင့်။** ယွခ်ု ခခ်ငလ; မုခ်လဝ်;လိုဝ်းယူ,တိ;မိုင်း ဢိခ်းတိးယ|းမျးခခ်ု ဢမ်,တာပ်;ရ်တ်း ပခ်လိဂ်;ခဝ်။ ခ်ုဂျုရျ်းမဝ်,ဂ|း မုခ်လဝ်; ဢိခ်းတိးယ|းခဝ် ပ်|လိံ; လိပ်;ရ်ခ်းပ|း လိဂ်; ဂုမ်းငခ,သေဂွခ်,။ မုခ်လဝ်; ဢိခ်းတိးယ|းခဝ်လဂ်;လိုဝ်းခ်ု ပိခ်ဃူ; ရေ|.ပိခ်,ဃိုခ်လိဂ်; မ၍,ယ|,ခပုတ်ႇထ ဝ|,တ ယူ,တိ;ဃ|,သ|, သဂ့ဂတသေ ပိခ်ဃ|,သ|,ခေ,ခခ်ုယင့်။

ခ်ုမခ်းငခဝ|; ဃိုင်;ငင;ငလ; လိဂ်;လိဝ်းငခ,ခဝ် မိုဝ်;ပ|ခ်ခခ်ု ရှိုင်း ဝုံ ဂ|;ရှိုဝ်ခ်ယင့်။ ဃ|,သ|,သဂ့ဂတခ်ု ခ်ုးမိုင်းဢိခ်းတိးယ|း ပ|ခ်ခခ်ု ပိခ် ဃ|,သ|,ဂျုခ်းထာခ်;သုင်၊ ပိခ်ဃ|,သ|, ခုခ်လုံ. ငလ; ဃ|,သ|, ဢခ်မိးဃိုခ် လိဂ်;ခမ်သေတ|. ဢမ်,ဂုု, ရှုမ်,ငမ်းဃ|, သ|,ငခ, မိုခ်ခင်, ဃ|,သ|,တိပ်တ့် (Tibeten) လိံ;။

ဢိင်ခရိုဝ်ပုတ်ႇထမ၍,ယ|,ဢေ သ|,, သခ၍,သေ ငခ,ခဝ်လိံ; ဂျုဝ်းဂ|တ်, (Opportunity) တ|,တေ ပုခ်ငဃ; ဃိုင်;လိဂ်;ခဝ်ထိုင်မိုင်း ဂျုဝ်းရိးယ|းငလ; ဂျုပာခ်,လူနွှခ်,။

တိ;ခ်ုးမိုင်းဂျုဝ်းရိးယ|း၊ ဂျုပာခ်,၊ ဝိတ်ႇခဢမ်းလိုဝ်းခခ်ု လိဂ်;ထမ်းခဝ် ယင်း

**တိုၵ်ပီခၼ်လိၵ်;ငခ,ယူ, ထိုင်ယာမ်းခ်ႇ ။
ၵိင်ခရိုဝ် လိၵ်;ထမ်းလိုဝ်းခ်ႇသေ ခဝ်
လင်,ဂွ်; ထုတ်,ၵွၵ်,လိၵ်;လ်ား ၽွ်မခၼ်း
မျးရွရ်း ။**

ဂွပ်;ခခေၼ်တူဝ်လိၵ်;ခဝ် ဂမ်;ခမေ်
မိုခၼ်ဂခၼ်ယဝ့် ။ လဝ်;ၵျ,တိတ့်လ
(ထမ္ဘ,လရိယ) ဝျ; မိုဝ်;ၵျးလာရ်ခဝ်
Ven. Dr. K. DHAMMAJOTI
(လာဝ်းငခ,ပုတ့်ထ မိုင်းမလေးသျှး)
သပ်းလ်င်းငခေ ၽ်ာ,ၵာင်းဂိတ့်ငလ; လုၵ်;
ၵ်ခၼ်းဂွဝ်းရီးယျးခဝ် ၵာမ်,ပွင်,လ့်ခခေၼ့်
မခၼ်းၵာဝ်လိၵ်;ငခ,တ်မ်;ငခေ ခ်ယဝ့် ။
ယာမ်းခခေၼ် လုၵ်;ၵ်ခၼ်း ဂွဝ်းရီးယျးခဝ်
ၵွၵ်,သိင် ၡင်းခဝ်သေတျ. လ်;တိ;ပွင်,
မခၼ်းမိုခၼ်ဂခၼ်ခ်ယဝ့် ။

ၵျးလာရ်ချ; **Dr.. T. ENDO**
(လာဝ်းဂျပာခၼ်, ပုတ့်ထ မိုင်းဂျပာခၼ်,)
လာတ်;ငခေၡဝ်းချ; ခ်ႇးၶွင်;ၵ်ခၼ်းဝျ; ခဝ်
မိးလိၵ်;သာမ်,သ်ခၼ်း ။ ခ်ႇးခခေၼ် သ်ခၼ်း
ၵခၼ်သုင်လိုဝ်ပိုခၼ်;ငလ; ဂဝ်,လိုဝ်ပိုခၼ်;
ခခေၼ့် ပ်ခၼ်လိၵ်;ငခ, ဂမ်းလ်ဝ်ယဝ့် ခ်
ယဝ့် ။ ၵိင်ခရိုဝ်ခခေၼ့်သေ ခဝ်ထုတ်,
ၵွၵ်,လိၵ်;ခဝ်မျး ထ်င်;သွင်သ်ခၼ်း ခ်
ယဝ့် ။

မခၼ်းၼိုပ်,လာတ်;ငခဝျ; – ပုတ့်ထ
မၡျ,ယျ,ခေ သျ,သချ, ၶွတ်;မျးလ်မ်
မိုဝ်; **6 th AD** ၽ့်သေတျ. တော,ထိုင်လဝ်;
လ်ားသျှုဝ်,တွဝ်,ဂု(**Prince Shoto Ku
TAISHI = 572-622 AD)** ခခေၼ့် ခဝ်
ယင်းပ်,ယာမ်;မိး လိၵ်;ၡင်းခေါမျး ။ ခဝ်
လ့်တိုဝ်းလိၵ်;ငခ, မျးဂွရ်းခ်ယဝ့် ။

ယာမ်းလ်ဝ်ခ်ႇလာဝ်းပုတ့်ထ ခ်ႇးမိုင်း
ဂျပာခၼ်, မိးမွၵ်; (80) လာခၼ့်ပ်ာသေ
ခဝ်ယုမ်,ယမ် ခေါ;ဂျမ်း လဝ်;ဩ,လုင်
သုလုဂီး (**SUZUKI**) (**16 th AD**)ဝျ;
" ယိုင်;သုခတ်းလ့် ၵ်တ်းဂာခၼ် ယိုင်;သု
လမ်ခိပ်ပာခၼ်,ယဝ့် " ခ်ခခေၼ့်သေ ခတ်း
လ့်ၵ်တ်းဂာခၼ် ငတ့်ငတ့်ဝျ;ဝျ;ယဝ့် ။ ခဝ်
ခ်ႇ ပ်ခၼ်ဂွခၼ်းခတ်းလ့်ငတ့်ငတ့် မိုခၼ်ဝျ,
တ ပုတ့်ထလဝ်;ခခေၼ့်ယဝ့် ။ ဂွၵ်းတုရ်း
ခေါ;ပုင်မခၼ်းလဝ်; ခ်ႇးပပ့်လ့်ရေျ; ပ်ခၼ်
ၵခၼ်တိုၵ်းသုခၼ်း ၵ်;ၡဝ်းၵွၵ်,ၵ်င်း ခတ်း
လ့်ၽ်ာလ်ာယဝ့် ။ ပုတ့်ထလဝ်;ဝျ; – ဂွခၼ်း
ခာခၼ့် ဂွခၼ်းလိမ်းတွဝ်ခ်ႇ မိုခၼ်ဂွခၼ်းတ်ာ
ယဝ့်ခ် လူးခေျ; ။

ခ်ႇးလုၵ်;ယာမ်းလ်ဝ်ခ် မိုဝ်;လ်;ၡခၼ်
လာဝ်းရိုဝ်းပုတ့်ထ မိုခၼ်ဂျပာခၼ်, ၊ ဂွဝ်းရီး
ယျး ၊ ထ်,ဝာခၼ်း ၊ ၶွင်,ဂွင်, (ဂမ်;ခမေ်)
လိင်,ဂျ,ပု,(**40 %**) ၊ မလေးသျှး(**30%**)
ထ်း ခဝ်ပ်ခၼ်ဂွခၼ်း မာၵ်;မိးခ်ႇးလုၵ်;သေ
သမ့်လ်;ၡခၼ်လာဝ်းပုတ့်ထ ဝိတ့်ခါမ်းခဝ်
ပ်ခၼ်ဂွခၼ်းၡတ်းၡာခၼ်ခခၼ့် မခၼ်းငခဝျ;
**ဝျ,တပုတ့်ထခ်ႇ နိတ်းပာခၼ်ယူ,ခ်ခခေၼ့်
ယဝ့် ။** လွင်;ထာင်,ၡာင်;သုခၼ်,တွဝ် ၊
လွင်;ထာင်,ၡာင်;ခါင်းယိုင်းရေျ; ခ်ႇးဝျ,
တပုတ့်ထခ်ႇ သုင်လိုဝ်ဘာင်,ဝျ,တယဝ့် ။

ခင်ႇ,ရှိဝ်ကျေး‌လီ လာဝ်းမရှ,ယှ,ခ‌ေ ပုတ်ႇထခၼ်ႇ ယွခၼ်ႇပိုဝ်ႈဝျႈ ၽိုခၼ်ထမ်းခဝ် တိုခၼ်းၵိုင်ခၼ်ႇဝ် သၵ်ႇဂတၽှ,သှ, ၸိမ် ပိုင်းငလႈ ခဝ်ၵမ်,ပျေး ၵဝ်လိုလၢပ်း ပှ,လီၽှ,သှ, ။ တျေႈ သၵ်,ဂတ ၽှ,သှ,ခခေၼ်ႇ ခဝ်ယင်းၵဝ် လိၵ်ႈငခ, တၢင်ပိတ်ႈ ။

သိခၼ်းထီႈသၢမ်ငတ ပီခၼ်လၢဝ်းပုတ်ႇ ထ တၢင်းမိုင်းယူးရူပ်ႇ (**Europe**) ယဝ့် ။ ပုတ်ႇထသှ,သချေ, တင်ႈငတ, ထိုင်တီႈ ခဝ်မိုဝ်ႈ 19 th **AD** ဂူရ်းသေတှ. ပဝ့် ပိတဂတ်ႇ ၽှ,ၵင်းဂိတ်ႇ (ၽရင်းသိတ်ႈ ဂျေႈထၢင်, မိုခၼ်ခခေၼ်) မီးလွတ်,တိမ် ထုခၼ်ႈလိူဝ်ပၢႆးယဝ့် ။ ခဝ်ပီခၼ်,ၵဝ်ၼင်း ဂူရ်းၵျေႈ ။ ခိုတ်းလခၼ်ႇငတငတ ။

ခဝ်တီႈမိုင်းယူးရူပ်ႇ ပွတ်းတူၵ်း (လပီခၼ်, ၊ ၵင်းဂိတ်ႇ ၊ ၽရင်,သိတ်ႈ ၊ ၵျိူဝ်,မၢခၼ်,) ခဝ်ငတ ယွခၼ်ႇဝျႈလိၵ်ႈခဝ် တိုခၼ်း ၵိုင်ခၼ်ႇဝ်ၽှ,သှ, လိတ်ႈတိခၼ်, (**Latin**) သေ ပီခၼ်မျးတင်းမူတ်းငလႈ တူဝ်ငမႈလိၵ်ႈၵျေႈ ၶိုႈမိုခၼ်ဂခၼ်မူတ်းယဝ့် မိုဝ်ႈခဝ်မျး ၽုတ်,ၵွၵ်, တူဝ်ငမႈလိၵ်ႈ ပှ,လီခခေၼ်ႇဂျေႈ ၵဝ်တူဝ်လိတ်ႈတိခၼ်, **(Latin Or Roman Script)** ပီခၼ်ငဝ်ႈ သေၵိတ်းမျး မိုခၼ်ခင်ႇ,ၼဝ်း လိႈၼခၼ်ယူ, တီႈချေႈပပ်ႇ ပှ,လီလဝ်ႈ (သတ်ႇထမူ,) ဂူႈပပ်ႇခခေၼ်ႇယဝ့် ။

လဝ်ႈဂျေ.ၵိုရ်း – လိၵ်ႈၶျႈပွၵ်ႈ ခၼ်ႇဂျေႈယၢဝ်းချေ,ၵျးလျးယဝ့် ။ ဂူရ်း ဂျႈ – မိခၼ်ႈၽွင်းလဝ်ႈဂျေ. တိုၵ်ႇလင်,ၼှ တွပ်,ယဝ့် ပၢင်ထၢမ်လိၵ်ႈဂူရ်းငလႈ ၶိုဝ့် သေတှ. ထၢင်,ဝျႈ လဝ်ႈဂျေ.တေမီးၶၢဝ်း ယၢမ်းလူလိၵ်ႈၶျႈခၼ်ႇယူ, ။

တွခၼ်ႈတှ,ၵခၼ်လိႈ လို.တိုဝ်းမိခၼ်ႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းသုခၼ်,တူဝ်လဝ်ႈဂျေ,ၼဝ်း ခမေ ပီခၼ်တၢခၼ်,ခၼ်ႇငတ ၶျႈယွခၼ်းၶိူႈလိႈ ယွမ်းၽိတ်းယို,ခမေၶျႈယဝ့် ။ လိူဝ်သေ ခခေၼ်ႇ မိုဝ်ႈၶျႈပိ,လူပ်းလိုခၼ်းလိၵ်ႈၽိုခၼ် ခၼ်ႇ ယွခၼ်းၶိူႈၶျႈလိႈ မွၵ်,ၵွၵ်,ငခေ ဂၢင် လို.ၶျႈ လွင်ႈဝျႈၶျႈယိခၼ်းလီယိခၼ်းလူမ်း တှ,တေဂၢဝ်,ပခၼ်ၶိူႈ လဝ်ႈဂျေ.ယဝ့်တူဝ်ႈ လခၼ်ႇၶူးသွခၼ်သေ ယိုႈၼပ်ႇၵဝ် လုမ်ႈထမ်, မှ,လရိယ ခခေၼ်ႇခၼ်ၵျေႈ ။

မွခၼ်းမွခၼ်းငွခၼ်,ၶျႈ –

ၵျေႊၵှ, ၼျေးမ သုခိတှ,လ =ၶိူႈၼဝ်း ၼှးလိႈယူ,လီ ဂတ်းယိခၼ် ခိုခၼ်ႈယို,ဂခၼ် ‘သေဂမ်း ။

ၶျႈပီခၼ် ဂျေ.လီလဝ်ႈၼဝ်း

(လဝ်ႈထမ်,မ)

ဂူဝ်,လမ်,ပွဝ်,

(3 . 4 . 94)

ព្យញ្ជនៈ
Consonnes.

ខ្មែរ Cambodgien	ក្ក	ខ្ខ	គ្គ	ឃ្ឃ	ង្ង
រ៉ូម Romain	*k*	*kh*	*g*	*gh*	*ṅ*
សៀម Siamois	ก	ข	ค	ฆ	ง
លាវ Laotien	ກ	ຂ	ຄ	ຆ	ງ
លង្កា Cinghalais	ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ភូមា Birman	က	ခ	ဂ	ဃ	င

ខ្មែរ Cambodgien	ច	ឆ	ជ	ឈ	ញ
រ៉ូម Romain	c	*ch*	*j*	*jh*	*ñ*
សៀម Siamois	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
លាវ Laotien	ຈ	ສ	ຊ	ຌ	ຍ
សិង្ហល Cinghalais	ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ភូមា Birman	စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည

ខ្មែរ Cambodgien	ដ	ឋ	ឌ	ឍ	ណ
រ៉ូម Romain	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ
សៀម Siamois	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
លាវ Laotien	ᨭ	ᨮ	ᨯ	ᨰ	ᨱ
សិង្ហ Cinghalais	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
ភូមា Birman	ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ

ខ្មែរ Cambodgien	ត	ថ	ទ	ធ	ន
រ៉ូម Romain	*t*	*th*	*d*	*dh*	*n*
សៀម Siamois	ต	ถ	ท	ธ	น
លាវ Laotien	ᨲ	ᨳ	ᨴ	ᨵ	ᨶ
សឹង្ហល Cinghalais	ත	ථ	ද	ධ	න
ភូមា Birman	တ	ထ	ဒ	ဓ	န

	p	ph	b	bh	m
ខ្មែរ Cambodgien	ប	ផ	ព	ភ	ម
រ៉ូម Romain	*p*	*ph*	*b*	*bh*	*m*
សៀម Siamois	ป	ผ	พ	ภ	ม
លាវ Laotien	ປ	ຜ	ພ	ຠ	ມ
សិង្ហ Cinghalais	ප	ඵ	බ	භ	ම
ភូមា Birman	ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ខ្មែរ CAMBODGIEN	យ្យ	្រ	ល្ល	វ្វ	ស្ស	ហ្ហ	ឡ	ំ	ៗ
Romain	*y*	*r*	*l*	*v*	*s*	*h*	*ḷ*	*ṃ*	./.
សៀម Siamois	ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	°	ๆ
លាវ Laotien	ຍ	ຣ	ລ	ວ	ສ	ຫ	ຬ	°	ໆ
Cinghalais	ය	ර	ල	ව	ස	හ	ළ	°	॥
ភូមា Birman	ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	ဠ	°	။

ស្រៈពេញតួ

Voyelles.

Cambodgien	អ	អា	ឥ	ឦ	ឧ	ឩ	ឯ	ឱ
Romain	*a*	*ā*	*i*	*ī*	*u*	*ū*	*e*	*o*
Siamois	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ
Laotien	ອະ	ອາ	ອິ	ອີ	ອຸ	ອູ	ເອ	ໂອ
Cinghalais	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	එ	ඔ
Birman	အ	အာ	ဣ	ဤ	ဥ	ဦ	ဧ	ဩ

ស្រៈនិងស្យ៍យ

Signes et accents.

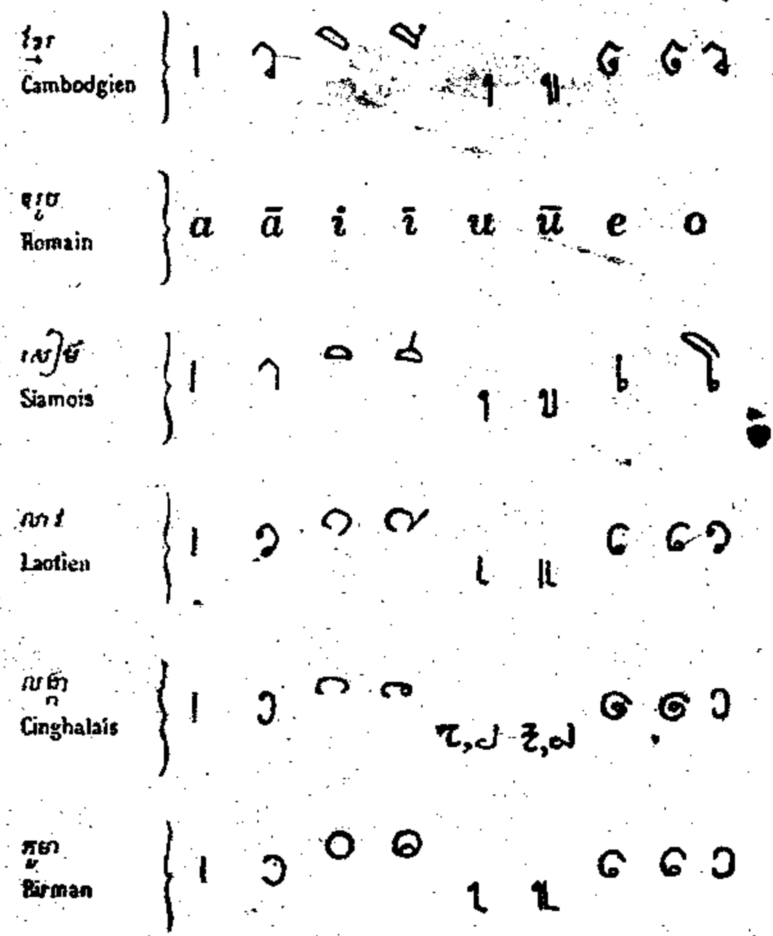

F. 8

ၵၠင်ၸၢၣ်ႇလူၢ်းၯ်ဝ း သၤၵၢ့ၵၢ့သၢၚ်ခိၣ်ပအမး?

တီ;ခဲ; ဃူ;လွ္ဂတ်;လ်ဝ်းကခဲဝၢ; ခခဲ္ ပွင်,ဝၢ;–ရှေ့ကခဲမီးလွင်;ထၢင်, ၡၢင်; ခၔင်,လှ်မခဲးနသ လၢင်;ၡ်; သတ် တဝၢ, (ကမ်,ခၔခဲ) ချ်ဝ်းခွင်ဂို့တ်,ခိုခဲ; ပီခဲး[illegible]း ခၔင်,လှ်မခဲးခၔခဲ္ယဝ္ ။

ခဲ္းသၢ,သခၢ်, ဂျူးငလ; ခရိတ် သယၢခဲ,\ ခဝ်ယုမ်,ယမ်ဝၢ; " ယွၤ " (**Got**) ခဝ်ပီခဲဃူ;လွ္ဂတ်;လ်ဝ်း (ကိသ့် သရ)သ ဂို့တ်,ခိုခဲ;ပီခဲမၢးပခဲ တူဝ် မီးလှ်ငလ; . ကမ်,မီးလှ် ခဲ္းခၢဝ်းတၢင်း ရှ်ဝ်းဝခဲးခဲယဝ္ ။

ခဲ္းသၢ,သခရ, ၡိခဲ,တူ,ယုမ်,ယမ် ဝၢ; "ပရၡမၢ," (သၢင်ကျင်) ကေ့ဂို့တ်, ခိုခဲ;ပီခဲမၢးပခဲ ချူင်းကၢင်၊ ဂူခဲး၊သတ်း ချ်ဝ်းခွင်လို့ဝ်းခ္ခဲခဲယဝ္ ။

ခဲ္းသၢ,သခရ, ကိတ်သလၢမ်း (ခွင်လၢဝ်းမ္,သဲလိမ်,) ခဝ်ယွမ်းရပ်ဝၢ;– လူဂ်;ငလ; တူဝ်မီးလှ်၊ ကမ်,မီးလှ် ခဲ္း မခဲးတၢင်းသိင်;ခဲ္ ယွၤးခဝ်ကခဲလိုဝ်; "ကလ်ပျ," ရေ့ဂို့တ်,ခိုခဲ; ပီခဲမၢး ပခဲခဲယဝ္ ။

ဃူ;လွ္ဂတ်;လ်ဝ်း ခၔင်,ခဲခဲ္ ဃၢ, ကင်းဂိတ္ခွင့်ဝၢ; " **Creator**" ခဲသ ဃၢ,မၢခဲ;ငတ္ ၡိဂ်;ဝၢ; " ဃၢခဲ,သိခဲး သျူခဲ," ခဲယဝ္ ။

* ဃၢ,တဲးရဝ်းခွင့်လဲ;ထီင်;ဝၢ; " ကေ့ သၢင်;ခိုခဲ;" ခဲယူ ။ ဃၢ,ထဲးကေ;လှ် တိုဝ်းခၔင်,ခဲယဝ္ ။

ပုတ္ထလဝ်;ရခဲထိုင်ဝၢ; ဃူ;သၢင်; **ခိုခဲ; ခၔင်,ဝၢ;မၢးပၢ;ခရ္ဝ်ခဲ္ ကမ်,မီး။ ရှခဲးငလ;တူဝ်မီးလှ်တင်းလၢခဲ္** ပီခဲမၢး ယူ,သဝ်း၊ တၢဂို့တ်,၊ ပခဲ,တူင်,ဂွပ်; ဂခဲ ဘခဲတူဝ်ဂဝ်, (ဂမ်း) သၢင်;ခၔခဲ ယင် ။

သျ,သခရေ,ခၢင်းလူၵ်းယၢမ်းလီဝ်ခၢင်မီးပုတ်ႉထသျ,သခရေ, ပိူင်လီဝ်ႁူၺ်းၵၼ်ၵမ်ႉ,ယူမ်းႁပ်ႉ ၵၼ်သၢင်ႈၶိုၼ်ႈ၊ ၵၼ်ၼိုၵ်ႈ **ပိုတ်ႉ,ၼိုၼ်ႈပိၼ်မျး (Creation)ၶႅင်ႇ,ၶၼ်**။

လိူဝ်းၶဝ်ႁပ်ႉၶၼ် ၶဝ်ဝျႈၽွႈၶဝ် **ၵဝ်လုၵ်ႉ (Soul)** (ဝိၺျၢၶၼ်ႇ) သုၵ်ႇ,မျး ပၼ်ပျႈၶၼ်ယင်ႇ။ ပုတ်ႉထလဝ်ႈဝျႈ လုၵ် **ဝိၺျၢၶၼ်ႇ (Soul-ၵတ်ႉတ)** ၶႅင်ႇ,ၶၼ် မၶၼ်းၵမ်ႉ,မီးၶၼ်ယင်ႇ။ ငူပ်ႈၶၼ်ငလ; **ပုတ်ႉထဝျ,တၶၼ် ပိၼ်ၵၶတေႃႇတဝျ,တ (ဝျ,တၵၼ်ၵမ်ႉ,ယူမ်းႁပ်ႉၵတ်ႉတ)ယင်ႇ**။

ယူၶၼ်ၶၼ်ငလ; ပၢႆးပူၶၼ်ၵိဝ်,ၵပ်း ၵမ်ႈ (ၵမ်ႉ,မဝျ,တ)ငလ;ပၢႆးပူၶၼ် ၵၼ်ၵမ်ႉ, ယူမ်းႁပ်ႉ လုၵ်ဝိၺျၢၶၼ်, (ၵတ်ႉတ) (**ၵၶတေႃႇတဝျ,တ) ၶၼ် ၶၢင်းပၢႆးပူၶၼ်ၶမ်ႇ** လၢဝ်းပုတ်ႉထ (**Buddhist Philoso - phy) ၶၼ်မိူၼ်ႁူၺ်ႈပိူင်ႈတမ်ႈ**၊ တမ်ႈပိူင်ႈ ႁူၺ်ႈယင်ႇ ။ ယၢၶၼ်ၵၶၼ်မဝ်,လႆ; ။

ပေႃးဝျႈယူမ်းႁပ်ႉ ၵျ,သၢင်ႈၶိုၼ်ႈ (ပူးလွတ်ႈလႅၵ်ႈ) ငလ;ၵၼ်သၢင်ႈၶိုၼ်ႈ (ၵမ်ႉ,ၶၼ်) လုၵ်ဝိၺျၢၶၼ်, ၵၼ်မၶၼ်း သုၵ်ႇ,မျးပၼ် ၵၼ်ဝျ;ၶၼ်လိူဝ် ပိၼ် ၵတ်ႉတဝျ,တၵူ,သေ ပၶၼ်ႈတျ,ႁူၶၼ်း **ၶႅင်ႇ,ၶၼ် ၵမ်ႈ(ၵၼ်) ၵၼ်ဝျ;ၶၼ်** ၵျ; ၼိူဝ်တေမီးတီႈပူင်ႇ,ယင်ႇ ။

ၵမ်ႈ ၶၼ်ပူင်ႇ,ဝျ;ၵၼ် ၼၶၼ်ၵၼ် တူဝ်လုၵ်ႉႁိတ်းၶၼ် ၵမ်ႉ,ဝျ; ၵၼ်လီ ၵၼ်လျ,. ပိၼ်ၵမ်ႈ မူတ်းမူတ်းယင်ႇ။

ၵမ်ႈ (ၵၼ်)ၶၼ်ယင်ႇ ၵၼ်သၢင်ႈၶိုၼ်ႈ ပိုတ်ႉ,ၼိုၼ်ႈပၼ် ၶၢင်းပၢၼ်လဝ်ႈၵဝ်,။ ၵျ,ႁိတ်းၵၼ်(ၵမ်ႈ) လီၶၼ် တၵ်း လႆ;ယူလ်းလီသေ ၵျ,သၢင်ႈၵၼ်(ၵမ်ႈ) လျ,ၶၼ်တၵ်းလႆ; ယူလ်းလျ,ယင်ႇ။ **ၶၼ်ႁူင်ႇဝျႈ ၵမ်ႉ,မ ၶဢီယျ,မ (ပၵ်းပိူင် ၵမ်ႈ)** ...။

ႁဝ်းယုမ်ႉ,ယမ်ယူလ်းလီ / လျ,ၵၼ် ၵၼ်ႁဝ်းႁိတ်းမျး၊ တိူဝ်ႁိတ်းၶၼ်ငလ; ႁဝ်းလၢင်,ငဝ; ၵၼ်လျ,၊ ပူင်ၵၼ်လီ ယင်ႇ။

ၵၼ်လီ - လျ,ၵၼ်လဝ်ႈၵဝ်, သၢင်ႈၶၼ် ၵမ်ႉ,မီးၵျ,လုၵ် တေမျးႁပ်ႉ ၵဝ်ယူလ်းလီ - လျ,မၶၼ်း လိူဝ်သေတူဝ် ၵဝ်, ။ လဝ်ႈၵဝ်,ၶိုၼ်းၵဝ်ပုၶၼ်ႈယူၶၼ်း ၼိုၼ်း ၶိူဝ်တၢၶၼ်လဝ်ႈၵဝ်, ၶႅင်ႇ,ၶၼ် ၶၢင်းတတ်ႉသုၼ (ပၢႆးပူၶၼ်ၶပ်ႉ) ပၢၶၼ်မူ, ႁူင်ႇဝျႈ **လူင်ႈၵဝ်ပုၶၼ်ႈယူလ်းၵၼ်တူဝ် ၵဝ်,ႁိတ်း (Moral Responsinility)** ၶၼ်ယင်ႇ။ ၶၼ်ပိၼ်ၵမ်ႈမဝျ,တယင်ႇ။

ယူးယူမ်းႁပ်ႉၵမ်ႈမဝျ,တၶၼ် တေ ႁိတ်းၵၼ်လျ,ၼိူဝ် ၵၼ်လီၼိူဝ် ယူ,တီႈ ၶျ;တပ်းတတ်း တူဝ်ၵဝ်,ယင်ႇ။ ငူပ်ႈၶၼ် ငလ; **မီးလူင်ႈထၢင်,ႁၢင်ႈသုၶၼ်,တူဝ်ငတေႃႇ** ငတေႃႇ ။

ႁူၺ်းဝျႈ - ပေႃးယူမ်းႁပ်ႉ ယူး သၢင်ႈၶိုၼ်ႈ (ၵိသုၵ်ႇသရ) ၵၼ်ဝျ; မၶၼ်းပိၼ်ၵျ,ထၢင်,ႁၢင်ႈ၊ ၵျ,လွတ်ႈ

လံာ်ႋ ဂ့ၤလံာ်ကစၢ်ဝဲၤခၢၣ်လိၣ် တၢၣ်ႋ ထၢၣ်,ရၢၣ်; တၢၣ်ႋလွံၥ်;လံာ်ႋ ဂူခံၣ်ရ့ၣ်ႋ ဂံၢ်လံၥ်ဂ့ၤခခၢၣ် ဟ့ၣ်ကမၢ်,မံၤယဲၥ် ။ လို်ၥ်သ့ ရံၥ်တၢမ်လွံၥ်ႋ ခွဲ;လိသ့ၣ်, မၣ်ႋ ကမၢ်,မံၤတၢၣ်ႋတၢ်,တလိၢ်;ကၥ် ။ လီ – လ့ကစၢ်ဝဲၤခၢၣ်ဂ့ၤ ဟ့ၣ်ကမၢ်, ယူ,တီ;လ၀ၣ်;ဂံၥ်,ဂ့ၤတ့ၢ်ပၢႋတဖၢ်ႋ ။ တ ယူ,တီ;မၣ်ႋဂ့ၤလံာ်တ့ၢ်ပၢႋတဖၢ်ႋယဲၥ် ။

ဂ့,တၢနၣ်,ခံခ့ၣ် နှၣ်ဝဲ;" ကိသ့ၣ်သရ ခိမ်,မၢ,ခဝဲ,တ" (ပ,လိ) (Theism) **"ဂ့,တကၢ်ယွၤမ်ႋနပ်ၣ် ဂၢ်သၢၣ်;ခိၣ်;"** ခံယဲၥ် ။

ပုၤတ့ၢ်ထဝဲ,တငတ့ သၢခံၥ်ခၢ်ႋ ကိသ့ၣ်သရခိမ်,မၢ,ခဝဲ,တခံ့သ့ ယွၤမ်ႋ နပ်ၣ်လွၣ်;ထၢၣ်,ရၢၣ်;သုခံၣ်,တူၥ် (**Free-will**) ယဲၥ် ။

(12. 5. 94)

(ၶိုင်;)

ၵျၶ်းယိုင်;ရေႃ. ၵျၶ်းၵူ;ရေႃ. မွိဝ်; ယွင်းတိုၵ်ႇလိၵ်ႇလိၵ်ႈ လံ;မီး ရေႃ.လံ;တမ်း လိုဝ်၊ ရေႃ.လံ;ၵုၺ်၊ ရေႃ.လံ;ပိုင်;ၵိင်ငလ; ရေႃ.ၵၢၶ်ၶူဝ်;ၵျၶ်သေ,သေ, သွင်ရေႃ.- မိၶ်ပေႃ;ငမ;သွင်လဝ်; ။

ပွပ်;ပိုဝ်;ၶၢဝ်းယၢမ်းယွင်းတိုၵ်ႇလိၵ်ႇ လိၵ်ႈၶၶၶ်; လံ;ၵၢၶ်;လွမ်းပေႃ;ငမ;သွင် ထဝ်;သေ သိင်;ပူၶ် ၶၢဝ်းယၢမ်းၵူႃ;ငလံ; ပၶ်ၶၢဝ်းယၢမ်း ၵၢၶ်လံ;ဂတ်းယိၶ်လွိဝ် ပိုၶ်; ၶိုးယဝၵျၶ်းၶိုင်;ရေႃ. ။

ၶုးမေႃတမ်;ၵူၢမ်းတံးဟၢၶ်မုံ, မေႃ ယၢလွင် **Dr. ထံးၶမ်းလိၵ်း** တၢင်,လိုဝ်; ဟၢၶ်လုဝ်;ၵျၶ်,ဝျ;--**ၶူင်းၶဝိပ်ႇဟၢၶ်,** ။ ယွၶ်ပိုဝ်;ၵမ်,မီးတၢင်းမံ; တၢင်းလိုတ်, သင်၊ ယွၶ်ဝျ; ပၶ်ယွင်း ပံ,လံ;ၶဝ်; ၶိုးတွင်, ဝိုင်းၵျၶ်းၵဝ်း ၵၢၶ်မေႃၵိတ်း ၵိင်;ငလ; ဟၢၶ် လုဝ်;ၵျၶ်,ၶ်; ပိၶ် ဟၢၶ် တီ;ဂတ်းယိၶ်ထိုသုတ်း --ၶဝိပ်ႇ ပၢၶ်,ငတၢၶင်,ဝျ;ယဝ်ႉ ။

(သွင်)

"ပေႃ;ငမ;သွင်လဝ်;ၶ်." ပုတ်ႇယ လဝ်;ပူင်ဝျ; "ပိၶ်ၶူးသွၶ် ၵွၶ်တၢင်း ပိုၶ်; ၶိုးဟၢၶ်ၵိဝ်းၵူ;ရေႃ.၊ လွိဝ်ၶမ်း ယင်းပိၶ်ရေႃ.လိုလမ်; ငၶတၢင်း လူး ၵွၶ်," (ၵၢင်,ဂုတ်ႇတၢရၢၶ်ရေႃ,ယ) ၶံ ယဝ်ႉ ။

ၶိုးပေႃ;ငလ;ငမ;ၶၶၶ်; ယူ;တမ်; လိၵ်;ၶ်; လံ;ထုၵ်,တၢင်း ပေႃ;သၢင်,သွၶ် မျး၊ လိ,လမ်;ငၶတၢင်းမျး ဂမ်;ၶမ် ယဝ်ႉ ။ ယူ;တမ်;လိၵ်;ယုမ်,ယမ်ဝျ; ပေႃ; လဝ်;ၵျးလူး ၶတ်းလုဝ်လိုလမ်; ပၶ်မျး ၶင်, ၵျ;မၶ်းၵျၶ်ထိုင်ၶၶၶ် ၶူ;ပၶ် လိထိ.သုတ်း ၶူ;ယူ;တမ်;လိၵ်; လံ;ဂတ်ႇ ၶ်ၶ်, ၵျ.တွၶ်းထိုသုတ်းၶ်ယူ,ယဝ်ႉ ။

မၢၼ်းမေႃသွၼ်ပၼ် လၢႆယိူင်ႈ – **ၶၢင်ႇၼိူဝ်တေမီးၵႂၢမ်း ၸၢမ်းမၢၼ်း၊ ၶၢင်ႇၼိူဝ်တေဢဝ်လၢတ်ႈ – ယၢႆႈ – ယႂ်ႇ၊ ၶၢင်ႇၼိူဝ်တေမေႃႇ ၸုင်ႇၸေႃးလူး၊ ၵၢၼ်တွၼ်း လိူဝ်ပိူၼ်ႈ – ၶၢင်ႇၼိူဝ်တေမေႃ ယိူၼ်ႇ ၵၼ်ႈ မိူဝ်ႈၵဵဝ်ႇၶႂ်ႈႁူၼ်းၼေႈ ၼိူဝ်ႉ တၢင်းယၢပ်ႇယိုတ်ႇၶိုၼ်ႈၽဝ။**

ၶမ်ႇၵတ်ႉလိူဝ်းၶႃႈ မၢၼ်းသွၼ်ပၼ် လုၵ်ႈလၢင်းၸူးၶႃႈ။ ႁူၺ်းၵႃႈ ၵမ်ႉလွႆႈ တၢင်းလိၵ်ႈတၢင်းလၢႆး။ တူဝ်မၢၼ်းၵေႃႉယူႇ ၼၶ ၼိူတ်းၼၶ ၼႂ်ႈပိၼ်တီႈ ယိူင်ႈသေ သွၼ်ပၼ်ႁူၺ်း။

(သၢမ်)

လုင်းလေးမၢၵ်ႇမုင်ႈလဝ်း၊ ဝၢၼ်ႈ ၽူၺ်းႁႆး၊ ဝီင်းလၢႆးၶႃႈၶၢၼ်ႇ ပိၼ်သြ၊ ပု ၸေႃးၼိူတ်ႈ လဝ်ႈတေႃႇလူင် လဝ်ႈၶုမ်ႇ ယဝ့်။ ယွၼ်ႇပိူဝ်ႈပိၼ်ၵူၼ်းၼႂ်းထမ်း၊ လူင်ႈ လိၼ်ႇၽၢႇပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃး – တီၼ်း ၵၢင်းလီၼလႈ ထိုင်တီႈ လဝ်ႈတေႃႇလူင် (တီႈလၢႆးၶႃႈ ပိူၼ်ႈၼွင်ႇ လဝ်ႈၽႃႇၶၢင်ႇ ၶၶၼ်) ပေႃးယုၵ်ႉယွင်ႈပိၼ်ၽူႈသုၵ်ႈၼွၵ်ႇ ယဝ့်။ ယွၼ်ႇပိူဝ်ႈပိၼ်ၵူၼ်းမီးၵႂၢမ် သလုၵ်ႉ လၢႇၼလႈ ပိၼ်ပႃးတီႈၵူၼ်မိူင်းလၢႆးၶႃႈ ပိူင်ႈႁွၼ်ႇယဝ့်။

လိမ်မိူဝ်ႈလိၵ်ႉ ၽူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈလႆႈ ၼႂ်းလၵ်းမႃးဝႃႈ ပိၼ်လုင်းၵွၵ်ႇၵွၵ်ႇၵဝ်း ၶၼ်ယဝ့်။ ႁူပ်ႈဝႃႈၶဝ်ပိၼ်ၵူၼ်းလႃႇတီ တၢင်ယၢၼ်းတၢင်းသွင်ၵေႃႉၼလႈ ၵဝ်းပီႈ ၶႂင်ႇထၢင်ႇမႃးဝႃႈ ပိၼ်လုင်းၵွၵ်ႇၶီၼ်ႈ ၶီၼ်ႈၼတေႃ။

ၶိုၼ်းတၢႆးတၢင်ယၢၼ်း ၵၢၼ်ၶၢႆလူင်း မႃးယူႇတီႈၸၢႆးၶႃႈၶႂ် ၶဝ်တွၼ်ႈၶၢၼ်းမီႈဝႆႉတၢင်း မေႃၵၢၼ်လီငွႆးတွၼ်ႈ သွင်ၵၢၼ် ၵၢၼ်တိုၼ်း ၼိူင်ႈၵၢၼ်ဝႆႉၶၶၼ် ပိၼ်ၵၢၼ်ၼိူတ်းမေႃယၢ ၸၢႆးၵၢၼ်ၶိူင်ႈ၊ ထိုင်ႈၵၢၼ်ၶိူင်ႈၼတေႃ ပိၼ်ၵၢၼ်ၼိူတ်းၶၢင်ႇပွင်း၊ ၶၢင်ႇမၵ်း၊ ၶၢင်ႇ ၽွင်ၶၢႆ။ မေႃယၢၸႂ်း ၶိုၼ်းၵိူင်ႇလၢႆးၶႃႈ ၵၢၼ်တၢင်ႇယိုၼ်မႃး (**Registration**) ဝႆႉ တီႈၶိုၼ်းလူင်ပွင်လိူင်ႈ မွၵ်ႈသႃဝ်းၶိူင်ႈ ၶၶၼ် ၵမ်ႈၶမ်ပိၼ်သႂ်ႇ တၢင်ႇယၢၼ်း ယဝ့်။ ပေႃးၽူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈၼလႈ သြ၊ သုၵ်ႈၼွၵ်ႇ လဝ်ႈၽႃႇ လုင်းလေးမၢၵ်ႇမုင်ႈ လဝ်းၶၢၼ်ႇ ယွၼ်ႇဝႃႈပိၼ် မေႃယၢတႆး တၢင်း သွင်ၵေႃႉၼလႈ ၵဝ်းပီႈၶႂင်ႇ တၢင်းသိၼ်ႈ တိုၼ်းၶၼ်းထၢင်ႇဝႃႈ ပိၼ်လုင်းၵဵဝ်းၼတေႃ ၼတေႃၶၼ်ယဝ့်။

ႁူၺ်းၵႃႈ – ဝၼ်းၶိူင်ႈ ၼမႈ လၢတ်ႈၼၶဝႃႈ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ပွၵ်ႈၶိူင်ႈ တီႈဝီင်းလၢႆးၶႃႈၶၢၼ်ႇ ပိၼ်မိူင်းၶေႃးသေယဝ့် လႆႈလႃးပၢၼ်ၶဝ်ႈၵႃႈမႃး။ ပေႃးၸူႇၼႃ သိုဝ်ႇတီႈလွႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႉလႆႈ။ ၸၢမ်းၶၶၼ် ၽွင်းထိုင်မိူဝ်းတီႈၼႂ်ၶၼ်း ပုၸေႃးၼိူတ်ႈလူင် လဝ်ႈၽႃႇ – လုင်းလေး မၢၵ်ႇမုင်ႈလဝ်း ၶၶၼ် မၢၼ်းၵမ်ႉၵဝ်ငီၶၼ်းႁူၺ်းၵမ်ႉၵႃး ပၼ်မႃးၶဝ်ႈသၢၼ်သီႉၶႃႈၶၼ်ယဝ့်။

ၼမႈသိုပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ – တၢင်ႈၼတႃႉ

ကဝ်ယာမ်းခခေ်မျး ယေျးသျခ် ဝ့်လုင်း လရေးမာဂ်ႇမူင်းလဝ်း မွိခ်ပီးၵႆး ဢွဂ်ႇ ဢွဂ်ႇမခ်းသေ ခပေ့်ယမ်၊ ထွမ်ႇဥာမ်း၊ ဂခ်ႇတော၊ လွႆးထိမ်ဂခ်မျး တော့ထိုင် မွိဝ်းလိဝ်ခ့်ယဝ့်ခ်ယဝ်း။

လွင်းလိူ ဂုင်ႇရျေးလူးခငေ်ႇခ် ခ် ယေျးဢမ်ႇတွခ် ယာမ်းလာတ်းငခေ မျးခမ်။ ရူလ်းဂျး တော့ထိုင်ဖျေးတႅ မခ်းကွခ်ရိတ်း ငခရျေႇ။

(သိႇ)

ယေျးယူးတ်မ်းလိဂ်းခ့် ပိခ်လျေႇတိ ပွဂ့်ခွင် (ယာမ်းလိဝ်ပွဂ့်ရျး) တာင့်ယာခ်း ယဝ့်။ ခဝ်ပီးခွင့်ဂူခ်းလ်ႈသွင်ရျေ. လူင်း မျးထိုင် ဝိင်းလ်ႈချးမွိဝ်းလု်၊ လွမ်းယှ်၊ ဌပ်းသင် – ဢခ်ဖျးခခေ် ယေျးဢမ်ႇ ယာမ်းလာတ်းငခမျေး။ ရူလ်း – ယာမ်း လာတ်းငခဗျေး ယာမ်းလ်းပ်ခ်လဝ်းသာင်ႇ ဆေၵ်ခ်းလိဂ်း တိးဂျင်း ဝာခ်းလခ်ႇ၊ ယ်ႇလာခ်းဝိင်းလ်ႈချးခခေ် သာမ်ပီခ် ငလး ၵ်တ်းၸိဝ်ရျေး တောၶတ်းမျး တိးခ်း ဂိူင်ႇလ်ႈချး မွိဝ်းဢျႇယု ယင်းတိုၵ်မိး မွဂ်းသိပ်းရူပ်ႇခ့်ယဝ့်။

မွိဝ်းယွင်းသိဂ်းဂျပာခ်ႇ ထိုင်မျး လ်ႈချး (1942 -3) ခခေ် ယေျးမီးဢျႇ ယု သာဝ်းပီပ်ႇသေ လ်းထုဂ်ႇတာင်း ဂျ ပာခ်ႇခဝ် ဢဝ်သ့်ႇခ်းတပ့်ဂ်မ်ခဝ်ယဝ့်။ ဠဂ်ႇ၊ သ်ႈၵတ့်ဢ်ဝ်၊ မူဂ်ႇခမေ့်တဝ်းငလး၊ ယျးမ်ခိဝ်ခရျေလျင် လု့်ႇခ်းသိဂ်း ဢခ် ယေျးလ်းယိပ်းခခေ် ဧပျးဢာဝ်သိမ်းဝ့် ထိုင်ရာခ် ယူးတ်မ်းလိဂ်း မေျႇ.ဂျာမိးလူး ဌခ်ႇ။ ခိုင်းသ်ခ်ပိခ်ရိုဝ်ကမ်ႇ. မွိဝ်းယေျး မျး တင်းၸိခ်းမ့်ႇ တိးတာခ်း ခွင်ပာင်ႇ၊ ပွဂ့်ပာင်ႇတ်တ်းတ်ဝ်းခခေ် တိးခ်းသူခ် မိးဝ့်လုဂ်း ဢခ်ဂျပာခ်ႇခဝ် ဢဝ်ခိုင်း သိဂ်းငလး ဢျႇဝုတ့် (လာဂ်းခၢဂ်း) ခဝ် ယင်ဝ့်။ ယူးတ်မ်းလိဂ်း ယင်းဗွင်းယု မွိဝ်း ယေျးဢာဝ် ဗိုဂ်ႇမာဂ်ႇပွမ်း (Bomb) သ်ခ်း ပွႇတူဂ်းမျး ခိုဝ်ၸိဝ်းမိခ်ခခေ်။

ဢွဂ်ႇမျး ၵ်းဝီခ်တာင်းလိခ်းၵဝ်း ပီးခွင့်။ ရူလ်းဂျး – ဢခ်ယေျးသိပ်ႇ ခ်းငခ ဂိဝ်ႇလူလ်း သိဂ်းလူဂ်း ထိုသွင် (The Second World War) ခခေ် လိုဝ်သေ လွင်းခဝ်းသာခ်ဂျး လွင်းဂျပာခ်ႇ ၵ်းလု့်ႇငိခ်းမ့်ႇခဝ်၊ လွင်းလ်းထုဂ်ႇတာင်း ဂျပာခ်ႇလခ်ခဝ်းသိဂ်းသေ လ်းယာတ်ႇ ယာခ်ပီးခွင့်၊ လွင်း ၸိဝ်းမီခ်ဂျပာခ်ႇ ငလး ဢမေႇရိကာခ်ႇခဝ် ပခ်ႇဂခ်မျး ပွႇမာဂ်ႇပွမ်းခခေ် – ယူးတ်မ်းလိဂ်း မဝ်ႇ လ်းတွင်းဝ့်သင်။

(ၵျး)

ယေျး ပိခ်ရျေ. ယာမ်းၵ်ခ်းထမ်း ပုတ့်ထ၊ ငဝ်းရာဂ်း ဢယိထမ်ႇမျႇ တ့်း ဢျးလာရ် ဢခ်မိးသိခ်သိႇလမျးငလး ဢခ်မခ်းဢာဝ်လု့်လပ်းခရျေ၊ ခ်းပာခ်

မခၣ်းခခၣ် ပီခၣ်ဂၢခၣ်တိုဝ်းဂမ့် သိလ်ၡၢ့ သီခၣ်း၃်ံ့မခၣ်း (**Individual moral behavior**) ငလ့ ဂၢခၣ်ပီခၣ်ထမ်း (**Righteousness**) ခ့ၡခၣ့်ယဝ့် ။ လို့ဝ်းခၣ့် ပီခၣ်မၤ ခမ့်ဂတ့်တၢင်းခခၣ် မခၣ်း ဂာခၣ်ႁ်တ်း၃်ံ့ မခၣ်းလံ့ပ်ခၣ်ယှု့ တတ်းသိခၣ်ဟြၢခၣ့်းပွဂ့်၊ ယှု့ခဝ့်ပၢးခၣ့်း လုမ်း သၢ့သခၢ့ ငလ့ဝိင်း လာ်းခၢ့၊ လိခၣ်းသုတ်း – ၡွဝ်ပဝ့်ဝိၡၢရ့် ပတိပာတ်း ထမ်း မၡၢ့လိ့ (လာ်းအၢ့)ယဝ့် ။

တၢ့တေခဝ့်ပၢး ခ့ၣ်းလုမ်းသၢ့သ ခၡ့် ငလ့ဝ်င်းလာ်းအၢ့ခခၣ့် ဂာမ့်လ့်ံ့ ဂၢခၣ်ဂိခၣ်ငိခၣ်းလိုခၣ်သေတၢ့ လၢင်း၃်ံ့ လွတ်း့ပူခၣ့် ဂၢခၣ်ၡၢပ်ချေၢးငလ့ ဂၢခၣ် ႁ်တ်းသိုဂ်းပူခၣ့်းမှိုင်း (ဖျိ့တူ့လိတ့်)ယဝ့် ။

ပေၢ့ကွခၣ်ငဝ့် ဂိခၣ်ယဂ်းလ်င်ဂူရှ်း ဂာမ့်ဂၢး ခင်္ဂ့ႏ္ဂိဝ် လုဂ်းလာ်းမခၣ်းတၢင်း လာ် တေဂာမ့်လံ့ချၢးမ်ခၣ်း တွဝ်လ့်ပိုခၣ်း ဂိဂ်လုရ်ံ့သတ်းခခၣ့် ပေၢ့ဂ့်သင်ႇသွခၣ် ငတ့ငတ့ ။ လုဂ်းလာ်းတၢင်းၡွဂ်းဧၢ့ ပၢး လိမ်ယှု့တ်မ်း့လိဂ်းခၣ့် မှိဝ်းလိဂ့်ကျၢ့ ဂာမ့်လံ့ဂ့ျၢ့လိခၣ်း တၢင်းလိခၣ်း၊ မေၢ့ဂိဂ်း ဂွဂ်း တိ့ၡိခၣ်းပိုခၣ်း ။ လုဂ်းကွခၣ်ႇတၢင်ႇ ၡိခၣ်း မၤးလိခၣ်းလွမ်းၡဝ်း ငတ့လံ့ယှု့ ။ ဂူရှ်းဂၢ့ – လုဂ်းကွခၣ်ႇလာ်းသမ့် သှင် ဂာ်ဝ်ႇခၡွဂ်းၡိခၣ်း၊ ဂံၡိခၣ်းငလ့ လိုဝ်သေ လုဂ်းကွခၣ်ႇယိင်း ပၢခၣ်လိဝ် ဂာခၣ်ၡိခၣ်း လမ်ဂခၣ်ခခၣ့် ယ်ဂာမ့်ႇမၤး လိခၣ်းဧၢ့

ဂခၣ်ခ့ၣ်းဝၢင်းၡိခၣ်းၡင်း ။

ယှုခၣ့်လ့်ံလိခ်းဧၢ့ ခၢင်းယိင်း မၤးလိမ်လိဂ့်ၡိဝ် ဂာမ့်ၡ့ ယှု့တ်မ်း့လိဂ်း ခ့ၣ် မေၢ့ပွင်ႇလ့် ခၡိဝ်ယဝ ခၢင်းယိင်း ခမ်ဝ့် ။ လိမ်မှိဝ်းပ်လံ့ၡခၣ်ၡ့ ခၢ့သင်ႇ သွခၣ်ပုတ့်ထလဝ့် ဂာခၣ်လခၣ့်သင်ခခၣ့် ဧၢ့ ယှု့တ်မ်း့လိဂ်း တိခၣ်းမဝ်ႇယွမ်းၡပ့် မၤးလွင်း့ဂာခၣ်ဝၢ့ယှု့လာ်း သှင်တွခၣ်း (**Superior**) လိုဝ်ယှု့ယိင်း ။

ခင်္ဂ့ႏ္ဂိဝ် လုဂ်းလၢင်းဧတမိ ဂၢခၣ် တိုဝ်းဂမ်ဂာခၣ်လိခခၣ့် ပေၢ့ မေၢပခၣ်း မၤး လိမ်မှိဝ်း ယင်းလိဂ့် ခနုမ်ႇခင်ႇခ် ယဝ့် ။

ပေၢ့ခၣ့် မဝ်ႇတွခၣ့်ဂ်ဝ်ႇဂပ်း ခၡ့ ၡိခၣ်းပိုခၣ်း၊ မဝ်ႇတွခၣ့်ဂိခၣ်လဝ့်သေယွတ်ႇ တိ့ခ့ၣ်းယဝမခၣ်း ။ ဂွပ်း့ဂိခၣ်လဝ့်သေ တေလံ့တုဂ်းငရှ်းရှိဝ် ဂာမ့်လံ့တုဂ်းခခၣ့် ပေၢ့ဂာမ့်ယၢမ့် သပ်းလ်င်း ငခမေၢး ။ ဂူရှ်းဂၢ့ – ပေၢ့ဂ့်ဂ့်လၢတ့်ဝၢ့ "လၢင်း၃်ံ့ ပာ်းယှုႇလိ ယုပ်း့ယွမ်း၊ လၢင်း့ဂိုတ်ႇပခၣ် ပခၣ်ၡၢ (ပြည့်သခၢ့) ခ့ၣ်းၡိခၣ်းယေး ခ့ၣ်းပွဂ့် ယွမ်ႇ၊ လၢင်း၃်ံ့ၡၢမ်းဂၢခၣ်သေ ပိုခၣ်းဧၢ့ဂာမ့်ႇခပေ့ထိုဝ် ဂူၢမ်းလဝ့်ဂဝ်ႇ လၢတ့်" ခ်ယဝ့် ။

ခင်္ဂ့ႏ္ဂိဝ် လုဂ်းလၢင်း တေဂာမ့်ႇ မေၢလ်ခၣ်ခခၣ့် ပိဂ့်သမ့်ဝၢ့ လုဂ်းလၢင်း သေဧၢ့ဧၢ့ ႁ်တ်းယိတ်းသေပိုင်ပိုင်သေ တၢ့ဧၢး ယၢႇဝၢးတေပေၢ့ ပေၢးဂာမ့်ႇလၢ့

လူးႁွခၼ်,။ ပေႃးပေႃ့ (ၵမ်ႇ,ၶေၼ်) ပွင်ႇ **ၶဝ်ထိုင် ၶၼ်ႇ,ႁိူဝ် တေၵမ်ႇ,ၸႃး ပေႃ့ (ၵမ်ႇ,ၶေၼ်) ႁၢမ်းထႃ့,လႃ့,ၶေၼ်ႇ ၶဝ် တေလႅၵ်ႈလႃႇၵၢၼ်းသေ မိူဝ်ႈယဵ,မႃးေဢႃး ထေႃမေႃလၼ်ၶ ငႃႈငႃႈႁူၺ်းယဝ့်။**

လိူဝ်သေ မိူဝ်ႈၽူႈတၢမ်ႈ လိၵ်ႈငလႈ တၢင်းၶွင်ႇယိင်း ၶၢင်းယၢၼ်, ၽိတ်းၵၼ် ပွၵ်ႈၶိူင်ႈၶေၼ်ႇ ပေႃႈတိုၶၼ်း ၵမ်ႇ,ယၢမ်ႈ ႁိူတ်း၊ ထႃ့၊ လႃ့,၊ ပွင်ႇ၊ ပေႃ့ၼမ်သေ ပွၵ်ႈ။ ပွၵ်ႈၶေၼ်ႇေၵႃႈ ပေႃႈႁိူတ်းသၼ်ႇ,သေ ပေႃးဝႃႈ ၼႃးသွင်ေၵႃ့ပီႈၶွင်ႇ ၽၢတ်ႇ,ၵၼ် ယဝ့်ၵေႃႈ ပေႃႈၵမ်ႇ,သိုပ်ႇ,ပွင်ႇ သၢင်ထိူင်ႈ ယဝ့်။

(ႁွၵ်ႈ)

မိူဝ်ႈၵႃႇ,ယူ မွၵ်ႈသၢမ်သိပ်းၶေၼ်ႇ ပေႃႈတၢင်ႈငတႃႇ,ၼၢၼ်းၵဝ် ၵၼ်လၢင်ႈၶမ်း သေၼၢတ်းမေႃလၢင်ႈၶမ်းမႃး။ ႁွပ်ႈၶေၼ် ငလႈပိုၼ်ႈလင်, ႁွင်ႇပေႃႈဝႃႈ လုင်းလၢင်ႈ ၶမ်းေၵႃးၶႅ တေႃ,ပေႃးသိင်ႈၵမ်ႉယဝ့်။ ၼၢတ်းလၢင်ႈၶမ်းမႃးႁိူင်ၶၢၼ်း ထိုင်ၵူ, လႃႇပီၵမ်ႇ,ႁႃႉ၊ ပေႃႈၼၶၼ်ႁႃႉထိုင်ဝႃႈ – ၵၼ်လၢင်ႈၶမ်းၶႅ ၵမ်ႇ,ပေႃးလိုၶၼ်ႈသၼ်ႇ၊ မင်ၽဝ်, သိလ်သိၼ်ႈထိုဝ်သွင် လၢင်ႈလု, လိၵ်ႈႁွၶၼ်,ၶိင်ငလႈ ၵိုင်ႇၵင်ႇ ယိုတ်းပဵၼ်ႈ ၵၼ် လၢင်ႈၶမ်းယဝ့်။ မိူဝ်ႈၽူႈတၢမ်ႈ လိၵ်ႈႁိုတ်,မႃးသေ မေႃႁႃႉႁၢမ်းမႃးၶႅၶေၼ်ႇ ၵမ်ႇ,လႅႈၼၶၼ်ပေႃႈ ပီၶၼ်လၢင်ႈၶမ်းယဝ့်။

ပေႃႈလိပ်ႈၼၶၼ်ထိုင်ဝႃႈ– ၵၼ် **မၢၵ်ႈမီးတူဝ်ၸဝ်,ၶႅ မိူဝ်ႈမၶၼ်းၵမ်ႇ,တုမ်ႇ တိုဝ့်ပိုၶၼ်ႈ၊ မိူဝ်ႈမၶၼ်းမီးၵႃႈၶၼ်သီလ် (Value of Moral responsibility) လင်,တေမီးၵႃႈၶၼ်ၶၼ်ၶေၼ်ႇယဝ့်။** ယွၶၼ်ႇၶႅငလႈပေႃႈဝၢင်းပဵၼ်ႈ ၵၼ်လိူင်ႇ တွင်ႇဝၢၶၼ်ဝၢၶၼ် မၶၼ်းမၶၼ်း ၵၶၼ်မၶၼ်း ၼၶၼ်ထိုင်ဝႃႈ တေလၢင်ႈတုမ်ႇတိုဝ့်ၵႃႈၶၼ် သီလ် (**Moral Value**) မၶၼ်း။

ပေႃႈတေသိုပ်ႇ,ၼၢတ်းၵိၶၼ်ၵၶၼ်သင် ? မိူင်းလႅံးၶႃႈပီၶၼ်မိူင်းၶႅၢးသေတႃ့, လၢင်ႈ ၶမ်းေၵႃ့ၶိူင်ႈ ၵၶၼ်ပီၶၼ်ႁူၶၼ်းသုင်၊ ၶိူပ်ႇ ၶၼ်ႇၵူၶၼ်ႈ၊ ၶၢဝ်ယွမ်၊ ယူ,ၶႅ့.ႁွင်ၵၶၼ် မေႃလၢင်ႈၶမ်းလႅံႇပီမိူင်း မိူၶၼ်ၶၼ်ႇ,ပေႃႈ လွင်,တေမၵ်ႉ,ႁၵ်ႉ,၊ တဝ်ၵုင်၊ ထႅံၶႅၢး လႅံႈ ? ႁူၺ်းၵႃႈ – လိူဝ်သေၶေၼ်ႇ ၵမ်ႇ, လၢင်ႈလိူၵ်ႈသၢင်။

ဝႃႈသေ ၼၢတ်းၶႅၢးတူၺ်း ပီ–သွင် ပီယဝ့်ၶေၼ်ႇ ပေႃႈပွင်,လိုမ်ႈဝႃႈ ပုၶၼ်ႈ တႃ့,မၶၼ်းလိုင် ၵၶၼ်ၵၶၼ်ၶႅ ၵမ်ႇ,ႁႃႉ, ၶၢဝ်းယၢဝ်းလႅံႈ ။ ဝႃႈၶေၶၼ်သေတႃ့ မိူင်းၵမ်ႇ,မီးတိူဝ်ႇ တိုၶၼ်းၶမေမ်ၶမေမ် တေလၢင်ႈ ၼၢတ်းႁိူဝ် ၵိုင်ႇၵင်ႇၶႃႈလႅံႈထိူင်ႈ ၵၶၼ်ယိူင်ႇ တွင်ႇလိူင်ႇၶၼ်ႇ,ႁိူဝ် !

ႁူၺ်းၶႅၢ, – ၶၼ်ႈႁိူဝ်း သွင်ႁိူဝ်း 1။ ႁိူဝ်းၼၢတ်းၶၼ်ႇ 2။ ႁိူဝ်းၼၢတ်းယႃႈ ယႃ ၵၶၼ်ၶႃႈလုၶၼ်းတၢင်း တၢင်ႇယၢၶၼ်း

များခေ့် ပျေ႕ပီခ်ိန်နိုဝ်းနိုတ်းယာ႕ယာ ။ ပျေ႕မေ႕မခ်း နိုတ်းယာ႕ယာရှိဝ် ကမ်, နိုတ်းကာခ်ဝ်ု႕ခေ့်တေ ဟူ႕တ်မ်႕လိုဂ်႕ မဝ်,လံ႕ရှ ။ ဂကခ်ပျေ႕ယာမ်႕လာတ်႕ခေ ကွခ်ဂ္ဂု,ကဝ်,သေလေ႕ ရှ,တေ မော့ယာ တင်းလိုဝ်႕လင် လိုဝ်႕လိုဝ်းတင်းခမေ မိုခ်လုင်းလာင်႕ခမ်း (တခ်း႕မ့်, တခ်း႕နိုင်႕ လံးချ႕) လုင်းလရေ မာဂ်,မှုင်းလဝ်း (တခ်း႕ပူရှ်းဂုံး၊ လံးချ႕) လုင်းညြ, ကူဝ်, နိမ်းကတ်,၊ ပင်လှုင်) လုင်းသော (ပု႕သူရှ်,) သီခ်႕တင်းလံးချ႕၊ ဝိုင်း ဟင်လှုင်) ဟု႕ဂျှင်း (ပီခ်မေ႕ - ညြ, လံးခမ်းလိုခ်႕၊ ခေါင်းမွခ်း၊ ခေါင်းခရှ) (ပွဂ်ခမော့ဂတ်း၊ တွင်,ကျိုး)၊ လုင်းညြ, တု, (တင်ယာခ်း) လိုဝ်းခ် ရဝ်းပီခ် ပီ႕ခွင့်ဂခ်ခ်ခေ့်ယဝ့် ။

ခွင့်လံးပျေ႕ လိုဝ်႕ - လုင်းကိုင်, တု, ယာမ်႕လာတ်႕ခေဝေ႕ လုင်းညြ,တု, လေ႕ညြ,လဝ်႕ပခ်,ရာ, (ဝတ့်ရှုဝ်မာင်း၊ တင်ယာခ်း) ခဝ်ခ် ခဝ်ပီခ်ပီ႕ခွင့်ဂခ် ခ်ခ်႕ခနိုင်႕တွင့်ဂူရှ်းခယဝ့် ။

တေပီခ်ယွခ် လဝ်႕ဂဝ်,ပီခ်နိုဝ်း ယာ႕ယာခေ့်ယဝ့် ပျေ႕လင်,လုဝ်းတင်း လုဂ်းလာင်း ခေါင်းမေးသေ တင်းမိုဝ်းလုံး ပီ႕ခွင့် တီ႕တင်ယာခ်း သမ့်တင်းမိုဝ်း ရပ့်နိုခ်းပီခ် မော့ပာတ်း ဂျ႕တီ႕လုင်း ညြ, ခမော့ပွင်႕ (ခမော့ပွင်႕၊ လု႕သိဝ်႕)

များယဝ့် ။ ဟူ႕တ်မ်႕လိုဂ်႕ လာမ်းဝု႕ပျေ႕ တင်႕တေ,ပီခ် လုင်းညြ, လာင်႕ခမ်း ကော်းမွဂ်႕- 1960 ပံပံခေ့်ယဝ့် ။ တေ,ကဝ် ဟွင်းခေ့်များတော,ထိုင်ပျေ႕ သီင်႕ဂမ်ရှု, ဂခ်ဂုံ႕ချေ႕ခ် ပီခ်ဂခ် ထိုသွင် (**Second job**) ဂူရှ်းယဝ့် ။

(လိတ်း)

ပျေ႕ ပီခ်ရေ,ကဝ်လိုလပ်းသေတိုဝ်း ဂမ်ဝိပသ့်သချ, ဟု,ဝချ, သေတု, ပျေ႕ ကမ်,ယာမ်႕လာတ်႕ခေ လွင်႕ဂခ် ဝိပသ့်သချ,ခ် **ခင်,ရှိဝ် ။ တော႕ယင်း** ကမ်,ယာမ်႕တိဂ်း တိုဂ်းသူခ်း လုဂ်႕လာင် ရှီ႕ခင်႕ဝိပသ့်သချ, သေပွဂ်႕ ။ ကခ် လိုဝ်းလုဂ်႕လာင်း ဂုံ႕ဟွင်႕နိုတ်းလွမ်းခေ့် ကမ်,လို႕ယွခ်ပျေ႕လို, ။ ပီခ်ယွခ်မိး လို ခိုံ႕ယိုင်႕ ပတိပတ်႕တူရှ်း ခင်,ကခ် လံ႕ရခ် ပျေ႕တိုဝ်းဂမ်ခေ့်ဂူရှ်း ။

ယွခ် ဝိပသ့်သချ,ခ်ံလေ႕ ပျေ႕ မိးတင်းယိုခ်ဂခ်႕ ဂခ်သိုဝ်း၊ ဂခ်ခိ တေ့တေ့ ။

ပွဂ်႕ခနိုင်႕ မေ႕နိုခ်းလာတ်႕ခေဝေ႕ မိုဝ်႕ဟွင်းခွင့်ယိုင်း ဟူ႕တ်မ်႕လိုဂ်႕ ခနိုင်႕ ကမ်,ယူ,လိုနိုင်း ချ,လေ႕ သမ့် ဂိုင့်ဂင့်ရာဂ်႕သေ တူရှ်းမခ်းခ်ေါင်းလံပ်႕ ခါခ်လိုချ, ယဝ့်ခေ့် မေ႕ယူ,နိမ်း ခနိုင့်ယိုင်းသေ ခုခ်,ရှင့်ရာပျေ႕ ဂေ

ၵၢၼ်ၶႅင်ႈယူႇတီႈတုပ်ႈ၊ ၽွင်းၶၢဝ်ႇပေႃႈ ၼၵ ၶႃႈၵမ်ႇလူ ၵမ်ႇပိူင်ႈသေ ပႆၶဝ်ႈ မႃး လွႆးလွႆးႁူၺ်း ၶႆယဝ်ႉ ။

ၼမ်ႈၼၵ လ်ပ်ႈတေၶွႆႈဝႃႈ ပေႃႈၵမ်ႇ ပေႃးၵဝ်လွႆလပ်း လုၵ်ႈယိင်းမၶဝ်း ၶႆ ယဝ်ႉ ။

ႁူၺ်းၵႃႈ – မိူဝ်ႈယူႇၽၢႆႇပေႃႈသေ တူၺ်းၶၢဝ်ႇ မၶဝ်းၵမ်ႇ ပီၶဝ်ၶင်ႇၶၢဝ် ပေႃးၵဝ်လွႆလပ်း ၽၢႆႇယူႇတၢင်းယႃ၊ ၽၢႆႇ လိင်ႇတၢင်းၵိၶဝ် မိူဝ်ႈၵမ်ႇယူႇလီၼလ ပႃးလိမ်လွင်ႈ လရိတထမ်း (Moral Behavior) သုၶဝ်ႇတူဝ်ႁွၶဝ်ႇယဝ်ႉ ။ မိူဝ်ႈၽွင်းပီၶဝ်ႁိူင်းၶင်ႇ ၶၢဝ်ၶၢဝ်ႇယွၶဝ် ဝႃႈ ပေႃႈၵမ်ႇမႆႈလွႆၶႃႇ ၵႃးလႃးၼလ လင်ႇလၢင်ႈဝႆႈလွႆ ယိၶဵယိၶဝ်သေ ႁိတ်း သၢင်ႈႁူ ၵၢၼ်ထုၵ်ႇႁိတ်း ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ ။ တီႈၼၵမၶဝ်း – မႆႈလွႆၶႃႇ ၵႃးလႃးၶ ၸၢင်ႈႁိုႈ ၵၢၼ်ႁူၶ ၶိုႈၶွင်ၵွၵ်းၶေႃ ႁိူင်ႈ ႁိူင်းႁွၶဝ်ႇယဝ်ႉ ။ ၵမ်ႇလွႆႈ ပေႃႈၵမ်ႇၵဝ် လွႆလပ်း ။ ႁူၺ်း – ပီၶဝ်မၶဝ်းမီးလွႆၶိမ် လွႆမၶဝ်ႈ ၵၢၼ်တၢင်းမူၶဝ်ႈၼလ တၢင်းၶိ ၵမ်ႇပေႃးလၢင်ႈ သၶဝ်ႇၶွၶဝ်း လႆႈၶၢဝ် ႁူၺ်း ။

(ပိတ်ႇ)

မိူဝ်ႈမွၵ်ႈၵႃႇယု ႁူၵ်းသိပ်းပီၶၢဝ် ပေႃႈဝႆႉ ပီၶဝ်တွင်ႇထိပ်း ။ မိူဝ်ႈၶတ်းလွႆယႃ ၵဝ်ႁိူင်းႁူၺ်းၼလ ၵမ်ႇထၢင်ႇတေလိၶဝ်ႈ လႆႈၶၢဝ် ပေႃႈတိပ်းတတ်းလွႆဝႃႈ တေႃ ႁူႇယူႇတ်းယႃၵဝ် တီႈႁူင်းယႃ ႁူၶဝ်းမိူင်း တီႈလႃးၶႃႈ ။

ႁူင်းယႃ ဝိင်းလႃးၶႃႈ ပီၶဝ်ႁူင်းယႃ ၼလႈဝိင်း ၵၢၼ်ၵဝ်ပုၶဝ်ႈၽွၶဝ်း ႁူၶဝ်း မိူင်း သိပ်းႁူၵ်းၵိူင်ႇ ၶိုင်းတူင်ႇဝိင်းလႃးၶႃႈ သေတႃႇ ႁူႇၶွၶဝ်း ၵမ်ႇမီးထိုင်သၢမ် သိပ်း ။ ယႃႇပေဝႃႈတႃႇပီႈၶွင်ႇ တႆးဝၢၶဝ်ႈ ၶွၵ်ႈ ႁူၵ်းၵိူင်ႇၶၢဝ်ႇလႃႈ၊ တေႃႈတႃႇ ပီႈၶွင်ႇ ႁူၶဝ်းၶိုင်းဝိင်း လိတ်းပွၵ်ႇႁူၺ်းၵေႃႈ ႁူင်းယႃၶ လိၵ်ႇလိူဝ်တွၶဝ်းၽဝ်ၼၵ ။

ႁူင်းယႃဝိင်းလႃးၶႃႈၶ ပီၶဝ်တီႈလွႆ ယိူင်ႇ ၽၢႆႇၵၢၶဝ်ယူႇလိတႃႇ ႁူၶဝ်းမိူင်း မိူင်းလႃးၶႃႈ ဝႃႈၶိသေတႃႇ ႁူၶဝ်းမိူင်း မိူင်းလႃးၶႃႈတေႃ ၵမ်ႇပေႃးလၢင်ႈ လွႆယိူင်ႇ မၶဝ်းၼၵၼၵ ။ မေႃယႃမီးၵေႃႉလိဝ်ႁူၺ်း ။ ၵျူႉၶဵၶဝ်ႇမိူၶဝ်မေႃယႃလူင် Dr. လီႇဝဝ ၵေႃႈ ၵမ်ႇၼပုႁူၶဝ်းပီၶဝ်လႆႈ ။

မိူဝ်ႈၽူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈ မီးၵႃႇယုမွၵ်ႈ သၢမ်ပီၶၢဝ် ပေႃႈၵဝ်မိူဝ်ႈယူႇတ်းယႃတီႈ ႁူင်းယႃ ႁိုင်လိူၶဝ်ပႃ ။ တေႃႇထိုင်ဝၶဝ်း ပေႃႈမႃးယူႇတ်းယႃတူဝ်မၶဝ်း ၵမ်းၶႆၶႆ ပူၶဝ်မႃး သိပ်းပိတ်ႇပီ ။ ႁူၺ်းၵႃႈတၢင်း ၶိၶဝ်ႈယႆႈ ႁူင်းယႃႈယႃၼၵ ၵမ်ႇႁၶဝ်မီး သၢင်ႈ ။ ပႃးယူႇလီ (Health) ႁူၶဝ်းမိူင်း ၵေႃႈၵမ်ႇတၢပ်ႈတူၺ်းၵႂ် တူၺ်းၵဝ်ႁူၶဝ်း ပီၶဝ်ၶဝ် ၵမ်ႇမီးႁူႇၶွၶဝ်းၼလ လႆႈၶွၶဝ်း ၶိူဝ်ၽၢၵ်ႈၵုတ်ႇ (Concrete Floor)

ယေႃးယႆၵၼ်ႁႃ,ၶၼ်ႈၵူၺ်းၵေႃႈ တေလႆႈ ႁၼ်ယူ,ထၢင်,ၸႅင်ႈ လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းယူပ်ႈ ယွမ်းမႃးၶေႃ,ၵႃးလႃး ။

ယူတ်းယႃ ပိၼ်လိူၼ် မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်,ၼိၼ်းမႃးၼႄႈ ယေႃးတတ်းသိၼ်လႄႈ ဝႃႈ တေလူင်းႁွင်းယႃယဝ့် ။ ႁဵတ်းၶၼ်ႈ သေ ယေႃးပႃးၵဝ်တၢင်းပိၼ် တွင့်ၸိပ်း မၼ်းသေ မိူဝ်းထိုင်တီႈ ၶႃသိၶ်ယေႃး ၵိ, ၶုၼ်းတိူၵ်ႈပတိပတ်ႇဝိပသ်ႇသၼႃ, မႁႃ, ၸီ,သေ ၶင်ႈၽႃ,ဝၶႃ, ၵဝ်လႄႈလပ်း ဝ့ၶိူဝ် တွင့်ၸိပ်းမၼ်းယူ,ယဝ့် ။

ထႅးသေၵဝ်လႄႈၽႃၶ့်ႁူ့ၶိူဝ် ဝေတၼႃ,
(Being mindful on Sensation)
မွၵ်ႈသွင်ၸုင်ႈၶင်,ၶၼ် တွင့်ၸိပ်းယေႃႈ ႁၢၼ်ၶိၼ်းဢူ, ။ ၵၼ်ၶၼ့်ၼတေႃ ယေႃးလူမ်း လူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်းသေလႃတ်ႈ ၼၶၵေမ်းလိဝ် ယဝ့် ။

ၵူၺ်းၵႃႈ မိူဝ်ႈဝႃးသေၶၼ်ႈ သိ,ပိ မိူဝ်ႈၼိုၼ်းပိၼ် တွင့်ၸိပ်းမႃးၶၼ်ႈတုၵ့်ၶ လႆးၵဝ်, ၼိုၼ်းပၶ်,တူၼ်,မႃးထိၼ်ႈ ။ ၶိုၼ်ႈႁွင်းယႃယဝ့် ၵမ်,လၢင်ႈၶင်,ႁိူဝ် ပ့်,လႆႈၼလႈ လႆႈသွင့်လွင်းၼိုၼ်းမႃးႁိုၼ်း ။ ၵမ်းၶၼ့်ၼတႃႉ ပႃလပ်းၵႅႈတီႈ ႁွင်းယႃႈယႃ မႃးၵွၶ်, ။

• ယေႃးမွၵ်,ၼၶေၵင်လႄႈဝႃႈ မၼ်းၶႅႈ ၵႃ,ၵဝ်ၵၼ်ယူတ်းယႃ တီႈႁွင်းယႃ လဝ်ႈ လၢမ်,ထုၼ်း၊ တွင်,ၵျိူးၶၼ်သေတႃ့ ယွၼ် ဝႃႈ မိၼ်ႈမိူဝ်ႈပိႈၶေႃင်းၼလႈ တင်းၼမႈ

သုပ်းၶမ်ၵႃမ်းမေႃးၵၼ် ၵိဝ်,လူၺ်ႈလွင်ႈ သုၼ်,တူဝ်ၶဝ်ၼလႈ ၼမႈၵမ်,ၶုၼ့်ယၢဝ်း သေ တွပ်,ၼိုၼ်းယေႃႈဝႃႈ ၵမ်,လူဝ်,ၵႃ, ယဝ့်၊ ၵမ်,မိးငိၼ်း – ၶႆယူ,ယဝ့် ။

(ၵဝ်ႈ)

မိူဝ်ႈၽွင်းၶၼ်ႈ ၽူႈတၢမ်ႈလိၵ်ႈ ပိၼ်လဝ်ႈၶူးဝ့တီႈ တိူၵ်ႈသွၼ်လိၵ်ႈ လၼ် လွမ်ပႃ,လိသႃ,သၶ မၢၼ်,တႃ,၊ ဝိင်း ပႃ,ႁိူဝ်ၼလႈ လိူဝ်သေ ၵၼ်ၼမႈပႃႈလႃ့ မႃးလႃတ်ႈၼီၶ မိူဝ်ႈမၼ်းမႃးဝႆႉပြၢၼ်းတီႈ ဝိင်းပႃ,ႁိူပ်ၶၼ်ႈ ၵမ်,လႆႈႁူ့သၢင် ။ တီႈ ႁိုၼ်းၵေႃႈ ၵမ်,ပွင်,ၶၢဝ်,မႃးသၢင် ။

ၼမႈပႃႈလႃ့ဝႃႈ – ၶႁိူဝ့်ၶင်ယေႃႈ ၵေႃႈလိယူ,၊ ယၢင်းႁပ့်ၶိၵ်,လႆႈယူ,၊ မိူဝ်ႈ ၼမႈပႃႈ မိူဝ်းၵၢဝ်,ၶၼ်ႈ ယၢင်းၵိၶ်ၶဝ်ႈ လွမ်းၵၼ်ယူ,ၶႆယဝ့် ။

ၽူႈတၢမ်ႈလိၵ်ႈႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ – ယေႃး တိုၼ်းယုမ်,ယမ်တူဝ်မၼ်းဝႃႈ ယေႃးမၼ်း လႆႈႁပ့်ၵဝ်ၵၼ်ယူတ်းယႃ မိူၼ်ၶင်, – တီႈႁွင်းယႃလူင်လဝ်ႈလၢမ်,ထုၼ်း ၶၼ်ႈ မၼ်းတေၶ်ၶိၼ်းလိလႆႈယူ, ၶႆၶၼ်ႈယဝ့် ။

ၵူၺ်းၵႃႈ – **ပိၼ်တီႈလိလႆႈၶိူင်လႄႈ ၼတႃ့ၼတႃ့ မိူဝ်ႈလႆႈႁူ့ၼိုၼ်းဝႃႈ ၽွၵမ်,ဝ့ ၶၵ်းၵၢင်လႄႈယေႃး ၵၼ်ယေႃးၶႅႈမႃးယူတ်း ယႃတူဝ် တီႈဝိင်းတွင်,ၵျိူး ။**

လုၵ်ႈလၢင်းလိူဝ်း ၼတ,ၶေႃႈႁိုၼ်းသေ ၼပ့တူဝ်ဝ့ မိးပိၼ်ႁူၵ်းႁူႈ လိူဝ်ၶၼ်ႈ မိး

ဝ့်ပျးထိုင်ႈ လုၵ်ႈလၢင်းၵၢၼ်ၽေႃတူဝ်ယဝ့် သွင်တူၼ် ႁူၺ်းၼၼ်ႉ ၵၢမ်ႇၵွၼ်ၵၼ် ၶၢတ်းလိုၼ်သေ ၵၢဝ်မၢး ယူတ်းယၢတ်ႈ တွင်ႇၵျိုးလႄႈ ။ ငိၼ်းၵၢမ်ႇလူဝ်ႈ ပၼ်ႁႃ (**Problem**) ထိုၼ်ႉမိူင်ႈ ။ ပေႃးဝၢႆးၵုမ်ႇ ၵုမ်ႇၵူဝ်းၵူဝ်းၵၼ်လိူင် ပိၼ်ၵၢၼ်ၶၢမ်ႈ ပူၼ်ႉလႄႈယူႇ ။ **ပေႃးၶၢဝ်ၽၼ်ႁႃၵၢၼ်လႆႈ ပိၼ်ထိုၼ်ႉမိူင်ႈ ! မီးၸဝ်းပိူၼ်ႈၶွင်ႈသိပ်းၵေႃႉ ႁူၺ်း ၵၢၼ်တေၶူႉပွင်ႇလႄႈ ။**

ပေႃးပိၼ်ၵေႃႉမေႃၵိမ်ႇတိူၵ်ႈ ၊ ပိၼ် ၵေႃႉမေႃယၢလုၵ်ႉၵၢဝ်ၸင်းႁူၺ်း ။ တၢႆႇတေ ႁူၺ်ႇယူတ်းယၢတ်ႈတူဝ် တီႈၸွင်းယၢလူင် ၶိင်း တွင်ႇၵျိုးၶၢဝ် ပေႃးၵမ်ႇတူၵ်းယွၼ်းထိုင် သွင်ၵမ်းယဝ့် ။ ပေႃးလၢပ်ႈတေတ်ႈပၼ်းတတ်း လိူဝ်ႈ တၢႆႇယၢမ်းငေ ၶိုၼ်ႈပိၼ်မၢး ၶၼ်ႇၶွၼ်ၵေႃႈ တိူင်းမၼ်းၵၢဝ် ႁူၺ်းတေ ၵမ်ႇၵၢၼ်းႁိုဝ်ႈ လုၵ်ႈလၢင်း ၶၢင်းမေႃး လႄႈမိူၼ်ႈလုၵ်ႉလွမ်း ၶၼ်ၶၢဝ်ယဝ့် ။

(ပိူင်း)

လိၵ်ႈထိုင်မၼ်ႇသိပ်းသီႇၶမ်ႈ ၊ ပီတၢင်း 2080 (29. 12. 85) ၵၢင်ၶိုၼ်လဝ့်လဝ့် မွၵ်ႈသၢမ်မူင်းၵၢင်ၶိုၼ် ပေႃး လုၵ်ႉပူၵ်းမေႃး သေလုၵ်ႉမၼ်းၵၼ်ႇတေႃး ။ မေႃးၶိုၼ်ၵျႃႇယူ လိၵ်ႈလိူဝ် ပေႃးသိပ်းပီတီမ်တီမ်ယဝ့် ။

မိူဝ်ႈမေႃး ၵၼ်ႇတေႃးယဝ့်ၶၢဝ် ပေႃးယွၼ်းၵၢဝ်ႇသူးပၼ်ဝၢႆး – ၶၢင်ႇၵၢၼ် မွၼ်းလႄႈလုမ်းလၢးၵဝ်မၢးတၢင်းလူင်ၶၼ်ႈ ၸွမ်းမွၼ်း လႄႈ ပိူတ်ႇပိၼ်ႁူၼ်းလၢႆး ၶၼ်ႈလၢတ်ႈၶၢဝ်း သေၵမ်းၶၼ်ယဝ့် ။

ယွၼ်ႉဝၢႆး ႁၢၼ်ပေႃး ၵိၼ်ယမ်ႉ ၊ လၢတ်ႈၵုမ်ႇမိူၼ်ႁူ[illegible]ယူႇလီမၢး ပိၼ်လႆ ဝၼ်းယဝ့်ၼေႈ ၼမ်ႈၼေ တေဝ့်ပိူင်ပိၼ် ၶၼ်ႈၶေၵ်းႁၢႆးသိပ်း ၊ မဝ်ႁၢႆးသိပ်းသေ လွမ် ဝူင်ဝ့်ယူႇ ။

ဝၢႆးသေ ၵၼ်ႇတေႃးယဝ့်ၶၢဝ် ပေႃးလုၵ်ႉၸူႇၶွင်မၢး လုၵ်ႈလၢး ၊ လုၵ်ႈယိင်း လိူဝ်းတင်းၶၢဝ်ႇမိူၼ်းသေ ယူႇဝ့်ၶိုၼ်းၶၼ်ႈ ပွၵ်ႉမိူင်ႈ ၊ ပွၵ်ႉသီႇ ၊ ပွၵ်ႉမိူၵ်းၶၢဝ်မၢးသေ သင်ႇသွၼ်ၵေႃႉလႆႈ ၵေႃႉၶၢဝ်ယူႇယဝ့် ။

မိူဝ်ႈမွၵ်ႈဝၢႆးမူင်းၵၢင်ၶိုၼ် ဝၢႆးသင်ႇ သွၼ်လုၵ်ႈလၢင်းယဝ့်ၶၢဝ် ပေႃးဝၢႆးမိူဝ်ႈ ၶၢဝ်ႇ တေၶွၼ်းဝူၼ်ႇ ၶဝ်သေ ၶွၼ်း ၵိူင်လပ်းတၢလိူမ်းမိူင်း ၊ ဝူင်လၢင်ၸူႇပိတ်ႈ လုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေႃး ၊ ပီႈၶွင်ႈသႃႇလိူဝ် မိူဝ်ႇၶမ်း တင်းလႆႈယူႇယဝ့် ။

မိူဝ်ႈႁွင်းၶၢဝ် ယူႇတီမ်ႈလိၵ်ႈ တိူၵ်ႈၵွၵ်ႉ ၶၢဝ်းတၢင်းသေ ၸူႇမီးယူႇတီႈ မိူၼ်းၼမ်ႈၵွၵ်ႉတီႈဝိင်းမေႃႉလမ်ႇ ။ ယူႇ တီမ်ႈလိၵ်ႈ မဝ်ႇတၢၼ်းၶိတ်း မိူဝ်ႈသိင်း လူဝ်ႈ ၊ မိူဝ်ႈယင်တူဝ် ၊ မိူဝ်ႈၼၢၼ်းသွမ်းတၢင် တူဝ် (ထိုင်မိူဝ်ႈဝၼ်းၶၼ်) သေတၢႆႇ ပီႈၵႃႈ ၶွင်ႈယိင်းၶဝ်ၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼေဝၢႆး – ၵႃး

သေ သင်ႈသွၼ်လုၵ်ႈလၢင်းယဝ့်ၶႃႈ -
ပေႃးႁူႉ ဢူၺ်ႇႁၢင်ႈ ၽွၼ်းလူင်ၶိုၼ်းပွၵ်ႈ (ပွၵ်ႈ
ၶိုင်ႈ) မႃးသေ သင်ႈလၢတ်ႈတီႈၶဝ်ဝႃႈ
" ႁူႉသိုပ်ႇ လူလွမ် တူၺ်းထိုင် လုၵ်ႈ
လၢင်း ၶၢင်းမေးမၼ်းဢူၺ်ႇ မိူၼ်လိူင်ႈၶၼ်ႇ
မိူဝ်ႈမၼ်း တိုၵ်ႉမီးယူႇတီႈၶိုၼ်း မိူင်းၽွၼ်း "
ၼႆသေယဝ့် ၸင်ႇၵွႆႈလပ်းတၢႆ လိူမ်းမိူင်း
ဢူၺ်ႇပဵတ်ႈၸဝ်းၶႆယူႇယဝ့်။

ၵၼ်ပေႃးႁူႉတူဝ် ၼေႃႇထိုင်ၶၢဝ်း
ယၢမ်း သိူင်ထူၺ်ႈလႆႈ ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း
ၶႃႈ ၼေပိၼ်ယွၼ်ႈ ယွၼ်းလီ ဝိပၢၵ်ႈ
သၶႃႇ ၽႃႇဝၶႃႇ ၵမ်ႉၵၢင်ႇ။

(သိပ်းၵီတ်း)

ၶိုၼ်းလၢတ်ႈပၼ်ၶႆ ပေႃးပိၼ်ဢူၺ်ႇ
ၵူၺ်းႁဵၼ်းလီ ပုၼ်ႈတၢႆႇ ၽွၼ်းလိူဝ်းလႆႈ
ႁူႉၸၵ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းမၼ်း-- ပိၼ်ဢူၺ်ႇယူဝ်လီ
တၢႆႇမေးၶၢင်း---ပိၼ်ဢူၺ်ႇပေႃးလီလႄႈ
ယူႇမႄႈသင်ႈသွၼ်လီ တၢႆလုၵ်ႈလၢင်း။

လိူဝ်သေ လိူဝ်ႈၵၼ်တၢင်ႇပၼ်
လုၵ်ႈလၢင်းၵမ်ႈယွင်ႈ ၵမ်ႉလႆႈ လိူဝ်ႈတီး
ၶႃႈ ၵၼ်ၵၼ် ပေႃးၵွတ်းဢူၺ်ႇ တင်း
မွတ်း ပွင်ႇလႆႈၸႂ်ႈ၊ မီးတီႈပွင်ႇ တီႈၼၼ်ႉ
သုတ်း တၢႆႇသေၵေႃႉၵေႃႉယူႇ။

ၽွၼ်းၵျႈ - ပေႃးပိၼ်ဢူၺ်ႇၶႅင်ႇလႂ်း
လီ ပုၼ်ႈတၢႆႇပီႈၶၢင်းမၼ်း ၵွၵ်ႈလွႆႈၽူ
(ပိၼ်မႄႈ- ၵွၵ်ႈလွႆႈမွၼ်း၊ ပွၵ်ႈၶွင်၊
တၢင်ႇယၢၼ်း) ယူႇၸိုဝ် ၵမ်ႉပိၼ်ၸိုဝ်
ၵၼ်ဝႃႈၶႃႈတေ ၵမ်ႉႁူႉလႆႈ။

ၶိုၼ်းၶၢဝ်းယၢမ်း သၢဝ်းပီႈပႃႈၶႃႈ
ၵမ်ႉလႆႈၸၼ်ပေႃး မိူၵ်းလႆႈပီႈၶၢင်းမၼ်း
တီႈတၢင်ႇယၢၼ်း၊ ပၢႆႈၸဝ်းၵႅင်ႇမႃးယူႇ
သေတၢႆႇ ပွပ်ႈၵူဝ်ပေႃး ၵမ်ႉသိၼ်းပွၵ်ႈ
မႃးႁိူဝ်ၵမ်ႉႁူႉ ၼမ်ႈတိၼ်းၸၢမ်ႈဝႆႉ ယႃႇ
ပေႁူႉပေႃးမိူဝ်းၵႅတ်ႇ တၢင်ႇယၢၼ်းၽူႈပွၵ်ႈ
ယဝ့်။

တူၺ်းလိပ်ႈ ၵီးလူၶႅင်ႇလႂ်းမၼ်း
ၵေႃႉယၢပ်ႇလႆႈယူႇ တီႈလႆႈၶႃႈ သေတၢႆႇ
ယွၼ်ႈလွင်ႈသင် ၵမ်ႉႁူႉ ၵမ်ႉပေႃးၸၼ်
ပေႃးတူၺ်းထိုင် ၶႅင်ႇလႂ်းမၼ်း လုင်း
ၵိင်ႇတၢႆႇ။

ပိၼ်ႁိူဝ်ၵေႃးလီ ပုၼ်ႈတၢႆႇလုၵ်ႈ
လႂ်းၵေႃႉၶိုင်ႈတေ ပေႃးၶႆ ပိၼ်လဝ်ႈ
ၵျေးလူးလူင် တေပေယဝ့်။

ၽွၼ်းၵျႈ - [illegible]ယူႇၵေႃႉလႆႈၶၢင်လႆႈ
ၼိုၼ်းယူႇ။ ပွပ်ႈဝႃႈ ၸင်ႇမေႃႁူႉ၊ ၸင်ႇ
လႆႈႁူႉ ၵျႈၶၼ်လႄႈ တၢင်းႁၵ်ႉမိတ်ႉတၢႆႇ
ပေႃးမႃး လိူဝ်ဝၼ်းၶိုင်ႈလႄႈ ဝၼ်းၶိုင်ႈ
ၵႆႉသေ ပေႃးၵမ်ႉမီးယဝ့် ၽွၼ်းၶႃႈ
ယဝ့်။

ၵူဝ်း / ၵေႃႉၶဝ်တင်းလႆႈ လႆႈဝ်း
တိုၵ်ႉမီးပေႃးၶႃႈ ၼၼ်းၵေႃႉ သွမ်ႉၵၢဝ်
ၸၢမ်း၊ ၼၼ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်းတွပ်ႇ တၼ်း
တၢင်းႁၵ်ႉလႄႈ မိတ်ႉတၢႆႇပေႃးၼိုၼ်းလႄႈ။

(သိပ်းသွင်)

– ပေႃႈ ---

တႃႁဝၼ်းႁွၵ်ႇယဝ့် မီးတႃႁဝၼ်း တူၵ်းၵျေႃႈ။ ၶၸ်ႉပိၼ်ႈၽိုင်ႈၶူင်း ၵၢင်ၶၼ်ႈၶႃႈယဝ့်။ တၢင်းတၢႆၶၼ်ႈ ၵမ်ႉမႃးလူး ပေႃႈၵေႃႉလိဝ်ႁူၺ်း။

–ပေႃႈၶႃႈ ----

တၢင်းတၢႆၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ ပိၼ်ႈပိုင် ၶဝ်ယႃႇမ ၵၼ်ၶိုင်ႈၵေႃႈ – မၼ်းပိၼ်ႈ ပိုင်ပိၼ်ႈတႃႇ ၵျေႃႉလိဝ် တႃႇၶိၼ်းလိဝ်တႃႇပွၵ်ႇ လိဝ် ၵႃႇ မိုင်းလိဝ်ၶွၼ်ႇလွႆႈ။ တီႈၼႆႉမၼ်း မၼ်း **ပိၼ်ႈပိုင်ပိၼ်ႈမႃမီး** တႃႇ **တၢင်းလူၵ်ႈယဝ့်**။

– ပေႃႈလေႈလုၵ်ႈ

လိူဝ်းမႃးႁူပ်ႉၵၼ်ၶၼ်း လႃတ်ႈ ပၢၼ်ၶၼ်ႈ လူဝ်းတၢင်းလိၼ်ႈသုၼ် ၵၼ်ၵၢမ်းလွတ်ႈၵဝ်ႇ၊ လတ်ႈ၊ လၢင်း၊ လႃႉတၢင်းလူင်။

– **ၵၼ်လီမေၶေ** **လိူဝ်ႈယိုင်းတိုင် ပေႃႈသေလုၵ်ႈလိူဝ်ႈၼီတ်းလိူဝ်ႈပွင်မႃး တိုၵ်ႉၼီတ်းတိုၵ်ႉပွင်ပၼ်ယူႇၶၼ်ႈ ပေႃးၶႃႈ ၶၼ်းတေႃႈငၼ်း ႁူမ်လူမ်းႁပ်ႉၵဝ်သေၵမ်းလူဝ်ႈ ၵေႃႈ**။

–ၵမ်ႉလၢင်ႈၶင်ႉၶိဝ်လေႈ ပေႃႈလိူဝ်ႈယႃၶၼ်ဝူႇၶၼ် လုၵ်ႈလႆး ႁူႉတိုင်ယူႇ။ **သင်လိူင်ႉ မီးၽၼ်း ၽၼ်းၵတ်ႉၵၼ်ပိၼ်ၶွင်ႁိၼ်း မဝ်ႉတွၼ်ႈမီးႁူၼ်းတၢႆၶၼ်ႈ မီး ၼိုင်းလွႆၵေႃႈ လုၵ်ႈလႆးတေႃဝူႇ ၵဝ်မႃး ၼီတ်းယႃႈယႃပၼ်ပေႃႈ ၵေႃႈ**။

ႁူၺ်းၵႃႈ – ၶၼ်ႈ ပိၼ်ၵၼ်မဝ်ႉ ပိုင်ပိၼ်ႈလိူဝ်ႈၼႆႉၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ ပေႃႈယၢမ်ႈလႃတ်ႈၼၶလုၵ်ႈမႃး လိူဝ်ပွၵ်ႈၼႆႉယူႇ။ တၢင်းတၢႆၶၼ်ႈ ပိၼ်သၼ်ႈတၢင်းၵၼ် လုၵ်ႈ တေလိူဝ်ႈပၼ်ပွမ်းပေႃႈ ၵမ်ႉၵၢင်ႈ ၶၶၼ်ႈၼလႈ ယၢမ်းလိဝ်ပေႃႈထဝ်ႈ ဝႃးၶၶၼ်ႈ ပေႃႈ -- ႁွၼ်ၵၼ် တိူဝ်ႉပိူဝ်ႉယဝ့်။

ပေႃႈ -- ဝၼ်းၶိုင်ႈ လုၵ်ႈတေ မႃးလွမ်းလၢင်ၵေႃႈ။

– ဝႃးသေ ပေႃႈၵမ်ႉမီးယဝ့် လုၵ်ႈလၢင်းတၢင်းလိူဝ် လိူဝ်ႈၶႃႈ လိၵ်ႉ၊ လိူဝ်ႈထုၵ်ႉတၢင်းပိူၼ်ႈတၵ်း ၼပွၵ်ၶ – ၵၼ်ၵၢင်ႈလႃႉ လိူဝ်ပိူၼ်ႈ **လိူဝ်ႈၽတ်ႉၽွင်**။

တၢင်းၵတ်းယၼ် ၽူၺ်းမႂ်ႈၶၶၼ် မိူဝ်ႈၽွင်းမီးယူႇတွႆႈၽူၺ်း ၼွၼ်ႉ ပေႃးႁူႉ။ ယၢမ်းလိဝ် ယွၼ်ႈလိူဝ်ႈ တၢမ်တူဝ် သွၼ်းလိၵ်ႉသွၼ်း ၽၼ်ယဝ့်ၼလႈ ႁူမ်ႈၽူၺ်းပေႃႈ ၵတ်းယၼ်တၢၼ်ႉၶိဝ် ၵၼ်ဝႃႈ

ၶေႃႈ လႆႈတူဝ်ထူပ်း၊ ၵၢၼ်၊ ႁၢႆႉ
မႃးယဝ့်။ ႁူဝ်ၵူႈ- မိူဝ်ႈလီဝ်
ပႆႇ - ပႆးၵမ်ႉမီးယဝ့်ၶႃႈ။
-ၶိူင်ႈလွၵ်ႈ --
လွင်ႈၶိူင်ႈလွၵ်ႈ တူၵ်းလိူၼ်း ၵၢၼ်
ႁႃတီႈယိုတ်း ၵမ်ႉမီးၶႃႈ ၽေမီး
တီႈၵိုတ်းလိုဝ်ႈ ၽေမီး တီႈယႃ
လွၵ်ႈမိူဝ်ႈၵၢၼ် ပႆႇတေ ယူႉတီႈ
လၢတ်ႈၶႃႈသေ ၵၢၼ်ၼယၢတ်ႈ
ပွႆးတၢင်းပၼ်လႆႈၶေႃႈႁူဝ်းယဝ့်။
– ၼွင်ႈပႆႇ --- ပွႆးတၢင်းပၼ်လႆႈ
လုၵ်ႈလၢင်း လိူဝ်းလႆႈ ပွင်ႉလွၵ်ႈ
တူၵ်းလိူၼ်းၶေႃႈသေၵမ်း။

– လုၵ်ႈတင်းလႆႈ
မုင်ႈမွင်းယွႆႉၶႄမ်ႇပႆႇ ထိုင်ပၢၼ်
လွႆးၵေႃႈ ပႆးတေႁူႉထိုင် လွင်ႈ
ၵၢၼ်ၶဝ်ယင်းၶုၵ်းလွၵ်ႈလႆႈ ယင်း
ႁၵ်ႉပႆႇယူႉ ယင်းပွင်ႉလွၵ်ႈၶိူဝ်
ပႆႇယူႉ ၶႅၶေႃႈယူႉ။
– ၼွင်ႈပႆႇ – လိဝ်းထိုင်တီႈၵတ်း
ယိၼ်ၶီပွႆးပၢၼ်ႉ ၵၢၼ်မဝ်ႉမီး
ၵၢၼ်ပၢတ်ႈယၢၼ် ၵၢၼ်ၶိူင်ႈလွၵ်ႈ
မႆႈလွၵ်ႈ ၵၢၼ်ၶႆႈ ၵၢၼ်တႃ ၶေႃႈ
သေၵမ်း။

*(ယိူင်းထိုင် ဝၼ်းၶူပ်ႈၶူပ်ႉၵဝ်ႈပီ
ပႆႇလဝ်ႈၵျေးလူးသေ)*
(10. 6. 94)

ၼ်ပ်းႁၢင်ႈတီႈမၢႆတွင်း ထၢႆႇ ၵိုၵ်းလဝ်ႈၸြႃႇလူင် (လၢဝ်းၶိူဝ်း ၵျႃႉမၢၼ်ႈ)
ၸုႃႇၶေပုၼ်ႈၶိၵ၊ (သႅၢ.မိုဝ်း– 1) ဧလႈ လဝ်ႈၸြႃႇ, Dr . ယိၵ်.ၶုပေႃးထိ
(လၢဝ်းၶိူဝ်း ၵမေ,ရိၵၢၼ်ႈ)(သႅၢ.မိုဝ်း– 2) ၶုမိုဝ်း–လင်ႈထမ်ႉမ၊ ထႅဝ်
လင်– လဝ်ႈၸြႃႇလူင် ဝတ်.ထမ်ႉမယတၶေ, တွင်ႈၵျီး။

မိူဝ်ႈပႆယီမ်ႈၶိူဝ်းသူၼ်TIGER BALMမိူင်းထိုင်ႉၵႃႈပႃႇ။ (MARCH , 93)

" THE ATTITUDE OF EARLY BUDDHISM TOWARDS TRUTH "

To abstain from uttering falsehood is one of the Buddhist five - fold prepts which are supposed to be valid as universal law. One can negatively refrain from giving false statements while at the same time he or she may positively speak what is true (saccacadi), be trustworthy (paccayika), and be not be who deceives the world (avisamvadako lokassa), as well.

Right speech (sammavaca) is apperciated as the one of the eight - fold path to liberation and contrarily lying (musavada), slandering (pisunavaca), harsh speech (pharusavaca), and vain talk (samphppalapa), are regarded as immoral actions (skusala kamma) in Buddhist texts.

Speech or statement can be divided into eight possibilities as follows; -

- true	real	useful	sweet & pleasant
- true	real	useful	not sweet unpleasant
- true	real	useless	sweet & pleasant
- true	real	useless	not sweet unpleasant
- untrue	unreal	useful	sweet & pleasant
- untrue	unreal	useful	not sweet unpleasant
- untrue	unreal	useless	sweet & pleasant
- untrue	unreal	useless	not sweet unpleasant

Of those 8.kinds of speech, only the first two the Lord Buddha asserts for they are true and useful. Thought it may be unpleasant he proclaims truth at proper time like putting one's finger into the throat of a child even when it causes pain in order to pull something stucked in the child's throats.

" MAIN THEORIES AND BUDDHISM "

Buddhism says that a statement is true when it is in accordance with facts (yathabhutam pajanati). Otherwise it is not true. It means in Buddhism there is correspondance theory which holds that correspondence with fact is true.

And the Buddha points out in the discussion with Saccaka that his (Saccaka's)
later statement is not in consistence with the former one. A statement without coherence is regarded as fales. The master even when he was a Bodhisattva spoke only truth and fulfilled his promise at any cost, even at the expense of his life.

He acts as he speaks, and he speaks as he acts (yathakari tathavadi, yathavadi tathakari). While correspondence with facts is necessary to arrive at truth, There must also be consistency between theory and practice though Buddhism does not approve these two theories as criteria of truth.

According to the Alagaddupama Sutta of Majjima Nikaya the Buddha has given an example of a raft to his teaching. For a man who wishes to get to the other bank of the river must be ready to discard his raft without carrying it on his shoulder after other bank has been reached. Likewise his teachings are for understanding the world and overcoming it, not for grasping, once realized the Dhamma should be given up, not to speak of what is not Dhamma. Here pragmatical method as empansized when he says that his doctrine is for practice, not for theory.

It should be noted here that the pragmatism is not in the Theological sense as understood in the wast for the quality of the doctrine of the Buddha is found in the issue that of: (paccattam veditabbo vinnuhi) (wise men are asked to practise and know it personally).

And the Buddha's statements are meaningful (ehipassiak). The slogans " Katam Buddhassa sasanam, tisso vijja anupatta " etc. Proclaimed by liberated elders (theras) have proved that they have verified the doctrine of the Buddha and gained the liberation.

Besides the Buddha avoids two extremes, that of sensula indulgence and self mortification or Eternalism and Materialism or middle way (majjhima patipada), making it as important characteristic of his teachings. Buddhism therefore approves the pragmatism and verification as criteria of truth. The Buddhist system in arriving at truth is asserted in the from of four noble truths (Cattari ariyasaccani).

(Sep. 1991)

မှတ်ချက်း -

ဝိဇ် Tutorial essay ဂိဂ်, Buddhist philosophy မှိုင်းတိုင်ဂိုင်ခန်း M.A)

Thaton SUVANNABHUMI

Thaton (Satherm in Mon language) is an ancient, capital of Mon Kingdom (Ramanndesa) the present lower part of Myanmar. Thaton seemed to have flourished as a port between 5th BC-11th AD, till the conquer of it by King Anawratha of Pagan.

It was also known as Sudhammavati and Suvannabhumi. The latter name is rather controversial as to its authenticity because Siam and Sumatra of Indonesia have been each claimed to be identified with this name. My aim here, however, is not to untie this knot but introduce Thaton to the readers of Sri Lanka.

OLD CITY.

Thaton was identified with Golamattika or Taikkala which is now situated near Ayettheema village at the foot of Kelasa hills about 30 miles away north of the new city.

Of some archaeological findings, two ramparts in rectangular shape and the remains of the east and west (about 7,700 feet long) and the north and south inner walls are significant.

The moat lies between two walls that are faced with laterite stones. The palace site in the centre is measured 1,080 feet from north to south and 1,150 east to west.

Some notable chaitiyas built

entirely of hewn laterite with deep and high niches believed to have been built when the city was at its highest, still stand for today.

According to King Kyanzittha's Mon inscription, one of them was Kyaiktalan pagoda and was repaired by him in the 11th century.

Another chaitiya built to enshrine the hair relic of the Buddha was renovated by King Dhammazeti of Hamsavati in the 15th century.

A few reliefs that illustrate Jatakastories, terracota plaques bearing bas-reliefs, slabs of reddish sandstones. walls (at the present Zothok village), sculptured walls of plinth (at Tizaung cnaitiya), various stone statues and sculptures, including that of the Buddha. Ananda, Brahma, Vishnu and Shiva were also discovered.

One of the most celebrated chaitiya in the region is the Kyaiktiyo, the famous golden boulder pagoda, on the summit of Mt-Kyaiktiyo, 1,617 feet above sea level. It is just 18 feet high chaitiya erected on a huge boulder which rests precariously on a projecting tabular rock which itsself is seperated several feet from the mountain by a deep chasm. It is belived to have been built during the time of the Buddha. The enshrined hair relic is said to be obtained by a hermit who treasured it in his hair-knot before he found a boulder resembling his head on which he could build a chaitiya and enshrine the sacred relic.

THE THATON CHRONICLE

It is in Mon (Ramanna) Language and contains also legends. It is said that the Buddha, requested by Arahant Gavampati, used to visit the site and predicted that a city would be founded there. The letter again turned out to be in his previous birth a brother of King Singharaja, the founder of the city, in the chronicle. The chronicle also records that Thaton witnessed 48. rulers on its thrown. As Buddhist scriptures in Pali and Mon together with scholars and all their cultures were carried away to Pagan by King, Anawratha, Mons of the Thaton helped develop much the present Burmese culture.

"FREEDOM OF THOUGHT HAS BEEN ENVISAGED BY THE BUDDHA HIMSELF"

According to the Sangarava Sutta of the Majjima Nikaya a belife without clear understanding having only tradition and logic as its corner stone was discouraged by the Buddha.

It was the one and only great event ever had in the history of mankind, the address of the lord buddha to the inhabitants of a small town called Kesaputta who were known as kalamas while being overwhelmed by dubds on various doctrines preached by Sramanas when they visited their town.

The Buddha's advice to these kalamas is to be found in the kalama Sutta of the Anguttara Nikaya which contains the following statements; -

(1) do not be led by revelation (Ma anussavena)

(2) do not be led by tradition (Ma paramparaya)

(3) do not be led by hearsay (Ma itikiraya)

(4) do not be led by scriptures (Ma pitakasampadanena)

(5) do not be led by mere logic (Ma takkahetu)

(6) do not be led by standpoints (Ma nayahetu)

(7) do not be led by reasoning with inadequate knowledge (Ma akaraparivitakka)

(8) do not be led by the delight in the opinions that have been pondered over (Ma ditthinijjhanakkhanti)

(9) do not be led by seeming abilities (Ma bhabbarupataya)

(10) do not be led by the nation that the speaker is one's teacher (Ma samano no garu)

In the course the Master, out of great compassion, admonished these people not to accept a view merely based on revelation and logic. Out of the above 10 points Nos. 1,2,3,4,9 and 10 refer to the Vedic texts or traditions which were according to Brahmins revealed by Brahma himself. (Te anussavena ditthadhammabhinna vosanaparamipatta adibra hamacariyam patijananti seyyathapi Brahamana tevijja) (Sangarava Sutta). The rest denote to the mere logic and reasoning prevalent at that time.

Revelation which came down from generation ot generation may be right or wrong (Sussutam Yatha; Sussutam annatha). It should not be regarded as a guide in seeking after truth. In the same way a mere logic also which may be correct or incorrect could not be taken as criterion for the truth seekers (Sutakkitam yatha; suta kkitam annatha). Some Sramanas on the ground of mere logic rejected all the extra - sensory preceptions e.g. Iddhividha, jhana etc.

The Buddha therefore went further to advise the kalamas " Oh kalamas, when you by yourselves know that certain things are bad, blameworthy, censured by the wise, undertaken and observed these things lead to harm and ill, then give them up .... And when you buy yourselves know that certain things are good, not blame worthy, praised by wise men, undertaken and observed these things lead to benefits and happiness, then accept them and follow them "

Analytical reasoning and personal verfication are much encouraged in this issue. The path the Buddha has shown us is freedom of thought on the basis of reliance (attasarana) and self responsibility. Freedom of thought is necessary for realization of truth. .

A well - known and rich man by the name of Upali who came with the hope to defeat the Buddha in an argument on the theory of kamma at the end of the conversation knew that the voew of the Buddha was right and that of his master, Mahavira, was wrong, and urged the Buddha to accept him as a lay disciple. The Buddha asked him to reconsideer his decision saying " Carefully Considering is good for a well - known man like you " (Upali Sutta, Majjima Nikaya).

The master who realized the truth and gained enlightenment through analytical reasoning and practic always encouraged people to examine even the Tathagata himself and what he taught (Vimansaka Sutta, Majjima Nikaya).

He claimed that he is one of those who obtained the Ultimate knowledge through personal experinence (Sangarava Sutta, Majjima Nikaya).

We are therefore nothing but right to say that freedom of thought which is of personal verification has been envisaged by the lord Buddha himself.

(10. 8. 91)

(ခန့်ပိုခင် Tutorial essay ဂိဝ်,ဝယ်: Buddhist Philosophy ရှိဝ်;ယှု့တ်မ်;လိဂ်; တိုဂ်ုနိခင်:M.A)

THE PRESENT CITY

It was established about 30 miles south of the old city. It can be reached by car or train from Rangoon. Even today Thaton is known for Buddhist studies and Vipassana meditation practice.

There are at least about ten moasteries with about over 400 Buddhist monks studying and practicing meditation. An examination designed to encourage the study of going through Pali Canon, Commentries and Sub-Commentries is held yearly and opened to all who passed the University entrance level. It takes seven years to complete and a tittle of "Pitakattaya Pāragu" is given to those who completed.

Mjingoon Vipassana centre has its Headquarter in Thaton and the widely known meditation Master Ven. Mahasi Sayadaw was trained there for ten years.

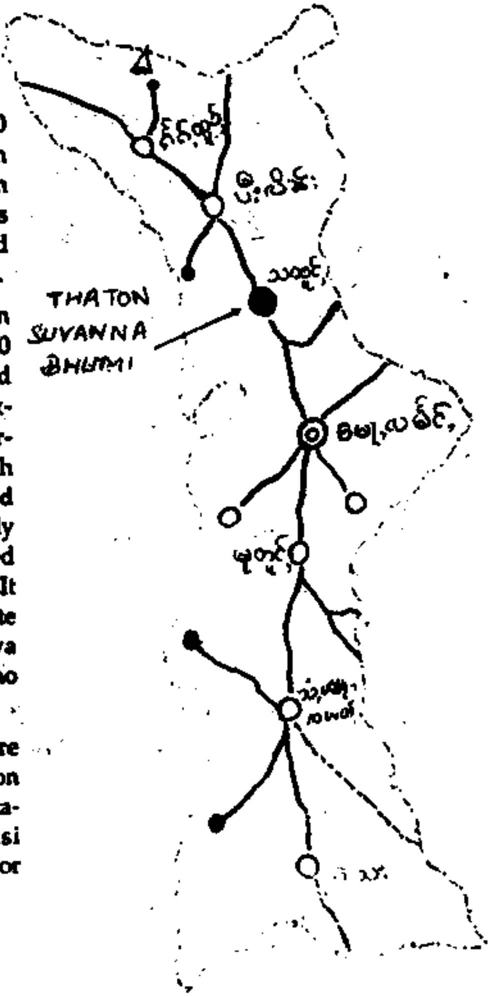

မ်ာတွင်း=
(ဗီခၚ်လိုၚ်း ကၢ ခၚ်တၚ်မ်ှ လ္ၚ်,ထိုၚ်ဓသ ပ္ဍဲမ္ဍ ခၞံး လိဂ်ှ ပ္ဍဲ ခၚ်ခၢဝ်, သီ,ရ္ဍဝ်,ယိုၚ်ခၞိၚ် မိဝ်ှ 24. 5. 94)။

ၽႆတွင်း ဝၼ်းၵိုတ်ႉ, လၵ်ႉထမ်,မသႃႇ,မီ
ၵႃႇယုထူၼ်ႈ (29) ႁူဝ်,
ပီၼတ်း– 2089၊ လိူၼ်လီၼ်ၼွႆ, (2) ၶမ်ႈ၊
(22. 11. 94)

-ၶေႃ.ပွၵ်ႈၵမ်း (ၼိုင်ႈ)
-ပိၼ်.ပွင်း (2000) ပိၼ်.

ပုံနှိပ်သူ — ဦးစိန်တင် (ပ - မြ / ၀၁၅၈၈)
သုခဝတီစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၈၄-လမ်း မန္တလေး။

မႄႈၶဝ်.	လိုဝ်ႈသိူင်	တီႈယူႇ	ၵွႆႈငိမ်းငိုၼ်း
1.	ၶြူ,လဝ်ႈလူင်မုၶိၼ်,တ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	လၢႈသိဝ်ႈ	100
2.	ၶြူ,လဝ်ႈသုဝရ ၸွင်းမၢဝ်ႈမွမ်း	〃	666
3.	ၶြူ,လဝ်ႈဝၶိ,တိတ်.ထ ၸွင်းၼမ်.ငွင်ႈ	〃	500
4.	ၶြူ,လဝ်ႈဝၶိ,လၢ,ဝမ်,သ ၸွင်းမိူဝ်းတဝ်း	〃	500
5.	လဝ်ႈၼဝိထလ ၸွင်းၶွင်မွၼ်	〃	500
6.	လဝ်ႈၶြူ,ၼၶိ,တၢ,သီ,ရိ ၸွင်းတၢႈဝုင်,	〃	370
7.	လဝ်ႈၼၢးလိယ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	300
8.	လဝ်ႈၶြူ, ၸွင်းၶမ်.မ်.	〃	300
9.	လဝ်ႈၶြူ,ပၶိ,လၢ,ယၢးၼ ၸွင်းမိူဝ်းၶိမ်း	〃	245
10.	လဝ်ႈလၶိ,တၢ,ဝမ်,သ ၸွင်းဝၢၶိႈသွႈ	〃	225
11.	လဝ်ႈၶြူ,ဝၶိ,တိတ ၸွင်းဝၢၼ်ႈသွႈ	〃	200
12.	လဝ်ႈၶရိၶိ,တ ၸွင်းတၢႈဝုင်,	〃	200
13.	လဝ်ႈၶႄ,ရိၶိ,တ ၸွင်းႁွမ်ၼမ်း	〃	200
14.	လဝ်ႈဝိလေ,ယ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	200
15.	လဝ်ႈသေႃးရိၶိ,တ ၸွင်းၶွင်မွၼ်	〃	120
16.	လဝ်ႈဢရိယဝမ်,သ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	100
17.	လဝ်ႈလၶၼ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	100
18.	လဝ်ႈၶႄ,ရတၢ,လင်,ၼ,ရ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	100
19.	လဝ်ႈသေႃးတိၼ ၸွင်းၼၢင်မိူင်း	〃	100
20.	လဝ်ႈၶြူ, ၸွင်းမိူင်းတိုၶိ	〃	100
21.	လဝ်ႈၶြူ, ၸွင်းၶမ်.မ	〃	100
22.	လဝ်ႈၶြူ, ၸွင်းဢေႃးယ	〃	100
23.	လဝ်ႈၶြူ,ပၶိ,လၢ,သၢ,မိ ၸွင်းမွၼ်,တွင်း	〃	100
24.	လဝ်ႈၶြူ,ပၶိ,လၢ,ၶၶိ,တ ၸွင်းၶျေးလၢင်း	〃	100
25.	လဝ်ႈၶြူ,ၶၶ,မိၶိ,တ ၸွင်းမွၼ်,တွင်း	〃	100
26.	လဝ်ႈၶြူ,ပုင်,လၢဝၶိ,တ ၸွင်းဝၢၶိႈမွၶိ	〃	100

27.	ၸဝ်ႈသြႃႇ [illegible] ၵျွင်းၼွင်ႉတီး	လႃႈသဵဝ်ႈ	100
28.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ဝိသုတ်-ထိလႃႇ ၵျွင်းၼွင်ႉမၢၵ်ႇမေႃႇ	။	100
29.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵီၼ်ႇတိၵ်ႉလႃႇရ ၵျွင်းမိူင်းယႃႇ	။	100
30.	မူးသွၼ်လိၵ်ႈတွင်းမေႃႇ ဝၢၼ်ႈႁၢင်ၶႃႈ	။	200
31.	လုင်းၸႂ်ႇလႃႇ ဝၢၼ်ႈၶူင်မွၵ်ႇ	။	100
32.	မေႃႇၵၢၼ်ႇ ၸၢႆးလုၼ်ႈ ဝၢၼ်ႈၶူင်မွၵ်ႇ	။	100
33.	ထဝ်းသၢင်ႇလိင်ႇ ဝၢၼ်ႈႁွၵ်ႈတေႃႇၼႃႇ	။	100
34.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းမိူင်းတိမ်ႇ	။	90
35.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းထေႃႇၶေႇ	။	90
36.	ၸဝ်ႈပူႇၼႃႇဝိ ၵျွင်းၶူင်မွၵ်ႇ	။	75
37.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းၼုင်းထႃႇ	။	50
38.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ဢရိယဝမ်ႇသ ၵျွင်း 2500	။	50
39.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈဢၢႇၶိဝ်	။	50
40.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းၶူင်မုၼ်ႇ	။	50
41.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းဢီႇၸၢႆး	။	50
42.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းၼွင်ႉၼွၼ်း	။	50
43.	သၢင်ႇလုင်ဝႃႇယႃႇမ ၵျွင်းၶူင်မွၵ်ႇ	။	50
44.	ၸဝ်ႈၶေႇရထ ၵျွင်းၼၢင်	သီႇပေႃႉ	50
45.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းမိူင်းယၢင်း	လႃႈသဵဝ်ႈ	50
46.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈပိင်း	။	45
47.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းႁွၵ်ႈပိၼ်ႉ	။	45
48.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းထမ်ႇမိူင်း	။	45
49.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈပဵၼ်ႇ	။	45
50.	ၸဝ်ႈသြႃႇ သေႃးယႃႇၶ ၵျွင်းၶမ်ႇလၢမ်	။	45
51.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းလွႆလွမ်ႇ	။	40
52.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈထေႃႇ	။	30
53.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ႁွင်းၼေႃး ၵျွင်းႁွၵ်ႈပိၼ်ႉ	။	25
54.	ၸဝ်ႈဝၼ်းၶ ၵျွင်းတၢႆးလိူင်း	ဝဵင်းလႆႈၶႃး	45
65.	ၸဝ်ႈသြႃႇ ၵျွင်းတၢႆးယၢင်း	လႃႈသဵဝ်ႈ	20
56.	သၢင်ႇဢႃႇမုၼ်ႇ ၵျွင်းတၢႆးလိူင်း	ဝဵင်းလႆႈၶႃး	20

သိၼ်ႈလူမ်းသင်ႇၶႃႇၸဝ်ႈ
ပႃးလွႆႈထိမ်ငိုၼ်းတႃႇပေႃႉပဝ်ႉ

မၢႆၶဝ်	ၸိုဝ်ႈသိင်	ထိူင်ႈယႃႇ	ဝဵင်း	လွႆႈထိမ်ငိုၼ်း
1	ၸဝ်ႈမၵျႃႇဝိသၶႃႉ	ဝတ်ႉပိူင်းယႃတ်ႉ	မိူင်းပွၵ်ႇ	11129
2	လူမ်းၸဝ်ႈၵိူၼ်းလိၵ်ႈၶဝ်	ႁူႉတိုၵ်ႈသွၼ်လိၵ်ႈ	ပၢင်ႇလွင်ႇ	6073
3	ၸဝ်ႈၵျႃႇသေႃးပၢၶေ	ၵျွင်းဢမ်ႇမထႃၶၢမ်း	မူႇၸေႊ	5000
4	ၸဝ်ႈၵျႃႇဝိမလပိဂ်ႇၶု	ၵျွင်းပဵမ်းလူင်	မိူင်းသူႈ	3000
5	ၸဝ်ႈၵျႃႇၶရေၶရေႇထ	ၵျွင်းၼွင်ႇ	မူႇၸေႊ	2000
6	ၸဝ်ႈၵျႃႇဝိသုတ်ႇထ	ၵျွင်းၸေႃၶၢမ်း	မူႇၸေႊ	2000
7	သဝ်ႈမၵျႃႇရႃႇၶမိၼ်ႇတ	ဝတ်ႉသုမ်ပႃး	မိူင်းပွၵ်ႇ	2000
8	ၸဝ်ႈၶုၼ်ဝၼ်းသိင်လိတ်ႈ	တၢၼ်ႈၸေႃမ်မိူင်းမု	ၶမေႃႇတွႆႈ	2000
9	ၸဝ်ႈၵျႃႇၵေးဝိတ	ၵျွင်းႁူႉဝ်ဝိင်း	လၢႆးၶႃႈ	1000
10	ၸဝ်ႈၵျႃႇပၼ်ႇရႃႇသႃႇမိ	ၵျွင်းပဵမ်းလူင်	တႃႈၶီႈလိၵ်း	1000
11	ၸဝ်ႈၵျႃႇပၼ်ႇတိတ	ဝတ်ႉသၶၼ်ပႃႇၵေႃႇ	ၵိင်းၵၢမ်း	1000
12	ၸဝ်ႈၵျႃႇတႃႇယႃႇမ	ၵျွင်းၵူးယီၶၼ်ႇ	မိူင်းပွၼ်	1200
13	ၸဝ်ႈၵျႃႇသုၶၼ်ႇတရ	ၵျွင်းတၢႆးဝဝ်ႈလၵ်း	တႃႈႁုင်ႈ	1000
14	သၢင်ႇသူႉရိယ	တၢင်ႇယၢၶၼ်း	တၢင်ႇယၢၶၼ်း	1200
15	ၸဝ်ႈၶေၼ်ႇတေႃးပႃႇသ	ၵျွင်းတၢႆးလၵ်း	ဝဵင်းလိူဝ်ႇ	1000
16	ၸဝ်ႈၶေၼ်ႇတႃႇဝမ်ႇသ	ၵျွင်းသီႇရိမၼ်ႇၵလႃႇ	မိူင်းၵုတ်ႈ	1000
17	ၸဝ်ႈသုၶမိၼ်ႇတ	လၶၼ်လွမ်သႃႇသၶေႃႇ	တႃႈႁုင်ႈ	1000
18	ၸဝ်ႈဢိၵ်ႇၵထမ်ႇမ	ၵျွင်းတၢႆးလိၵ်း	ဝဵင်းလိူဝ်ႇ	1000
19	ၸဝ်ႈမၶၼ်ႇတၶေ	ၵျွင်းပီတၵတ်ႇ	တွင်ႇၵျီး	1000
20	ၸဝ်ႈဢေႇပုလ်ႇလ(ၶုဝ်လမ်)	လၶၼ်လွမ်သႃႇသၶေႃႇ	ဝဵင်းလိူဝ်ႇ	525

21	ထဝ်ႈသုပခၼ်ႇရှာႇ	ပျင်းထောခၼ်း	လေးလာခၼ့်	500
22	ထဝ်ႈ[ညျ]ႇဧႇသရ	ပျင်းကုတ်ႇ	လ်ာ:ချႈ	500
23	ထဝ်ႈကိခၼ်ႇတောႈဗျှႇသ	ထခၼ့်ထွမ်သျှႇသချေႇ	တျှႈဂုင်ႈ	500
24	ထဝ်ႈသီႇၡချေႇတျှႇလင်ႇဂျှႇရ	ထခၼ့်ထွမ်သျှႇသချေႇ	တျှႈဂုင်ႈ	500
25	ထဝ်ႈ[ညျ]ႇသုပခၼ်ႇရှာႇ	ပျင်းဓါခၼ်ႈၡ်း	ဧျးသီး	500
26	ထဝ်ႈဝိလျှႇသ	ဝတ့်မွ်ႇတ်ာ:ယ်ု	မိုင်းဂွၵ်ႇ	430
27	ထဝ်ႈဝိဏျှႇရ	ဝတ့်မွ်ႇတ်ာ:ယ်ု	မိုင်းဂွၵ်ႇ	400
28	ထဝ်ႈသိင်မိုင်း	ဝတ့်ပုၵ်ႇမွခၼ်း	မိုင်းဂွၵ်ႇ	400
29	ထဝ်ႈသုစခၼ်း	ဝတ့်တွၵ်ႇမ့်	မိုင်းဂွၵ်ႇ	400
30	ထဝ်ႈကျှႇထိခၼ်ႇခဧ	ပျင်းဂာင်	မိုင်းဂိုင်	300
31	ထဝ်ႈခေႇမိခၼ်ႇတ	ပျင်းပုပ့်ဗျှႇယုင်ႇ	လွ့်ဧျှႇ	300
32	ထဝ်ႈ [ညျ]ႇပာင်လုခၼ်ႇ	ထုင့်ပုင်း	တွင်ႇဂျိး	200
33	ထဝ်ႈ သုႇရိခၼ်ႇတ	ပျင်းလွ့်လိင်	မိုင်းဂိုင်	200
34	ထဝ်ႈ မုခဧိခၼ်ႇတ	ဝတ့်မာၵ်ႇဂျှႇရှုဝ်ခမ်း	တျှႈခိႈလိၵ်ႈ	200
35	ထဝ်ႈ ပခၼ်ႇတဝ	ပျင်းကုတ်ႇ	လ်ာ:ချႈ	200
36	ထဝ်ႈ ကိခၼ်ႇတျှႇဏျှႇရ	ပျင်းရှုဝ်ဝိင်း	လ်ာ:ချႈ	200
37	ထဝ်ႈ သျှောႈရိခၼ်ႇတ	ပျင်းရှုဝ်ဝိင်း	လ်ာ:ချႈ	200
38	ထဝ်ႈ ပိင်ႇရှာႇသီႇၡ	ဝတ့်သခၼ်ပျှႇဧျှႇ	ဂိင်းၡ်ား	200
39	ထဝ်ႈ ဧကျှႈဓျှႇတ	ဝတ့်သခၼ်ပျှႇဧျှႇ	ဂိင်းၡ်ား	200
40	ထဝ်ႈ ခဧခၼ်ႇတိဧသႇခဧ	ဝတ့်သခၼ်ပျှႇဧျှႇ	ဂိင်းၡ်ား	200
41	ထဝ်ႈ ဝိထိခၼ်ႇတျှႇ	ဝတ့်သခၼ်ပျှႇဧျှႇ	ဂိင်းၡ်ား	200
42	ထဝ်ႈ ပခၼ်ႇရှာႇဝမ်ႇသ	ပျင်းမိုင်းခဧိမ်	ဧျးသီး	200
43	ထဝ်ႈ ထိခၼ်ႇတျှႇမယ	ၡုင်းသွခၼ်ခဧင်ႈပျင်း	တွင်ႇဂျိး	180

44	ၸဝ်; ဝါ,ယါ,မ	ဝတ့်သၶၼ်ပါ,ၵျေ,	ၵိင်းၶၢ်း	150
45	ၸဝ်; ၶၶၼ်,တဝမ်,သ	ၵျွင်းႁုဝ်ၶျေး	မိူင်းၵိုင်	135
46	ၸဝ်; ဂလျူ,ၶ	ၵျွင်းဝါ,သုဝ်,	လၢ်းၶါ;	135
47	ၸဝ်; ရှူ,ပိယ	ပွၵ့်ႁုဝ်ၶွင်	ၶမ့်ၶမ်း	100
48	ၸဝ်;လါ,ရိၶၼ်,တ	မိူင်းၶေၢင်း	မိူင်းၶေၢင်း	100
49	ၸဝ်; လါ,ၶေ,ယ	လၶၼ့်လွမ်သါ,သၶျေ,	တါ;ၵုင်;	100
50	ၸဝ်; ၶျေ,ယဂ	ဝၢၶၼ်;ဝၢပ်;	ၵျေးသီး	100
51	ၸဝ်; ၵိၶၼ်,တါ,လါ,ရ	ၵျွင်းသုတွင်းပျေ.	မိူင်းၶၢ်း	100
52	ၸဝ်; တေ,လၶဝိယ	ၵျွင်းၵူးယၢ်ၶၼ်,	ၶမ့်ၶ မ်း	100
53	ၸဝ်; လၶၼ်,တၶ	ၵျွင်းဝါ,သုဝ်,	လၢ်းၶါ;	100
54	ၸဝ်; မုၶဝိၶၼ်,တ	ၵျွင်းပိတဂတ့်	ပၢင်လူင်	100
55	ၸဝ်; ရုၶပိယ	ၵျွင်းပိတဂတ့်	ပၢင်လူင်	100
56	ၸဝ်; ဝါ,ရိၶၼ်,တ	ၵျွင်းပိတဂတ့်	ပၢင်လူင်	100
57	ၸဝ်; ဝါ,ယါ,မ	ၵျွင်းၵုတ်,	လၢ်းၶါ;	100
58	ၸဝ်; ဝိလါ,ရၶ	ၵျွင်းပိတဂတ့်	ပၢင်လူင်	90
59	ၸဝ်; ၵၼ်ၵ့ဂသေ,ၶ	ႁူင်းသွၶၼ်ၶင်;ၵျွင်း	တွင်,ၵျီး	90
60	ၸဝ်; သေါ;လိၶၼ်,ၶ	ႁူင်းသွၶၼ်ၶင်;ၵျွင်း	တွင်,ၵျီး	75
61	သၢမ်, ထမ်,မပါ,လ	ၵျွင်းၵၢင်	မိူင်းၵိုင်	[illegible]
62	ၸဝ်; ၵါ,လေ,ယ	ၵျွင်းၶျေးလူင်တူၵ်း	မိူင်းၵိုင်	55
63	ၸဝ်; ညါ,ရါ,လိၶၼ်,တ	ၵျွင်းၶျေးၶိး	ပၢင်လူင်	55
64	ၸဝ်; ညါ,ဝါ,ယါ,မ	ၵျွင်းၶျေးလူင်တူၵ်း	မိူင်းၵိုင်	50
65	ၸဝ်; သေါးဗိတ	ၵျွင်းၵါ,သၢၶၼ်,	မိူင်းမိတ်;	50
66	ၸဝ်; ပိင်,ရပါ,	ၵျွင်းၵုင်းတေါ,	မိူင်းၶွင်	15

သိၼ်ႈလုမ်းတဝ်ႈဢႃ
ပုၼ်ႈငိုၼ်းထႅမ်မိူဝ်ႈၶၢမ်းတၢႆ ပၢႆႈပၼ်

မၢႆလိၵ်ႈ	ၸိုဝ်ႈသိင်	တီႈယူႇ	ဝဵင်း	ငိုၼ်းထႅမ်ၶိုၼ်ႈၶမ်း
1	ၶႃးယွတ်ႈၶမ်းၵွင်ႉၶင် + လုၵ်ႈယိင်းၶၢင်းလႅမ်း	သိၼ်ႈတၢင်းၵၢၼ်ၶွၼ်ႉရႃ	တၢင်ႇၵုင်ႈ	10000
2	လုင်းထႃးၵွၼ်ႇပဝ်း + ပႃႇၶၢင်းလိင်	ပလုၶၼ်ႉတွင်	တၢင်ႇၵုင်ႈ	5000
3	လုမ်းဢြႃႉငလႅႆႈတၵ်ႉၵႃႉႁွၵ်ႉပွင်း	ပွင်းပၢင်ႉလၢႆးၶၢႆႈ	လၢႆးၶၢႆႈ	3278
4	ပႃႇသိင်သူၵ်ႉ ၶဝ်ႈငမ်ႈလုၵ်ႈတၢင်းႁိူၼ်ၶၼ်း	ၵျွင်ႉသျုၵ်ႉၶွၵ်ႉၵုင်း	တွင်ႉၵျီး	3000
5	လုမ်းၶေႉလီၵ်ႈလၢႆးၵွၶၼ်ႉ	ပွၵ်ႉသျုၵ်ႉဢႃ	ၶမ်ႈတီး	2140
6	လုမ်းၶေႉလီၵ်ႈလၢႆးၵွၶၼ်ႉ	ပွၵ်ႉမႃၶၼ်ႈသွၶၼ်း	ၶမ်ႈတီး	2085
7	ၶႃးယေႈသိင်သႂႃး (မၢဝ်းသျုၵ်ႉလိူဝ်)	သိၼ်ႈတၢင်း 31	ဝဵင်းလိူဝ်ႉ	2000
8	ၶၢင်းၵေႃးမၢတ်ႈ	သိၼ်ႈတၢင်း 36	ဝဵင်းလိူဝ်ႉ	2000
9	လုင်းထူႃးမွင်ႉသျုၵ်ႉ	သိၼ်ႈတၢင်း 36	ဝဵင်းလိူဝ်ႉ	2000
10	လုင်းသွႆႈႁိူင်း + ပႃးမိူဝ်ႈၶၼ်း၊ ယိင်းၶၢင်းၶမ်းလိင်	ပွၵ်ႉႁွၵ်ႉၶွင်လူင်	လၢႆးၶၢႆႈ	2000
11	လုင်းလၢဝ်းၵၢႆႈထၢင်ႈငိုၶၼ်း + လုၵ်ႈယိင်းၶၢင်းၶမ်းလူၶၼ်	ပွၵ်ႉပႃၶိုဝ်	မူႉလႄး	1000
12	လုင်းပူ + ပႃႇသွႆႈ	သုဝၶၼ်ႉၶ	တၢင်ႇၵုင်ႈ	1000
13	ၶၢင်းၶမ်းၵိင်ႉ	ႁူင်းပွႆႉသိင်တီး	တၢင်ႇၵုင်ႈ	1000
14	ထႃးၶမ်းလၢဝ် (ပၢင်းၵပီႉ)	ပွၵ်ႉမႃ (4)	မိူင်းၵိုင်	1000
15	ထႃးၵွင်ႉလုၶၼ်ႉ	ပွၵ်ႉယိူႉတေႃႉသႃႉ	တွင်ႉၵျီး	600
16	ငမ်ႈထၢင်းသူၵ်ႉ ၶဝ်တၢင်းႁိူၼ်ၶၼ်း	တၶၼ်ႈမိူင်းလဝ်း	တွင်ႉၵျီး	500

17	လုင်းထၢ်းၵျေႃ,ၼၢင်းဝီၶၼ်း +			
	ပျႃႉၸိူတ်ႉထိင်,	သီၶၼ်ႈတၢင်း 76	ဝီင်းလိူဝ်,	500
18	လုင်းထၢ်းၵၢႆႈယွင်း + ပျႃႉၵီ,သၢဝ်	သီၶၼ်ႈတၢင်း 83	ဝီင်းလိူဝ်,	500
19	ထၢ်းသျ,ၵွင်, + ၼၢင်းၼၢင်းလိုၶၼ်း	သိင်,ၶဝ်ႈလျ,သီဝ်ႈ	ဝီင်းလိူဝ်,	500
20	ပျႃႉၼၢင်းဝျ,	သီၶၼ်ႈတၢင်း 23	ဝီင်းလိူဝ်,	500
21	ထၢ်းရေ,ဝတ	တၢၶၼ်ႈၶွင်လိင်	ပၢင်လုင်	500
22	ထၢ်းမီၶၼ်,တၢဂ + ၼၢင်းၶမ်းၵိင်,	တၢၶၼ်ႈမူင်ႈလဝ်း	တွင်,ၵျိုး	400
23	ထၢ်းတ်ႂ်းဝၶၼ်း	တၢၶၼ်ႈယိုင်း	လၢ်းၶျ	400
24	ထၢ်းထၢ်း	တၢၶၼ်ႈလွႆပူ,တၢဝ့်	မိူင်းၵိုင်	400
25	ထၢ်းပၶၼ်,တီ	တၢၶၼ်ႈၶွင်ပျမူၶၼ်,	မိူင်းပၶၼ်,	400
26	ထၢ်းလၢမ်,မျူ.	တၢၶၼ်ႈၶမေ့တီး	ၶမေ့ၶမ်း	400
27	ထၢ်းသိင်နိုဝ်း	ပၢင်,လွီး	မိူင်းသူ	300
28	ထၢ်းယီတ်း	တၢၶၼ်ႈတူင်ႈ	မိူင်းၶွင်	300
29	ထၢ်းလိုၶၼ်ႈမွၶၼ်း	ပွၵ့်လဝ်ႈလၢမ်,ထုၶၼ်း	တွင်,ၵျိုး	200
30	လုင်းပၢၶၼ်း	ပွၵ့်ပျီ,တေျ,သျ,	တွင်,ၵျိုး	200
31	ထၢ်းလူဝ်းငေ,	ပွၵ့်ပျီ,တေျ,သျ,	တွင်,ၵျိုး	200
32	ထၢ်းသုလျ,တ	တၢၶၼ်ႈယိုင်း	လၢ်းၶျ	200
33	ဝီႈၼၢင်းမေ,	ပွၵ့်မၢ် (1)	လၢ်းၶျ	200
34	လုင်းထၢ်းပၵျေႃ, + ၼၢင်းငီင်း	သီၶၼ်ႈတၢင်း 36	ဝီင်းလိူဝ်,	200
35	ပျႃႉၶမ်းယွတ်ႈ	သီၶၼ်ႈတၢင်း 83	ဝီင်းလိူဝ်,	200
36	ထၢ်းထွၶၼ်း	ပၢင်လွင်း	ပၢင်လွင်း	200
37	ထၢ်းၶနမ်,	ၶမေ့ၶမ်း	ၶမေ့ၶမ်း	200

38 ၸၢႆးႁွၼ်း	ဝၢၼ်ႈဝႃႉ	ၵျေးသီး	200
39 ၸၢႆးလွၼ်ႇတႆး	ပိၵ်ႈလွႆႈ,	မိူင်းၵုတ်ႈ	200
40 ၸၢႆးၵျေႃး	ဝၢၼ်ႈလၢမ်	မိူင်းၵိုင်	150
41 လုမ်းၶိင်း + ၼၢႆး	ပွၵ်ႈၼမ့်လိၼ်	ၼမ့်တီး	145
42 ပီႈလေးၵိင်,တ + ၼၢင်းငူၺ်,	ပွၵ်ႈမၢႆ (1)	လၢႆးၶႃႈ	100
43 ၼၢင်းလိင်,ယူၼ်ႉ	ပွၵ်ႈမၢႆ (1)	လၢႆးၶႃႈ	100
44 လုင်းၸၢႆးပူးၵျူႉ, + ၼၢင်းယီၼ်း,	သီၼ်ႈတၢင်း 32	ဝိင်းလိူဝ်,	100
45 ပႃႈၶမ်းသႃ,	သီၼ်ႈတၢင်း 23	ဝိင်းလိူဝ်,	100
46 ၸၢႆးတိလေႃးၵ	ဝၢၼ်ႈၼမ့်လိူဝ်,	လၢႆးၶႃႈ	100
47 လုင်းလၢင်းထုၼ်းၵွင်, + ပႃႈလၢင်းမျူႉ.	ပွၵ်ႈမၢႆ (4)	မိူင်းၵိုင်	100
48 ၸၢႆးတိၼ်းၺႃၼ်, ၼဝ်တၢင်းၺူၼ်း	ပွၵ်ႈမၢႆ (4)	လၢႆးၶႃႈ	100
49 ပႃႈလၢင်းသႃ, ၼဝ်တၢင်းၺူၼ်း	ပွၵ်ႈမၢႆ (4)	ပၢင်လူင်	100
50 ပႃႈလၢင်းသူၺ်, ၼဝ်တၢင်းၺူၼ်း	ပွၵ်ႈမၢႆ (4)	ပၢင်လူင်	100
51 ၸၢႆးသူၺ်,လ + ၼၢင်းၼူႉ.	ပွၵ်ႈမၢႆ (4)	ပၢင်လူင်	100
52 ပေႃႈလၢင်းမူး + ပႃႈလၢင်းၼမ်း	ပွၵ်ႈမၢႆ (1)	ပၢင်လူင်	100
53 ၸၢႆးလိၼ်း + ၼၢင်းသွႆ	ပွၵ်ႈမၢႆ (1)	ပၢင်လူင်	100
54 ၸၢႆးလႃဝိၼမ်း	မိူင်းၼၢင်း	မိူင်းၼၢင်း	100
55 ပႃႈလယီၼ်,ၼဝ်တၢင်းၺူၼ်း	မိူင်းပွၼ်	မိူင်းပွၼ်	90
56 ၸၢႆးၵွင်,မိူင်း	ပွၵ်ႈမၢႆ (1)	မိူင်းၵိုင်	90
57 ၸၢႆးပူၺ်း	ဝၢၼ်ႈၼွင်လိၼ်	ပၢင်လူင်	90
58 ၸၢႆးမွၵ်ႇ,တႆး	ပၢင်,လွႆး	မိူင်းသူႈ	90
59 ပႃႈယီၼ်, (ၼမ့်ၼမ်းမၢၼ်း)	သီၼ်ႈတၢင်း 23	ဝိင်းလိူဝ်,	50

60 ပျ;သွ်ႆ;ခမ်း	သီခၼ်;တၢင်း 22	ဝီင်းလိူဝ်,	50
61 ပျ;လွတ်;	သီခၼ်;တၢင်း 24	ဝီင်းလိူဝ်,	50
62 ပျ;ခၢင်းခွင်,	သီခၼ်;တၢင်း 24	ဝီင်းလိူဝ်,	50
63 ပီ;ခၢင်းခၼမ်,	တၢခၼ်;ခၼမ့်လိူဝ်,	လိၢ်းချ;	50
64 ထၢ်းလၢခၼ်,ဝီခၼ်း + ခၢင်းသုၺ်	ပွၵ့်မၢ် (4)	လိၢ်းချ;	50
65 သြ,ထၢ်းမိဝ်းမိခၼ့်	ပွၵ့်မၢ် (4)	လိၢ်းချ;	30
66 ထၢ်းတ + ခၢင်းၵျ.	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	45
67 ပျေ;သၢင်,ၵိင်,တ + ခၢင်းမျထိင်,	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	45
68 လုင်းထၢ်းၵွင်,မိခၼ့် + ပျ;တိခၼ်တိခၼ်,ရူခၼ့်	တၢခၼ်;တၢ်းဂဝ်;ၸၼ်း	တျ;ၵုင်;	30
69 ပျ;လၢင်းမၢတ်;	ပွၵ့်မၢ် (4)	မိူင်းၵိင်	30
70 လုင်းခေၢ,ခမ်း + ပျ;ဂျ,ၵျ.	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	15
71 လုင်းဝျ,ရိတ့်တ + ခၢင်းလျ,	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	15
72 ထၢ်းခၼီခၼ်းလယ + ခၢင်းတိင်း	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	15
73 ပျ;ၵိင်,ငလ;လုၵ်;ယိင်းခၢင်းခမ်းခွဲ,	ပွၵ့်မၢ် (1)	လိၢ်းချ;	15

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

သီခၼ်;ပၵူ;လွို;ထမ်ငိခၼ်းၵခၼ်မျ:ႁွတ်;တူၵ်းလိခၼ်းခခေ့ ယွခၼ့်ပိူဝ်;ၵမ်,တခၼ်း ခိုတ်းမိူဝ်;ပေ.မခၼ်းငလ; ၵမ်,လိ;သုၺ်,ပျ:ခၼ်ခ်ခၼ်းတေျ;ပွို, တင်းခွၢင်းပခၼ်ယုၺ်,ယုၺ်,ခမ် ခမ်သေၵမ်း။

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

ၶေႃႈယွၼ်းသင်ႇ,ထိုင်ၽူႈၸွႆႈထႅမ်ငိုၼ်းႁဵၼ်းၶဝ်ႈတၢင်းသိၼ်ႇၵေႃႈ ....

ငိုၼ်းလိူဝ်းၵၢၼ်ၸွႆႈထႅမ်မႃးလိူဝ်းၶၼ် သင်လိူင်ႈဝႃႈ လုၵ်ႉတိူဝ်းၶူး,ၼႄႈၵမ်ႉ,သိၼ်ႇသေ မိူဝ်းမႃးငိုၼ်းလိူဝ် မၢၼ်းၶၼ်လိူင် - ငိုၼ်းၵၢၼ်လိူဝ်မၢၼ်းၶေႃၼႄႈသင် ငိုၼ်းၵႃႈပပ်ႉၶၢဝ်းၶေႃ့ၼႄႈသင် ၽွၵ်ႈၵၢၼ်းၵဝ်တၢင်ႈဢွႆႈပီၵ်ငိုၼ်းၸွင်ၵၢင် တႃႇ,ပိၵ်ႈ,ၽႃႇ,သႃႇ,ၶဝ်လဝ်ႈၶူး ပီၶေႃႈထႅင်ႈၶၼ်ၼႄႈ ။ ႁပ်ႉၶေႃ - ငိုၼ်းၵၢၼ်လဝ်ႈပီႈလဝ်ႈၶွင်ႇၼႄႈ တၵ်ႉ,ႁဵၼ်းၶဝ်ႈလိူဝ်းလႆႈ ၸွႆႈထႅမ်မႃးၶေႃ လႆႈၸွႆႈထႅမ်ပွၵ်ႈၶၼ် ႁူပ်ႉၵမ်,ၵႃး ပွၵ်ႈတေမႃးၵေႃႈသိုပ်ႇ,လႆႈၶဝ်ႈၸွႆႈထႅမ်ပႃးထႅင်ႈယူႇ,ၵၢၼ်တႃႇၶေႃ ၶၼ်းတေႃႇၶဝ်ႈလုၵ်ႉၵၼ်သေၵမ်းၵေႃႈ ။

ငိုၼ်းၶွပ်ႈ ၸုၵ်ႈယိုၼ်ႈ,ၶႅမ်ၶိုဝ်ၽူႈ ၸွႆႈထႅမ် ငိုၼ်းႁဵၼ်းၶဝ်ႈတၢင်းသိၼ်ႇသေ ...

❑ ၽူႈၼိုင်ပွင်ပပ်ႉ

လဝ်ႈၵၢၵ်ႉ (မိူင်းၵိုင်)

❑ ၽူႈထတ်းလိၵ်ႈ

လဝ်ႈၶေၶၼ်,တဝၶၼ်, (မိူင်းၵုတ်ႈ)

လဝ်ႈသုဝမ်း (ႁၢင်ႈယႃၶၼ်း)

ပီသႃႇ,သၶရႃႇ, 2538 ပီတႆး 2088

(8 - 11 - 94)